

JYU DISSERTATIONS 31

Hanna Laitinen

Nuorten, valtion vai markkinoiden asialla?

Nuorisjärjestöjen hybridit toimintalogiikat

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ
FACULTY OF HUMANITIES AND
SOCIAL SCIENCES

JYU DISSERTATIONS 31

Hanna Laitinen

**Nuorten, valtion vai markkinoiden asialla?
Nuorisjärjestöjen hybridit toimintalogiikat**

Esitetään Jyväskylän yliopiston humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan suostumuksella
julkisesti tarkastettavaksi yliopiston vanhassa juhlasalissa S212
marraskuun 10. päivänä 2018 kello 12.

Academic dissertation to be publicly discussed, by permission of
the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Jyväskylä,
in Auditorium S212, on November 10, 2018 at 12 o'clock noon.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

JYVÄSKYLÄ 2018

Editors

Olli-Pekka Moisio

Department of Social Sciences and Philosophy, University of Jyväskylä

Sini Tuikka

Open Science Centre, University of Jyväskylä

Copyright © 2018, by University of Jyväskylä

Permanent link to this publication: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7586-9>

ISBN 978-951-39-7586-9 (PDF)

URN:ISBN:978-951-39-7586-9

ISSN 2489-9003

ABSTRACT

Laitinen, Hanna

In the interests of young people, state or market? The hybrid institutional logics of Finnish youth organizations.

Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2018, 135 p.

(JYU Dissertations

ISSN 2489-9003; 31)

ISBN 978-951-39-7586-9 (PDF)

Finnish third-sector organizations (TSOs) have typically been characterized by ideal-typical features such as uniting people as members, working voluntarily, promoting civic ideals, being independent of the state, and having a clearly nonprofit orientation. However, recent decades have shown an increasing tendency among TSOs to adopt characteristics from the public and private sectors, i.e., to become hybrids. In order to better understand this phenomenon, this dissertation scrutinizes Finnish youth TSOs operating nationwide and asks how they define their missions, tasks, and reasons for existence as part of the changing third sector and as actors in the Finnish field of youth work.

The analysis is based on a mixed-methods approach and four different data sets: a survey, websites, annual reports, and interviews. It describes the multifaceted field of Finnish youth organizations by dividing them into five classes: interest, activist, leisure time, religious, and social reinforcement and youth education organizations. These youth TSOs legitimate themselves most often to their sponsors or members; their arguments are based on moral justification common to the youth work field as a whole, where the TSOs play complementary roles in enabling civic participation opportunities for young people, reaching out to specific target groups, or showing effectiveness in a managerialistic manner. The organizations frame young participants as agents, learners, targets of support, customers or as being in need of facilitation. These roles also reflect differences in how much influence young people can actually have in the organization itself.

An interpretation of the results using the framework of institutional logics theory shows that Finnish youth TSOs apply six institutional logics in their descriptions of what they do and why. State, market, and professional logics are commonly used, which shows the inherent hybridity of these organizations. The logics of community, of democracy, and the logic of ideology and altruism introduced here as a new institutional logic, include elements underlining the characteristic features of these organizations as distinct from the other two sectors. These three institutional logics also enable young people to play key roles in the TSO. The last chapter of the dissertation introduces a self-assessment tool for TSOs to analyze which of the various institutional logics are applied in them.

Keywords: Hybrid Organizations, Institutional Logics, Third Sector, Youth Organizations, Youth work

Author

Hanna Laitinen
Department of Social Sciences and Philosophy
University of Jyväskylä

Supervisors

Professor Markku Lonkila
Department of Social Sciences and Philosophy
University of Jyväskylä

University Lecturer Petri Ruuskanen
Department of Social Sciences and Philosophy
University of Jyväskylä

Reviewers

Assistant Professor Ville-Pekka Sorsa
Management and Organisation
Hanken School of Economics
Docent of Political Science, University of Helsinki
Docent of Social Policy, University of Turku

D.Soc.Sc, Manager of Youth Shelters Leena Suurpää
Finnish Red Cross
Docent of Youth Research, University of Tampere

Opponent

D.Soc.Sc, Manager of Youth Shelters Leena Suurpää
Finnish Red Cross
Docent of Youth Research, University of Tampere

TIIVISTELMÄ

Laitinen, Hanna

Nuorten, valtion vai markkinoiden asialla? Nuorisojärjestöjen hybridit toimintalogiikat.

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2018, 135 s.

(JYU Dissertations

ISSN 2489-9003; 31)

ISBN 978-951-39-7586-9 (PDF)

Suomalaiselle kolmannelle sektorille on ollut tyypillistä, että toiminta perustuu kansalaisten vapaaehtoiseen toimintaan yhdistysten jäsenenä. Viimeaikaisen tutkimuksen mukaan kolmannen sektorin järjestöt näyttävät kuitenkin omaksuvan piirteitä julkiselta ja yksityiseltä sektorilta eli hybridisoituvan. Tässä tutkimuksessa ilmiötä tarkastellaan yhden järjestöryhmän näkökulmasta. Pääkysymykset ovat, miten valtakunnalliset nuorisojärjestöt määrittävät itsensä kolmannen sektorin järjestöinä ja nuorisotyön kentän toimijoina sekä millaiset institutionaaliset logiikat vaikuttavat niiden määrittelyihin itsestään.

Tutkimuksen aineistona käytetään valtakunnallisille nuorisojärjestöille tehdyn kyselyn tuloksia, järjestöjen nettisivuja ja toimintakertomuksia sekä järjestöjohtajien haastatteluja. Analyysissä käytetään tilastollisia analyysimenetelmiä sekä sisällön- ja kehysanalyysiä.

Tulokset osoittavat valtakunnallisten nuorisojärjestöjen jakautuvan päätehtävänsä mukaan intressi- ja aktivistijärjestöihin, kristillisiin, vapaa-ajan sekä sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöihin. Ne kokevat vastaavansa toiminnastaan ensisijaisesti rahoittajille ja jäsenille. Järjestöjen käyttämät legitimaatioargumentit perustuvat yleisesti nuorisotyön kentän yhteiseen moraaliseen oikeutukseen, minkä lisäksi ne legitimoivat toimintaansa korostamalla asemaansa erityisten nuorisoryhmien saavuttajina, nuorten kansalaistoiminnan mahdollistajana tai managerialistisesti erityisen tehokkaina toimijoina. Järjestöt kehystävät nuoret osallistujina useimmiten joko toimijoiksi, oppijoiksi tai tuen kohteiksi, minkä lisäksi käytössä ovat myös kannustettavan ja asiakkaan roolit. Nämä roolit kuvastavat myös järjestöjen välisiä eroja suhteessa siihen, miten nuoret pystyvät vaikuttamaan itse järjestön toimintaan.

Tulosten tulkinta institutionaalisten logiikoiden teorian valossa osoittaa, että valtakunnallisten nuorisojärjestöjen kuvaukset itsestään heijastelevat kuutta yhteiskuntatason institutionaalista logiikkaa. Yleisesti esiintyvät valtiologiikka, markkinalogiikka ja ammattikunnan logiikka ovat yhteydessä järjestöjen hybrideihin ominaisuuksiin. Demokratialogiikka, yhteisölogiikka sekä tutkimuksessa uutena logiikkana määritelty aate- ja altruismilogiikka puolestaan sisältävät piirteitä, jotka osoittavat järjestöjen muista sektoreista poikkeavaa erityisyyttä ja mahdollistavat olennaisia toimijan rooleja nuorille järjestöissä. Johtopäätösosa sisältää myös järjestöille kohdistetun työkalun niiden itseanalyysin tueksi.

Asiasanat: hybridit organisaatiot, institutionaalinen logiikka, kolmas sektori, nuorisojärjestöt, nuorisotyö

ESIPUHE JA KIITOKSET

Kiinnostukseni järjestötoimintaa kohtaan on vanhaa perua. Ensimmäistä kertaa olin perustamassa yhdistystä 1980-luvulla lukiolaisena; tuolloin kyseessä oli erään valtakunnallisen nuorisojärjestön paikallisosasto. Sen jälkeen olen ollut useissa järjestöissä rivijäsenenä, hallituksen jäsenenä, puheenjohtajana, kuukausipalkkaisena työntekijänä, toimeksiantoja tekevänä freelancerina, toiminnan-tarkastajana ja viime vuosina myös vapaaehtoisena ilman jäsenyyttä. Erilaisten toimeksiantojen kautta olen saanut mahdollisuuksia tutustua järjestötoimintaan myös ulkomailla ja päässyt muun muassa pohtimaan, miten suomalaiset kansalaisjärjestöt voisivat tukea kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntia.

2000-luvun alkupuolella sain töitä kansalaistoiminnan ammattilaisten kouluttajana, kun Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak) valmisteli järjestötoimintaan keskittyvän kampuksen perustamista Nurmijärvelle. Tämä tehtävä herätti minussa sisäisen ristiriidan, sillä olin palkallisista tehtävistäni huolimatta pitänyt kansalais- ja järjestötoimintaa aina ensisijaisesti vapaaehtoisuuteen perustuvana toimintana. Halusin kuitenkin katsoa, mistä on kyse, ja sille tielle jäin. Suurimman osan 2000-luvusta olen työskennellyt nimenomaan järjestötyöhön erikoistuvien yhteisöpedagogiopiskelijoiden (AMK ja YAMK) opettajana Humakin järjestö- ja nuorisotyön koulutuksessa.

Väitöskirjan tekeminen on ollut monella tapaa avartava projekti. Lähdin siihen ensisijaisesti haastaakseni itseäni älyllisesti ja saadakseni järjestötoiminnasta selville jotain, mitä voin kaikkien näiden toiminnan vuosien jälkeen väittää tietäväni. Samalla se tarjosi minulle mahdollisuuden sukeltaa syvemmälle myös nuorisotyön maailmaan, mikä avasi uuden näkökulman ammatilliseen identiteettiini. Vaikka olen töissä järjestö- ja nuorisotyön koulutuksessa, olen aina ollut enemmän ”järjestötyön puolella”. Tässä suhteessa palasin juurilleni: pro gradu -tutkielmani vuonna 1992 oli nuorisotutkimusta – ja vieläpä ”oikeaa” nuorisotutkimusta siinä mielessä, että tuolloin tutkin nimenomaan nuoria.

Vaikka suhteeni kansalaisjärjestöjen toimintaan on alkanut kaukana historiassa, itse väitöskirjatyön tein suhteellisen tiiviissä aikataulussa käyttäen hyväkseni Suomen valtion tarjoamia erinomaisia mahdollisuuksia. Opintovapaalain suomalla oikeutuksella otin opintovapaata täydet kaksi vuotta. 17 kuukauden ajan sain aikuiskoulutustukea, ja kuuden viimeisen kuukauden ajan rahoittajana toimi Kulttuurirahasto. Kiitos Suomen valtio, Koulutusrahasto ja Kulttuurirahasto! Lisäksi olen saanut matka-apurahoja Jyväskylän yliopistolta ja Letterstedska föreningen -yhdistykseltä. Kiitos myös työnantajalleni Humanistiselle ammattikorkeakoululle, joka suostui myöntämään opintovapaat mitä erilaisimpina päivien, viikkojen ja kuukausien palasina.

Olen saanut työn aikana paljon apua monilta ihmisiltä. Suurin kiitos kuuluu ohjaajilleni professori Markku Lonkilalle ja yliopistolehtori Petri Ruuskaselle sekä väitöskirjaprojektini seurantaryhmän jäsenelle erikoistutkija Pasi Saukoselle, jotka ovat kommentoineet tekstejäni eri vaiheissa ja antaneet vinkkejä aina, kun olen pyytänyt. Alkuvaiheessa sain hyödyllistä palautetta myös professori emeritus Martti Siisiäiseltä. Loppuvaiheessa taas sain erittäin tark-

kanäköisiä ja rakentavia muutosehdotuksia esitarkastajiltani apulaisprofessori Ville-Pekka Sorsalta ja nuorisotutkimuksen dosentti, turvatalotoiminnan johtaja Leena Suurpäältä. Myös sosiologian jatko-opintoseminaarin osallistujat antoivat arvokkaita näkökulmia työhöni etenkin prosessin alkupuolella. Riikka Taavetin rooli yhteiskirjoittajana ensimmäisessä artikkelissani oli keskeinen. E erityisen kiitoksen ansaitsevat myös Kanerva Kuokkanen, Kimmo Lind, Pia Lundbom, Anja Onali, Tanja Pirhonen ja Eeva Sinisalo-Juha, jotka ovat olleet erilaisin tavoin tukena ja ilona prosessin eri vaiheissa kommentoiden tekstejäni, jakaen jatko- ja aikuisopiskelun kokemusta sekä antaen hyviä kommentteja ja vinkkejä. Kiitos kaikille!

Erikseen on syytä mainita Minna Ruusuvirta, jota ilman työni olisi teoreettisesti heikompi. Tulimme muutama vuosi sitten tietoiseksi siitä, että tutkimusintresseissämme oli paljon yhteistä: Minna tutki kulttuurialan festivaaliorganisaatioita hybrideinä organisaatioina ja minä nuorisojärjestöjä. Olemme käyneet kiinnostavia keskusteluja ja jakaneet lähteitä, mutta emme uskaltaneet lukea toistemme väitöskirjatekstejä ennen niiden lähettämistä esitarkastukseen, koska pelkäsimme alkavamme kopioida toistemme ajatuksia. Nyt, kun henkilökohtaiset opinnäytteemme alkavat olla valmiina, voimme ylittää tämänkin kynnyksen.

Myös muut ihmiset ovat osaltaan tehneet mahdolliseksi sen, että työ on nyt valmis. Lähiesimies Juha Makkonen ja työkavereista ainakin samassa talossa työskennelleet Sari Höylä, Ruut Kaukinen, Merja Kylmäkoski, Pia Lundbom, Tarja Nyman, Markus Söderlund, Tiina Valkendorff ja Reijo Viitanen ovat joutuneet joustamaan monta kertaa erilaisten opintovapaaajärjestelyjeni vuoksi. Kiitos! Muut kaverit, naapurit ja sukulaiset ovat helpottaneet irtautumista välillä myös muihin tekemisiin, ja jo aikuiseksi kasvaneet lapseni Elina ja Pauli ovat jaksaneet uskoa siihen, että mutsi pystyy. E erityisen suuri kiitos kuuluu puolisoleni Timo Voipiolle, joka on väsymättä jaksanut lukea tekstejäni ja kuunnella mitä käsittämättömpinä hetkinä mieleeni juolahtaneita teoreettisia ja käytännöllisiä pohdintoja.

Kiitos kaikille!

Helsingin Jätkäsaarella 30.9.2018

Hanna Laitinen

KUVIOT

KUVIO 1	Kolmannen sektorin ja lähikäsitteiden keskeiset ominaisuudet.....	15
KUVIO 2	Kolmas sektori ja sen organisaatiot osana kansalaisyhteiskuntaa.....	21
KUVIO 3	Suomalaisen nuorisotyön määrittäjiä ja tehtäviä.....	37
KUVIO 4	Valtakunnalliset nuorisojärjestöt osana toimintaympäristöään ja tämän tutkimuksen kohteena.....	46
KUVIO 5	Tutkimuksen keskeiset teoreettiset käsitteet	50

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Tarkastelu hybridien piirteiden näyttäytymisestä organisatorisissa valinnoissa kolmen keskeisen artikkelin valossa	61
TAULUKKO 2	Tutkimuksen kysymykset, aineistot ja erillisartikkelit	66
TAULUKKO 3	Valtakunnallisissa nuorisojärjestöissä esiintyvät legitimaatiotyypit, legitimaatioyleisöt ja niiden heijastelemat institutionaaliset logiikat. Tulosten tulkintaa.....	94
TAULUKKO 4	Institutionaalsiin logiikkoihin perustuva työkalu järjestöjen itseanalyysiin.....	112

SISÄLLYS

ABSTRACT

ESIPUHE

KUVIOT JA TAULUKOT

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	11
1.1	Kolmas sektori ja nuorisojärjestöt	14
1.1.1	Kolmas sektori osana kansalaisyhteiskuntaa.....	14
1.1.2	Kolmannen sektorin organisaatiot muutoksessa	21
1.1.3	Suomalaisen kolmannen sektorin erityispiirteitä.....	24
1.1.4	Aiempi tutkimus suomalaisista nuorisojärjestöistä	28
1.2	Nuorisojärjestöt osana nuorisotyön kenttää	32
1.2.1	Nuorison määrittelystä.....	32
1.2.2	Suomalaisen nuorisotyön järjestöllinen perusta.....	34
1.2.3	Nuorisotyön perusominaisuudet ja ajankohtaiset haasteet....	36
1.2.4	Valtakunnalliset nuorisojärjestöt nuorisotyön rakenteissa....	41
1.3	Kysymyksenasettelu ja tutkimuksen rajaukset	45
2	TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN PERUSTA.....	49
2.1	Organisaation ja kentän käsitteet	50
2.2	Instituutiot ja institutionaaliset logiikat	52
2.3	Hybridit organisaatiot kolmannella sektorilla	57
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	65
3.1	Kyselytutkimus kaikille valtakunnallisille nuorisojärjestöille	66
3.2	Päätoimisten nuorisojärjestöjen nettisivut ja toimintakertomukset	70
3.3	Haastatteluaineiston kerääminen ja sisällönanalyysi.....	72
3.4	Haastattelujen ja toimintakertomusten kehysanalyysi	75
3.5	Tutkimuseettiset kysymykset	77
4	ARTIKKELIEN SISÄLTÖ JA KESKEISET TULOKSET	81
4.1	Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet	81
4.2	Miten ja kenelle valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat toimintansa?	84
4.3	Empowering New Agents of Civil Society or Fostering Good Citizens? Framing Youth Participation in Finnish Youth Organizations	87
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA KESKUSTELU.....	90

5.1	Johtopäätöksiä valtakunnallisista nuorisjärjestöistä hybrideinä kolmannen sektorin organisaatioina.....	90
5.1.1	Sektorirajat ylittäviä hybridejä piirteitä nuorisjärjestöissä ...	91
5.1.2	Nuorisjärjestöjen institutionaaliset logiikat	93
5.1.3	Institutionaalisten logiikoiden hybridejä yhdistelmiä.....	98
5.2	Johtopäätöksiä valtakunnallista nuorisjärjestöistä nuorisotyön kentällä	100
5.2.1	Nuorisjärjestöjen tehtävät nuorisotyössä	100
5.2.2	Institutionaaliset logiikat ja nuoret toimijoina järjestöissä....	104
5.3	Pohdintoja kolmannen sektorin yleisistä ominaisuuksista ja jatkotutkimuksen aiheista.....	107
5.4	Lopuksi: käytännön johtopäätöksiä ja kysymyksiä toimijoille.....	111
	SUMMARY	115
	LÄHTEET	118

1 JOHDANTO

Mikä tekee kansalaisjärjestöjen toiminnasta erityistä? Mikä tekee niistä organisaatioina sellaisia, että niitä kannattaa tukea liittymällä jäseneksi, ryhtymällä vapaaehtoiseksi, tukemalla lahjoituksin tai hakeutumalla niihin töihin? Onko vapaa, kansalaislähtöinen ja uusia mahdollisuuksia avaava osallistuminen pelkkä romanttinen mielikuva ja järjestöt käytännössä osa samaa markkinavetoista tehokuus- ja kilpailuyhteiskuntaa kuin julkiset toimijat ja yrityksetkin? Millaisia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorille järjestöissä tarjotaan? Toteuttavatko nuorisjärjestöt samaa nuorisotyötä kuin esimerkiksi kunnalliset toimijat vai onko järjestöillä nuorisotyössä omanlaisensa profiili? Voivako nuoret järjestöissä toimiessaan keksiä jotain ihan uutta, päästä toteuttamaan ideoitaan ja muuttaa maailmaa?

Tällaisia suuria kysymyksiä oli mielessäni, kun lähdin tekemään tutkimustani. Halusin tutkia nuorten maailmassa toimivien nuorisjärjestöjen olemassaolon ja toiminnan perusteita ja sitä kautta niiden itselleen määrittelemiä tehtäviä yhteiskunnassa. Samalla halusin täyttää suomalaisen järjestötutkimukseen jääneen aukon ja luoda tutkimukseen perustuvan kokonaiskuvan suomalaisista nuorisjärjestöistä valtakunnallisella tasolla. Katsoin nuorisjärjestöjen tutkimisen olevan olennaista myös yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta, olihan kiinnostukseni kohteena se, mitä nuorten – tulevien aikuisien – omissa tai erityisesti juuri nuorille toimintansa suuntaavissa järjestöissä nuorten kanssa tehdään, mitä toiminnalla tavoitellaan sekä millaisen kolmannen sektorin tai kansalaisyhteiskunnan rakentamiseen niissä osallistutaan.

Tutkimukseni innoittajana olivat järjestötoiminnan kouluttajana, jäsenenä ja vapaaehtoisena tekemäni omakohtaiset havainnot sekä aiempien tutkimusten osoittamat muutokset järjestötoiminnan luonteessa. Näyttää siltä, että ainakin osa järjestöistä on omaksunut sellaisia toimintatapoja ja käytäntöjä, jotka vievät toiminnan pois perinteisestä suomalaisesta ajatuksesta, jonka mukaan yhdistykset ovat jäsentensä yhteisten intressiensä ympärille perustamia ja demokraattisesti hallittavia yhteenliittymiä. Tilalle on tullut ammattimaisesti johdettuja ja vapaaehtoistoimintaa tehokkaasti organisoivia, professionaalista brändiään taitavasti esiin tuovia organisaatioita, joiden toiminnoista voidaan esittää

mitattavia tuloksia. Suomessa Pasi Saukkonen (2013) kysyykin, ovatko muutokset niin suuria, että pitäisi alkaa puhua kokonaan ”uudesta kolmannesta sektorista”. Tutkimuksellani halusin ymmärtää enemmän siitä, miltä tämä kehitys tällä hetkellä näyttää suomalaisten nuorisojärjestöjen keskuudessa ja miten järjestöt itse tehtävänsä muuttuvassa tilanteessa määrittävät.

Asetin tutkimuksen tavoitteeksi syventää ymmärrystä siitä, millainen suhde nuorisojärjestöillä on olemassaoloonsa nimenomaan kansalaisyhteiskunnan tai kolmannen sektorin toimijoina sekä miten ne määrittelevät roolinsa erityisesti osana nuorisotyön kenttää.

Tutkimusaiheeni sisältää useita monimerkityksisiä käsitteitä, joita tarkastelen tarkemmin seuraavissa luvuissa. Kuvaan kansalaisyhteiskunnan ja kolmannen sektorin sekä niiden lähikäsitteiden merkityksiä ja perustelen, miksi käytän tässä tutkimuksessa pääosin kolmannen sektorin käsitettä. Tiivistäen sanottuna kolmannen sektorin organisaatioille ominaista on virallinen muoto, itsehallinnollinen asema ja pysyvä tarkoitus, jonka mukaan ne eivät ole osa julkisia viranomaisia eivätkä lukeudu taloudellista voittoa tavoitteleviin yrityksiin vaan perustavat toimintansa vapaaehtoiseen osallistumiseen ja yleishyödylliseen, usein aatteelliseen tarkoitukseen (ks. esim. Helander 1998; Ruuskanen, Selander & Anttila 2013; Saukkonen 2013).

Suomalaisen kolmannen sektorin keskeisiä toimijoita ovat rekisteröityneet yhdistykset (ry). Ne pitävät sisällään monenlaisia organisaatioita paikallisista vapaaehtoisten yhteenliittymistä valtakunnallisiin keskusjärjestöihin. Näiden väliset erot ovat valtavia eikä sana yhdistys tunnu oikealta yleisnimitykseltä kuvaamaan niitä kaikkia. Siksi noudatan yleistä käytäntöä ja viittaan kolmannen sektorin organisaatioihin useimmiten yleiskäsitteellä järjestö (ks. esim. Pyykkönen 2007; Ruuskanen ym. 2013; Saukkonen 2013; Särkelä 2016), joihin tässä tutkimuksessa sisältyy yhdistysten lisäksi myös muutamia järjestöjen tapaan toimivia säätiöitä.

Tutkimukseni kohteena ovat valtakunnalliset nuorisojärjestöt määrittelen organisaatioiksi, joiden ensisijaisina toimijoina tai toiminnan kohteina ovat nuoret. Käytän työssäni näistä järjestöistä yleiskielistä ja aiemmasta järjestö- ja nuorisotutkimuksesta tuttua käsitettä ”nuorisojärjestö” (ks. esim. Puuronen 1987; Pyykkönen 2007; Siisiäinen 1988; Viitanen 2007). Tämänhetkellä hallinnon kielellä tutkimuksen voidaan katsoa tarkastelevan lähinnä ”nuorisualan järjestöjä” (Nuorisolaki 2016, 3 §).

Tutkimukseni nivoutuu vahvasti kansalaisyhteiskunnan ja kolmannen sektorin tutkimukseen ja esittää sen käsitteistöön ja teoreettiseen keskusteluun liittyviä kysymyksiä ja havaintoja. Samalla se kiinnittyy nuorisotutkimukseen kohdistamalla katseensa nimenomaan nuorisotyötä ja -toimintaa toteuttaviin valtakunnallisiin järjestöihin. Sekä kolmannen sektorin tutkimus että nuorisotutkimus ovat monitieteisiä tutkimusaloja, mikä tuo tutkimukseeni monitieteisiä ulottuvuuksia. Ilmiöiden tarkastelu nimenomaan sosiologian näkökulmasta liittyy pyrkimykseen ymmärtää yhteiskunnan rakenteiden ja toimijoiden välisiä suhteita. Tutkimuksessani toimijoita ovat ensisijaisesti organisaatiot, joiden ta-

voitteita, toimintaa ja toiminnan edellytyksiä tarkastelen osana niiden institutionaalista toimintaympäristöä.

Johdantoluvun tarkoituksena on selvittää, mitä tutkimuksen aiheesta jo tähän mennessä tiedetään ja liittää tutkimus osaksi aiempaa tutkimusperinnettä. Luvun ensimmäisessä osassa kuvaan, millaisia ominaisuuksia kolmannella sektorilla katsotaan olevan ja erittelen sen suhdetta lähikäsitteisiin. Tuon esiin viimeaikaisen tutkimuksen havaintoja kolmannen sektorin muutoksista sekä kuvaan suomalaisen kolmannen sektorin erityispiirteitä ja aiempaa nuorisojärjestöjen tutkimusta. Johdantoluvun toisessa osassa tarkastelen nuorisojärjestöjä nimenomaan nuorten parissa toimivina organisaatioina. Lähden liikkeelle nuoriso-käsitteen sisällöstä ja jatkan historiasta, jossa nuorisotyö muodostui osana järjestöjen toimintaa, minkä jälkeen kuvaan nuorisotyön keskeisiä ominaisuuksia ja ajankohtaisia keskusteluja. Luvun lopuksi tarkastelen nuorisojärjestöjen suhteita nuorisotyön muihin toimijoihin. Koska yhdessä väitöskirjatutkimuksessa voi vastata vain rajalliseen määrään kysymyksiä, määritän johdantoluvun lopuksi, mitkä ovat aiemman tutkimuksen jättämät keskeiset aukot ja oman tutkimukseni pääkysymykset.

Tutkimukseni kiinnostuksen kohteena ovat järjestöt eli organisaatiot. Teoreettisesti tutkimukseni rakentuukin kolmannen sektorin organisaatioiden toimintaa selittävälle teoriaperustalle, jota kuvaan luvussa kaksi. Luku alkaa tutkimuskohteen eli organisaation määrittelyllä, minkä jälkeen esittelen tutkimukseni kannalta olennaisia teorioita aloittaen institutionaalisesta organisaatioteoriasta ja edeten sen jälkeen hybridien organisaatioiden teoriaan. Yhteenvedon johtopäätösten kannalta olennaiseksi teoreettiseksi perustaksi muodostuu näitä yhdistävä hybridien institutionaalisten logiikoiden tarkastelu.

Tutkimukseni muodostuu kolmesta erillisartikkelista ja ne koostavasta yhteenveto-osasta. Kokonaisuus on monimenetelmällinen ja olen kerännyt sitä varten useita aineistoja. Luvussa kolme kuvaan käyttämäni tutkimusmenetelmät, keräämäni aineistot ja tekemäni tutkimuseettiset valinnat.

Luvussa neljä esittelen alkuperäisartikkelien keskeiset tulokset. Ensimmäisen artikkelin ”Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet” kirjoitin yhdessä Riikka Taavetin kanssa. Se julkaisiin Yhteiskuntapolitiikka-lehdessä tammikuussa 2016. Artikkelissa tutkimme kyselytutkimuksen avulla valtakunnallisten nuorisojärjestöjen moninaisia tarkoituksia, nuorten erilaisia tehtäviä järjestöissä ja nuorten aseman yhteyksiä järjestöjen työntekijämäärään ja rahoitusmuotoihin. Toinen artikkeli julkaisiin Sosiologia-lehden ensimmäisessä numerossa vuonna 2018 otsikolla ”Miten ja kenelle valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat toimintaansa?”. Artikkelissa analysoin järjestöjohtajien haastatteluaineistoa etsien järjestöjen käytössä olevia legitimaatioargumentteja ja legitimaatioyleisöjä, joille argumentit osoitetaan. Kolmas artikkeli julkaistiin syyskuussa 2018 Journal of Civil Society -lehdessä otsikolla ”Empowering New Agents of Civil Society or Fostering Good Citizens? Framing Youth Participation in Finnish Youth Organizations”. Siinä tutkin useampaa aineistoa hyväksi

käyttäen, miten järjestöt kehystävät nuoret osallistujina ja millaisia osallistumismahdollisuuksia näihin kehystämisen tapoihin käytännössä yhdistetään.

Työn päättää viides luku. Siinä vedän yhteen ja tulkitSEN erillisartikkeleissa esittelemiäni empiirisiä tuloksia teorian valossa ja tarkastelen, mitä tutkimus kertoo valtakunnallisten nuorisojärjestöjen itselleen asettamista tehtävistä ja toimintatavoista yhtäältä osana nuorisotyötä, toisaalta hybridejä institutionaalisia logiikkoja yhdistävinä organisaatioina kolmannella sektorilla. Esitän luvussa myös pohdintoja siitä, mitä tutkimus kertoo kolmannesta sektorista, sitä kuvailevista teorioista ja tulevista tutkimustarpeista. Luvun lopuksi esitän käytännön johtopäätöksiä, joiden toivon innoittavan järjestötoimijoita, rahoittajia ja kouluttajia miettimään, millaista tulevaisuuden nuorisojärjestötoimintaa ne haluavat olla rakentamassa.

1.1 Kolmas sektori ja nuorisojärjestöt

Kolmannen sektorin käsitettä koskevat määritelmät ovat moninaisia ja muuttuvia. Eri maiden lainsäädännöt tuntevat lukuisia erilaisia organisoitumisen muotoja eivätkä valittujen käsitteiden empiiriset merkitykset ole kaikkialla samoja (Rainey, Wakunuma & Stahl 2017; Salamon & Sokolowski 2016). Tämän luvun ensimmäisessä alaluvussa tarkastelen kolmannen sektorin määrittelyn moninaisia rakennusaineiksia ja määrittelen lopuksi niiden perusteella, mitä kolmas sektori tässä tutkimuksessa tarkoittaa ja miten käsitevalintani perustelen. Toisessa alaluvussa kuvaan, millaiseen tutkimustietoon rakennan työn perustana olevan lähtökohdan siitä, että kolmas sektori on muutoksessa. Kolmannessa alaluvussa kuvaan suomalaisen kolmannen sektorin erityispiirteitä ja neljännessä tiivistän suomalaisiin nuorisojärjestöihin kohdistuneen aiemman tutkimuksen keskeiset havainnot.

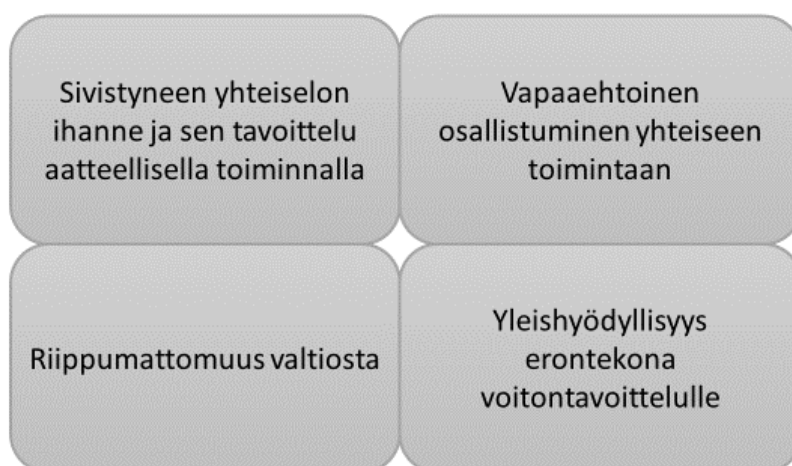
1.1.1 Kolmas sektori osana kansalaisyhteiskuntaa

Kansalaisyhteiskunta, kolmas sektori, voittoa tavoittelematon sektori, vapaaehtoissektori, epävirallinen sektori, sosiaalitalous ja välittävät verkostot – muun muassa näillä kotimaisilla ja kansainvälisesti käytössä olevilla termeillä on kuvattu yhteiskunnallista organisoitumista ja toimintaa, jota tapahtuu julkisen sektorin, voittoa tavoittelevan yritystoiminnan sekä perheiden ja sukujen ulkopuolella (ks. esim. Helander 1998; Matthies, Kotakari & Nylund 1996; Muukkonen 2009). Usein näitä käsitteitä käytetään lähes synonyymisesti ja saman tekstin sisällä vaihdellen (ks. esim. Matthies 2007; Salamon & Sokolowski 2016; Saukkonen 2013).

Käsitteiden tarkempi tarkastelu tuottaa kuitenkin kiinnostavia näkökulmia siihen, millaista todellisuutta niillä halutaan kuvata ja millaisia ominaisuuksia kuvattavalla todellisuudella katsotaan olevan. Todellisuus on käsitteiden historian aikana ja erilaisissa yhteiskunnissa erilainen eivätkä käsitteet käänny eri kielillekään täysin yhdenmukaisesti. Käsitteiden käytössä ja kehitte-

lyssä voidaan havaita eroja myös sen suhteen, ketä tai mitä varten määrittelyä tehdään. On eri asia pyrkiä määrittämään käyttökelpoiset rajat sille, millaiset organisatoriset toimijat ovat oikeutettuja verotuksellisiin tai muihin lainsäädännön määrittämiin erityiskohteluihin, kuin käsitteellistä sosiaalisen toiminnan erilaisia muotoja ja merkityksiä ymmärtäen sen, että käsitteillä voidaan aina kuvata vain osa todellisuudesta sen mukaan, kenen näkökulmaa kulloinkin tarkastellaan (Knutsen 2016). Oma lähestymistapani sijoittuu lähemmäksi jälkimmäistä näistä pyrkimyksistä kuvatessaan, millaisia suomalaisten nuorisojärjestöjen toiminnan ymmärtämisen kannalta olennaisia asioita aiemmat määrittelyt ovat tuoneet esiin.

Tarkasteluni aluksi nostan esiin neljä suomalaisessa ja kansainvälisessä yhteiskuntatieteellisessä keskustelussa toistuvaa kansalaisyhteiskunnan, kolmannen sektorin ja muiden lähikäsitteiden ominaisuutta, jotka jäsentyvät keskustelussa usein ihanteenmukaisina tai sektorin toimijajoukkoon kuulumista normittavina ajatuksina niiden kuvaamasta tai rajaamasta toiminnasta tai yhteiskunnan osa-alueesta. Nämä ominaisuudet ovat sivistyneen yhteiselon ihanne, johon pyritään aatteellisella toiminnalla, periaate vapaaehtoisesta osallistumisesta yhteiseen toimintaan, riippumattomuus valtiosta ja voittoa tavoittelematon yleishyödyllisyys (ks. kuvio 1). Ominaisuuksien taustalla olevissa määrittelyissä painottuvat erilaisin tavoin filosofiset kuvaukset kansalaisyhteiskunnan olemuksesta ja sitä määrittävistä normeista, funktionaaliset näkemykset kolmannen sektorin tehtävistä ja niiden toteutumisesta aiheutuvista vaikutuksista sekä pohdinnat sektoriin kuuluvien organisaatioiden spatiaalisesta paikasta, roolista ja erityisistä ominaisuuksista suhteessa yhteiskunnan muihin toimijoihin (ks. myös Edwards 2011; Salmenniemi 2008, 108).

KUVIO 1 Kolmannen sektorin ja lähikäsitteiden keskeiset ominaisuudet

Kansalaisyhteiskunta on käytössä olevista käsitteistä vanhin, ja siihen olennaisesti liittyvä sivistyneen yhteiselon ihanne on yksi kansalaisyhteiskunnan vanhimmissa ominaisuuksista. Käsitteen perusta on jo antiikin ajan filosofien pohdintoissa ihmisten yhteiselon järjestämisestä niin, että kansalaiset voivat yhdis-

tyä vapaasti luomaan yhteistä hyvää. Myöhempien vuosisatojen filosofeilla oli erilaisia käsityksiä valtion tarpeellisuudesta tuon hyvän varmistamiseksi tai vapaan toiminnan mahdollisuudesta suhteessa valtioon, mutta kansalaisyhteiskunnan yhteisenä laadullisena ominaisuutena näiden määritelmien mukaan oli kansalaisten yhteinen, hyvä ja sivistynyt yhteiskunta (Ehrenberg 2011; Muukkonen 2009). Tällaiset määrittelyt sopivat hyvin yhteen englanninkielisen *Civil Society* -sanan (ransk. *société civile*) kanssa, jossa ”siviilin” laajasti ymmärretty käsite voi viitata sotilaallisen vastakohtaan, kansalaislähtöisiin asioihin, avoimeen keskusteluun perustuvaan demokratiaan sekä sivistyneen kansalaisuuden ihanteisiin kuten solidaarisuuteen, yhdenvertaisuuteen ja toisten auttamiseen (ks. Eliasoph 2011; Edwards 2011; Evers 2009).

Kansalaisyhteiskunnan olemukseen liittyvät sen piirissä toimivien kansanliikkeiden, järjestöjen, ryhmien ja muiden toimijoiden erilaiset pyrkimykset sivistyneen yhteiselon edistämiseksi. Tämä tarkoittaa yleisesti aatteellista toimintaa, mikä näkyy käsitteellisesti esimerkiksi ruotsalaisessa perinteessä, jossa yleisessä käytössä on kansanliikkeiden rinnalla puhuttu aatteellisista (*ideella*) organisaatioista (Helander 1998; von Essen & Svedberg 2010; Wijkström & Lundström 2002). Samaan suuntaan ajatukset vie myös Iso-Britanniassa käytetty hyväntekeväisyyssektorin (*charity*) käsite (Helander 1998).

Toisen ominaisuuden olen nimennyt vapaaehtoisen osallistumisen ihanteeksi. Tämä kansalaisyhteiskunnan ulottuvuus on läheisessä yhteydessä edelliseen ja korostaa kansalaisten vapaaehtoista osallistumista aatteidensa tai tarpeidensa mukaiseen yhteiskunnan rakentamiseen tai demokratian edistämiseen. Tähän voidaan yhdistää myös ajatus kansalaisyhteiskunnan roolista demokratian mahdollistajana, johon viittaa muun muassa toquevilliläinen ajatus demokraattisten taitojen ja moraalisen asenteen oppimisesta yhdistystoiminnan kautta (Ehrenberg 2011; Ilmonen 2007) sekä yleisempi ajatus ihmisten toiminnasta kansalaisyhteiskunnassa rakentavina ja aktiivisina kansalaisina kaikkien yhteiseksi hyväksi (Eliasoph 2011; Evers 2009), mikä vahvistaa samalla myös sosiaalista pääomaa (Ilmonen 2007; Putnam 2000).

Osallistumisen ihanteeseen liittyy läheisesti vapaaehtoisuus, joka nähdään myös termissä ”vapaaehtoissektori” (Helander 1998), mikä on esimerkiksi Norjassa (*frivillig sektor*) käytössä sektorin yleisnimenä (Sivesind 2007). Vapaaehtoisuus määrittää tällöin koko sektorin erottamalla sen ominaispiirteet julkisen sektorin määräysvallasta ja pakollisesta kuulumisesta yhtäältä kansalaisena valtioon, toisaalta perheenjäsenenä perheeseen. Etenkin pohjoismaisessa perinteessä tähän liittyy myös ihmisten omaan tahtoon perustuva, vastikkeeton osallistuminen yhteiseen toimintaan. (Salamon & Sokolowksi 2016.)

Kolmas usein toistuva kansalaisyhteiskunnan ominaisuus on riippumattomuus valtiosta. Eurooppalaisessa filosofisessa keskustelussa tätä näkökulmaa alkoivat tuoda esiin 1700–1800 -lukujen ajattelijat painottaen ihmisten vapautumista valtiollisesta pakosta ja mahdollisuutta toteuttaa itseään vapaasti (Ehrenberg 2011; Muukkonen 2009). Irtautuminen valtiojohtoisesta toiminnasta nousi olennaiseksi osaksi kansalaisyhteiskunnan ominaisuuksien määrittelyä entisen Neuvostoliiton alueen ja muiden postsosialististen maiden tutkimukses-

sa, joissa valtio oli aiemmin vastannut kaikesta toiminnasta ja joissa yksityisyri-tykset ja kansalaisjärjestöt tulivat tutuiksi laajemmin vasta 1990-luvulta lähtien, usein ulkomailta tulleiden vaikutteiden ja toimijoiden myötä (Salmenniemi 2008).

Erillisyys valtiosta näkyy eksplisiittisesti englanninkielisessä termissä *Non-Governmental Organization* eli NGO ja sen espanjan- ja ranskankielisissä vastineissa (ONG), jotka otettiin käyttöön YK:ssa 1945 ja jotka ovat yleisesti käytössä esimerkiksi EU:n kielenkäytössä. Vaikka YK:n tarkemmissa kirjallisissa määrittelyissä onkin mukana ajatus siitä, ettei NGO pyri taloudelliseen voittoon (Willets 2002), käytössä oleva termi ei sinänsä tee eroa kuin valtioon. Tämä näkyy myös kehitysyhteistyön myötä Aasian, Afrikan ja Latalalaisen Amerikan maissa yleistyneissä NGO:issa, jotka ovat sinänsä erillisiä valtiosta mutta eivät välttämättä tee suurta eroa yksityiseen taloudelliseen toimintaan tai korosta vapaaehtoisuutta. Kehitysyhteistyön piirissä termistä NGO onkin kehitetty erilaisia pilkkallisiakin alaluokkia, kuten pelkkää varainhankintaa varten perustettu paperi-NGO eli BRINGO (*Brief case NGO*) tai yhden ihmisen tai perheen yksityisiin tarpeisiin perustettu MONGO (*My own NGO*). (Fowler 2011, 44; Desse 2012.)

Neljäs kolmannen sektorin erityisyyden määrittäjä on yleishyödyllisyys. Tämä laadullinen määre pelkistyy nykyisessä kansainvälisessä keskustelussa usein poissulkeväksi eronteoksi yritystoiminnan voitontavoittelusta: toiminta tai koko sektori on luonteeltaan ”nonprofit” (*non-profit, not-for-profit*) ja toimii tältä perustalta merkittävänä palveluntarjoajana yhteiskunnassa (ks. esim. Anheier 2005; Knutsen 2016; Salamon & Anheier 1997; Smith 2011). Se pitää usein sisällään ajatuksen siitä, että kolmas sektori tuottaa yleishyödyllisiä, julkista sektoria täydentäviä palveluja laadukkaasti ja edullisesti tavoittelematta jaettavissa olevaa taloudellista voittoa ja käyttämällä hyödykseen ihmisten halua auttaa toinen toisiaan myös vapaaehtoisesti. Sellaisissa maissa, joissa julkisen sektorin tehtävät ovat rajatunmat kuin Pohjoismaissa, yleishyödyllisyyden määrittelmän kautta sektoriin tulevat mukaan myös voittoa tavoittelemattomat mutta muiden kuin julkisten toimijoiden ylläpitämät sairaalat, koulut, museot jne. (Anheier 2005). Yleishyödyllisyyden korostaminen onkin usein sidoksissa hallinnolliseen pyrkimykseen määrittellä, mitkä organisaatiot ovat oikeutettuja minkäkinlaiseen verokohteluun (Hall 2006, 54–55; Knutsen 2016).

Nämä neljä kuviossa 1 esiteltyä ulottuvuutta kuvaavat yleisesti ottaen sellaisia toistuvia ominaisuuksia, joita liitetään kansalaisyhteiskuntaan tai sen lähikäsitteisiin. Käsite ”kolmas sektori” ei sen sijaan tuo esiin laadullisia ominaisuuksia vaan perustuu ajatukseen eri toimijoiden spatiaalisista paikoista yhteiskunnassa. Taustalla on ajatus, että yhteiskunnalliset toimijat voidaan jakaa niiden tunnuspiirteiden mukaan kuuluviksi erillisille sektoreille, joista ensimmäistä ja toista määrittävät vakiintuneet instituutiot – markkinat ja valtio – mutta kolmannella sektorilla ei tällaista institutionaalista vastaavuutta ole (Muukkonen 2009). Kolmannen sektorin toimijat erottuvat valtiosta ja markkinoista toimien niiden sekä perheen, suvun ja yksittäisten ihmisten välisessä tilassa. Ne tarjoavat kansalaisille mahdollisuuden osallistua yhteiskuntaan ja toi-

nen toistensa auttamiseen, palvelujen tuottamiseen, mielipiteiden ilmaisuun, oikeuksiensa edistämiseen ja yhteisölliseen toimintaan. Niillä on siis kansalaisten aktiivisuutta välittävä luonne; Matthies, Kotakari ja Nylund (1996) käyttävätkin niistä nimitystä ”välittävät verkostot”.

Kolmannen sektorin käsitteessä painottuu erillisyys valtiosta ja yksityisestä sektorista. Tarkemmissa määritelmässä tuodaan esiin myös ajatuksia yleishyödyllisestä tarkoituksesta ja vapaaehtoisesta osallistumisesta; lisäksi niiden kuvauksissa olennaisena pidetään sitä, että organisaatiolla on virallinen organisaattorinen muoto ja siihen liittyvä itsehallinto (Anheier 2005; Helander 1998; Salamon & Sokolowski 2016; Saukkonen 2013). Tämän määritelmän mukaan kolmannen sektorin ulkopuolelle jäävät siis kansalaisyhteiskunnan toimijoista erilaiset epäviralliset ryhmittymät, verkostot ja yhteiskunnalliset liikkeet, jolloin kolmas sektori rajautuu kansalaisyhteiskunnan selvimmän organisoituneeksi osaksi.

Edellä kuvatun kaltaiset kansalaisyhteiskunnan ja kolmannen sektorin ideaalityyppiset kuvaukset ovat herättäneet myös kritiikkiä. Kansalaisyhteiskunnan kuvaamista ihanteellisena sivistyneen yhteiselon tilana voidaan arvostella siitä, että se antaa epätodellisen kuvan oikeasta elämästä – kansalaisyhteiskunnassa toimivat ihmiset ovat kuitenkin ihmisiä kaikkine puutteineen (Elia-soph 2011). Myös mielikuva kansalaisyhteiskunnan yhteisestä pyrkimyksestä sivistyneeseen yhteiselo on ongelmallinen, koska erilaisilla toimijoilla on ristiriitaisia pyrkimyksiä ja joidenkin toimijoiden tavoitteena on jopa sulkea muita ihmisryhmiä pois ja tuottaa epätasa-arvoa, ei vähentää sitä (Bob 2011; Kaldor 2006). Tämä herättää kysymyksen siitä, kuinka liberaaleja kansalaisyhteiskunnan määritelmien tulee olla. Luetaanko mukaan kaikki omasta näkökulmastaan ”hyvää” tekevät yhteisöt, jotka ovat valtiosta riippumattomia, voittoa tavoittelemattomia ja vapaaehtoisuuteen perustuvia – vaikka niiden tavoitteet olisivat vaikkapa rasistiset (ks. Bob 2011)? Feministinen kritiikki herättää samansuuntaisia kysymyksiä kiinnittäessään huomion siihen, etteivät kansalaisyhteiskunnan käsitteelliset kuvaukset ja teoriat kiinnitä huomiota niihin rakenteellisiin epätasa-arvon tekijöihin, joita myös kansalaisyhteiskunnassa on (Eto 2012).

Ajatus kansalaisyhteiskunnan tai kolmannen sektorin yleismaailmallisista ominaisuuksista voidaan myös kyseenalaistaa hyvin perustein. Kansainvälinen vertaileva tutkimus kolmannen sektorin historiasta, koosta, tehtävistä ja resursien alkuperästä osoittaa maiden välillä olevan merkittäviä eroja, jotka ovat yhteydessä yhteiskunnan rakenteellisiin, historiallisiin ja taloudellisiin tekijöihin; nämä vaikuttavat myös kolmannen sektorin suhteisiin yhteiskunnan muihin toimijoihin, etenkin valtioon (Alapuro 2010; Salamon & Anheier 1998; Stenius 2010).

Social origins -teorian kehittäneet Lester M. Salamon ja Helmut K. Anheier (1998) ovat tuottaneet maiden välisen vertailun apuvälineeksi neljän regiimin mallin, jonka perustana on kolmannen sektorin suhde julkisiin toimijoihin. Erillisyys valtiosta näyttäytyy vahvimmin liberaalissa mallissa (esimerkkinä USA), jossa kolmas sektori täydentää valtion rajattuja hyvinvointipalveluja. Valtiokes-

keinen malli (esimerkkinä Japani) jättää kolmannelle sektorille vain vähän toimintatilaa kun taas korporatistisessa mallissa (esimerkkinä Saksa ja Ranska) kolmas sektori tuottaa hyvinvointipalveluja vahvasti valtion tukemana ja ohjaamana. Pohjoismaissa tyypillisessä sosiaalidemokraattisessa mallissa (esimerkkinä Ruotsi) kolmannen sektorin organisaatiot edustavat kansalaisia valtioon päin yhteisymmärryksessä siitä, että päävastuu hyvinvointipalvelujen tuottamisesta on valtiolla. (Emt.)

Vaikka myös Pohjoismaiden kolmansien sektorien välillä on eroja, vähäinen vastakkainasettelu suhteessa muihin yhteiskunnan toimijoihin on niille yhteinen piirre, jota tukee vuosisatojen taakse ulottuva kulttuurinen historia (Stenius 2010). Jussi Simpura (2000, 98) puhuu jopa ”läpivaltioistuneesta kansalaisyhteiskunnasta” kuvatessaan pohjoismaisten kansalaisyhteiskuntien läheisiä suhteita valtioon, joka tukee kolmatta sektoria kyseenalaistamatta kuitenkaan sen riippumattomuutta. Kolmatta sektoria feministisestä näkökulmasta tarkasteleva Mikiko Eto (2012) tuokin esiin, että turha vastakkainasettelu valtion kanssa on tarpeetonta, sillä kansalaisyhteiskunta tarvitsee myös progressiivisen valtion toimia esimerkiksi tasa-arvokysymysten ratkaisemiseen. Feministinen kritiikki kyseenalaistaa myös julkisen ja henkilökohtaisen välisen jaon: kansalaisyhteiskunnan teorioissa perhe jätetään yleensä kansalaisyhteiskunnan ulkopuolelle, vaikka perheessä tapahtuva on feminismin näkökulmasta myös poliittista (emt.).

Käsitteistöä voidaan kritisoida myös sen tarkoitusperien näkökulmasta. Etenkin kolmannen sektorin ja voittoa tavoittelemattoman sektorin käsitteisiin kohdistuva kritiikki tuo esiin, että käsitteet on luotu ja otettu käyttöön osana kehitystä, jossa hyvinvointivaltion tehtäviä on alettu siirtää kansalaisten itsensä hoidettavaksi eli jossa kolmannen sektorin tehtävä määrittyy yhä enemmän julkisia palveluja korvaavan palvelutuotannon kautta (Keränen 2017; Knutsen 2016). Ruotsissa tämä kriittinen keskustelu on liittynyt kansalaisyhteiskunnan käsitteen käyttöönottoon 1990-luvulla, minkä kriitikot katsovat liittyneen osaksi uusliberalistisen ideologian yleistä sisäänajoa (Trägårdh 2007).

Lopuksi on syytä kiinnittää huomiota vielä yhteiskunnallisiin liikkeisiin, jotka ovat olennainen osa kansalaisten vapaaehtoista yhteistoimintaa. Liiketutkimus on kuitenkin usein rajautunut omaksi tutkimusalakseen ja erilleen kansalaisyhteiskuntaan tai kolmanteen sektoriin kohdistuvasta tutkimuksesta (della Porta & Diani 2011). Empiirisesti tarkastellen yhteiskunnallisten liikkeiden erillisyyttä kolmannelle sektorille ei kuitenkaan ole yksiselitteistä; kolmannen sektorin toimijat nimittäin muodostavat usein merkittävän osan liikkeiden toimijoista (emt.). On myös havaittu, että protestina alkaneiden liikkeiden piiristä syntyy toiminnan vakiintumisen myötä usein yhdistyksiä (Siisiäinen 1996). Monien kolmannen sektorin järjestöjen lähtökohta on siis yhteiskunnallisessa liikehdinnässä ja monet niistä osallistuvat yhteiskunnalliseen liikehdintään myös vakiintumisensa jälkeen. Liikkeissä yksittäisten organisaatioiden sijaan olennaista on kuitenkin verkostomainen toiminta, ja toiminta voi organisoiua yhdistysten lisäksi myös esimerkiksi projekteiksi (Konttinen & Peltokoski 2010).

Hasenfeld & Gidron (2005) yhdistävät liike- ja järjestötutkimuksen painoituksia kuvauksessaan siitä, miten kolmatta sektoria koskeva tutkimus, teoriat ja oletukset organisaatioista ja niiden suhteesta valtioon jakautuvat kolmeen osaan: Ensinnäkin on kansalaisyhteiskunta (*Civil Society I*) merkityksessä vapaaehtoinen yhdistystoiminta, joka on neutraali suhteessa valtioon ja kohdistuu jäsenten oman hyvinvoinnin lisäämiseen. Toiseksi ovat yhteiskunnalliset liikkeet (*Civil Society II*), jotka suhtautuvat valtioon kriittisesti ja pyrkivät vaikuttamaan siihen. Kolmanneksi on nonprofit-sektori (*Civil Society III*) merkityksessä voittoa tavoittelemattomat palveluntuottajat, jotka tukevat valtiota ja ovat siitä riippuvaisia osallistuessaan sen tukemana palvelujen tuottamiseen tai pyrkimällä ajamaan etujaan suhteessa valtioon. Todellisuudessa kuitenkin monet järjestöt yhdistävät näitä periaatteita ja muuttuvat yhdestä toiseksi historiansa aikana, minkä vuoksi niitä olisi syytä tarkastella yhdessä. (Hasenfeld & Gidron 2005.)

Kuten tämä kolmannen sektorin ja sen lähikäsitteiden tarkastelu osoittaa, yhtenäisen käsitteistön tai yhden kattavan määritelmän luominen on mahdoton tehtävä. Erilaiset käsitteet kumpuavat historian eri vaiheista sekä kulttuurisista ympäristöistä ja heijastelevat myös ideologisesti erilaisia ajatuksia yhteiskunnan eri toimijoiden asemasta ja tehtävistä (Muukkonen 2009; Kaldor 2006). Mikään käytössä oleva käsite ei ole ongelmaton, mitä kuvaavat myös kansainvälisen keskustelun ja käytännön lukuisat erilaiset nimitykset suomen kielen kansalaisjärjestölle tai järjestölle: käytössä ovat NGO:n lisäksi myös erimerkiksi PVO (*Private Voluntary Organization*), TSO (*Third Sector Organization*), CSO (*Civil Society Organization*) ilman, että näiden kuvaamat järjestöt eroavaisivat toisistaan millään systemaattisella tavalla (Fowler 2011; Rainey ym. 2017).

Tässä luvussa tekemäni katsauksen ja neljän osin ihanteellisen, osin normittavan ominaisuuden tarkastelun tavoitteena on kuvata sitä käsitteistöä ja keskustelua, jonka jatkumoa myös oma tutkimukseni on. Kriittisten näkökulmien oikeutuksesta ja kolmannen sektorin käsitteen residuaalisesta luonteesta huolimatta käytän tutkimuksessa ensisijaisesti käsitettä kolmas sektori. Sillä tarkoitan kansalaisyhteiskunnan institutionalisoituneita toimijoita, joihin viitataan yleisesti järjestön käsitteellä. Näillä kolmannen sektorin organisaatioilla on rekisteröitymisen myötä formaali muoto ja pysyvä tarkoitus, jonka mukaan ne eivät ole osa julkisia viranomaisia eivätkä tavoittele taloudellista voittoa, minkä lisäksi niillä on itsehallinnollinen asema. Huolimatta niiden sijoittumisesta käsitteellisesti kansalaisyhteiskuntaa suppeammalle kolmannelle sektorille, monien niiden perustamisen, toiminnan tarkoituksen, arvopohjan ja ihanteiden taustalla on laaja kirjo laajemmalle kansalaisyhteiskunnalle ja yhteiskunnallisille liikkeille ominaisia piirteitä, minkä vuoksi niitä voisi yhtä hyvin tarkastella myös kansalaisyhteiskunnan toimijoina (ks. kuvio 2).

KUVIO 2 Kolmas sektori ja sen organisaatiot osana kansalaisyhteiskuntaa

1.1.2 Kolmannen sektorin organisaatiot muutoksessa

Kolmas sektori pitää sisällään monenlaisia organisaatioita. Kuviossa 2 olen jakanut nämä toimijat kolmeen päätyyppiin yllä esiteltyä Hasenfeldin ja Gidronin (2005) kolmijakoa soveltaen. Täysin vapaaehtoisvoimin toimivat yhdistykset toimivat tyypillisesti paikallistasolla tehden sellaisia asioita, jotka jäseniä kiinnostavat tai joista on heille hyötyä esimerkiksi yhteisen harrastuksen, uusien asioiden oppimisen tai sosiaalisen pääoman ja luottamuksen lisääntymisen myötä (ks. Anheier 2005; Ilmonen 2007; Siisiäinen & Kankainen 2009). Osittain tai kokonaan ammattimaisiin järjestöihin kuuluu paikallisyhdistyksiä kokoavia liittoja mutta myös ilman erillisiä paikallisosastoja toimivia järjestöjä, joiden tehtävissä painottuvat erilaisin tavoin kansalaisten äänen, kiinnostuksen tai huolen välittäminen yhteiskunnan muiden toimijoiden tietoon ja osallistumismahdollisuuksien tai palvelujen tuottaminen jäsenille; toiminta perustuu ainakin osaksi palkattujen ihmisten työhön. Kolmannen tyyppin muodostavat valikoidun yhteiskunnallisen tehtävän suorittamiseksi tai palvelun tuottamiseksi perustetut järjestöt, joilla on vain harvoja jäseniä – jos lainkaan – ja jotka kohdistavat toimintansa järjestön ulkopuolelle. Toiminnan toteuttamisesta vastaavat ammattilaiset, mutta vapaaehtoisillekin tarjotaan usein mahdollisuuksia osallistua. (Anheier 2005; Brown, Ebrahim & Batliwala 2011.)

Tyyppien väliset rajat eivät ole selviä, ja yhdessä järjestössä voivat yhdistyä kaikki kolme tyyppiä esimerkiksi siten, että paikallisosastoissa toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen, keskusjärjestön (liiton) ammattilaiset välittävät jäse-

nistön ääntä sekä järjestävät jäsenille yhteisiä palveluja, ja yhteiskunnallisia palveluja tuotetaan erillisissä ammattilaisvetoisissa projekteissa.

Useissa tutkimuksissa on havaittu, että kolmannen sektorin tehtävissä ja toimintatavoissa tapahtuu muutoksia. Näitä muutoksia on kuvattu toisiinsa nivoutuvien kaupallistumisen, ammatillistumisen ja lisääntyneen managerialismin käsittein (ks. esim. Eikenberry & Kluver 2004; Hvenmark & Segnestam Larsson 2011; Roberts, Jones & Fröhling 2005; Steen-Johnsen & Eljoras 2011; Wijkström 2011). Muutoskehityksen nähdään yleensä liittyvän hyvinvointipalvelujen lisääntyneeseen ulkoistamiseen julkiselta sektorilta yrityksille ja kolmannen sektorin toimijoille sekä uuden julkisjohtamisen (NPM) myötä lisääntyneeseen markkinaohjaukseen julkisen ja kolmannen sektorin välisissä suhteissa (ks. esim. Henriksen, Smith & Zimmer 2015; Särkelä 2016). Osallistuminen kilpailuille palvelutuotannon markkinoille sekä julkisten avustusten hallinnointi edellyttävät järjestöiltä kaupallista osaamista, ammattimaista toimintaa ja alun perin yritystoiminnasta lähtöisin olevia managerialistisia toimintatapoja eli kykyä toteuttaa strategista toimintaa ja osoittaa mitattavia tuloksia, tehokasta resurssien käyttöä ja vaikuttavuutta (managerialistisen diskurssin sisälöstä ks. Maier & Meyer 2011).

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että voittoa tavoittelemattoman palvelutuotannon painoarvo kolmannen sektorin organisaatioissa kasvaa (vrt. kuvio 2). Tätä tapahtuu joko niin, että palvelutuotantoon osallistuminen muodostuu yhä useampien järjestöjen päätehtäväksi tai että palvelutuotannon rooli kasvaa yksittäisen järjestöjen sisällä aiempaa merkittävämmäksi suhteessa muihin tehtäviin, mikä saattaa johtaa myös siihen, että osa toiminnasta erotetaan yhtiömuotoon. Molemmissa tapauksissa tämä näyttäytyy siten, että järjestöjen aiempi rooli jäsenkeskeisinä organisaatioina heikkenee ja toiminnasta päätetään yhä useammin järjestön ulkopuolisen kysynnän perusteella. Järjestöt myös kopioivat ideoita ja toimintamuotoja yritysten toimintatavoista niin, että järjestöissä käytetty kieli muuttuu ottaen mallia liikejohtamisesta (Saukkonen 2013; Wijkström 2011; Wijkström & Zimmer 2011). Ruotsalainen Filip Wijkström (2011, 44–48) näkee muutoksessa myös paluuta hyväntekeväisyysajatteluun ja sitä edistävään puhetapaan.

Toimintatapojen muutos ei koske vain palveluja tuottavia yhdistyksiä. Myös julkisten avustusten hakeminen ja hallinnointi edellyttävät aikaa ja osaamista. Avustukset ja palvelujen tuottaminen ovat pakottaneet yhdistykset opiskelemaan uusia taitoja, kuten projektisuunnittelua, tuotteistamista, vaikutusten arviointia, markkinointia, kilpailuttamista – ja palkkaamaan työntekijöitä, jotka hallitsevat tällaiset taidot. Ammattilaisten määrä ja vaikutus kansalaistoiminnan kenttään kasvaa ja vahvistaa muutostrendejä. Näin tapahtuu muun muassa sen myötä, että koulutuksen kautta tuotettava ammattimaisuus tarkoittaa usein palvelutoiminnan sisältöjen, varainhankinnan tai jonkun muun osa-alueen asiantuntemusta eikä välttämättä ensisijaisesti kansalaistoiminnalle ominaisten toimintatapojen osaamista. (Hvenmark & Larsson 2011; Johansson 2017; Ruuskanen ym. 2013.) Samaan aikaan järjestöt ovat muiden yhteiskunnan toimijoiden tapaan tulleet entistä riippuvaisemmiksi viestinnästä ja mediasta sekä nii-

hin liittyvästä julkisuuden hallinnasta ja joutuvat pohtimaan toimintansa järjestämistä osana viestintäteknologian muutoksen ja sosiaalisen median tuottamaa uutta osallistumisen kulttuuria (Seppänen & Väliverronen 2014).

Pohjoismaisessa tutkimuksessa on kiinnitetty erityistä huomiota siihen, mitä tapahtuu jäsenille, jotka ovat olleet kansanliikemäisten jäsenperustaisten järjestöjen perusta. Jäsenistön ja jäsenmaksujen määrä ja merkitys järjestön toiminnan ja talouden kannalta näyttävät vähenevän (Hvenmark & von Essen 2010; Steen-Johnsen & Enjolras 2011; Wijkström 2011). Sen sijaan järjestöt siirtyvät hankkimaan rahallisia resursseja liiketoiminnalla, projektiavustuksin tai hyväntekeväisyyden kautta; näiden avulla voidaan palkata ammattilaisia hoitamaan taitavasti ja tehokkaasti tuotettuja palveluita ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ammattimaisesti tuotetun tiedon pohjalta, mahdollisesti organisoimaan lyhyeksi aikaa sitoutuneita vapaaehtoisia (Papakostas 2011a; 2011b; Wijkström 2011). Järjestötoiminnan ammatillistumiseen ja uskotavan markkina-aseman ylläpitämiseen liittyy paine varmistaa järjestön toiminnan jatkuvuus, joka voi muuttua tärkeämmäksi kuin alkuperäinen yleishyödyllinen tavoite (Billis 2010; Johansson 2017; Ruuskanen ym. 2013). Tällaista muutosta on kuvattu myös hybridisaation käsitteellä, jota tarkastellaan tarkemmin luvussa 2.

Samaan aikaan on erityisesti nuorten keskuudessa nähtävillä kehitys, jossa kiinnostus sitoutua järjestötoimintaan jäsenenä ja vastuunkantajina vähenee: eurooppalaiset nuoret eivät yleisesti näytä olevan kiinnostuneita järjestötoiminnasta tai jäsenyyksistä ja osallistuvat vapaaehtoistoimintaan mieluiten lyhytaikaisesti ilman syvempää sitoutumista (Flash Eurobarometer 2013; Harris, Wyn & Younes 2010; Lochocki 2010). Tähän voidaan etsiä selityksiä vapaaehtoistoimintaan osallistumisen motivaatiosta, joka on yleensä yhdistelmä erilaisia tekijöitä, kuten altruismia, halua oppia, urakehityksen edistämistä ja sosiaalisia syitä (Grönlund 2011). Kiinnostuksen muutosta on selitetty yhteiskunnassa yleisesti lisääntyvällä individualismilla, joka näyttäytyy ihmisten halukkuutena osallistua vain lyhytaikaisesti omaan elämäntilanteisiin sopiviin ja omia tarpeita palveleviin vapaaehtoistehtäviin ilman sitoutumista (Hustinx & Lammertyn 2003) tai siirtymällä vapaaehtoisuuteen käytettävän ajan lahjoittamisesta rahallisiin lahjoituksiin (Steen-Johnsen & Enjolras 2011). Oma osansa muutoksessa on myös viestintäteknologian ja sosiaalisen median kehittymisen myötä lisääntyneillä mahdollisuuksilla ilmaista itseä, oppia uutta, harrastaa ja osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen itsenäisesti tai sitoutumatta taustalla olevaan organisaatioon (ks. Merikivi, Myllyniemi & Salasuo 2016, 37–41).

Toinen tapa selittää vähentynyttä kiinnostusta järjestöjä kohtaan liittyy järjestöjen omiin valintoihin. Tarjolla olevat mahdollisuudet vaikuttavat ihmisten osallistumiseen, joten lyhytaikaisesti tehtäviin suuntautuminen voi johtua yksinkertaisesti myös siitä, että järjestöt ovat alkaneet tarjota enemmän juuri sellaisia (Hustinx 2010). Toinen taustalla oleva tekijä on kaupallistumisen vahvistuminen ja laajeneminen kielenkäyttöön; ammattilaiset alkavat suhtautua jäseniinkin aiempaa useammin kuluttajina tai asiakkaina, mikä voi vieraannuttaa jäseniä ja vapaaehtoisia järjestöistä (Hvenmark & Larsson 2011; Steen-Johnsen

& Enjolras 2011). Tälle rinnakkainen kehitys on suhtautuminen vapaaehtoisin yhtenä tapana tuottaa palveluja mahdollisimman tehokkaasti ja edullisesti, mikä johtaa rajattuihin, perehdytystä vaativiin ja vahvasti organisoituihin vapaaehtoistehtäviin, kun aiemman käytännön mukaan tavoitteena oli tarjota vapaaehtoisille mahdollisuuksia monenlaiseen ja monitahtiseen osallistumiseen ilman ammattimaisen tehokkuuden vaatimusta (Kreutzer & Jäger 2011).

Kaupallistumisen, ammatillistumisen ja managerialismin toisiinsa nivoutuneiden periaatteiden vahvistumisen myötä järjestöt voivat olla aiempaa aikaansaavempia, tehokkaampia ja taitavampia toimijoita yhteiskunnallisesti tärkeiden palvelujen tuottajina. Tästä huolimatta esimerkiksi Angela Eikenberry ja Jodie Kluver (2004) näkevät isoja riskejä siinä, että käynnissä olevan kehityksen myötä kolmannen sektorin – tai kansalaisyhteiskunnan – perimmäinen tarkoitus arvoperustaisen toiminnan, sosiaalisen pääoman ja luottamuksen edistäjänä katoaa, järjestöjen rooli yhteiskunnallisina vaikuttajina vähenee ja taloudellinen tehokkuus alkaa määrittää järjestöjen toimintaa esimerkiksi niin, että ne alkavat valikoida asiakkansa sen mukaan, kenen kohdalla panos-tuotos on tehokkain.

1.1.3 Suomalaisen kolmannen sektorin erityispiirteitä

Suomalaisen kolmannen sektorin – tai laajemmin kansalaisyhteiskunnan – tarkempi tarkastelu kansalaisyhteiskunnan neljän pääpiirteen (kuvio 1) valossa osoittaa, että Suomessa näyttäytyvät samat periaatteet kuin muuallakin, mutta erityispiirteitäkin on.

Suomalaisen kansalaisyhteiskunnan historian olennaiset vaiheet liittyvät itsenäistymistä edeltäneeseen kansakunnan rakentamisen vaiheeseen. 1800-luvun lopun kansanliikkeiden – raittiusliikkeen, vapaapalokuntaliikkeen, työväenliikkeen, nuorisoseuraliikkeen ja urheiluliikkeen – tavoitteena oli etenkin aluksi antaa valistusta ja kasvattaa terveitä ja vastuullisia kansalaisia; myöhemmin osaan liikkeistä yhdistyi myös poliittisia vaatimuksia ja vahvistuvaa luokkatietoisuutta. (Alapuro & Stenius 1987; Sulkunen & Alapuro 1987.) Lainkuuliaisen ja sivistyneen suomalaisen yhteiskunnan rakentaminen olikin monien ensimmäisten suomalaisten kansanliikkeiden perustehtävä (Konttinen 2012; Stenius 2010). Aatteellisen yhdistystoiminnan tavoitteena on usein edelleen sivistää muita ihmisiä jonkin asian tärkeydestä, opettaa uusia taitoja, edistää erilaisten äänten kuulamista yhteiskunnassa, puolustaa ihmisoikeuksia ja muilla tavoin rakentaa kaikille hyvää yhteiskuntaa.

Myös vapaaehtoisen osallistumisen edistäminen on tärkeä ihanne suomalaisen kansalaisyhteiskunnan määrittelyssä. Tämä näkyy esimerkiksi yleisessä käytössä olevassa kansalaisjärjestön käsitteessä, jonka keskeisenä määrittäjänä on nimenomaan kansalaisuus, mikä johtaa ajatukset kohti (aktiivisia) kansalaisia ja heidän toimintaansa. Vapaaehtoisuuden korostamista on pidetty tyypillisenä kaikkien Pohjoismaiden kolmansille sektoreille, joissa toiminta on perustunut ensisijaisesti kansalaisten aktiiviseen vapaaehtoiseen toimintaan yhdistysten jäseninä (Salamon, Sokolowski & List 2003, 19–20; Wijkström & Zimmer 2011). Suomalaiset ovatkin muiden pohjoismaalaisten kanssa eurooppalaisten listojen kärkipäässä, kun tarkastellaan yhdistysjäsenyyksiä (Siisiäinen & Kan-

kainen 2009, 109–110), vaikkakin Suomessa jäsenten ja etenkin vapaaehtoisten määrä jää hiukan pienemmäksi kuin muissa Pohjoismaissa (Sivesind & Selle 2010, 90, 100).

Vaikka suomalainenkin kansalais- ja järjestötoiminta samoin kuin suomalaiset kansan- ja kansalaisliikkeet ovat määritelmällisesti ja juridisesti irrallisia valtiosta, suhde on pääosin ollut läheinen eikä se juuri sisällä vastakkainasettelua valtion kanssa (Keränen 2017; Matthies 2007; Siisiäinen & Kankainen 2009). Henrik Steniuksen (2010, 72–76) mukaan tämä selittyy *social origins* -teorian mukaisesti osana yhteiskunnan kokonaisuutta ja historiaa. Venäjän vallan aikana syntyneet suomalaiset kansanliikkeet osallistuivat toiminnallaan vahvasti kansakunnan rakentamiseen, mikä oli yhteinen tavoite suomalaisen virkamiehien kanssa. Tästä muodostui edelleen vaikuttava ajatus siitä, että valtio on kansalaisen ystävä, ei vihollinen. (Emt.) Samankaltainen havainto on tehty myös valtion ja kansalaisyhteiskuntien suhdetta poliittisten regimien näkökulmasta vertailevassa tutkimuksessa. Sen mukaan Suomi on maana eistatistinen, eli valtio ei juurikaan rajoita kansalaisten toimintaa vaan hyväksyy ja tukee pluralistisesti oikeutta esittää monenlaisia mielipiteitä. Valtio myös tunnustaa järjestöjen aseman kansalaisten edustajina tarjoten niille mahdollisuuksia vaikuttaa valtion päätöksentekoon samalla olettaen niiden noudattavan järjestelmän sääntöjä; korporoituneisuuden aste on siis korkea. (Schofer & Fourcade-Gourinchas 2001; Siisiäinen & Blom 2009; Siisiäinen & Kankainen 2009.) Marja Keräsen (2017) arvion mukaan tosin hyvinvointivaltion muuttaminen uusliberaaliksi valtioksi on johtanut siihen, että valtion ja kolmannen sektorin suhteet ovat kehittyneet kansalaisvaikuttamisen ajasta tilaaja-tuottaja -mallin keskinäisriippuvuuteen ja verkostomaiseen hallintaan.

Suomen historian aikana kansanliikkeillä on ollut merkittävä rooli vaikuttajana suhteessa valtioon. Menneen sadan vuoden aikana sosiaaliturva ja -politiikka, kehitysyhteistyö ja ympäristönsuojelu ovat esimerkkejä nykyisin valtion toimialaan kuuluvista asioista, jotka ovat lähteneet liikkeelle kansalaisliikehdinnästä ja siirtyneet julkisen vallan ylläpidettäväksi (Jaakkola ym. 1994; Keränen 2017; Konttinen 2012). Yhdistyksen vakiintunut asema ja pohjoismaisille valtakunnallisille järjestöille tyypillinen kolmiportainen rakenne – paikallisyhdistys, piirijärjestö, keskusliitto – on tuonut vaikuttamiseen vahvuutta luodessaan yhteyden paikallistasolla olevan yksilön ja valtakunnantasoisien vaikuttamisen välille (Siisiäinen 1988, 78–79 ; Sivesind & Selle 2010, 95). Monilla vakiintuneilla järjestöillä on edelleen vahva rooli oman alansa asiantuntijoina erilaisissa julkisissa elimissä. Suomen luonnonsuojeluliittoa käsittelevän esimerkkinsä kautta Esa Konttinen (2010) kuvaa, että vaikka järjestön jäsenet voivatkin osallistua ajoittain myös protestiin valtiovaltaa kohtaan, järjestön toimintaa leimaa laajasti hyväksytty järjestyksen ja laillisuuden periaate, asiantuntijaroolin korostaminen sekä sellaisen radikalismien välttäminen, joka voisi johtaa järjestön eristämiseen.

Valtio myös kantaa huolta kansalaistoiminnan edellytyksistä. Valtionhallinnon vuonna 2007 perustaman kansalaisyhteiskunnan neuvottelukunnan (KANE) linjausten mukaan valtio näkee kansalaisyhteiskunnan olemassaolon

tärkeänä etenkin luottamuksen rakentajana ja demokratian vahvistajana, siksi valtio pyrkii löytämään keinoja parantaa järjestöjen toimintamahdollisuuksia ja autonomiaa (OM 2014; OM 2017). Läheisistä valtiosuhteista huolimatta suomalaiset ja muut pohjoismaiset järjestöt ovat eurooppalaisittain katsoen suhteellisen riippumattomia julkisesta rahoituksesta (Matthies 2007; Sivesind & Selle 2010, 108–110). Palvelutuotannon järjestämisen näkökulmasta suomalainen kolmas sektori on ainakin vielä vuosituhaten alussa näyttänyt kansainvälisesti tarkastellen osana pohjoismaista mallia, jossa julkinen sektori vastaa hyvinvointipalvelujen järjestämisestä ja kolmannen sektorin tehtävänä on osallistua palveluntuotantoon lähinnä julkista sektoria täydentävissä rooleissa; palvelutuotantoa olennaisempaa on välittää kansalaisten ääntä yhteiskunnassa ja toimia kansalaisten vapaa-ajan toimintojen parissa ja muissa ekspressiivisissä tehtävissä (Matthies 2007; Salamon ym. 2003; Siisiäinen & Kankainen 2009).

Voittoa tavoittelemattoman yleishyödyllisyyden ajatusta erontekona yksityisestä sektorista ei suomalaisessa keskustelussa ole juuri kyseenlaistettu ennen kuin vasta viime vuosikymmeninä. Käsitteellisesti yleishyödyllisyys kattaa huomattavasti laajemman alan kuin englanninkielinen käsite ”nonprofit” tullen lähelle keskustelua aatteellisuudesta. Viimeaikaisessa keskustelussa yleishyödyllisyyttä on kuitenkin myös Suomessa tarkasteltu pitkälti juuri suhteessa elinkeinotoimintaan ja sikäli kilpailulainsäädäntöön ja verotukseen liittyvänä kysymyksenä (ks. esim. Särkelä 2015, 258–270).

Kolmannen sektorin toimijat ovat Suomessa yleisimmin organisoituneet rekisteröidyiksi yhdistyksiksi (ry), joita oli vuoden 2017 lopussa 105 005 (PRH 2018a).¹ Toiseksi yleisin rekisteröitymisen muoto on säätiö, joita vuonna 2018 on Suomessa noin 2 700 (PRH 2018b). Yhdistyksellä onkin instituutiona vahva asema suomalaisella kolmannella sektorilla: huolimatta siitä, että ihmiset liittyvät liittoon, paikallisosastoon, seuraan, lippukuntaan tai piirijärjestöön, käytännössä kyse on useimmiten kuitenkin juuri yhdistyksestä, jota säätelee Yhdistyslaki (1989). Yhdistysmuotoiset toimijat pitävät sisällään laajan kirjon hyvin erilaisia toimijoita valtakunnallisista, vakiintuneista ja ammattilaisvoimin toimivista yhteiskunnallisista vaikuttajista pieniin, paikallisiin ja täysin vapaaehtoisvoimin toimiviin muutaman ihmisen yhdistyksiin.

Yhdistysmuodossa kiteytyy monia suomalaisen kolmannen sektorin (ja laajemmin kansalaisyhteiskunnan) periaatteita. Ensimmäinen näistä on aatteellisuus: Yhdistyslain (1989) ensimmäisen pykälän mukaan yhdistyksen ”saa perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten”. Aatteellisuus saa sivistyksellisiä ulottuvuuksia seuraavien pykälien muotoiluista, joiden mukaan yhdistys ei saa olla lain eikä ”hyvien tapojen” vastainen eikä sotilaallinen. Toinen periaate on ensimmäisen pykälän sisältämä ajatus yhdessä tekemisestä; yhdistyksen perustamiseen tarvitaan vähintään kolme ihmistä (Yhdistyslaki 1989, 7 §). Kolmas on yleishyödyllisyys: laista rajataan ulos taloudellista voittoa tai hyötyä tavoittelevat yhteisöt (4 §). Neljäs on vapaaehtoisen osallistuminen

---

¹ Vielä vuoden 2016 lopussa yhdistyksiä oli 138 859, mutta tammi-helmikuussa 2017 rekisterissä tehtiin siivous ja 34 975 toimimatonta yhdistystä poistettiin rekisteristä (PRH 2017).

periaate: jäseneksi liittyminen ja jäsenyydestä eroaminen ovat yksilön tahdosta riippuvia asioita; myös jäsenen erottamisen mahdolliset syyt rajataan laissa (Yhdistyslaki 1989, 12–15 §). Viides on jäsendemokratia. Yhdistyslaki (16–34 §) kuvaa tarkasti yhdistyksen erilaiset päätöksentekomuodot ja korostaa yksittäisen jäsenen oikeutta osallistua yhdistyksen keskeiseen päätöksentekoon, poikkeuksena yhdistykset, joiden säännöissä on erikseen päätetty antaa päätösvaltaa valtuutetuille.

Suomalaisten järjestöjäsenyydet ovat olleet pitkään kansainvälisesti korkealla tasolla, ja yleisten oletusten vastaisesti myös vuosien 1972 ja 2006 välillä jäsenyyksien määrät pikemminkin lisääntyivät kuin vähenivät (Siisiäinen & Kankainen 2009, 106–109). Muutoksia on siinä, minkälaisiin järjestöihin liitytään: jäsenyydet kulttuuriin, harrastuksiin ja liikuntaan liittyvissä järjestöissä näyttävät lisääntyvän poliittisten jäsenyyksien kustannuksella niin Suomessa kuin muissakin pohjoismaissa (emt. 108; Wollabæk, Ibsen & Siisiäinen 2010, 134). Vaikka aikuisväestö ei näytä noudattavan vähenevien jäsenyyksien kansainvälistä tendenssiä, nuorten joukossa tilanne on toinen: vuonna 2013 jopa 72 prosenttia suomalaisista 12–29 -vuotiaista nuorista oli sitä mieltä, että ”toimintaan on mukava osallistua, jollei tarvitse liittyä jäseneksi mihinkään” (Myllyniemi & Berg 2013, 44–47). Toisaalta vain muutama vuosi myöhemmin 57 prosenttia nuorista ilmoitti olevansa joko jäsenenä jossain järjestössä tai osallistuvansa sellaisen toimintaan (Merikivi ym. 2016, 65–66).

Kolmannen sektorin kansainvälisesti tunnistetut lisääntyneen palvelutuotannon, kaupallistumisen ja managerialismin muutostrendit näyttäytyvät myös suomalaisella kolmannella sektorilla. Suomen hallitukset alkoivat 1990-luvulta lähtien tuoda uuden julkisjohtamisen (NPM) oppien mukaisesti esiin tarvetta supistaa ja markkinaistaa julkista sektoria, mikä näkyi vuosituhaten vaihteesta lähtien kilpailukyvyyn merkityksen korostamisena ja siirtymänä pois hyvinvointivaltio-ajattelusta kohti hyvinvointiyhteiskuntaa, jossa palvelujen tuotannon tehokuutta voidaan parantaa tulosohjauksella ja lisäämällä kilpailua tuottajien kesken (Särkelä 2016, 6–10; 75–77). Tällä on ollut suuri vaikutus järjestöjen asemaan, rahoitusmuotoihin ja yleisiin toimintaedellytyksiin etenkin sosiaali- ja terveyssektorilla, mikä on näkynyt järjestöjen lisääntyneenä palvelutuotantona ja markkinaistumisena sekä muokannut järjestöjen suhteita julkiseen sektoriin sekä valtakunnallisella että kuntatasolla (Halme 2015; Möttönen 2009; Pyykkönen 2014, 44–47). Kehitys on myös johtanut siihen, että monet kolmannen sektorin organisaatiot ovat omaksuneet yritysmäistä toimintakulttuuria eli kaupallista ajattelua, markkinointia, tulosten osoittamista mittaamisen ja arvioinnin avulla sekä managerialistista johtamista (Pyykkönen 2014, 64–65; Ruusuvirta 2015).

Myös ammatillistumiskehityksestä on merkkejä suomalaisella kolmannella sektorilla. Ammatillaisia käyttävien järjestöjen ja ammattilaisten tekemien työtuntien määrät lisääntyivät vuosien 1994–2011 välillä, jolloin työnantajana toimivien järjestöjen määrä kasvoi noin neljästä tuhannesta yli seitsemään tuhanteen ja tehtyjen henkilötyövuosien määrä alle 50 000:sta yli 75 000 henkilötyövuoteen. Kun samalla sitoutuneiden jäsenten määrä on vähentynyt, järjestö-

toiminnan jatkuvuus on entistä useammin siirtynyt palkatun henkilökunnan vastuulle. (Ruuskanen ym. 2013, 17–19.)

2010-luvulla ammatillistumiskehitys on kuitenkin eriytynyt. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen joukossa palkkatyön määrä on kääntynyt hienoiseen laskuun ja myös työnantajina toimivien järjestöjen määrä on vähentynyt eli työntekijät ovat keskittyneet harvempiin järjestöihin. Tätä voivat selittää järjestöjen palvelutoiminnan muutokset: 1990-luvulla palvelutoiminta kasvoi ensin laajasti julkisen sektorin ulkoistaessa palvelujaan järjestöille, mutta viime vuosina markkinoille on syntynyt myös muita toimijoita eivätkä järjestöt ole aina menestyneet kilpailutuksissa. Sosiaali- ja terveysjärjestöt ovat myös yhtiöittäneet toimintaansa ja ulkoistaneet sisäisiä palvelujaan, jolloin työntekijöitä on siirtynyt järjestöistä niiden omistamien tai muiden yhtiöiden palkkalistoille. (Peltosalmi ym. 2016, 148–149.) Samaan aikaan sekä henkilötyövuosien että työnantajina toimivien järjestöjen määrä on jatkanut kasvuaan kulttuuri-, liikunta- ja harrastusjärjestöissä sekä kansalaistoimintaan ja edunvalvontaan keskittyvissä järjestöissä, minkä Kirsikka Selander (2018, 70–71) tulkitsee selittyvän ihmisten kiinnostuksen muutoksilla, haluttomuudella sitoutua hallinnollisiin tehtäviin sekä järjestöjen yleistyneellä suhtautumisella jäseniinsä asiakkaina.

Kolmannen sektorin käsittely yhtenä kokonaisuutena jättää huomiotta sen, että järjestöt ovat keskenään hyvin erilaisia. Sen lisäksi, että järjestöt ovat jäsenmääriensä, budjettinsa ja palkatun henkilökunnan suhteen hyvin erikokoisia ja kattavat maantieteellisesti erilaisia alueita, erilaisuus tulee esiin niiden toimialoissa. Näihin kuuluvat esimerkiksi työmarkkinatoiminta, sosiaali- ja terveysasiat, uskonto, liikunta, kulttuuri, yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja erilaiset harrastukset. Yhdistyksiä on luokiteltu kirjallisuudessa, tutkimuksessa ja haku- palveluissa erilaisin tavoin toimialan mukaan, mutta mikään luokitteluista ei ole lyönyt täysin läpi yhteisessä käytössä (ks. Helander 2004; Kansalaisyhteiskunta 2018; Peltosalmi & Siisiäinen 2010; Siisiäinen 1996, 39; 2002, 18). Nuorisjärjestöt eivät ole näissä luokitteluissa vakiintunut kategoria. Esimerkiksi Peltosalmen & Siisiäisen (2010, 10–16) Patentti- ja rekisterihallitukselle tekemissä luokitteluohjeissa nuorisoharrastusyhdistyksen, nuorisokasvatusyhdistyksen ja nuorten poliittiset yhdistyksen ohjeistetaan luokittelemaan eri luokkiin.

1.1.4 Aiempi tutkimus suomalaisista nuorisojärjestöistä

Vaikka suomalaista kansalaisyhteiskuntaa on vuosien aikana tutkittu monesta näkökulmasta, nuorisojärjestöjä tarkasteleva akateeminen tutkimus on ollut vähäistä. 1980-luvun (Siisiäinen 1988) jälkeen on tehty muutamia tutkimuksia (Kurikka 1999; Pyykkönen 2007) ja pro gradu -tutkielmia (Hölttä 2013, Similä 2014), joiden keskeisiä tuloksia kuvaan alla. Lisäksi nuorisojärjestöjä on tutkittu rahoittajien (VTV 2005) ja Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry:n² tarpeita varten (Ilonen 2009), ja vuonna 2014 nuorisojärjestöt olivat mukana SOSTE ry:n

² Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry on valtakunnallinen nuorisotyön palvelu- ja vaikuttajajärjestö, jonka jäsenistöön kuuluu 125 valtakunnallista nuorisoi- tai kasvatusalan järjestöä (Allianssi 2018). Muualla tässä työssä järjestöön viitataan pelkästään nimellä Allianssi.

vuosittain tekemässä sosiaali- ja terveysjärjestöjen Järjestöbarometrissa (Peltosalmi ym. 2014).

Monet tutkimuksista lähtevät liikkeelle valmiista nuorisojärjestön määritelmästä valitsemalla tutkimuksensa kohteen sen perusteella, että järjestöt ovat joko Allianssin jäseniä tai saavat rahoitusta Opetus- ja kulttuuriministeriöstä valtakunnallisina nuorisoalan järjestöinä (Hölttä 2013; Ilonen 2009; Kurikka 1999; Peltosalmi ym. 2014; Pyykkönen 2007; VTV 2005); monet järjestöistä kuuluvat molempiin ryhmiin. Laajimman pohdinnan nuorisojärjestöjen käsitteestä esittää Martti Siisiäinen (1988), joka lähestyy nuorisojärjestöjen määrittelyä käyttäen hyväkseen intressin käsitettä. Hänen rakentamansa nuorten intressiorganisoitumisen typologian perustana ovat yhtäältä intressin tulkitsija (agentti), toisaalta intressin kohde. Intressin tulkitsijoita ovat nuoret itse, vanhemmat, puolueet tai muut intressiryhmät, teollisuus ja mainonta sekä valtio ja kunta. Intressin kohteena ovat yhtäältä lapset ja nuoret, toisaalta valtio, kunta tai muu intressiryhmä.

Siisiäisen (1988) mukaan nuorten oma toiminta intressin tulkitsijoina tuottaa aidon intressin, jonka kohteena voivat olla ensinnäkin lapset ja nuoret itse, jolloin nuoret tuottavat toimintaa itselleen ja toinen toisilleen aidossa nuorten intressiyhteenliittymässä. Toiseksi nuorten intressi voi kohdistua valtioon tai muuhun tahoon, johon nuoret pyrkivät vaikuttamaan; tätä Siisiäinen kutsuu aidoksi intressiryhmätoiminnaksi. Ainut muu aito intressi on Siisiäisen luokittelussa vanhempien lapsiin ja nuoriin kohdistuva intressi, joka näyttäytyy vanhempien yhdistystoiminnassa lasten ja nuorten hyväksi; muiden intressien taustalla on ensisijainen pyrkimys johonkin muuhun asiaan, johon voidaan päästä organisoimalla nuoria sen ympärille; tällaisia ovat esimerkiksi kaupallisten ja poliittisten toimijoiden intressit. (Siisiäinen 1988, 14–16.)

Siisiäinen (1988, 7–11) kiinnittää huomiota myös siihen, että Suomen nuorison organisoitumisessa on nähtävissä kaksi erillistä juonetta: elitistisyläluokkainen ja kansanomainen. Elitististä juonetta on kuvattu historiassa kansanomaista tarkemmin, ja se luo kuvaa nuorista aktiivisina toimijoina esimerkiksi ylioppilasyhdistyksissä. Kansanomainen juonne ei kanavoidu niinkään nuorten omana toimijuutena yhdistyksissä vaan vapaamuotoisemmassa yhteenliittymisessä; yhdistystoiminnassa se tulee näkyviin enimmäkseen muiden esittämänä huolena nuorison rahvaanomaisesta käytöksestä.

Siisiäinen (1988; 1990) rakentaa kokonaisvaltaista kuvaa nuorisojärjestöjen perustamisesta vuosina 1919–1986 käyttäen hyväkseen yhdistysrekisteristä saamia tietoja. Yhteensä vuosien aikana perustettiin 12 140 nuorisojärjestöä (Siisiäinen 1990, 25), joista valtaosa oli erilaisten liittojen paikallisyhdistyksiä. Vanhimmat nuorisojärjestöt, joihin kuului erityisesti uskonnollisia järjestöjä, oli perustettu jo ennen Suomen itsenäistymistä. Vuosina 1919–1944 perustettiin eniten nuoriseuroja ja vasemmistolaisia yhdistyksiä. Loput olivat uskonnollisia yhdistyksiä tai partioliikkeen, 4H-liikkeen yms. yhdistyksiä, joita on perustettu tasaisesti koko historian ajan. Toisen maailmansodan jälkeen painopiste oli poliittisissa nuorten yhdistyksissä, alkuun erityisesti vasemmistolaisissa ja myöhemmin myös porvarillisissa. (Siisiäinen 1988.) 1970-luvun lopulta alkoi

voimistua oikeistolaistumisen ja epäpolitisoitumisen kausi, johon liittyi myös voimakas nuorisojärjestöjen osuuden suhteellinen väheneminen erityisesti 1980-luvulla, mikä johti Siisiäisen arvion mukaan (1990, 26–29) nuorisojärjestöjen kriisiin.

Nuorisojärjestöt kokonaisuutena ovat hyvin moninainen joukko erilaisia toimijoita, jotka eivät muodosta yhtenäistä nuorisoliikettä. Lähimmäksi yhteistä nuorisoliikettä päästiin Siisiäisen arvion mukaan 1960–70 -luvulla, jolloin opiskelijaliike ja poliittiset nuorisoliikkeet olivat voimissaan. Siisiäinen (1988, 86) kuvaa tätä aikakautta ”radikaalin nuorisoliikkeen nousuksi ja tuhoksi”. Monilla nuorisojärjestöillä on kuitenkin yhteys johonkin muuhun yhteiskunnalliseen liikkeeseen, kuten raittiusliike, työväenliike tai ympäristöliike. Toisinaan laajemman kansanliikkeen sisällä on ollut erikseen nuorisoliike: puhutaan esimerkiksi kristillisestä ja vasemmistolaisesta nuoriso- tai opiskelijaliikkeestä. Monien nykyisten nuorisojärjestöjen historia siis on erilaisissa yhteiskunnallisissa liikkeissä, ja vanhimpien nuorisojärjestöjen historia peilaakin vahvasti Suomen historian suuria liikehdintöjä ja yhteiskunnallisia jakoja. (Siisiäinen 1988, 167–177.)

Päivi Kurikan (1999) noin kymmenen vuotta nuorempi, paikallisia nuorisoyhdistyksiä koskeva tutkimus luo kuvan hyvin kirjavasta nuorisoyhdistysten kentästä paikallistasolla. Pääosin Allianssi ry:n jäsenjärjestöjen paikallisille jäsenyhdistyksille tehdyn kyselyn perusteella Kurikka toteaa, että yhdistykset ovat enimmäkseen hyvin pieniä, noin 20 jäsenen ryhmiä, jotka toimivat vapaaehtoisvoimin ja joiden toiminnassa keskeistä on yhteisöllisyyden rakentaminen. Vain hyvin harvat nuorisoyhdistykset olivat 1990-luvulla mukana paikallisessa palvelutuotannossa. (Emt., 53.)

Tällä vuosituhanella valtakunnallista nuorisojärjestöistä tehtyjen tutkimusten kohteena on ollut kussakin joku järjestötoiminnan erityinen näkökulma: Miikka Pyykkösen (2007) tutkimuksen kohteena oli monikulttuurisuus järjestöjen toiminnassa, Milla Ilonen (2009) tutki Allianssin jäsenjärjestöjen yhdenvertaisuuskäytäntöjä, Elina Hölttä (2013) paneutui pro gradu -tutkielmassaan valtakunnallisten nuorisojärjestöjen sisäiseen demokratiaan, demokratiakasvatukseen ja osallistumiseen, ja Jenni Similä (2014) tutki pro gradu -tutkielmassaan arvonlisäverolain muutosmahdollisuuksien arviointia valtakunnallisten nuorisojärjestöjen kannalta. Lisäksi vuonna 2014 Allianssin jäsenjärjestöt kutsuttiin liikuntajärjestöjen ja sosiaali- ja terveysjärjestöjen kanssa vastaamaan Soste ry:n Järjestöbarometrin hallinnollisen työn kuormittavuutta ja vapaaehtoistoiminnan tilaa koskeviin kysymyksiin (Peltosalmi ym. 2014).

Pyykkönen (2007) esittää tutkimuksessaan arvion valtakunnallisten nuorisojärjestöjen kokonaismäärästä, jonka hän asettaa 120–150 järjestön välille; näistä hän lähestyi omassa tutkimuksessaan 104:ää. Hänen tulostensa mukaan (emt., 17–18) mukaan 70 prosenttia vastanneista järjestöistä tekee vain tai pääasiassa nuorisotoimintaa ja 30 prosenttia tekee sitä jonkin verran. Ilosen (2009, 15) tuloksissa ainoastaan tai pääasiassa nuorisotoimintaa tekeviä järjestöjä oli 57 prosenttia vastanneista. Näiden tutkimusten perusteella valtakunnallisista nuorisojärjestöistä siis vähintään noin kolmasosan päätoimiala on joku muu kuin nuorisotoiminta. Pyykkösen (2007, 19) tulosten mukaan 96 prosentilla vastanneista

valtakunnallisista nuorisojärjestöistä oli vähintään yksi työntekijä, ja Peltosalmen ym. (2014, 83) tuloksissa nuorisojärjestöillä oli keskimäärin kymmenen työntekijää. Tämä osoittaa merkittävän eron verrattuna Kurikan (1999) tutkimien paikallisyhdistysten tilanteeseen, joissa palkattua henkilökuntaa oli vain kymmenesosalla.

Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden kysymykset ovat olleet tutkimuksen kohteena kahdessa tutkimuksessa. Pyykkösen tutkimuksen mukaan (2007, 21) monikulttuurisia nuoria oli osallistunut 60 prosenttiin valtakunnantason järjestöistä. Ilosen (2009, 33) mukaan tämä oli tavallisempaa: jopa 87 prosenttia vastanneista järjestöistä ilmoitti toimintaan osallistuvan maahanmuuttajia tai kaksikansallisia nuoria. Kansallisia vähemmistöjä ja muita vähemmistöryhmiä kuten vammaisryhmiä ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä oli osallistunut jonkin verran vähemmän, tai heistä ei osattu sanoa. Pyykkösen mukaan (2007, 27) järjestöt pitivät monikulttuurisuutta tärkeänä erityishaasteena, mutta niillä oli pääosin resurssipulan vuoksi hyvin vähän erityisiä käytäntöjä asiaan tarttumiseksi. Myös Ilosen mukaan (2009, 36) järjestöillä oli paljon hyvää tahtoa ottaa yhdenvertaisuuden asiat huomioon työssään, mutta konkreettiset teot yhdenvertaisuuden edistämiseksi jäivät vähemmälle. Molemmat tutkijat esittävät johtopäätöksissään järjestöille haasteen kehittää toimintaansa yhdenvertaisemmaksi.

Vapaaehtoistoiminnan tilanne näyttäytyy kaikissa järjestöissä varsin myönteisenä: vapaaehtoistoiminnan kokonaismäärä, koulutus ja osaaminen ovat lisääntyneet lähes puolessa järjestöistä, ja myös vapaaehtoistojen määrä on kasvanut tai pysynyt ennallaan valtaosassa järjestöjä. Samalla vapaaehtoistojen tarve on lisääntynyt. (Peltosalmi ym. 2014, 88–90, 156–157.) Sosiaali- ja terveysjärjestöissä erilaiset lainsäädäntöön ja valvontaan liittyvät käytännöt koetaan jonkin verran raskaammiksi kuin nuorisojärjestöissä (emt., 84–86).

Tässä luvussa olen rakentanut yleistä pohjaa kuvaamaan suomalaisia nuorisojärjestöjä kolmannen sektorin organisaatioina. Aiemman tutkimuksen perusteella olen osoittanut, että nuorisojärjestöt ovat monella tapaa kiinteä osa suomalaista kolmatta sektoria, jolla puolestaan on monia yhteisiä piirteitä muiden maiden kolmansien sektorien kanssa. Samalla monilla kolmannen sektorin organisaatioilla on syvät juuret laajemmassa kansalaisyhteiskunnassa. Niille yhteisiä ihanteenomaisia piirteitä ovat sivistyneen yhteiselon edistäminen aatteellisen toiminnan avulla, vapaaehtoisen osallistumisen periaate, jonkinasteinen itsenäisyys ja riippumattomuus valtiosta sekä voittoa tavoittelematon yleishyödyllisyys erotuksena yritystoiminnasta. Nämä periaatteet saavat erilaisia painotuksia eri yhteiskunnissa ja erilaisina aikoina. Lähivuosikymmenien ajanjaksolle tyypillistä näyttää kansainvälisesti tarkastellen olevan kehitys, joka lisää kolmannen sektorin kaupallistumista ja ammatillistumista, vahvistaa managerialistisia piirteitä järjestöissä ja johtaa jäsenyyden merkityksen vähenemiseen.

Suomalaiselle kolmannelle sektorille tyypillistä on, että järjestöillä on läheinen yhteys valtiollisiin toimijoihin ja että kansalaiset liittyvät ahkerasti jäseniksi rekisteröityihin yhdistyksiin (ry). Nuorten kiinnostus liittyä jäseniksi näyttää tosin olevan hieman vähäisempää kuin muun väestön, mikä asettaa nuorisjärjestöille osittain erilaisia haasteita kuin aikuisjärjestöt kohtaavat. Seuraavassa luvussa siirrynkin tarkastelemaan, mitä nuorisjärjestöjen tilanne näyttää nuorisotyön toimintakentän näkökulmasta tarkasteltuna.

1.2 Nuorisjärjestöt osana nuorisotyön kenttää

Tutkimukseni kohteena oleville nuorisjärjestöille yhteistä on, että nuoriso on niiden toiminnan keskeinen määrittäjä; toiminnan keskeiset toimijat ovat nuoria tai niiden toiminta kohdistuu nuoriin. Tätä kautta ne määrittävät osaksi nuorisotyön kenttää. Tässä luvussa kuvaankin nuorisotyön olennaisia piirteitä ja aiemman tutkimuksen havaintoja nuorisjärjestöjen asemasta ja tehtävistä nuorisotyön ja -toiminnan näkökulmasta. Samalla tarkastelen, millaisia merkityksiä nuorisopolitiikalla on osana nuorisotyötä.

Ensimmäisessä alaluvussa luon lyhyen katsauksen siihen, mitä nuorisolla tarkoitetaan toiminnan määrittäjänä. Toisessa alaluvussa etenen kuvaamaan, mitä aiempi tutkimus kertoo nuorisotyön ja nuorisopolitiikan kehittymisestä historian aikana. Erityisenä kiinnostuksen kohteena ovat julkisen sektorin ja järjestötoimijoiden roolien, nuorisotyön keskeisten tavoitteiden ja ammatillistumisen kehityskulut. Kolmannessa alaluvussa tiivistän tämän tutkimuksen kannalta olennaisimmat nuorisotyön piirteet ja keskustelunaiheet ja neljännessä piirrän kuvan nuorisotyön keskeisistä institutionaalisista rakenteista erityisesti valtakunnallisten nuorisjärjestöjen kannalta.

1.2.1 Nuorison määrittelystä

Nuorisotyön, nuorisopolitiikan ja nuorisjärjestöjen tarkastelu herättää lähtökohtaisesti perustavanlaatuisen kysymyksen ”nuorisosta” toiminnan määrittäjänä. Mikä nuorisossa on sellaista, että sen perustalle voidaan rakentaa erityistä työtä, politiikkaa ja järjestötoimintaa? Onko nuoriso erillinen ja yhtenäinen sosiaalinen kategoria, jolle löytyy vastine todellisuudessa (Hoikkala 1991) – vai ovatko nuoret sittenkin niin erilaisia sosiaalisen asemansa tai vaikkapa sukupuolensa perusteella, että heidän käsittelemisensä yhtenä ryhmänä vääristää todellisuutta (Siisiäinen 1988, 2–3)? Miten nuorison määrittely erilaisia tarkoituksia varten vaikuttaa siihen, millainen kuva nuorista muodostuu?

Tavallinen tapa rajata nuoret muista ihmisistä on määritellä nuoruus iän perusteella. Ikärajan asettaminen on kuitenkin sopimuksenvaraista, yhtä määritelmää ei ole. Suomalaisessa nuorisolaissa (2016, 3 §) nuoriksi määritellään kaikki alle 29-vuotiaat, siis myös lapset. Tutkimuksissa noudatetaan useita rajoituksia: lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksessa kohderyhmänä ovat 7–29-vuotiaat (Myllyniemi & Berg 2013, 9), kun taas nuorten arvoja ja kokemuksia

säännöllisesti tutkivassa Nuorisobarometrissa nuorella tarkoitetaan 15–29-vuotiaita (Myllyniemi 2009, 11–12). Euroopan maiden nuorisotyössä yleinen nuoren ikähaarukka on 15–29 vuotta, mutta määritelmä ei ole vakiintunut vaan laajenee eri maissa molempiin suuntiin (Redig 2017). Globaalilla tasolla YK:ssa nuoriksi määritellään 15–24-vuotiaat, vaikka YK:n alajärjestöissä ja ohjelmissa on käytössä myös muita määritelmiä, jotka vaihtelevat kymmenestä vuodesta aina 35 ikävuoteen (YK 2013). Suomalaiset nuoret itse määrittävät nuoruuden alkavan keskimäärin kymmenen vuoden iässä ja päättyvän 20–21 ikävuoden välissä, mutta jotkut katsovat olevansa nuoria jo seitsemän vanhana ja osa aikuistuu vasta 25–29-vuotiaana (Myllyniemi & Berg 2013, 15–16).

Nuorison määrittely iän mukaan ei riitä perustelemaan yhdenlaista toimintaa sen perusteella, ovathan 10-, 15- tai 29-vuotiaan nuoren elämäntilannetta koskevat kysymykset hyvin erilaisia ja nuoret myös muilta ominaisuuksiltaan, kiinnostuksiltaan ja tarpeiltaan erittäin moninainen joukko. Siksi toimintoja rajataan toisinaan vielä erikseen eri kohderyhmille; esimerkiksi Helsingin kaupungin nuorisopalvelujen toiminnasta merkittävä osa on suunnattu tarkennetuille ikäryhmille ja joitakin toimintoja kohdennettu erikseen sukupuolen mukaan tai vaikkapa vähemmistöön kuulumisen perusteella (Helsinki 2018).

Iän lisäksi nuoruutta voidaan määritellä siihen liittyvien kulttuuristen ominaispiirteiden, toiminnan huolettoman ja sitoutumattoman luonteen sekä biologisten, psykologisten ja sosiaalisten kehitystehtävien perusteella. Nuori läpikäy puberteetin, ”etsii itseään” eli kehittää identiteettiään ja hakee paikkaansa erilaisissa ryhmissä ja yhteisöissä, etenkin samaan sukupolveen kuuluvien vertaisten joukossa ja yhteiskunnan jäsenenä. Näiden tehtävien vuoksi nuorta ei pidetä enää lapsena mutta hän ei määriyty myöskään vielä aikuiseksi. Kehitystehtävien sisältö, ratkaisutavat ja suhde ikään vaihtelevat eri kulttuureissa ja muuttuvat jatkuvasti; myös yksilöiden välillä on eroja. (Nivala & Saastamoinen 2007, 11–12.) Suomalaisten nuorten itsensä mukaan olennaisimpia aikuisuuden määritteitä ovat vastuunotto omista päätöksistä ja itsensä elättäminen (Myllyniemi 2009, 138–139).

Nuoruuteen elämänvaiheena kohdistuu monenlaisia kasvatuksellisia toimenpiteitä, yhteiskunnallista sääntelyä ja muuta institutionaalista vaikuttamista. Lapsuuskodin merkitys alkaa asteittain vähetä nuoren elämässä eikä hän vielä asetu osaksi työelämää. Siksi nuoret ovatkin ensisijaisesti erilaisten kasvatus- ja koulutusinstituutioiden sekä vapaa-ajan virallisten ja epävirallisten instituutioiden vaikutuspiirissä. (Pekkarinen & Vehkalahti 2012, 14.)

Suomessa kasvat- ja koulutusinstituutioiden asema nuorten elämässä on vahva. Perusopetukseen osallistuminen on pakollista oppivelvollisuuden nojalla (Perusopetuslaki 1998). Lisäksi 60–70 prosenttia lapsista osallistuu sitä edeltävään varhaiskasvatukseen päivähoidossa tai esikoulussa (Myllymäki 2012, 35) ja lähes kaikki peruskoulun päättäneet (95 % vuonna 2016) jatkavat sen jälkeen toisen asteen koulutuksissa (Suomen virallinen tilasto 2017). Lopuistakin osa jatkaa peruskoulun lisäopetuksessa, valmentavassa tai valmistavissa koulutuksissa niin, että vuonna 2016 peruskoulun jälkeen koulutuksen ulkopuolelle jäi alle kolme prosenttia ikäluokasta (Myllyniemi & Kiilakoski 2017, 27).

Kasvatusinstituutioiden vahvasta asemasta huolimatta nuorten elinolojen tutkimus osoittaa, etteivät nuoret ole yhtenäinen ryhmä. Tutkimuksen mukaan useimmilla tämän ajan suomalaisnuorilla menee hyvin, he käyvät koulua, pysyvät pääosin terveinä ja polttavat tupakkaa ja juovat alkoholia aiempaa vähemmän (Ristikari ym. 2016). Kaikkien nuorten siirtyä lapsuudesta aikuisuuteen ei kuitenkaan suju kivuttomasti: osa nuorista jää peruskoulun jälkeen tyhjän päälle ja joidenkin ikäluokkien nuorista jopa kolmanneksella on havaittu mielenterveyden ongelmia. Koulumenestys, tutkintojen suorittaminen, työllistyminen ja toimeentulo jakautuvat epätasaisesti sekä alueellisesti että sukupuolen, vanhempien sosioekonomiseen aseman ja ulkomaalaistaustan mukaan. (Myrskylä 2012; Ristikari ym. 2016.)

Nuorisotyön eurooppalaisessa historiassa nuoret nähtiin pitkään lähinnä ongelmien kautta: lapsuus määrittyi onnellisuuden ajaksi ja aikuisuuden merkkinä pidettiin kypsymistä, sen sijaan nuoruus tässä välissä ei ollut onnellista eikä sisältänyt kypsän aikuisen kykyä käsitellä asioita, niinpä nuoruutta tarkasteltiin lähinnä siihen yhdistyvien ongelmien näkökulmasta (Cunningham 2012). Myös Yhdysvalloissa alkoi vasta 1980-luvun lopulta vahvistua ajatus siitä, että nuoruutta ei ole pakko lähestyä ongelmien vaan mahdollisuuksien kautta (Scott ym. 2006). Mahdollisten ongelmien käsittelyssä on nuorten määrittelyn kannalta olennaista, oletetaanko niiden johtuvan nuoruudesta vai yhteiskunnallisista olosuhteista tai rakenteista eli tarkastellaanko ongelmia (iän myötä väistyvinä) nuoriso-ongelmina vai sosiaalisina tai yhteiskunnallisina ongelmina (ks. Nieminen & Honkatukia 2017).

1.2.2 Suomalaisen nuorisotyön järjestöllinen perusta

Nuorisotyön perusta on nuorisojärjestöissä. Toiseen maailmansotaan asti ja vielä pitkälle 1960-luvulle nuorisotyötä Suomessa tekivät pääasiassa järjestöt (Helve 2009; Niemi 2007; Nieminen 2012; Viitanen 2007). Varhaisten nuorisojärjestöjen keskeisinä tavoitteina oli tarjota nuorille vapaa-ajan harrastuksia ja antaa heille samalla valistusta ja kasvatusta eli sivistää heitä. Ensimmäiset nuorisotoimintaa organisoivat järjestöt aloittivat toimintansa Suomessa 1800-luvulla keskittyen nuorten kristilliseen kasvatukseen sekä tyttöjen ja poikien erillisen vapaa-ajan toiminnan järjestämiseen (Helve 2009, 117–118).

Itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen järjestöissä tuotettiin monenlaisia paikallisia ryhmätoimintoja, joiden päämääräksi muodostuivat tavoitteet ehkäistä nuorten ajautumista epäsosiaaliseen ja turmiolliseen toimintaan, yhdistää kansakuntaa ja kasvattaa nuorten talkoohenkeä; toisen maailmansodan jälkeen tähän yhdistyivät kansakunnan uudelleenrakentamisen ihanteet (Nieminen 2012; Ilves 1998). Eri järjestöt painottivat kasvatuksessa hiukan erilaisia asioita, mutta yleisenä pyrkimyksenä oli liittää nuoret osaksi yhteiskuntaa ja kasvattaa heistä kunnan kansalaisia. Nuorisoseuroilla ja partiolaisilla kasvatustavoitteet olivat kristillishenkisiä, poliittiset nuorisojärjestöt antoivat yhteiskunnallista kasvatusta, ja monet järjestöt tekivät raittiusvalistusta; myös urheilu nähtiin usein nuorisokasvatuksen välineenä. (Niemi 2007; Rantalaiho 1968, 140–141.) Näiden sosialisointien edistämiseen, kasvatukseen ja valistukseen kytkeytyvien

tavoitteiden rinnalla järjestöt tukivat usein myös nuorten omaehtoista toimintaa ja pyrkivät näin antamaan heille mahdollisuuksia harjoitella aikuisuuteen liittyvää itsenäisyyttä (Helve 2009; Nieminen 2016).

Vaikka kasvatusta, valistusta ja sivistystä olivatkin itsenäistyneen Suomen ensimmäisten vuosikymmenten ajan nuorisjärjestöjen toiminnan keskiössä, niiden piirissä kannettiin huolta myös nuorten elämään vaikuttavista olosuhteista ja vaadittiin valtiota kiinnittämään huomiota nuorten koulutusmahdollisuuksiin, työnsaantiin, asumiseen ja nuorisoriikollisuuteen eli tekemään tietoista nuorisopolitiikkaa (Nieminen 2016, 40–41). Ensimmäisen nuorisopoliittisen suunnitelman ”1970-luvun nuorisopolitiikka” julkaisijana oli Kansalaisyhteiskunnan keskus. Sen mukaan (Rantalaiho 1970, 14) ”[N]uorisopolitiikaksi sanotaan niitä yhteiskunnan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on edistää nuorten kehittymistä itseään toteuttaviksi ja yhteiskuntaa hyödyttäväksi ihmisiksi.” Tässä määritelmässä nuorisopolitiikan toimialaan katsotaan kuuluvan yhteiskuntapolitiikan nuoria koskevat asiat, suunnitelmallinen nuorten elinolojen parantaminen ja moninaisten toimijoiden toteuttama nuorisotyö.

Nuorisotyön historian paikantuminen kolmannelle sektorille ei ole vain suomalainen ilmiö. Päinvastoin, nuorisjärjestöt ovat olleet nuorisotyön ensimmäisiä toimijoita myös monissa muissa maissa, ja monessa maassa julkisen sektorin rooli nuorisotyön toteuttajana on edelleen vähäinen. Niinpä esimerkiksi Iso-Britannian nuorisotyötä tutkineet Tony Jeffs ja Marc K. Smith (2010) toteavat nuorisotyön perustan olevan nimenomaan kansalaisyhteiskunnassa, jossa sen heidän mukaansa tulisi olla edelleen, jotta se voisi säilyä itsenäisenä ilman julkisen vallan ohjaavaa puuttumista.

Suomessa nuorisotyön laajeneminen julkiselle sektorille vahvistui hiljalleen 1940-luvulta lähtien. Tuolloin osa kunnista alkoi palkata nuorisosihteerejä tai muita työntekijöitä, joiden toimenkuvaan nuoret ja nuorisoyhdistysten tukeminen kuuluivat. Valtion nuorisotyölautakunta perustettiin 1944. (OKM 2015, Liite 2.) Kuntien ensimmäiset toiminnot eivät juuri poikenneet järjestöjen toiminnasta. Esimerkiksi Helsingissä perustettiin 1950–70-luvuilla kerhokeskuksia ja järjestettiin kesäleirejä, lisäksi tehtiin jengityötä ja aloitettiin opastustoiminta maalta kaupunkiin muuttaville nuorille (Ilves 1998). Kuntia velvoittava laki nuorisotyölautakunnista säädettiin vasta vuonna 1972, ja vuonna 1985 astui voimaan ensimmäinen nuorisotyölaki. 1970-luvulta alkaen kuntien rooli nuorisotyön toteuttajina vahvistui ja nuorisoon liittyviä kysymyksiä käsiteltiin julkisissa elimissä. Etenkin 1980-luvun alussa nuorisopoliittiset kysymykset olivat vahvasti esillä ja niistä tuotettiin lukuisia komiteamietintöjä (Paju 2007). 1980-luvun talouskasvun myötä kuntien talous vahvistui, mikä näkyi Helsingissä nuorisotalojen kasvavassa määrässä ja nuorisotyön tehtävien laajentumisessa, mutta 1990-luvun laman myötä osa taloista siirrettiin järjestöjen hoidettaviksi (Ilves 1998).

Nuorisotyölakia uudistettiin vuosina 1995, ja vuonna 2006 se muutettiin yleisemmäksi nuorisolaiksi, jonka tarkoituksena oli ”tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja” (72/2006, 1§). Uutena

asiana esiin nostettiin sosiaalinen vahvistaminen, jonka tavoitteena oli edistää nuorten elämänhallintataitoja ja ehkäistä syrjäytymistä (emt., 2§) sekä nuorisopolitiikka. Olennainen lisäys aiempaan lakiin oli myös kahdeksas pykälä, joka käsitteli nuorten oikeutta osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn sekä tulla kuulluksi heitä koskevissa asioissa. Nuorten osallisuus nousikin 2000-luvun alussa keskeiseksi keskusteluksi, jossa yhteiskuntaan osallistuminen ja vaikuttaminen nuorisojärjestöjen kautta nähtiin mahdollisuutena kunnallisen nuorisotyön, erilaisten osallisuusprojektien sekä erityisten päätöksentekoon osallistumista edistävien toimintamuotojen kuten nuorisovaltuustojen rinnalla (Horelli, Haikkola & Sotkasiira 2007).

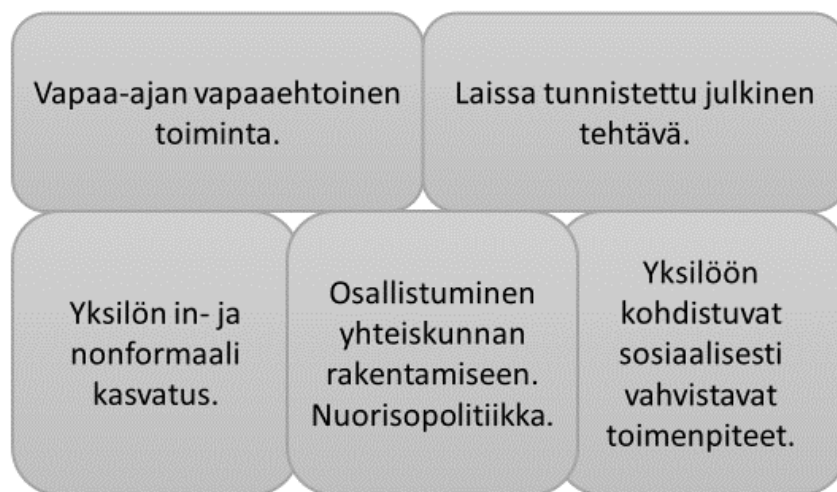
Nuorisotyötä koskevan lain sisällön kehitys heijastelee nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön yhteistä historiaa (Niemi 2007, 44), joka on yksi kuvaus siitä, miten kansalaiset ovat aloittaneet tärkeänä pitämäänsä työtä mutta miten hyvinvointivaltion rakentamisen myötä tehtävän vastuu on siirtynyt julkiselle sektorille. Nuorisotyön institutionalisoitumisen myötä sen keskeiset periaatteet, tavoitteet ja toimintatavat on kirjattu lakeihin, asetuksiin ja ohjelmiin. Nuorisotyöstä laajasti julkaissut Juha Nieminen muistuttaa (2007, 22, 37) kuitenkin, että valmis lainsäädäntö kuvastaa vain yhtä mahdollista tapaa jäsentää nuorisotyön tehtäviä; erilaisilla nuorisotyötä tekevillä organisaatioilla on omia ja toisistaan poikkeavia määritelmiä tehtävistään.

1.2.3 Nuorisotyön perusominaisuudet ja ajankohtaiset haasteet

Nuorisotyön edellä kuvattu historia kuvastaa nuorisotyön aseman kehittymistä Suomessa, tunnustamista omana alanaan ja vakiintumista yhdeksi erikseen määritellyistä hyvinvointivaltion tehtävistä ja julkisen sektorin vastuulla olevaksi palveluksi (Kiilakoski 2017). Eurooppalaisesta näkökulmasta tarkasteltuna Suomen nuorisotyön leimallinen piirre onkin sen vahva poliittinen tunnustaminen ja sen saama tuki oman erillisen lainsäädännön kautta sekä autonomia suhteessa muihin toimijoihin ja agendoihin ja aloihin, esimerkiksi sosiaalityöhön, koulutukseen tai rikosasioihin. (Williamson 2017.) Nuorisotyön määrittäminen omaksi julkiseksi tehtäväkseen ei ole kansainvälisesti tarkasteltuna pääsääntö. Monissa maissa ei ole myöskään nuorisotyöntekijöitä (*youth worker*) vaan nuorisotyöntekijät ovat sosiokulttuurisia ohjaajia, animaattoreita, sosiaalityöntekijöitä, yhdyskuntatyöntekijöitä, nuorisajohtajia, kulttuurityöntekijöitä, vapaaehtoisia, aktivisteja tms. (Schild, Vanhee & Williamson 2017).

Näennäisestä vakiintumisestaan huolimatta suomalainenkin nuorisotyö sisältää monenlaisia, osittain ristiriitaisia periaatteita ja pyrkimyksiä. Kansainvälisen vertailun ja 2000-luvulla tehdyn nuorisotyön tutkimuksen perusteella olen tiivistänyt kuvioon 3 viisi nuorisotyön keskeistä ominaisuutta, joiden kautta kuvaan nuorisotyön erityistä luonnetta suomalaisessa yhteiskunnassa. Ylemmän tason laatikot kuvaavat jännitettä nuorisotyön vapaaehtoisuuteen perustuvan luonteen ja julkisen tehtävän välillä. Alemmalla tasolla on kolme toisiinsa osittain nivoutuvaa ja toisiaan täydentävää, osittain ensimmäisen rivin vapaaehtoisuusperiaatteen kanssa ristiriitaista nuorisotyön tehtävää: yksilön

kasvatus, yhteiskunnan rakentaminen ja nuorisopolitiikka sekä yksilöön kohdistuvat toimenpiteet, joiden tavoitteena on tukea aikuistumiskehityksensä kanssa ongelmia kohtaavaa nuorta. Näistä jokaisen kohdalla nuorisotyö muuttuu ja elää yhteiskunnan ajankohtaisten tilanteiden ja toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten myötä.

KUVIO 3 Suomalaisen nuorisotyön määrittäjiä ja tehtäviä

Vaikka nuorisotyö on Suomessa määritelty julkiseksi tehtäväksi, se kohdistuu nuorten vapaa-aikaan (HE 111/2016 vp). Tämä periaate yhdistää eurooppalaisia nuorisotyön määritelmiä, joiden mukaan nuorisotyö kohdistuu kodin, kouluopetuksen ja työpaikan ulkopuolelle eli vapaa-ajalle, siihen osallistuminen on vapaaehtoista ja se on periaatteessa avointa kaikille (Redig 2017). Vaikka nuorisotyö sisältää paljon kasvatuksellisia ulottuvuuksia ja lähestyy ajoittain esimerkiksi sosiaalityötä, nuorisotyön kasvatussuhde siis perustuu lähtökohtaisesti nuoren vapaaehtoiseen osallistumiseen ja näkee nuoret ensisijaisesti heidän mahdollisuuksiensa kautta omaehtoisina toimijoina (Davies 2010; Jeffs & Smith 2010; Määttä & Tasanko 2012, 29–31).

Nuorisotyön määrittäminen vapaa-ajan vapaaehtoiseksi toiminnaksi on olennainen lähtökohta, joka vaikuttaa merkittävästi toiminnan luonteeseen ja toimintatapoihin. Toiminnan tulee olla sellaista, johon nuoret haluavat osallistua. Tämä näkyy esimerkiksi kunnalliselle nuorisotyölle tyypillisessä talutyössä, jonka ideana on ollut tarjota kelle tahansa nuorelle helposti lähestyttävä paikka, jossa on mukavaa, rentoa ja suorituksista vapaata tekemistä (Kiilakoski 2012, 137). Helsingin kaupungin nuorisotoimenjohtaja Tommi Laitio (2014) toteaaakin, että koska nuorisotyö ei voi pakottaa osallistumaan samalla tavalla kuin vaikkapa sosiaalityö tai koulu, nuorisotyön epäonnistuminen näkyy suoraan nuorten irtautumisessa nuorisotyöstä, mikä saattaa näyttäytyä ongelmallisena käytäytymisenä muualla.

Suomessa nuorisotyön määrittäminen julkiseksi tehtäväksi ja sitä koskevan lainsäädännön olemassaolo tarkoittaa, että nuorisotyö on osa valtion toi-

minnan kokonaisuutta eli valtion yleisiä tehtäviä, yleistä säädösjärjestelmää ja valtion tekemiä sopimuksia. Niinpä nuorisotyön arvoperustan ja lähtökohtien taustalla ovat esimerkiksi YK:n yleissopimus lasten oikeuksista, eurooppalainen ihmisoikeussopimus ja YK:n Agenda 2030 kestävästä kehityksestä sekä Euroopan neuvoston suoritukset nuorisotyölle (HE 111/2016 vp). Tätä kautta selittyy myös eurooppalaisen tutkimuksen arvio, että nuorisotyö on arvoperustaista toimintaa, joka edistää ihmisoikeuksia, sosiaalista koheesiota, rauhaa ja demokratiaa (Schild ym. 2017). Juha Nieminen (2007, 37–38) tosin huomauttaa, että käytännössä arvoperusta on niin laaja ja monitulkintainen, että sen alle on historian aikana mahtunut ja edelleen mahtuu hyvin monenlaisia arvoja.

Julkisen tehtävän perustana on ajatus palvelun universaalisuudesta: nuorisotyö kohdistuu yleisesti ottaen kaikkiin nuoriin eli kohde rajataan lainsäädännössä vain iän mukaan, ei muilla perusteilla. Poikkeuksia tähän ovat etsivä nuorisotyö (Nuorisolaki 2016, 10 §), jonka kohdalla viitataan tuen tarpeessa oleviin nuoriin, sekä työpajatoiminta (Nuorisolaki 2016, 13 §), jonne nuori tulee lain mukaan pääsääntöisesti viranomaisen tai julkista tehtävää hoitavan ohjauksesta. Universaalisuuden ajatus oli yksi keskeinen syy, miksi järjestöjen tuottamaa nuorisotyötä ei vuoden 1972 lakia laadittaessa enää pidetty riittävänä; kuntien katsottiin pystyvän tavoittamaan nuoret tasavertaisemmin kuin järjestöjen (Viitanen 2007, 266). Samalla nuorisotyön toteuttaminen julkisena tehtävänä ja julkisilla resursseilla ohjaa kaikkia sen toteuttajia noudattamaan julkisen hallinnon nykyisiä periaatteita tavoitteellisuudesta ja resurssien tehokkaasta käytöstä (Soanjärvi 2011, 10). Lainsäädäntö ei kuitenkaan sisällä ohjeita tai poliittista ohjausta, joka määrittäisi nuorisotyön sisältöä paikallisella tasolla, jolla nuorisotyö kohtaa nuoren. Päinvastoin, nuorisotyön profession nuoruus ja nuorten kanssa töitä tekevien ammattilaisten ja vapaaehtoisten moninaisuus tarkoittavat, että nuorisotyön paikalliset toimijat ja toimintatavat ovat hyvin moninaisia (Kivijärvi 2015, 52).

Nuorisotyön asema julkisena tehtävänä pitää sisällään ajatuksen myös siitä, että työn tekevät ensisijaisesti ammattilaiset. Näin onkin etenkin kunnallisessa nuorisotyössä, sen sijaan seurakunnissa ja järjestöissä nuorisotyön tehtäviin osallistuu enemmän vapaaehtoisia kuin ammattilaisia (Cederlöf 2007, 35). Kansainvälisesti käytännöt vaihtelevat; esimerkiksi flaamilaisessa Belgiassa 99 prosenttia kaikesta nuorisotyöstä tehdään vapaaehtoisvoimin (Redig 2017). Suomessa nuorisotyön ammatillistuminen otti ensi askeleensa jo 1800-luvulla, jolloin palkattiin ensimmäiset nuorisotyöntekijät. Nuorisotyöntekijän ammatin määrittäminen omaksi, erityistä osaamista vaativaksi professiokseen alkoi vahvistua vuodesta 1945 alkaen, kun Yhteiskunnallinen korkeakoulu alkoi kouluttaa nuorisonohjaajia. (Nieminen 2000.) Nuorisotyöntekijän ammatillisen osaamisen vaatimukset eivät kuitenkaan ole nykyäänkään selvät. Nuorisotyöhön liittyviä erilaisia tutkintoja annetaan niin toisella asteella, ammattikorkeakouluissa kuin yliopistossakin ilman, että näiden koulutusten antamat pätevyudet ja suhteet toisiinsa olisi selvästi kuvattu. Nuorisotyöntekijöille ei ylipäänsä ole asetettu yhteisiä pätevyysvaatimuksia, vaan kaikki organisaatiot voivat määrittää ne itse. (Soanjärvi 2011, 30.)

Kuvion 3 alatasolle tiivistetyt nuorisotyön tehtävät tähtäävät sekä yhteiskunnan rakentamiseen että yksilöiden tukemiseen. Yleisesti näyttäytyy, että nuorisotyön perusta on ensisijaisesti kasvatuksellinen (ks. esim. Kiilakoski 2017; Niemi 2007; Nieminen 2010; Soanjärvi 2011). Nuorisotyön kasvatuksellinen painotus näkyy konkreettisesti myös nuorisotyön sijoittamisessa hallinnollisesti opetusministeriöön ja siinä, että nuorisotyön ammattikorkeakoulutus on määritetty yhteisöpedagogin tutkintonimikkeen alle (Kiilakoski 2017). Tutkimuksessa on pyritty määrittämään, mitä yleisestä kasvatustieteestä ja aikuiskasvatuksesta eroava nuorisokasvatus on tai voisi olla (Nivala & Saastamoinen 2007; Purjo 2012). Perustaa on etsitty esimerkiksi kriittisestä pedagogiikasta (Kiilakoski 2007) ja sosiaalipedagogiikasta (Nivala & Ryyänen 2017). Yhtä nuorisotyön pedagogiikkaa ei kuitenkaan ole löytynyt, vaan nuorisotyössä on käytössä monia erilaisia pedagogiikkoja (Hoikkala & Kuivakangas 2017).

Kasvatus näkyy selvästi tavoitteessa tukea nuorten yksilöllistä kasvua ja kehitystä nuoruuden erityisten kehitystehtävien aikana. Juha Nieminen (2007, 24–25) kuvaa tätä nuorisotyön personalisaatiofunktioksi; Torbjörn Forkbyn ja Tomi Kiilakosken (Kiilakoski 2014) termein kyse on nuorisotyön pedagogisesta, terveydellisestä ja kulttuurisesta pilarista. Jotta nuori yksilö löytäisi omat yksilölliset vahvuutensa ja kasvaisi tasapainoiseksi, terveeksi ja itsestään huolta pitäväksi aikuiseksi, nuorisotyö tukee häntä, rohkaisee terveisiin elämäntapoihin ja antaa mahdollisuuksia luoville kokeiluille. Nuorisotyön tarjoama kasvatus eroaa kouluinstituutioiden kasvatuksesta sen in- ja nonformaalin luonteen vuoksi. Lisäksi se tapahtuu pääsääntöisesti ryhmissä, ei yksilötyönä. Nuoren liittyminen osaksi ryhmiä sekä yhteisöllisten taitojen kehittäminen kuuluukin olennaisena osana nuorisotyöhön. Kaikella tällä on myös vahva ongelmia ehkäisevä tavoite.

Kasvatuksen toinen tavoite liittyy nuorten kasvattaminen osaksi yhteiskuntaa ja osallistujaksi aktiivisena kansalaisena. Tämän nuorisotyön sosialisatiofunktion (Nieminen 2007, 23–24) tehtävänä on kiinnittää nuori kulttuurin, yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseneksi ja tukea häntä oppimaan taitoja, joilla hän voi osallistua yhteiskunnan uudistamiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Kasvatukselliseen tavoitteeseen liittyy pyrkimys tarjota nuorille todellisia mahdollisuuksia osallistua yhteisistä asioista päättämiseen jo nuoruuden aikana osana nuorisotyön toimintatapoja, edistämällä osallistumista päätöksentekojärjestelmiin, osallisuusprojekteissa ja nuorisjärjestöissä (Feldmann-Wojtachnia ym. 2010; Horelli ym. 2007). Samalla pyrkimyksenä on vahvistaa myös nuorten osallisuuden tunnetta eli kokemusta pystyvyydestä ja pätevyydestä (Gretschel 2007). Kiilakoski (2014) nimittää demokraattiseen päätöksentekoon osallistumista ja siitä oppimista nuorisotyön demokraattiseksi pilariksi. Sen myötä nuorisotyö osallistuu yhteiskunnan demokraattisen perustan rakentamiseen, ylläpitää ja kehittää demokratiaa ja turvaa sen jatkuvuutta.

Nuorten yhteiskunnallisen osallistamisen rinnalla nuorisotyön tehtäviin kuuluu osallistuminen myös nuorisopolitiikan tekemiseen. Nuorisovaltuustojen, muiden paikallisten nuorten osallistumisjärjestelmien ja nuorisojärjestöjen kautta nuoret vaikuttavat myös muihin politiikan lohkoihin kuin nuorisopoli-

tiikkaan (HE 111/2016; Paju 2007; Siurala 2007). Samalla myös nuorisotyön ammattilaisilla on rooli nuorisopoliittisina toimijoina etenkin hallinnon eri tasoilla tehtyjen lapsi- ja nuorisopoliittisten ohjelmien laatimisen kautta (Paju 2007). Nieminen (2007) kutsuu tätä nuorisotyön tehtävää resursointi- ja allokointifunktioksi; tavoitteena on vaikuttaa yhteiskuntapoliittisiin päätöksiin nuoria koskevilla asioissa.

Näiden tehtävien lisäksi nuorisotyön yhteiskunnallisena velvollisuutena katsotaan olevan erityisen huomion kiinnittäminen niihin nuoriin, joilla henkilökohtainen kasvu tai liittyminen yhteiskuntaan eivät toteudu parhaalla mahdollisella tavalla. Vastatakseen näihin nuorisotyön sosiaalipoliittisen pilarin (Kiilakoski 2014) tai kompensaatiofunktion (Nieminen 2007) tehtäviin nuorisotyö osallistuu moniammatilliseen yhteistyöhön esimerkiksi koulun, sosiaalityön, työvoimaviranomaisten ja poliisin kanssa. Tämä tarkoittaa käytännössä myös yksilötyöllisen työotteen korostamista ja rajanylityksiä pois nuorten vapaaajalta.

Kansainvälisessä tarkastelussa nuorisotyön yleiset haasteet liittyvät tällä hetkellä rahoitukseen, tunnustukseen, uskottavuuteen sekä toimintaympäristön sosiopoliittiseen ja taloudelliseen muutokseen (Connolly 2017). Haasteet näkyvät myös Suomessa, jossa etsitään keinoja osoittaa nuorisotyön palvelujen tehokkuutta, laatua sekä nuorisotyön ja -politiikan vaikuttavuutta (ks. esim. Gretschel 2017; Siurala 2014). Paine osoittaa tuloksia näyttää liittyvän erityisesti vapaa-ajalla tapahtuvaan, vapaaehtoisuuteen perustuvaan ja kaikille avoimeen universaaliin nuorisotyöhön. Usein esitetäänkin huoli siitä, että nuorisotyö alkaa paineen alla kohdistua syrjäytymisriskissä olevien nuorten kanssa tehtävään yksilötyöhön universaalien ryhmäperustaisen työn kustannuksella (esim. Kiilakoski 2017). Turhan vastakkainasettelun purkamiseksi Nieminen (2014) kannustaa nuorisotyötä luomaan yksilö- ja erityisnuorisotyölle sellaiset määritelmät, joiden perustalta voidaan toimia menettämättä nuorisotyön perusajatus-

Samaan aikaan nuorisotyön sisältä ja nuorisotutkimuksesta on nostettu esiin perustavoitteisiin ja uskottavuuteen liittyviä kysymyksiä. Olennainen kysymys on, keitä nuorisotyö tavoittaa, kun vain osa nuorista osallistuu siihen. Vuonna 2008 alle 20-vuotiaista nuorista 38 prosenttia oli käyttänyt kunnan tarjoamia nuorisotyön palveluja ja 16 prosenttia käytti niitä säännöllisesti (Myllyniemi 2009, 76–77). Osallistumista avoimeksi tarkoitettuun toimintaan esimerkiksi nuorisotaloilla rajoittavat moninaiset sosiaaliset tekijät, joiden vuoksi osa nuorista ei koe toimintaa omakseen tai sopivaksi itselleen (Forkby & Kiilakoski 2014; Honkasalo & Souto 2007). Tähän on pyritty puuttumaan muun muassa purkamalla osallistumisen esteitä, kohdentamalla työtä erikseen erilaisille ryhmille ja hakeutumalla sellaisiin paikkoihin, joissa nuoret muutenkin viettävät aikaansa, kuten digitaalisiin toimintaympäristöihin, kirjastoihin, ostoskeskuksiin ja muihin puolijulkisiin tiloihin. Näihin lukuihin verrattuna näyttää siltä, että kolmannen sektorin toimijat saavuttavat varsin laajan osuuden nuorista, ilmoittihan 57 prosenttia nuorista vuonna 2016 olevansa jäsenenä jossain järjes-

tössä tai osallistuvansa sellaisen toimintaan (Merikivi ym. 2016, 65–66); tämä luku pitää sisällään myös muut kuin varsinaiset nuorisojärjestöt.

Vaikka maailmassa on nuoria enemmän kuin koskaan, Suomessa julkisen nuorisotyön tulevaisuusvision taustalla ovat ennusteet, joiden mukaan nuorten osuus väestöstä laskee, alueelliset erot nuorten osuudessa ovat merkittäviä ja kulttuurinen moninaisuus lisääntyy etenkin nuorten keskuudessa (OKM 2017). Nuorisotutkijoiden ja -toimijoiden mielestä nuorisotyön on lisäksi puututtava yhteiskunnassa – myös nuorten keskuudessa – vallitsevaan eriarvoistumiseen esimerkiksi tavoitteellisen kriittisen kasvatuksen keinoin (Kiilakoski 2014). Olennaista on nuorten kuuleminen tarkalla korvalla ja pyrkimys vahvistaa nuorten toimintavalmiuksia voimistamalla ryhmälähtöistä työtä, käyttämällä tarvittaessa yksilötyön keinoja, nostamalla esiin eriarvoistumista aiheuttavia tekijöitä ja tukemalla nuorten kasvua aktiivisiksi ja myös poliittisiksi kansalaisiksi (Laitio 2014). Tätä voidaan luonnehtia myös sukupolvipoliittiseksi ja kansalaistoiminnalliseksi nuorisotyöksi, joka tekee näkyväksi yhteiskunnassa vallitsevia eroja ja erontekoja, erityisesti rasismia, ja puuttuu niihin toiminnan kaikilla tasoilla (Suurpää & Souto 2014).

1.2.4 Valtakunnalliset nuorisojärjestöt nuorisotyön rakenteissa

Nuorisolain (2016, 4 §) mukaan vastuu nuorisotyön yleisestä johdosta on valtiolla. Kuntien tehtävänä puolestaan on ”luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -politiikalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa” (emt. 8 §). Kuntia pidetäänkin Suomessa nuorisotyön perusyksikköinä, joiden rinnalla nuorisotyötä toteuttavat seurakunnat, valtakunnalliset ja paikalliset järjestöt sekä erilaiset verkostot ja projektit (Cederlöf 2007, 25–29). Näiden toimijoiden lisäksi nuorisotyön valtakunnallisen kentän toimijoihin voidaan lukea myös nuorisotyöntekijöitä kouluttavat oppilaitokset, nuorisotutkijat ja verkostot, kuten suurimpien kaupunkimaisten kuntien perustama Kanuuna-verkosto.

Valtion tasolla nuorisotyöstä ja -politiikasta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö, joka huolehtii myös joka neljäs vuosi valmisteltavasta valtakunnallisesta nuorisotyön ja -politiikan ohjelmasta. Ohjelma linjaa nuorisotyön ja -politiikan sekä niitä koskevan rahoituksen painopisteitä. Sen valmistelussa ja seurannassa ministeriö kuulee valtion nuorisoneuvostoa (ent. nuorisiasiain neuvottelukunta), jossa edustettuna ovat kaikki eduskuntapuolueet yleensä nuorisojärjestöjensä kautta ja muita nuorisotyön, -politiikan ja -toiminnan asiantuntijatahoja (Asetus 211/2017) eli käytännössä muita nuorisojärjestöjä³. Ohjelman valmistelu siis heijastelee eduskunnan poliittisia valtasuhteita, mutta samalla sen valmistelussa ja seurannassa tunnustetaan nuorisojärjestöissä oleva nuorisotyön ja -politiikan asiantuntemus.

Vuosien 2012–2015 lapsi- ja nuorisopoliittisessa ohjelmassa (OKM 2012) esiin nostettiin kolme lainsäädäntöön ja Kataisen hallitusohjelmaan perustuvaa

³ Tätä kirjoittaessa Valtion nuorisoneuvostossa (2015–2019) on seitsemän poliittista nuorisojärjestöä, kolme opiskelijajärjestöä ja kahdeksan muuta nuorisolan järjestöä.

päätavoitetta: osallisuus, jonka pääsisältöjä olivat aktiivinen kansalaisuus ja harrastukset; yhdenvertaisuus, jota tuli edistää aktiivisesti ja puuttua syrjintään; sekä arjenhallinta, jolla tarkoitettiin nuorten hyvinvointia, terveyttä, taloudenhallinnan taitoja ja mahdollisuuksia päästä kiinni koulutukseen ja työhön. Ohjelman kansalaisjärjestöjä koskevissa toimenpiteissä päätettiin muun muassa luoda järjestöille mahdollisuuksia esitellä toimintaansa kouluissa ja oppilaitoksissa, kannustaa järjestöjä hyvinvointipalvelujen kehittäjiksi sekä tukea niitä avustuspolitiikan kautta kiinnittämään huomiota siihen, että erilaisista lähtökohdista tulevat nuoret voisivat tulla valituiksi järjestöjen päätöksentekijöiksi (emt. 22). Osa nuorisojärjestöistä lähtikin 2010-luvun alkupuolella kehittämään palvelutuotannon osaamistaan muun muassa osallistumalla kulttuuri-, liikunta- ja nuorisojärjestöjen yhteiseen hyvinvointipalvelujen kehittämishankkeeseen (Söderlund 2012, 201).

Vuonna 2017 laadittu valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma (OKM 2017) puolestaan perustuu Sipilän hallitusohjelman lähtökohtiin ja asettaa tavoitteita lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien, työllistymistaitojen, nuorten itsenäisen asumisen sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiselle sekä syrjäytymisen ja mielenterveysongelmien vähentämiselle.

Nuorisojärjestöjen valtionavustus ei nuorisotyön ja -politiikan ohjelmien tapaan riipu suoraan muuttuvasta hallituspolitiikasta vaan määritellään laissa. Järjestöt ovatkin saaneet valtioavustusta toiminnalleen jo vuodesta 1946. Vuosikymmenten aikana on käyty keskustelua ja tehty selvityksiä avustusten jakoperusteista sekä kiinnitetty huomiota järjestöjen erilaisuuteen. Järjestelmä on kuitenkin pysynyt hyvin samanlaisena vuosikymmenten ajan. (VTV 2005.) Vuoteen 2015 asti säädöksissä tehtiin käsitteellinen ero valtakunnallisten nuorisojärjestöjen, nuorisotyön palvelujärjestöjen ja valtakunnallista nuorisotyötä tekevien järjestöjen välillä. Tämä jako on heijastellut myös järjestöjen omaa määrittelyä itsestään, ja osalle nuorisojärjestöistä on ollut olennaista tehdä ero nuorisotyön käsitteeseen (ks. Söderlund 2012, 195). Vuoden 2016 nuorisolaissa ja sitä täsmentävässä asetuksessa (211/2017) kolmen järjestötyypin pitkäaikaista jaoteltua kuitenkin muokattiin. Tällä hetkellä hallinnon kielessä järjestöjä yhdistävä yläkäsite on 'valtakunnallinen nuorisoalan järjestö'. Sen alla on neljä järjestötyyppiä: valtakunnalliset nuorisojärjestöt, nuorisotyön palvelujärjestöt, valtakunnallista nuorisotyötä tekevät järjestöt ja nuorisotoimintaa edistävät järjestöt (Asetus 211/2017, 5 §).

Valtakunnallisilla nuorisojärjestöillä tarkoitetaan säädöksissä sellaisia nuorisoalan järjestöjä, joiden jäsenistä vähintään kaksi kolmasosaa on nuoria. Erilaisissa ohjeistuksissa ja raporteissa (esim. OKM 2015; VTV 2005) käytössä on ollut vuosikymmenien ajan vakiintunut malli, jossa nämä järjestöt on jaettu edelleen viiteen alaryhmään: poliittiset nuoriso- ja opiskelijajärjestöt, nuorison etujärjestöt, nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt, uskonnolliset nuorisojärjestöt ja lapsijärjestöt (aik. varhaisnuorisojärjestöt). Suurimpia avustuksensaajaryhmiä olivat aluksi poliittiset nuoriso- ja opiskelijajärjestöt, mutta 1990-luvulle tultaessa varhaisnuorisojärjestöt alkoivat saada suuremman osan avustuksista (VTV 2005). Poliittisten nuorisojärjestöjen tukeminen nuorisotyön rahoista on

herättänyt keskustelua useaan otteeseen ja siitä on tehty monia selvityksiä vuosikymmenien aikana (ks. esim. OKM 2015; VTV 2005), mutta käytäntöä ei ole muutettu.

Valtakunnallisen nuorisoalan järjestön alakategorioista nuorisoalan palvelujärjestöihin kuuluu järjestöjä, joiden pääasiallisena tehtävänä on tarjota palveluja nuorisoalan toimijoille. Valtakunnallisten nuorisotyötä tekevien järjestöjen päätoimiala voi liittyä muuhunkin kuin nuoriin, valtionavustuksen kannalta olennaista on, että toiminnasta ainakin osa on nuorisotyötä. Nuorisotoimintaa edistävien järjestöjen toiminnasta puolestaan ainakin osa on nuorten omaehtoisuutta toimintaa, johon nuorilla on itsenäinen päätös- ja budjettivalta. (Asetus 211/2017, 5 §.) Valtionapukelpoisuus edellyttää kaikilta valtakunnallisilta nuorisoalan järjestöiltä valtakunnallisuutta, mikä uusimmassa asetuksessa (emt.) määritellään toiminnaksi vähintään kolmessa maakunnassa.

Vuoden 2016 loppuun asti voimassa olleiden säädösten mukaan valtakunnallisten nuorisojärjestöjen valtionapukelpoisuus edellytti vähintään tuhatta (aiemmin 3000) jäsentä, joista vähintään kahden kolmasosan tuli olla alle 29-vuotiaita. Vuoden 2017 alusta ainoastaan nuorten jäsenten osuus (2/3) on jätetty kriteereihin, jäsenmäärävaade on poistettu. Tämä heijastellee tutkimusten kertomaa siitä, että nuoret eivät yleisesti ole kiinnostuneita liittymään jäseniksi, vaikka haluavatkin osallistua järjestöjen toimintaan (ks. Myllyniemi & Berg 2013). Jäsenyyden vähentynyt merkitys näkyy myös nuorisotoiminta-käsitteen esiin nostamisessa ja uudessa määrittelyssä. Käsitteellä korostetaan nuorten itse suunnittelemaa ja tekemää toimintaa riippumatta siitä, millainen organisatorinen muoto sillä on. Keskeistä on nuorten asema aktiivisina toimijoina. (HE 111/2016 vp, 34–35.)

Valtionrahoituksen edellytyksenä on uuden nuorisolain (1285/2016) mukaan nuorisolain tavoitteiden edistäminen. Valtionrahoituksen tärkeänä periaatteena on pitkään ollut tukea monimuotoista nuorten järjestötoimintaa pyrkimättä ohjaamaan sitä liikaa, kunnioittaen pluralismin periaatetta ja järjestöjen moninaisuutta ja varoen ohjaamasta järjestöjä liikaa valtion haluamaan suuntaan ja aiheuttamasta näin järjestötoiminnan yhdenmukaistumista. Vaikka avustukset myönnetään tulosperustaisesti, periaatteena on ollut, että järjestöt toimivat omista lähtökohdistaan asettaen vuosittaiset tulostavoitteet oman toiminta-ajatuksensa mukaisesti ja arvioivat myös tuloksiaan niiden perusteella. (Parviainen 2016; VTV 2005.) Tämä on herättänyt myös kritiikkiä, esimerkiksi Siurala (2013) kritisoi käytäntöä, jossa nuorisotyön toimijat itse määrittävät tavoitteet, tunnusluvut ja mittaamisen keinot; riskinä on, että suunnittelu vastaa toimijoiden omia intressejä eli tavoitteet määritellään oman toiminnan perusteella eikä uudistumista tapahdu.

Valtakunnallisilla nuorisojärjestöillä on lainsäädännön, asetuksen sekä aiempien selvitysten (OKM 2015; VTV 2005) perusteella varsin vahva asema nuorisopolitiikassa ja etenkin valtionavustuksia koskevassa päätöksenteossa. Järjestöjen avustuksista esityksen tekee nimittäin valtioneuvoston asettama arviointi- ja avustustoimikunta, jonka jäsenet ovat ”perehtyneitä valtakunnallis-

ten nuorisovalan järjestöjen toimintaan”. Käytännössä nämä ovat itse nuorisöjärjestöjen edustajia.⁴

Valtakunnallisten nuorisöjärjestöjen ja valtionhallinnon välisestä suhteesta ei ole tehty systemaattista tutkimusta. Lähes 20 vuotta sitten tehdyn katsauksen mukaan (Hirvonen 2000) vuonna 1993 julkaistu valtakunnallinen nuorisotyön strategia oli vaikuttanut nuorisöjärjestöjen toiminnan sisältöön vaihtelevasti: osa oli ottanut sen omakseen ainakin tavoitteenasettelussa, osa ei välittänyt siitä lainkaan ja osa pohdiskeli asioita sen valossa, muttei antanut sen vaikuttaa toimintaansa suoraan.

Valtionavustusten osuus valtakunnallisten nuorisöjärjestöjen kokonaisrahoituksesta vaihtelee. Similän (2014, 82–83) kyselyyn vastanneiden 28 valtakunnallisen nuorisöjärjestön ilmoittamat kokonaistulot olivat keskimäärin noin 504 000 euroa vuodessa; hajontaa oli kuitenkin vajaasta 9 000 eurosta yli 4 miljoonaan euroon. Julkisen tuen osuus järjestön kokonaistulosta oli Similän saamista vastauksissa keskimäärin 59 prosenttia, mutta vaihteluväli 9–95 prosenttia (emt., 84). Vastaajien määrä oli kovin vähäinen, mutta jo niiden perusteella nähdään, miten erilainen merkitys valtionavustuksilla erilaisille järjestöille on. Melkein 10 vuotta vanhemman mutta kattavamman Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomuksen (VTV 2005, 122) mukaan vuonna 2002 julkisen tuen osuus hyväksyttävistä menoista vaihteli 37–51 prosentin välillä. Vertailun vuoksi valtakunnallisten sosiaali- ja terveystalan järjestöjen joukossa julkiset avustukset muodostivat vuonna 2014 keskimäärin 31 prosenttia kokonaistuotoista. Näistä nuorisöjärjestöjä lähimpänä olevilla ja osittain samoja järjestöjä sisältävillä lastensuojelujärjestöillä julkisen tuen osuus oli 29 ja nuorisokasvatustajärjestöillä 51 prosenttia. (Peltosalmi ym. 2016, 81.)

Huolimatta läheisestä suhteestaan nimenomaan opetus- ja kulttuuriministeriöön, valtakunnallisilla nuorisöjärjestöillä on suhteita myös muihin julkishallinnollisiin organisaatioihin. Merkittävä nuorisöjärjestöjen rahoittaja on Sosiaali- ja terveystajärjestöjen avustuskeskus (STEA), joka vuoden 2017 loppuun oli Raha-automaattiyhdistys (RAY). Nimensä mukaisesti se rahoittaa erityisesti sosiaali- ja terveystalaa lähellä olevaa nuorisotyötä, jonka kohteena on joku erityisessä tarpeessa oleva kohderyhmä; kaikille avoimeen yleiseen nuorisotyöhön ei STEA:n (RAY:n) rahoitusta ole saatavilla (Mulari 2016). Tämän lisäksi osa nuorisöjärjestöistä saa rahoitusta muista ministeriöistä oman erityisalansa mukaan.

Suurin osa valtakunnallisista nuorisöjärjestöistä on järjestäytynyt vaikuttamaan nuorisotyöhön ja nuorisopolitiikkaan myös valtiollisten rakenteiden ulkopuolella. Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi ry tuo yhteen suurimman osan valtakunnallisista nuorisöjärjestöistä, nuorisotyötä tekeviä järjestöistä ja nuorisovalan ammattilaisten järjestöistä. Osa poliittisista nuorisöjärjestöistä on kuitenkin jättäytynyt ulos Allianssista. Allianssi määrittää olevansa nuorisotyön valtakunnallinen palvelu- ja vaikuttajajärjestö ja pitää tehtävänänsä edistää nuorten kasvua ja osallistumista sekä palvella nuorisöjärjestöjä ja nuorisotyötä

⁴ Tätä kirjoittaessa seitsemän toimikunnan yhdeksästä jäsenestä edusti poliittisia nuorisöjärjestöjä, kaksi muita nuorisovalan järjestöjä.

(Allianssi 2018). Vuoden 2017 loppuun asti Allianssi julkaisi Nuorisotyö-lehteä, joka on alan ainut ammattilehti; vuoden 2018 alusta sen julkaisu siirtyi Suomen Nuorisoseurat ry:lle.

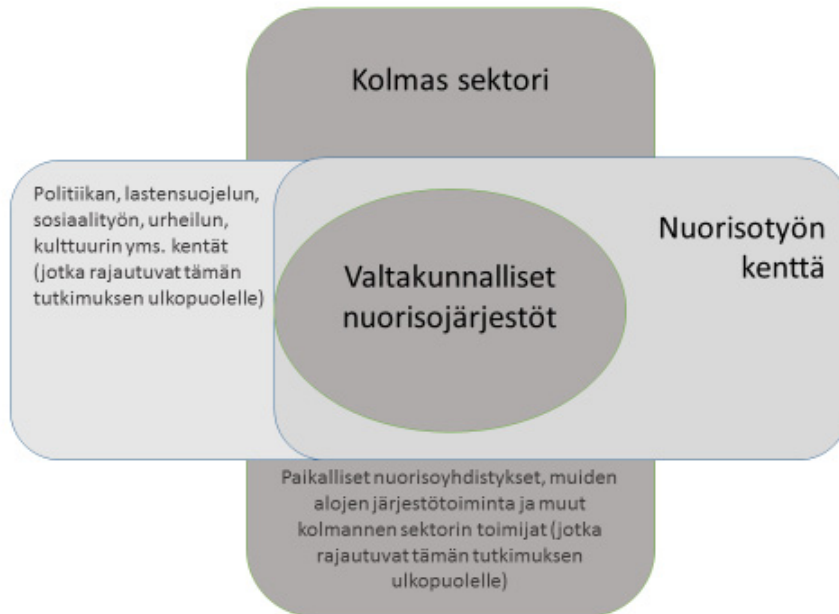
Tässä luvussa olen kuvannut kirjallisuuden perusteella suomalaisia nuorisojärjestöjä osana nuorisotyön historiaa, nykypäivää ja institutionaalisia rakenteita. Olen kiinnittänyt huomiota siihen, miten monella tavoin käsitteen ”nuoriso” voi määritellä ja miten nuo määrittelyt vaikuttavat siihen, millaista kuvaa nuorista rakennetaan ja millaista toimintaa heille järjestetään. Olen tuonut esiin, miten läheinen ja monelta osin yhteinen nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön historia Suomessa on sekä miten nuorisotyön ja -politiikan työnjako on historian eri vaiheissa vaihdellut julkisen sektorin toimijoiden ja järjestöjen välillä ja vaihtelee edelleen eri maissa. Suomessa nuorisotyöllä on vahva tunnustus julkisena tehtävänä, vaikka se sijoittuukin nuorten vapaa-ajalle. Nuorisotyön kehittymiseen liittyy olennaisesti ammatillistuminen ja nuorisotyön profession rakentaminen, joka tällä hetkellä näyttää kiinnittyvän vahvimmin nuorisotyön näkemiin kasvatuksena. Nuorisotyön keskeisissä tehtävissä tuetaan nuorten kasvua, yhteiskunnallista osallistumista ja elinoloja sekä puututaan nuorten riskeihin syrjäytyä. Suomalaisen nuorisotyön johtovastuu on valtiolla, muita nuorisotyön olennaisia toimijoita ovat kunnat, seurakunnat ja nuorisojärjestöt. Valtionhallinnon nykyisessä käsitteistössä valtakunnallisia nuorten parissa toimivia järjestöjä kutsutaan nuorisoalan järjestöiksi, jotka jaetaan avustuskelpoisuutensa perusteella useaan alakategoriaan. Valtio tukee järjestöjä sekä taloudellisesti että tarjoamalla mahdollisuuksia vaikuttaa valtion nuorisopoliittisiin päätöksiin.

1.3 Kysymyksenasettelu ja tutkimuksen rajaukset

Edellä olen kuvannut aiemman tutkimuksen kumuloituvaa tietoa kolmannesta sektorista ja sen muutoksesta, nuorisotyöstä ja nuorisojärjestöistä. Aiemman tutkimuksen katsaus osoittaa, että yhtäältä järjestötoiminnan lähtökohtia ja muutosta ja toisaalta nuorisotyötä ja nuorisopolitiikkaa on tutkittu erikseen mutta aiempi tutkimus kertoo vain vähän niiden yhteisistä leikkauspinnoista. Lisäksi nuorisojärjestöjä koskeva akateeminen tutkimus on vanhaa. Nuorten parissa tehtävän järjestötoiminnan ymmärtämiseksi on siis selvästikin tarve tutkia, millaisia järjestöjä 2010-luvun nuorisojärjestöt ovat ja miten ne määrittävät tehtävänsä kolmannen sektorin muutospainoiden keskellä.

Kolmannen sektorin toimijat ovat 2010-luvulla osa kansainvälistä kehitystä, jossa myös kolmannen sektorin organisaatiot näyttävät muuttuvan. Muutoksen olennaisia osia ovat ammattimaistuminen, kaupallistuminen sekä palvelujen tuottamisen ja managerialismin lisääntyminen, johon liittyy myös jäsenyyden vähenevä merkitys (ks. luku 1.1.2). Näillä tendensseillä on paljon yhtymäkohtia perinteisesti yritystoimintaan liitettyjen toimintaperiaatteiden kanssa. Samalla aiempi tutkimus kertoo, miten kiinteä yhteys nuorisojärjestöillä on julkisen sektorin päävastuulla olevaan suomalaiseen nuorisotyöhön ja nuorisopo-

litiikkaan (ks. luvut 1.1.4 ja 1.2.4). Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välisten rajojen hämärtymistä on teoreettisesti kuvattu hybridisaation käsitteellä, ja hybridien piirteiden katsotaan yleisesti levinneen laajalti järjestötoimintaan (ks. luku 2). Tutkimuksen pääkohteena onkin ymmärtää, miten nuorisojärjestöt määrittävät toimintansa perustan ja päätehtävänsä osana toimintaympäristöään, jonka tätä tutkimusta määrittävänä keskeisenä piirteenä on kuuluminen nuorisotyön kentälle ja osaksi hybridisoituvaa kolmatta sektoria (ks. kuvio 4).

KUVIO 4 Valtakunnalliset nuorisojärjestöt osana toimintaympäristöään ja tämän tutkimuksen kohteena.

Tutkimuksen ensimmäinen raja on, että kohdistan tarkasteluni nuorisojärjestöihin osana nuorisotyön kenttää. Monet järjestöistä kuuluvat myös muille niiden toimintaa keskeisesti määrittäville kentille, jollaisia ovat esimerkiksi politiikan, lastensuojelun, urheilun ja kulttuurin kentät. Näiden tarkempi tutkiminen jää kuitenkin tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Avaan kentän käsitettä tarkemmin luvussa 2.1.

Toinen raja on keskittyminen valtakunnallisiin järjestöihin. Jo Martti Siisiäisen (1988) varhainen tutkimus osoitti, että paikalliset yhdistykset mukaan lukien nuorisojärjestöjä on tuhansia. Aineistonhankinnan hallittavuuden ja aineiston yhteismitallisuuden vahvistamisen vuoksi rajaan tutkimukseni pelkästään valtakunnallisiin nuorisojärjestöihin kattaen ensin kaikki valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorisotyötä tekevät järjestöt Suomessa ja rajaten tarkastelun myöhemmässä vaiheessa päätoimisiin nuorisojärjestöihin, joilla on vähintään yksi työntekijä (ks. luku 3).

Kolmas keskeinen raja koskee näkökulmaa. Valtakunnallisten nuorisojärjestöjen toiminnan tutkimisen kannalta olennaista olisi tutkia sekä sitä, mitä järjestöt sanovat, mitä ne todellisuudessa tekevät ja miltä toiminta näyttää

jäsenten, vapaaehtoisten tai toiminnan kohteiden näkökulmasta. Yhdessä, yhden tutkijan tekemässä tutkimuksessa kaikkien näiden näkökulmien mukaan ottaminen vaatisi kuitenkin niin monen aineiston keräämistä, että tutkimus joko laajentuisi ajallisesti hyvin pitkäksi tai näkökulmat jäisivät kevyiksi. Niinpä raja- jaan näkökulmani vain siihen, miten järjestöt kuvaavat ja määrittävät itseään ja toimintaansa eli mitä ne sanovat tekevänsä.

Neljäs raja- jaus koskee tarkastelun tasoa. Järjestöjen toiminnan syvälliseksi ymmärtämiseksi olisi olennaista tutkia sekä järjestökentällä yleisesti näkyviä ilmiöitä että niiden näyttäytymistä ja käsittelyä järjestöjen sisällä. Yleisen nuorisjärjestöjä koskevan ymmärryksen lisääminen tarkoittaa käytännössä laajojen aineistojen keräämistä ja huomion kiinnittämistä järjestöjen moninaisuuteen. Ilmiöiden tarkastelu järjestöjen sisällä taas tarkoittaa keskittymistä yhteen tai muutama- jaan järjestöön niiden toiminnan, toimijoiden ja sisäisten valtarakenteiden ymmärtämiseksi. Oma valintani painottuu siten, että kerään yksittäisistä valtakunnallisista nuorisjärjestöistä tietoa ymmärtääkseni niitä yhdistäviä ja erottavia piirteitä samalla toimintakentällä toimivina järjestöinä. Tämä raja- jaus tarkoittaa, ettei tutkimukseni kerro yksittäisten järjestöjen tilanteesta eikä esimerkiksi selitä, millaisia muotoja hybridisaatio saa yksittäisen järjestön sisällä.

Tutkimukseni päätavoitteena on lisätä ymmärrystä valtakunnallisista nuorisjärjestöistä toimijoina osana institutionaalista toimintaympäristöään. Ymmärtämisen tavoite pitää sisällään ajatuksen kaksiosaisesta tehtävästä: Koska nuorisjärjestöistä tiedetään melko vähän, tutkimuksen ensimmäisenä tehtävänä on kuvata, millaisia toimijoita nuorisjärjestöt ovat sekä miten ne tekevi- jaan ja toimintaansa määrittävät. Tutkimuksen toinen tehtävä on pyrkiä ymmärtämään järjestöjä toimintaympäristönsä osana eli tulkita ja selittää, miksi ne määrittävät toimintaansa niin kuin tekevät eli millaiset institutionaaliset tekijät vaikuttavat järjestöjen määrittelyihin itsestään. Tutkimuksen tulkinnallisena viitekehäyksenä käytän hybridien organisaatioiden teoriaa ja selittämisen ensisijaisena teoreettisena apuvälineenä teoriaa institutionaalisista logiikoista (ks. luku 2).

Näiden tavoitteiden ja rajausten jälkeen tutkimukseni pääkysymykset ovat seuraavat:

Millaisiksi toimijoiksi valtakunnalliset nuorisjärjestöt määrittävät itsensä kolmannen sektorin organisaatioina ja osana nuorisotyön kenttää? Millaiset institutionaaliset logiikat vaikuttavat näiden hybridisoituvalla kolmannella sektorilla toimivien organisaatioiden määrittelyihin itsestään?

Vastauksen etsiminen etenee neljän alakysymyksen kautta, joihin vastaan kolmessa erillisessä artikkelissa.

1. Millaisia ovat valtakunnalliset nuorisjärjestöt ja mitä ne tekevät?
2. Miten ja kenelle valtakunnalliset nuorisjärjestöt legitimoivat ole- massaolonsa ja toimintansa?

3. Millainen on nuorten asema nuorisojärjestöissä ja millaisia osallistumisen mahdollisuuksia nuorille tarjotaan?
4. Millaisia hybridien organisaatioiden ominaisuuksia valtakunnalliset nuorisojärjestöt vastausten 1–3 perusteella osoittavat?

Ensimmäisen alakysymyksen tehtävä on tutkimuksen kannalta perustavanlaatuisen, sillä se rakentaa perusymmärrystä siitä, mikä tekee järjestöstä nuorisojärjestön, millaisia järjestöjä tuon määritelmän sisälle voidaan katsoa kuuluvan, miten nämä järjestöt tehtävänsä määrittävät ja mitä ne kertovat tekevänsä. Koska kattava akateeminen tutkimus suomalaisista valtakunnallisista nuorisojärjestöistä on ollut vähäistä, näihin peruskysymyksiin vastaaminen on edellytys etenemiselle seuraaviin vaiheisiin.

Toinen kysymys vie syvemmälle järjestöjen määritelmiin päätehtävistään ja niiden legitimoinnista osana institutionaalista toimintaympäristöään kysyen, millaisille yleisöille ja millaisin perustein järjestöt ja etenkin niiden palkatut johtajat järjestöjen tehtäviä ja toimintaa oikeuttavat. Kolmas kysymys kohdistaa katseensa kolmannen sektorin ja nuorisotyön yhteiseen periaatteeseen, vapaaehtoiseen osallistumiseen, ja tarkastelee, miten nuorten asema määritellään suhteessa järjestöissä toimiviin aikuisiin ja työntekijöihin, millaisia toimintamahdollisuuksia nuorille tarjotaan ja miten tämä heijastelee järjestöjen näkemyksiä tehtävistään suhteessa nuoriin. Neljännen kysymyksen tehtävänä on analysoida alakysymysten tuloksia teoreettisesti eli tarkastella, mitä tulokset kertovat valtakunnallisista nuorisojärjestöistä nimenomaan hybridisoituvan kolmannen sektorin organisaatioina.

Vetämällä yhteen ja tulkitsemalla alakysymyksiin saamiani vastauksia teen johtopäätöksiä, joiden kautta vastaan tutkimuksen pääkysymyksiin. Se tapahtuu tämän väitöskirjan yhteenveto-osan loppuksi luvussa 5. Tulkinnan perustana olevan teoreettisen ajattelun esittelen seuraavassa luvussa.

2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN PERUSTA

Tutkimukseni tavoitteena on kuvata, ymmärtää ja selittää valtakunnallisten nuorisojärjestöjen toimintaa osana kolmannen sektorin muutosta. Tässä apuna toimivat kolmannen sektorin organisaatioita kuvaavat teoreettiset käsitteet ja toimintaa selittävät teoriat, joista oman tutkimukseni kannalta keskeisimpiä esittelen tässä luvussa. Olen kerännyt ne kuvioon 5.

Ensimmäiset teoreettiset valintani koskevat sitä, miten määrittelen organisaation ja sen rajat eli millaisia olioita katson tutkimukseni kohteena olevien kolmannen sektorin organisaatioiden olevan. Organisaation käsitteeseen liittyy olennaisesti myös käsitys organisaatioiden toimintakentistä, joten vaikei tutkimukseni olekaan varsinaista kenttätutkimusta, esittelen kentän käsitteen organisaatiokäsitteen yhteydessä.

Toiseksi teen valintoja siitä, millaisten teorioiden valossa tarkastelen organisaatioiden toimintaa. Valintani olennaisena perustana on tutkimusasetelman lähtökohta, jossa kiinnostuksen kohteena on organisaatioiden suhde ympäristöönsä ja siinä tapahtuviin muutoksiin. Teoreettisesti tämä tarkoittaa, että tarkastelen organisaatioita institutionaalisessa toimintaympäristössään. Institutionaalinen organisaatioteoria antaakin tutkimukselleni perustan ja olennaisia tarkastelun ulottuvuuksia, kuten keskustelun legitimoinnista. Olennaisiksi muodostuvat myös institutionaaliset logiikat.

Tutkimuksen keskeisenä tavoitteena on ymmärtää kolmannen sektorin järjestöjen olemassaoloa ja toimintaa nimenomaan kolmannen sektorin erityispiirteiden näkökulmasta. Kolmannella sektorilla tapahtuneet muutokset ovat yhteydessä siihen, että järjestöt ovat ryhtyneet soveltamaan toimintatapoja ja periaatteita, jotka näyttävät olevan alun perin kotoisin muualta kuin kansalaisyhteiskunnasta. Tällaisia yhteiskunnan eri sektoreiden toimintaperiaatteita sekoittavia organisaatioita on kuvattu ja selitetty hybridien organisaatioiden teoriolla.

KUVIO 5 Tutkimuksen keskeiset teoreettiset käsitteet

2.1 Organisaation ja kentän käsitteet

Tutkimukseni lähtökohdan kannalta olennainen kysymys on, mikä on tutkimukseni kohde eli järjestö organisaationa. Voidaanko organisaatiota ylipäänsä tarkastella toimijana olettaen sen olevan jotain muuta kuin joko siinä toimivien yksilöiden toiminnan summa tai tahdoton rakennelma, joka reagoi ympäristönsä vaatimuksiin ja odotuksiin? Tämän tutkimuksen lähtökohta on ajatus siitä, että organisaatioita voidaan tarkastella tavoitteellisina toimijoina (Coleman 1986, 1312), jotka pystyvät ympäristön tuottamista sopeutumisen paineista huolimatta tekemään erilaisia tulkintoja toimintaympäristön odotuksista, aiemmista kokemuksista ja traditioista sekä näkemään vaihtoehtoja erilaisten paineiden ja uskomusten keskellä, mikä vahvistaa niiden toimijuutta (Acheson 2014; Oliver 1991).

Organisaatio määritellään erilaisin tavoin riippuen siitä, mistä näkökulmasta sitä tarkastellaan. Yhtäältä organisaatio voidaan nähdä sosiaalisena systeeminä, jonka keskeinen määrittävä tekijä on pyrkimys johonkin rajattuun tavoitteeseen (Parsons 1956). Organisaation määrittely systeemiksi, jolla on tavoite, soveltuukin hyvin tutkimukseen, jossa tutkitaan nimenomaan organisaation tavoitteita ja niiden saavuttamista. Samalla organisaation tutkimisen kannalta olennaista on kiinnittää huomiota siihen, että organisaation rationaaliseksi suunnitellun virallisen rakenteen lisäksi toimintaan vaikuttavat lukuisat epäviralliset rakenteet, jotka muodostuvat organisaatiossa toimivien ihmisten välisistä suhteista (Selznick 1948). Tämän lisäksi organisaatio on jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa mukautuen erilaisiin organisaation ulkopuo-

lelta lähtöisin oleviin institutionaalisiin paineisiin (Meyer & Rowan 1977; Scott 2014).

Omassa määritelmässäni yhdistyy erilaisia näkökulmia. Näen organisaation olevan sekä tavoitteellinen että yhteistoiminnallinen järjestelmä: organisoitumisen perustana on sekä pyrkimys saavuttaa tavoitteita että mahdollistaa toiminnan jatkuvuus (ks. Harisalo 2009). Tutkimukseni ei kuitenkaan kohdistu siihen, miten tuo organisoituminen järjestön sisäisesti tapahtuu. Tutkimusasetelmälleni keskeisempää on organisaation näkeminen osana toimintaympäristöään ja organisaatioiden yhteisten ja niitä erottavien piirteiden havaitseminen. Samalla olennaista on, ettei organisaatioista ole olemassa yhtä muuttumatonta totuutta, vaan kuva organisaatiosta muuttuu jatkuvasti ja näyttää erilaiselta eri toimijoiden näkökulmasta (ks. Hatch 2006).

Tutkimukseni perustuu ensisijaisesti symbolis-tulkinnalliseen organisaatioteoriaan, jossa olennaista on tutkia ihmisten käsityksiä organisaatiosta sen sijaan että pyrittäisiin etsimään ihmisten tietoisuuden ulkopuolista tai ”objektiivisesti” olemassa olevaa organisaatiota (Harisalo 2009, 45; Hatch 2006, 14). Organisaation toimijat konstruoivat käsitystä organisaatiosta jatkuvasti sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja muokkaavat sitä siten tekojensa ja tulkintojensa kautta (Czarniawska 2008, 5-7). Organisaation tutkimisen näkökulmasta olennaista on tällöin, ettei organisaatiosta ole löydettävissä yhtä pysyvää ”totuutta” vaan että tutkimuksessa voidaan tarkastella organisaatiota aina vain yhdestä tai useammasta niistä monista näkökulmista, joita organisaation toimijat siitä tuottavat.

Vaikka organisaatio näin määriteltynä onkin ihmisten sopimukseen perustuva rakennelma, jolla ei ole käsin kosketeltavaa vastaavuutta reaali maailmassa, sillä on kuitenkin yksilöistä riippumatonta pysyvyyttä. Tätä luovat organisaation formaalit rakenteet, kuten työnjako- ja päätöksentekojärjestelmät, tavoitteenasettelut ja toimenpideohjelmat sekä näiden taustalla oleva rationaalinen ajattelu siitä, miten organisaation käytännön toiminta edistää organisaation tavoitteita (Meyer & Rowan 1977, 342). Reaali maailmassa organisaatio ja siihen kuuluvien ihmisten tulkinnat siitä näyttäytyvät organisaation päätösten ja tuotosten kautta teksteinä ja toimintoina. Niitä tutkimalla voimme saada tietoa siitä, miten organisaatiota konstruoidaan ja esitetään sekä millaisia jaettuina käsityksiä organisaatiosta kullakin hetkellä on käytössä.

Organisaation näkeminen osana laajempia useiden organisaatioiden muodostamia kenttiä laajentaa ymmärrystä organisaation olemuksesta ja toimintamahdollisuuksista. Kentän ajatus on erityisen keskeinen institutionaalisisessa organisaatioteoriassa, jossa kenttä määrittää erilaisten institutionaalisten ilmiöiden vaikutuspiirin rajat (DiMaggio & Powell 1983; Scott 2014, 219-259). Kentän käsitteelle on institutionaalisisessa organisaatioteoriassa annettu erilaisia nimityksiä, yleisimmin viitataan organisaatiokenttiin (*organizational fields*), joilla erilaiset organisaatiot ovat tavalla tai toisella suhteessa toisiinsa ja sikäli samojen institutionaalisten ilmiöiden piirissä (Wooten & Hoffmann 2008).

Kentän käsitteen tunnetuin kehittäjä lienee Pierre Bourdieu, jonka mukaan sosiaalinen maailma jakautuu itsenäisiin kenttiin, joita leimaa niille kuuluvien

toimijoiden pyrkimys saavuttaa parempia asemia suhteessa toisiinsa (Bourdieu & Wacquant 1992, 94–115). Kenttäteoriaa ovat organisaatioiden näkökulmasta kehittäneet edelleen erityisesti Neil Fligstein ja Doug McAdam (2011), jotka käyttävät käsitettä strateginen toimintakenttä (*Strategic Action Field*). Kenttää määrittää heidän mukaansa neljä ominaisuutta: Ensinnäkin samaan kenttään kuuluvilla toimijoilla on yhteinen näkemys siitä, mistä kentällä on kyse. Toiseksi kentän toimijoilla on erilaisia asemia ja he tuntevat myös toistensa asemat. Kolmanneksi toimijoilla on yhteinen ymmärrys kentän säännöistä eli siitä, millaisia asioita sillä voi tehdä. Neljänneksi toimijat jakavat yhteisen tulkintakehyksen, jonka mukaan he tulkitsevat toistensa toimintaa. Vaikka kentän toimijat pyrkivät yhteistyöhön strategisessa toiminnassaan, kenttä on myös jatkuvassa muutoksessa toimijoiden pyrkiessä parantamaan omia asemiaan suhteessa muihin kentän toimijoihin. (Emt., 4–5.)

Kentät voivat olla pysyviä tai muodostua tilannekohtaisesti jonkun asian ympärille ja niitä on monilla toiminnan tasoilla: paikallisesti, kansallisesti ja jopa rajat ylittäen kansainvälisesti (ks. esim. Pirkkalainen 2013). Kentän käsitteen soveltaminen nuorisotyön valtakunnalliselle kentälle tarkoittaa, että kenttään kuuluvilla erilaisilla organisaatioilla on yhteinen käsitys niitä yhdistävistä asioista, jotka liittyvät laajasti ajatellen nuorten hyvinvoinnin ja osallistumismahdollisuuksien edistämiseen. Niillä on myös samankaltainen käsitys kentän keskeisistä vallankäyttäjistä ja muiden toimijoiden asemista kentällä, vaikka saattavatkin olla eri mieltä asemien oikeutuksista ja pyrkiä muuttamaan niitä. Ne myös tunnistavat muut kentän toimijat, joista toiset näyttäytyvät liittolaisina ja toiset kilpailijoina. Lisäksi niillä on yhteinen käsitys kentän säännöistä ja olennaisimmista määritteistä sen suhteen, miten nuorisotyön kentällä voi toimia ja miten ei, ja ne osaavat tulkita toistensa toimintaa ymmärtäen sitä jollain tavoin samalla tavalla.

2.2 Instituutiot ja institutionaaliset logiikat

Yleisellä tasolla tutkimukseni teoreettinen pohja rakentuu institutionaaliselle organisaatioteorialle, joka tarkastelee organisaatioita ja niiden käyttäytymistä institutionaalisessa ympäristössään (Greenwood ym. 2008, 1–3; Scott 2014). Instituutioilla tarkoitetaan yhteiskunnassa vallitsevia virallisia ja epävirallisia sääntöjä, normeja ja vakiintuneita ajatus- ja käyttäytymismalleja, jotka ohjaavat ihmisten ja organisaatioiden käyttäytymistä ja niiden välistä vuorovaikutusta (Greenwood ym. 2008, 4; Gronow 2006, 93). Koska organisaatioiden toiminta on niin vahvasti kiinnittynyt institutionaaliseen ympäristöönsä, organisaatioiden ymmärtäminen edellyttää myös instituutioiden tarkastelua.

Instituutioiden olemuksesta ja vaikutusmekanismeista on olemassa lukuisia erilaisia teorioita, joiden keskeiset ulottuvuudet W. Richard Scott (2014, 59–70) yhdistää kuvaukseen instituutioiden kolmesta pilarista: regulatiivinen, normatiivinen ja kulttuuris-kognitiivinen pilari. Vaikka joskus jokin yksittäinen pilari on dominoiva, pilareiden kuvaamat instituutiot ja niiden vaikutukset ei-

vät yleisesti ole toisistaan irrallaan vaan vaikuttavat yksilöiden ja organisaatioiden toimintaan. Usein pilarien kuvaamat vaikutukset vievät samaan suuntaan toisiaan täydentävästi, mutta toisinaan ne voivat aiheuttaa ristiriitoja.

Regulatiivinen pilari kiinnittää huomion instituutioiden sääteleviin ja rajoittaviin ulottuvuuksiin. Pakottava lainsäädäntö on tyypillinen esimerkki tämän pilarin kannalta keskeisestä instituutiosta, mutta siihen voidaan lukea myös muita sääntöjä ja sopimuksia, joiden rikkomisesta seuraa rangaistus. Regulatiivinen pilari luo rajat, joiden sisällä ihmiset ja organisaatiot yleisesti toimivat. (Scott 2014, 59–64.)

Normatiivisessa pilarissa olennaisia ovat arvot ja normit, jotka ohjaavat ihmisten ja organisaatioiden käyttäytymistä kuvaamalla, mikä on tavoittelemisen arvoista ja soveliasta eli mitä ei tarvitse hävetä; normatiivinen sääteley tapahtuu siis sisäistämisen kautta, ei rangaistuksen pelossa (Scott 2014, 64–66). Tyypillistä normatiivisen pilarin instituutioille on, että määrittelyt ja odotukset vaihtelevat ihmisen tai organisaation sosiaalisen roolin mukaan.

Kulttuuris-kognitiivisen pilarin näkökulma (Scott 2014, 66–70) korostaa yhteisen ymmärryksen rakentamista ja jakamista: ihmisten ja organisaatioiden käyttäytymistä ei säätele niinkään rangaistuksen tai häpeän pelko vaan yhteiset käsitykset siitä, millainen käsillä oleva tilanne on sekä millainen toiminta siinä on loogista ja tavoiteltavaa. Nämä ”kulttuuriset skeemat” tai ”kehystykset” ovat usein vaikeasti nimettävissä, koska niitä ei ole kirjattu sääntöinä tai normeina minnekään vaan ne ovat olemassa vain yhteisissä käsityksissä siitä, mikä on ymmärrettävää. Meyer & Rowan (1977, 343–344) puhuvat samankaltaisesta ulottuvuudesta kuvatessaan organisaatioiden toimintaympäristössä vallitsevia ”rationaalistuneita myyttejä” eli institutionalisoituneita uskomuksia ja vaikiintuneiksi muodostuneita oletuksia siitä, millainen toiminta on ammattimaisista ja pätevää, miten toiminta tulee organisoida jne. (ks. myös Åberg 2013, 542).

Yksi institutionaalisen organisaatioteorian keskeisistä käsitteistä on legitimizeetti, jolla tarkoitetaan organisaation oikeutusta olla olemassa ja toimia valitsemallaan tavalla (Suchman 1995). Legitimizeetti määrittyy suhteessa organisaation institutionaaliseen ympäristöön, jonka mukaan arvioidaan, ovatko organisaation toiminnot kunnollisia, haluttuja ja sopivia eli moraalisesti oikeutettuja, hyödyllisiä ja ymmärrettäviä, mitkä ovat edellytyksiä organisaation hengissä pysymiselle ja kyvylle hankkia resursseja (Meyer & Rowan 1977; Suchman 1995). Myöhemmät tutkijat ovat liittäneet näihin myös toiminnan tai toimintatapojen laatua arvioivia ulottuvuuksia (ks. esim. Pallas, Gethings & Harris 2014). Nuorisjärjestöjen pyrkimykset hankkia ja ylläpitää legitimizeettiä ovat tarkastelun kohteena toisessa erillisartikkelissani (ks. Laitinen 2018).

Legitimizeetin hankkimisella ja ylläpitämisellä on keskeinen merkitys institutionaalisisessa organisaatioteoriassa. Yksi keskeinen teoreettinen väite koskee institutionaalista isomorfismia: Kun kaikki samalla kentällä toimivat organisaatiot pyrkivät täyttämään legitimiin organisaation ominaisuudet, niiden rakenteet alkavat muistuttaa toisiaan eli yhdenmukaistuvat (Meyer & Rowan 1977; DiMaggio & Powell 1983).

Yhdenmukaistuminen toimii kolmen mekanismin kautta, joilla on yhteys edellä esiteltyihin instituutioiden kolmeen pilariin (Scott 2014, 60). Pakottavasta isomorfismista on kyse silloin, kun organisaation kohdistuu virallista tai epävirallista painetta. Tyypillisiä esimerkkejä ovat lainsäädäntöön tai rahoitukseen liittyvät paineet, joiden noudattamatta jättäminen vähentäisi organisaation legitimitettä. Normatiivinen yhdenmukaistuminen puolestaan leviää erityisesti organisaatioissa toimivien ammattilaisten myötä: samoista korkeakouluista valmistuneet ammattilaiset omaksuvat samanlaiset normit työn hyvästä laadusta ja oikeanlaisista toimintatavoista ja vahvistavat niitä kuulumalla samoihin ammatillisiin verkostoihin sekä hankkimalla samojen konsulttien antamaa lisäkoulutusta. Matkimiseen perustuva yhdenmukaistuminen kuvaa sitä, miten epävarmat organisaatiot ottavat mallia sellaisista saman kentän organisaatioista, joita pitävät itseään vahvempina tai menestyneempinä. (DiMaggio & Powell 1983, 149–152.)

Legitimitetin vahvistamisen tarve ja sitä myötä myös isomorfiset prosessit ovat erityisen voimakkaita ulkopuolisista toimijoista riippuvaisten organisaatioiden kohdalla ja johtavat pisimmälle vietyinä niiden ulkoiseen ohjaukseen ja koko kentän pysähtyneisyyteen, kun mikään organisaatioista ei uskalla tehdä irtiottoa ja vaarantaa legitimitettiään (Meyer & Rowan 1977, 350–352). Laajimmillaan on esitetty, että isomorfisissa tendensseissä on kyse ideoiden globaalista leviämisestä (diffuusiosta): esimerkiksi yliopistollisen koulutuksen rakenteet ja sisällöt (Bromley & Meyer 2017) ovat hämmästyttävän samanlaisia kaikkialla maailmassa, vaikka globaalilla tasolla ei ole niitä sääteleviä yhteisiä lakeja.

Jens Beckert (2010) lisää neljänneksi yhdenmukaistumista aiheuttavaksi mekanismiksi kilpailun, jonka myötä tehottomat ratkaisut karsiutuvat joukosta. Hän tuo kuitenkin myös esiin, että yhdenmukaistumista tuottavat mekanismit voivat joissakin oloissa tuottaa erilaistumista tai ylläpitää erilaisia ratkaisuja. Vallanpitäjät voivat tietoisesti päättää edistää erilaisia rakenteita samanlaisten sijaan, eri maissa vallalla olevat institutionaaliset rakenteet ja normatiiviset odotukset voivat olla ristiriidassa uusien mallien kanssa, ja legitimiin mallien ominaisuudet voivat vaihdella kulttuurista toiseen; lisäksi kilpailussa menestyminen voi edellyttää nimenomaan erikoistumista (emt.).

Institutionaalisen ympäristön yhdenmukaistavan vaikutuksen korostamista on kritisoitu liian deterministiseksi. Osa tutkijoista korostaa, etteivät organisaatiot ole vain samanlaistuvia sopeutujia vaan myös aktiivisia ja tietoisia toimijoita, jotka voivat myös tietoisesti välttää ja vastustaa institutionaalisia paineita (ks. esim. Acheson 2014; Oliver 1991). Organisaatiot myös muokkaavat itse institutionaalista toimintaympäristöään kehittämällä uusia käytäntöjä, jotka voivat muuttua ”säännöiksi” institutionalisoimisprosessin kautta (Meyer & Rowan 1977). Kaikki yhden kentän toimijat eivät yhdenmukaistu samaa tahtia ja samalla tavalla myöskään siksi, että osa organisaatioista toimii useilla eri kentillä, joilla vallitsevat normatiiviset odotukset ja kulttuuris-kognitiiviset mallit voivat olla ristiriitaisia (Meyer & Rowan 1977, 356).

Tutkijat ovat kiinnittäneet huomiota myös siihen, että vaikka organisaatiot näyttävät ulospäin yhdenmukaistuneen, niiden toiminta ei välttämättä noudata

virallisia rakenteita. Sen sijaan rakenteet ja käytännön toiminta ovat eriytyneet toisistaan, mitä kuvataan englanninkielisellä termillä ”*decoupling*” (Meyer & Rowan 1977; Åberg 2013). Tähän on etsitty syytä yhtäältä liian homegeenisistä kentistä, joilla organisaatioiden on eroistaan huolimatta pakko esittää isomorfiisia piirteitä, toisaalta siitä, että organisaatiot kuuluvat useille erilaisia vaateita sisältäville kentille, jolloin niiden on mahdotonta vastata kaikkien odotuksiin kaikilla tasoilla. Kyse voi olla myös strategisesta keinosta saavuttaa useita tavoitteita esittämällä erilaisia asioita erilaisille yleisöille. (Boxenbaum & Jonsson 2008.)

Yksi merkittävä institutionaalisen organisaatioteorian suuntaus kuvaa ja selittää rinnakkaisten ja osin ristiriitaistenkin institutionaalisten paineiden olemassaoloa institutionaalisten järjestelmien (*institutional orders*) ja niissä vallitsevien institutionaalisen logiikkojen avulla. Olennainen ajatus on, että kaikilla yhteiskunnan pääinstituutioilla on oma logiikkansa, joka määrittää yksilöiden ja organisaatioiden olemassaolon perusteita ja toimintaa luomalla niille rajat mutta tuottamalla samalla toimijuuden ja muutoksen mahdollisuuksia (Friedland & Alford 1991; Thornton & Ocasio 2008; Thornton, Ocasio & Lounsbury 2012).

Roger Friedlandin ja Robert R. Alfordin (1991) perusesityksessään määrittämät viisi institutionaalista päälogiikkaa ovat kapitalismin, byrokraattisen valtion, demokratian, perheen ja uskonnon logiikat. Kapitalismin logiikkana on pääoman kerryttäminen ja toiminnan kaupallistaminen, byrokraattisen valtion logiikkana rationalisoiminen ja toiminnan säätely lain ja byrokraattien avulla. Demokratian logiikka perustuu osallistumiseen ja toiminnan yhteiseen kontrolliin, kun taas perheen logiikan perusta on yhteisöllisyydessä ja kyseenalaistamattomassa sitoutumisessa sen jäsenten hyvinvoinnin edistämiseen. Uskonnon (ja myös tieteen) logiikkana on totuus ja todellisuuden symbolinen rakentaminen.

Institutionaalisten logiikkojen taustalla ovat siis yhteiskunnan perusinstituutiot, joihin sisältyvä määrittely toiminnan päätarkoituksesta vaihtelee. Jotta organisaatioiden toiminta noudattaisi sovittuja sääntöjä ja olisi hyväksyttyä ja ymmärrettävää, ne muokkaavat toimintaansa itselleen olennaisten institutionaalisten logiikoiden mukaisesti. Useiden logiikoiden samanaikainen noudattaminen voi olla vaikeaa, sillä logiikoiden normiperustat eroavat toisistaan, ne johtavat kiinnittämään huomiota erilaisiin asioihin, niiden legitimitetin ja auktoriteetin perustat ovat erilaisia ja niin edelleen (Thornton ym. 2012; 53–59).

Friedlandin ja Alfordin (1991) perustekstissä institutionaalisia logiikkoja oli viisi. Patricia Thornton, William Ocasio ja Michael Lounsbury (2012, 66–72) kuitenkin arvioivat, että demokratia ei kuulu joukkoon, koska se on pikemminkin ideologia kuin institutionaalinen järjestys, ja että valtiota ei tule kuvata määritteellä byrokraattinen, koska se ei ole vain valtion ominaisuus. Lisäksi heidän mukaansa Friedlandin ja Alfordin mallista puuttuu kokonaan kolme institutionaalista logiikkaa. Niinpä heidän kehittämänsä ideaalityyppinen jaotelu sisältää seitsemän yhteiskunnallisella tasolla vaikuttavaa institutionaalista logiikkaa: markkinoiden (vrt. kapitalismi), valtion, perheen, uskonnon sekä yri-

tyksen, ammattikunnan ja yhteisön institutionaaliset logiikat (Thornton ym. 2012, 73). Uusista logiikoista yrityslogiikan ydin on laillistetussa organisaatiomuotoisessa voitontavoittelussa, ammattikunnan logiikassa keskeistä on profession määrittämä käsitys ammattimaisesta toiminnasta sekä yksilön sitoutuminen siihen ammatti-identiteettinsä kautta, ja yhteisölogiikassa olennaista on yhteisön jäseniin rajatun yhteenkuuluvuuden, yhteisen tehtävän, tunneperäisen sitoutumisen ja yhteisön jäseniä sitovien normistojen merkitys (emt. 68–73).

Thorntonin ym. (2012) esittämät yhteiskuntatason päälogiikat kiinnittyvät heidän määrittämiinsä yhteiskunnan pääinstituutioihin eivätkä tunnista erikseen kansalaisyhteiskunnan tai kolmannen sektorin logiikkaa. Joissakin artikkeleissa kuitenkin viitataan senkaltaiseen olemassaoloon (ks. esim. Tracey, Phillips & Jarvis 2011), ja Jason Jay (2013) esittää energia-alan verkostoa koskevassa tutkimuksessaan, että näkyvissä ovat erilliset valtion, markkinoiden ja kansalaisyhteiskunnan logiikat. Ajatus kansalaisyhteiskunnan instituutioihin kiinnittyvästä yhteiskunnallisen tason logiikasta ei kuitenkaan ole tieteellisessä keskustelussa millään tapaa vakiintunut. Wuenjue Lu Knutsen (2012) esittääkin, että kolmannen sektorin organisaatioille tyypillistä on yhdistää soveltaen useita logiikoita.

Institutionaalisia logiikkoja voidaan tutkia yhteiskuntatason lisäksi myös organisaatioiden tai organisaatiokenttien tasolla, jolloin logiikat kiinnittyvät selvemmin niiden erityisalaan (Thornton ym. 2008, 106–108, 128–129). Kolmannen sektorin organisaatioille erityisiä logiikkoja onkin löydetty yhteiskuntatasoa yleisemmin organisaatioiden tai organisaatiokenttien tasolta. Esimerkkejä tällaisista ovat kehitys- ja pankkilogiikat (Battilana & Dorado 2010), hyvinvointilogiikka (Pache & Santos 2013) sekä hankehallinnon, fasilitoinnin ja varainhankinnan logiikat (Kontinen, Onali & Robinson-Moncada 2015).

Yhdellä kentällä on useimmiten useita kilpailevia institutionaalisia logiikkoja, joita organisaatiot painottavat eri tavoin eri aikoina, mikä voi johtaa myös organisaation päälogiikan muuttumiseen (Thornton & Ocasio 2008). Kilpailevat logiikat antavat organisaatioille myös mahdollisuuksia tehdä valintoja korostaen näin organisaatioiden omaa toimijuutta (Skelcher & Smith 2015). Alkuperäisten institutionaalisten logiikoiden muuttuminen toiseksi kolmannen sektorin organisaatioissa on sidoksissa legitimitietin ylläpitämiseen ja resurssien hankkimiseen. Säilyttääkseen legitimitettinsä muuttuvassa institutionaalisessa toimintaympäristössä myös kolmannen sektorin organisaation on muututtava tai ainakin näytettävä muuttuvan. Institutionaalisten logiikkojen näkökulmasta tämä voi tapahtua niin, että organisaatio painottaa logiikoita eri tavalla kuin aiemmin tai ottaa käyttöön uusia logiikkoja (Knutsen 2012). Toimintaympäristön muutokset voivat tuottaa mahdollisuuksia ottaa käyttöön uusia logiikoita myös esimerkiksi uusien ajattelutapojen tai innovaatioiden leviämisen ja institutionalisoitumisen myötä (Minkoff 2002).

Institutionaaliset logiikat sisältävät erilaisia määrittelyjä legitimistä toiminnasta ja vaikuttavat näin sekä organisaatioiden tavoitteisiin että toimintatapoihin. Logiikoiden vaikutus yksilöiden ja organisaatioiden toimintaan näytetään Thorntonin ja Ocasion (2008, 111–114) mukaan neljän mekanismin kautta:

kollektiivisten identiteettien muodostumisen ja institutionalisoitumisen myötä, luomalla perustan status- ja valtataistelujen sisällölle, luokitteluisia ja jaotteluisia sekä huomion suuntaamisessa. Nämä tulevat selvimmin näkyviin silloin, kun organisaation institutionaalisen logiikan painotukset muuttuvat. Esimerkiksi hyvän statusaseman saaminen taloudellista tulosta tavoittelevan markkinalogiikan mukaan toimivassa organisaatiossa perustuu hyvin erilaisiin ansioihin kuin jos organisaation perustana on perheen institutionaalinen logiikka, jossa korostuvat hoivan ja yhteisöllisyyden tavoitteet. Vastaavalla tavalla organisaatiossa vallitsevan institutionaalisen logiikan muutokset vaikuttavat suoraan siihen, miten asioita luokitellaan ja millaisiin asioihin kiinnitetään huomiota, millaiset asiat määrittävät ongelmiksi ja millainen on mahdollisten vastausten valikoima.

2.3 Hybridit organisaatiot kolmannella sektorilla

Hybridissä oliossa yhdistyy ominaisuuksia, jotka eivät aiempien jaottelujen perusteella kuulu yhteen; esimerkiksi biologian alalla hybridit yhdistävät erilaisia lajeja. Jan-Erik Johanson ja Jarmo Vakkuri (2018) määrittävät hybridien organisaatioiden olevan puhtaiden tyyppien välisiä epäpuhtaita ”hirviöitä”. Hybrideissä organisaatioissa toisiinsa yhdistyykin piirteitä tai ominaisuuksia erilaisista lähteistä; tyypillisiä hybridejä ovat esimerkiksi julkisten virastojen ja yritystoiminnan periaatteita yhdistävät ”public-private”-kumppanuudet ja valtiomisteiset yritykset (Skelcher & Smith 2015) tai kaupallisia markkinaperiaatteita ja kolmannen sektorin arvoperustaa yhdistävät yhteiskunnalliset yritykset (Battilana & Lee 2014). Hybridisyys voi näkyä monin eri tavoin, kuten siinä, miten organisaatio määrittelee itsensä ja tehtävänsä, miten se priorisoi erilaisia tehtäviä, miten se organisoituu, millaista osaamista se hankkii, keiden kanssa se haakeutuu yhteistyöhön jne. (Battilana & Lee 2014; Billis 2010; Ellis Paine, Ockeden & Stuart 2010; Johanson & Vakkuri 2018; Jäger & Schröer 2014; Skelcher & Smith 2015.)

Hybridien organisaatioiden tutkimus ei rakennu yhden kaiken kattavan ja yleisesti hyväksytyyn teorian ympärille, vaan teorian kehitys on edelleen käynnissä. Ei myöskään ole itsestään selvää, mitkä ovat keskeisimpiä teoreettisia kysymyksiä, joihin hybridien organisaatioiden teorian tulisi ottaa kantaa. Oman tutkimukseni teoreettista perustaa varten pelkistän aiemmasta tutkimuksesta ja keskustelusta nousevat keskeiset teoreettiset kysymykset neljään.

- Mitä ovat hybridit organisaatiot?
- Miten organisaatiot hybridisoituvat?
- Millaisissa organisatorisissa valinnoissa organisaatioiden hybridit piirteet näyttäytyvät ja miten niitä sovitetaan yhteen?

- Millaisia ratkaisuja organisaatiot kehittävät sovittaakseen yhteen hybridejä ominaisuuksia tai moninaisista toimintalogiikoista aiheutuvia ristiriitoja?

Ensimmäinen teoreettinen kysymys on, mikä on hybridi organisaatio. Käsitteellä viitataan organisaatioon, jossa organisaation oletettuun perusolemukseen yhdistyy uusia tai vieraita periaatteita, tavoitteita ja toimintatapoja tai useita erilaisia toiminnan logiikoita. Aina uusia elementtejä ei tarvitse hakea kovin kaukaa: Vähemmistöjen asemaa edistävien vapaaehtoisjärjestöjen muutosta tutkineen Debra Minkoffin (2002) määritelmän mukaan järjestöistä alkoi 1960-luvulla tulla hybridejä, kun ne ryhtyivät alkuperäisen palvelutuotannon lisäksi tekemään myös vaikuttamistyötä. Vastaavalla tavalla Yeheskel Hasenfeldin & Benjamin Gibronin (2005) tutkimuksessa hybridejä organisaatioita ovat useampaan kuin yhteen tavoitteeseen pyrkivät järjestöt, jotka yhdistävät tavoitteita perinteisestä vapaaehtoisesta kansalaistoiminnasta, yhteiskunnallisista liikkeistä ja palvelutuotannosta ja käyttävät näihin erillisiin tavoitteisiin pääsemiseksi erilaisia toimintoja ja eriytynyttä osaamista.

2000-luvun edetessä hybridejä organisaatioita koskeva tutkimus ja teorian kehittäminen on painottunut kahteen laajempaan hybridien organisaatioiden määritelmään: Yhtäältä hybridit organisaatiot kuvataan organisaatioiksi, jotka ylittävät yhden yhteiskunnallisen sektorin rajat eli niissä on kolmannen sektorin lisäksi myös julkiselta tai yksityiseltä sektorilta peräisin olevia ominaisuuksia (Billis 2010; Johanson & Vakkuri 2018; Jäger & Schröer 2014; Smith 2010; 2014). Tausta-ajatuksena on, että organisaatioiden voidaan ideaalittyyppisesti tarkastella kuuluvan jollekin yhteiskunnan sektorille mutta hybridit organisaatiot ovat jotain näiden väliltä (Billis 2010; Johanson & Vakkuri 2018).

Sektoreiden rajoja ylittävä hybridi organisaatio voi jo perustettaessaan olla hybridi tai se voi muuttua sellaiseksi ottaessaan käyttöön muiden sektoreiden arvoja ja periaatteita, osaamista, ideoita, tavoitteita, toimintatapoja tai tehtäviä (Billis 2010). Tämä tarkoittaa, että ne vastaavasti luopuvat alkuperäiselle sektorille tyypillisistä toimintaperiaatteista. Yksi olennainen kolmannen sektorin organisaatioiden hybridisoitumiseen kiinnittyvä muutos on jäsenten tai muiden vapaaehtoisten aseman ja merkityksen heikentyminen samalla kun ammattilaisten rooli kasvaa (emt; Ellis, Ockeden & Stuart 2010). Suomalaisten järjestöjen läheinen yhteys valtioon (ks. luku 1.1.3) tosin panee kysymään, miten erillisiä järjestöt ovat julkisesta sektorista koskaan olleetkaan; Filip Wijktröm (2011) kuvaa pohjoismaisten 1900-luvun kansanliikkeiden olleen ”puoliksi liikettä ja puoliksi valtiota” ja yhdistävän 2000-luvulla markkina-ajattelua ja hyväntekeväisyyttä.

Organisaatio voidaan toisaalta määritellä hybridiksi siitä näkökulmasta, että se yhdistää toiminnassaan useampia institutionaalisia logiikoita (Battilana & Dorado 2010; Battilana & Lee 2014; Pache & Santos 2013; Skelcher & Smith 2015). Tyypillisiä esimerkkejä tästä ovat yhteiskunnalliset yritykset tai muut organisatoriset toimijat, jotka yhdistävät organisaatiokenttätasoisia sosiaalisen hyvinvoinnin tai kehityksen logiikoita voittoa tavoitteleviin liiketoiminnallisiin logiikoihin (esim. Battilana & Dorado 2010; Pache & Santos 2013).

Toinen teoreettinen kysymys koskee sitä, miten organisaatiot hybridisoituvat. Vaikka osa hybrideistä organisaatioista on alun perin perustettu hybrideiksi, hybridien organisaatioiden tutkimuksessa näkökulmana on usein muutos: organisaatiot hybridisoituvat syystä tai toisesta. Kolmannen sektorin hybridejä organisaatioita teoretisoineen David Billisin (2010) mukaan kolmannen sektorin organisaatiot alkavat usein muuttua hybrideiksi silloin, kun ne ryhtyvät hankkimaan resursseja muilta sektoreilta ja tekemään niitä koskevia yhteistyösopimuksia, joihin sisältyy resurssin käyttöön ja hallinnointiin liittyviä vaatimuksia. Myös työntekijöiden määrän lisääntyminen tuottaa hybridisaatiota, sillä työntekijöiden mukana organisaatioon tulee yksityiseltä ja julkiselta sektorilta peräisin olevia palkkatyön johtamista ja työntekijöiden hallinnointia ohjaavia hierarkkisia järjestelmiä. Tähän liittyy tarve suunnitella ja hallinnoida toimintaa niin, että työntekijöiden palkat voidaan maksaa kuukausittain. Billis (emt.) jakaa organisaatiot kolmeen tasoon hybridisaation syvyyden mukaan: alkuperäinen, hybridisoitumaton kolmannen sektorin organisaatio on yhdistys (*association*), pintapuolisella (*shallow*) hybridillä on jonkin verran hybridejä ominaisuuksia ja juurtuneilla (*entrenched*) hybrideillä on vahvoja hybridejä piirteitä (suomennokset Saukkonen 2013). Billisin (2010) teoriaan liittyy myös havainto siitä, että jotkut kolmannen sektorin toimijat muuttuvat hybrideiksi asteittain, jotkut taas on alun perin perustettu hybrideiksi.

Billisin teoria ei juuri ota kantaa siihen, miksi järjestöt päätyvät haluamaan resursseja tai kasvamaan palkkaamalla uusia työntekijöitä. Institutionaalinen tarkastelu tuo tähän enemmän näkökulmia liittämällä hybridisaatiokehityksen osaksi järjestöjen institutionaalista toimintaympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia, jotka aiheuttavat järjestöissä epävarmuutta ja paineita ryhtyä toimiin legitimitetin säilyttämiseksi. Tällaisia muutoksia ovat erityisesti valtion toiminnan uudelleenjärjestelyt ja siihen liittyvät muutokset kolmannen sektorin ja julkisen sektorin suhteissa esimerkiksi uuden julkisjohtamisajattelun (NPM) leviämisen myötä (Smith 2010; 2014). Institutionaalisten logiikkojen teoria puolestaan auttaa ymmärtämään, miten järjestöjen on osoitettava toimintakykynsä säilyttämisen kannalta olennaisten logiikkojen kanssa yhteensopivia piirteitä: voidakseen esimerkiksi käyttää hyväkseen julkisia avustuksia järjestön on omaksuttava ainakin jonkin verran valtion institutionaalista logiikkaa, ja onnistuakseen saamaan myyntituloja sen on käytettävä hyväkseen markkinoiden logiikkaa (Knutsen 2012).

Hybrideille organisaatioille tyypillistä on, että niiden pitää vastata useampien yleisöjen ja toimintaympäristöjen odotuksiin ja ottaa nämä huomioon toimintansa suunnittelussa (Johanson & Vakkuri 2018, 139). Useamman organisaatiokentän logiikoita noudattavan hybridin organisaation uskottavuus muiden toimijoiden näkökulmasta voi kuitenkin olla ristiriitainen, minkä vuoksi järjestön pitää tietoisesti vahvistaa arvostettavia asioita eri yleisöjen näkökulmasta (Battilana & Lee 2014; Pache & Santos 2013). Esimerkkinä tästä on Battilana & Leen (2014) kuvaama yhteiskunnallinen yritys, jonka olemassaolo perustuu sekä sosiaalisen tehtävän edistämiseen että liiketoiminnalliseen menestykseen. Näin se on samalla osa sekä yleishyödyllistä kolmatta sektoria että yksityistä

sektoria, mikä johtaa sekä ulkoisiin että sisäisiin jännitteisiin. Ulkoiset jännitteet liittyvät yhteiskunnallisen yrityksen legitimitettiin. Vaikka joissain maissa yhteiskunnallisten yritysten lainsäädäntö on alkanut kehittyä, monin paikoin se on vielä kesken niin, että lainsäädäntö olettaa yleensä joko yhdistys- tai yritysmuotoa. Myöskään rahoittajat eivät välttämättä tunnista organisaatiota eivätkä tiedä, millä periaatteella sitä rahoittaisivat eli onko kyse investoinnista vai avustuksesta. Samalla jotkut muut jommankumman kentän toimijat voivat kokea uudenlaisen tulokkaan uhkana. Sisäiset jännitteet liittyvät organisaation identiteettiin: millä perusteella ja millaisin odotuksin työntekijät, vapaaehtoiset ja muut toiminnan piirissä olevat ihmiset siihen liittyvät, miten siihen sitoutuvat ja mihin ohjaavat aikaansa.

Kolmas teoreettinen kysymys on, miten hybridit piirteet näyttäytyvät organisaatioiden organisatorisissa valinnoissa ja miten niitä sovitetaan yhteen. Taulukossa 1 on kuvattuna kolmannen sektorin hybridejä organisaatioita koskevia keskeisiä kysymyksiä ja vastauksia kolmesta ilmiötä eri näkökulmista hyvin valottavasta artikkelista: David Billisin *"Towards a Theory of Hybrid Organizations"* (2010); Julie Battilanan ja Matthew Leen *"Advancing Research on Hybrid Organizing – Insights from the Study of Social Enterprises"* (2014) sekä Anne-Claire Pachén ja Filipe Santosin *"Inside the Hybrid Organization: Selective Coupling as a Response to Competing Institutional Logics"* (2013).

Organisaation hybridit piirteet tulevat usein näkyviin tavoitteiden asettamisessa. Hybrideillä organisaatioilla on tyypillisesti useita toisiinsa hankalasti sovitettavia tavoitteita, joiden välinen ristiriita on sovitettava jollakin tavalla. Pyritäänkö esimerkiksi samanaikaisesti edistämään köyhien ihmisten hyvinvointia ja tuottamaan pankkitoiminnan investoijille tuottoja vai nostetaanko jompikumpi tavoitteista toista tärkeämmäksi (Battilana & Dorado 2010)? Keskeinen kysymys on, löytävätkö hybridit organisaatiot tavan yhdistää nämä tavoitteet. Samat kysymykset näkyvät toiminnoissa; toteutetaanko molempia tavoitteita edistäviä toimintoja yhtä suurin panostuksin vai pidetäänkö toista käytännössä kuitenkin tärkeämpänä kuin toista.

TAULUKKO 1 Tarkastelu hybridien piirteiden näyttäytymisestä organisatorisissa valinnoissa kolmen keskeisen artikkelin valossa

	Hybridien organisaatioiden teoria (Billis 2010)	Yhteiskunnallisten yritysten hybridi organisointuminen (Battilana & Lee 2014)	Miten hybridit organisaatiot hallitsevat kilpailevia institutionaalisia logiikoita? (Pache & Santos 2013)
Mihin pyritään ja mitä tehdään?	Toteutetaanko tiettyä missiota (yhdistys), tuotetaanko yleisiä palveluita (valtio) vai toimitaanko markkinoiden mukaan (yritys)? Mistä resurssit saadaan: lahjoitukset, verot vai myyntitulot?	Toteutetaanko erikseen aktiviteetteja yleis-työhyödyllisin ja bisnesorientoitunein perustein vai yhdistetäänkö ne? Jos resurssit ovat niukkoja, palvelaanko ensisijaisesti maksavia asiakkaita vai hyödynsaajia tai jäseniä? Mitä mitataan ja mistä palkitaan?	Tuotetaanko palveluita paikallisten sosiaalisten tarpeiden mukaan vai myytäväksi markkinoilla voiton saamiseksi osakkaille? Onnistuetaanko yhdistämään nämä?
Miten organisoidaan ja päätetään?	Kuka organisaation omistaa virallisesti ja käytännössä: jäsenet, kansalaiset tai omistajat, näistä vaihtoehdoista aktiivisimmat vai näiden valitsemat edustajat? Kuka päättää; jäsenet (yhdistys), kaikki kansalaiset (valtio) vai omistajat omistuosuutensa mukaan (yritys)?	Millainen on hallituksen kokoonpano? Onko organisaatiossa erilliset osastot yleis-työhyödyllisille ja bisnesorientoituneille toimintoille vai ovatko molemmat yhdessä?	Mikä on laillinen muoto (yhdistys vai yritys)? Mihin käytetään saatu voitto (perustarvikkeeseen vai jaetaan osakkaille)? Mikä on paikallisyksiköiden ja keskusjohdon suhde (autonominen ja demokraattinen vai hierarkkinen ja keskusjohtoinen)? Kuka omistaa organisaation (sosiaaliseen tehtävään sitoutuneet vai rahaa investoineet ja voittoa odottavat)? Millä periaatteilla brändi rakennetaan?
Ketkä tekevät?	Olenaisia henkilöresursseja ovat jäsenet ja vapaaehtoiset (yhdistys), viranhaltijat (valtio) tai managerialistisesti johdetut työntekijät (yritys).	Työntekijöitä valittaessa joudutaan valitsemaan, minkä logiikan mukaisesti osaamista korostetaan. Organisaatiokulttuurin rakentamisessa voidaan pyrkiä kaikille yhteisiin arvoihin tai sovittaa yhteen useita. Valintoja tehdään myös päätettäessä yhteyksistä muihin toimijoihin.	Vastuussa ovat yleisesti ammattilaiset, mutta heidän legitimizeettiinsä vaihtelee eri logiikkojen mukaan (sosiaalisen mission edistäminen; tekninen ja managerialistinen asiantuntemus). Vapaaehtoisten asema vaihtelee myös (jossain ovat olenaisia, jossain katsotaan ettei osaamattomina voida käyttää ollenkaan).

Hybridit piirteet voivat näyttäytyä myös organisaation rakenteessa ja päätöksenteossa, johon liittyy kysymys järjestön omistajuudesta. Rakenteen ja päätöksenteon kannalta olennaisia ovat kysymykset siitä, miten erilaisia toimintaperiaatteita tai logiikkoja järjestön sisällä organisoidaan eli toteutetaanko eri logiikojen mukaiset toiminnot samoissa vai erillisissä osastoissa tai vaikkapa miten vapaasti paikallistasolla saadaan päättää asioista siellä vallitsevan logiikan perusteella. Näihin liittyy myös kysymyksiä esimerkiksi hallituksen jäsenten valintaperusteista; edustavatko he jäseniä ja heidän intressejään vai vaikkapa ulkopuolista asiantuntemusta. Myös omistajuuden kysymykset ovat olennaisia. Vaikka yleishyödyllisissä järjestöissä ei varsinaisia taloudellisia omistajia olekaan, käsitteellä voidaan niiden kohdalla viitata niihin ihmisiin tai ryhmiin, jolla on oikeus ja tosiasiallinen mahdollisuus tehdä organisaatiota koskevia olennaisia päätöksiä. Billis (2010, 50) jakaakin omistajat virallisiin (*formal*), aktiivisiin ja todellisiin (*principal*) omistajiin. Yhdistyksissä virallisia omistajia ovat jäsenet, joilla on oikeus valita edustajansa hallitukseen ja aktiivisia omistajia ovat ne, jotka todellisuudessa käyttävät tuota oikeuttaan. Todellisia omistajia ovat ne, joilla on tosiasiallinen valta esimerkiksi päättää yhdistyksen toiminnan suunnasta tai lakkauttamisesta. Joskus nämä ryhmät yhdistyvät, toisinaan eivät. Jos nämä ryhmät edustavat erilaisia logiikoita tai tuntevat vastaavansa toiminnasta erilaisille yleisöille, niiden välille voi syntyä erityisiä jännitteitä.

Hybridit piirteet näyttäytyvät lisäksi kysymyksissä siitä, ketkä organisaatiossa ovat olennaisia toimijoita. Ovatko ensisijaiset toimijat kaikki palkattuja työntekijöitä, asiantuntijoita, vai onko vapaaehtoisille ja jäsenille paikkansa organisaation tehtävien toteuttamisessa? Vastaus kytkeytyy aiempaan kysymykseen siitä, mitkä ovat organisaation päätehtävät ja niiden painotukset. Palkattaessa ammattilaisia keskeisiksi kysymyksiksi nousevat asiantuntemuksen sisältö ja näkökulmat siitä, pyritäänkö erilaisista ammatillisista taustoista ja eri logiikoiden ja sidosryhmien näkökulmasta olennaiset asiantuntijatyöntekijät sosiaalistamaan osaksi yhtä kokonaisuutta, vai toimiiko organisaatio selvästi erilaisten logiikkojen mukaan eri osastoillaan.

Neljäs teoreettinen kysymys koskee organisaatioiden reaktioita ja ratkaisuja hybridien piirteiden ja institutionaalisten logiikoiden keskellä. Selvitäkseen näistä kolmannen sektorin hybridit organisaatiot käyttävät erilaisia tapoja vältellä ristiriitoja tai tehdä kompromisseja, mikä tuottaa toisistaan poikkeavia hybridien organisaatioiden tyyppisiä. Nämä jaan aiemman tutkimuksen perusteella neljään päätapaan: hybridejä piirteitä valikoivat, osastoivat ja yhdistävät sekä uutta luovat organisaatiot.

Valikoivissa hybrideissä on vähiten hybridejä piirteitä. Näitä ovat Billisin (2010) pintapuoliset hybridit, jotka soveltavat joitakin julkisen sektorin periaatteita voidakseen ylläpitää työntekijöitä tai ottavat käyttöönsä joitakin harkittuja varainhankinnan muotoja yksityiseltä sektorilta. Osastoivat hybridit muokkaavat organisaationsa sellaiseksi, että eri logiikoiden mukainen toiminta voidaan erotella toisistaan (Battilana & Lee 2014). Osastointi voi tapahtua segmentoimalla tai segregoimalla (Skelcher & Smith 2015) eri toiminnoille erilliset osastot saman organisaation sisällä, jakamalla toiminnot muodollisesti erillisiin organi-

saatioihin saman katto-organisaation (konsernin) alle tai toteuttamalla varsinaisen toiminnan alla erillisiä komponentteja, joissa noudatetaan muuta kuin päälogiikkaa.

Yhdistävät hybridit pitävät sisällään eri toimintalogiikoita assimiloivia ja kumuloivia hybridejä (Battilana & Lee 2014; Skelcher & Smith 2015). Assimiloiivat hybridit integroivat päälogiikkaan joitakin uusien logiikoiden ominaisuuksia, mutta alkuperäinen logiikka pysyy dominoivana (Skelcher & Smith 2015). Kumulatiivisissa hybrideissä uusia piirteitä tai institutionaalisia odotuksia sovitaan yhteen vanhojen kanssa ja pyritään löytämään toimivaa tasapainoa niiden välillä (Battilana & Lee 2014).

Luovissa hybrideissä tuotetaan hybridityypin nimen mukaisesti jotain uutta. Tyypillinen esimerkki on yhteiskunnallinen yritys, jossa yleishyödyllinen sosiaalista hyvinvointia edistävä logiikka yhdistyy kaupalliseen logiikkaan sekoittumalla, mikä tuottaa kokonaan uuden organisaatiotyypin (Skelcher & Smith 2015). Uuden luomista osoittaa myös organisaation tehtävän määrittely uudella tavalla yhdistäen siihen kaksi tai useampia logiikkoja; esimerkkinä kansalaisyhteiskunnan yhteisöllisen solidaarisuuden ja kaupallisen palvelutuotannon yhdistävä ”funktionaalinen solidaarisuus”, jossa solidaarisuuden kohde valitaan sen mukaan, millaiselle yhteiskunnalliselle palvelulle milloinkin on tarvetta ja resursseja saatavilla (Jäger & Schröer 2014). Luovat hybridit voivat tarttua hybridisaation haasteisiin myös muilla uudenaikaisilla keinoilla tai ryhtyä manipuloimaan institutionaalisia odotuksia (Battilana & Lee 2014; Oliver 1991).

Näiden tyyppien ulkopuolelle jäävät sellaiset tyypit, joissa hybridisyys ei lopulta toteudu ollenkaan, kuten Battilanan ja Leen (2014) nimeämät hybridisaatiopaineet hylkäävät organisaatiot, jotka tietoisesti sanoutuvat irti ristiriitaisista odotuksista tai institutionaalisista logiikoista, välttävät niiden mukaan toimimista tai taistelevat avoimesti institutionaalisia paineita vastaan (Oliver 1991). Ulkopuolelle jäävät myös lukkiutuneet mallit, joissa organisaatio ei onnistu sovittamaan yhteen institutionaalisten logiikoiden välisiä jännitteitä, mikä johtaa organisaation toimintakyvyn lamautumiseen (Skelcher & Smith 2015).

Hybridien organisaatioiden tyypittely herättää ajatuksen, että hybridityypin valinta olisi täysin tietoinen päätös ja hybridien ominaisuuksien tasapainottaminen organisaatioiden hallinnassa. Tätä teorian eivätkään oleta. Hybridisaatiossa näyttää olevan myös tiedostamattomia piirteitä. Esimerkiksi Billis (2010) kuvaa, miten ulkopuolisen rahoituksen ja palkattujen työntekijöiden lisääntyminen tuo tullessaan muilta sektorilta peräisin olevia toimintatapoja ja periaatteita. Samalla jotkut kolmannen sektorin organisaatioiden erityispiirteistä kuten itsenäisyys, yleishyödyllisyys, toiminnan läpinäkyvyys, vapaaehtoisuus ja jäsenlähtöisyys saattavat kadota osittain tai kokonaan. Edellä esitelty tyypittely ei siis välttämättä oleta, että organisaatiot tekisivät niitä koskevia tietoisia päätöksiä, vaikka näinkin voi olla. Jay (2013) kiinnittää huomiota ristiriitaisen logiikkojen aiheuttamiin paradokseihin; joku asia voi esimerkiksi näyttäytyä onnistumisena yhden logiikan näkökulmasta ja toisen kannalta epäonnistumisena. Ristiriita saattaa pahimmassa tapauksessa johtaa organisaation toimintakyvyn katoamiseen, mutta siitä voidaan myös selvitä kääntämällä se

luovasti organisaation vahvuudeksi ja rakentamalla uutta, logiikat yhdistävää identiteettiä.

Hybridien organisaatioiden teoria kiinnittää huomion siihen, mitä organisaatioissa tapahtuu, ja tarjoaa käsitteellisiä välineitä organisaatioiden toimintaperiaatteiden ja toimintatapojen tarkasteluun. Sitä on kuitenkin kritisoitu muun muassa siitä, ettei se tunnista kaikissa organisaatioissa olevia jonkinasteisia hybridejä piirteitä ja että se perustuu kyseenalaistamattomaan oletukseen mahdollisuudesta erottaa kolme sektoria selvästi toisistaan, vaikka esimerkiksi uusi julkisjohtamisen malli (NPM) on lyönyt yhtä lailla läpi kaikilla sektoreilla (Smith 2014). Patricia Bromley ja John W. Meyer (2017) menevät vielä pidemmälle väittäessään, että koko organisaation käsite on osoitus taustalla olevasta yleisestä kulttuurisesta ajattelusta, joka lyö läpi kaikilla sektoreilla. He kritisoivat myös vallalla olevaa tutkimusta siitä, että se ylikorostaa yksityisen sektorin vaikutusta muihin sektoreihin; todellisuudessa vaikutusta on ollut jokaiseen suuntaan. Esimerkiksi strategisen suunnittelun ajattelu ei ole peräisin yksityiseltä sektorilta vaan armeijasta. Heidän mukaansa kyse ei niinkään ole sektoreiden välillä tapahtuvasta sekoittumisesta vaan siitä, että kaikkien sektorien organisaatiot yhdenmukaistuvat muun muassa normatiivisen isomorfismin vuoksi siksi, että samoissa korkeakouluissa opiskelleet ammattilaiset siirtyvät sektorilta toiselle ja rakentavat kumppanuuksia toistensa kanssa. He (emt.) ennakoivatkin, että kolmen sektorin erityisyys on kohta historiaa ja jäljelle jäävät vain juridiset erot.

Tässä luvussa esitellyt organisaatioiden toiminnan teoreettiset tarkastelutavat perustuvat kansainväliseen tutkimukseen ja teoriankehittelyyn. Tutkittaessa suomalaisia järjestöjä olennaista on ottaa huomioon suomalaisen kolmannen sektorin erityispiirteet, joihin kuuluu perinteisesti hyvin läheinen suhde valtioon. Tähän liittyy havainto, että valtion siirtyminen noudattamaan uuden julkisjohtamisen (NPM) oppeja välittyy järjestöihin valtion odotuksina lisätä markkinaehtoista toimintaa myös järjestöissä (ks. Halme 2015; Ruusuvirta 2015).

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Kolmannen sektorin järjestöjä koskevassa empiirisessä tutkimuksessa käytetään hyvin monenlaisia lähestymistapoja ja menetelmiä. Yhdistysrekisteri on tarjonnut suomalaisessa kontekstissa hyvän mahdollisuuden tehdä määrällistä tutkimusta koskien yhdistysten perustamisia ja purkamisia eli yhdistyslaitosta kokonaisuutena (esim. Siisiäinen 2002) tai jotakin sen osajoukkoa, kuten aiemmin mainittu Nuorisojärjestöt itsenäisessä Suomessa -tutkimus (Siisiäinen 1988). Tiettyyn järjestötyyppiin tai järjestökentän osajoukkoon kohdistuvissa määrällisissä tutkimuksissa tavallisia ovat olleet kyselytutkimukset (ks. esim. Helander 2004; Peltosalmi ym. 2014; Peltosalmi ym. 2016; Pyykkönen 2007). Järjestöjen laadullista tutkimusta ovat suomalaistutkijoista tehneet esimerkiksi Päivi Pirkkalainen (2013) monipaikkaiseen etnografiaan perustuvassa, somaliyhdistyksiä koskevassa väitöskirjassaan ja Anja Onali (2014) kehitysyhteistyön tilivelvollisuuksia analysoivassa tapaustutkimuksessaan.

Omassa tutkimuksessani on piirteitä sekä määrällisistä että laadullisista lähestymistavoista. Koska tavoitteenani on etsiä relevanttia syvällistä ymmärrystä suomalaisista valtakunnallisista nuorisojärjestöistä yleisesti, tämä ei ole mahdollista vain yhtä menetelmää käyttäen. Soveltamassani monimenetelmällisessä (*mixed methods*) tutkimusotteessa lähestyn sosiaalisten liikkeiden tutkimusta, jossa ilmiöiden tarkastelua useilla menetelmillä pidetään tutkimuksessa vahvuutena. Monipuolisten ja tarpeen mukaan valittujen menetelmien käyttö antaa mahdollisuuden tarkastella tutkimuskohdetta useasta näkökulmasta, ymmärtää uusia ilmiöitä ja kehittää teoreettisesti innovatiivisia ideoita. (della Porta 2014, 1–20; Klandermans & Staggenborg 2002, 314–349.)

Useiden menetelmien käyttö on perusteltua myös siitä syystä, että tutkimuskohteeni ovat monenlaisten toimijoiden muodostamia ja jatkuvassa muutoksessa olevia organisaatiota, jotka näyttävät erilaisilta eri toimijoiden näkökulmista (ks. luku 2.1). Kolmannen sektorin organisaatioiden toimijat ovat erityisen monimuotoisia, koska niihin kuuluu jäseniä, vapaaehtoisia, luottamus-toimisia päätöksentekijöitä ja eri ammattialojen työntekijöitä. Organisaation määrittelyä tapahtuu sekä näiden erilaisten toimijoiden välillä sisäisesti että ulospäin (ks. myös Hirvonen 2000, 65–66). Vaikka en pystykään kattamaan

kaikkien eri toimijoiden näkökulmia, katson useamman kuin yhden aineiston käyttämisen antavan tutkimushetken tilanteesta luotettavamman kuvan kuin vain yhdenlaisella aineistolla olisi mahdollisuus saada.

Tässä luvussa kuvaan tutkimukseni etenemistä. Perustelen, millaisia menetelmällisiä valintoja tein ja kuvaan keräämäni aineistot sekä niiden analyysimenetelmät. Tutkimusprosessi eteni vaiheittain. Tein rajauksia ja hankin lisää aineistoa sitä mukaa kuin ymmärrykseni tutkimistani ilmiöistä lisääntyi. Luku sisältää kuvauksen myös siitä, millaiset eettiset periaatteet työtäni ovat menetelmävalinnoissa ja aineistonhankinnassa ohjanneet. Tutkimuksen alakysymysten, aineistojen ja erillisartikkelien kokonaisuus on kuvattu taulukossa 2. Pääkysymyksiin vastaan tämän väitöskirjan yhteenveto-osan luvussa 5.

TAULUKKO 2 Tutkimuksen kysymykset, aineistot ja erillisartikkelit

Pääkysymykset: Millaisiksi toimijoiksi valtakunnalliset nuorisojärjestöt määrittävät itsensä kolmannen sektorin organisaatioina ja osana nuorisotyön kenttää? Millaiset institutionaaliset logiikat vaikuttavat siihen, miten ne toimintaansa määrittävät?		
Alakysymys	Aineisto	Käsittelyn paikka
1) Millaisia ovat valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja mitä ne tekevät?	Kysely, nettisivut	Artikkeli 1
2) Miten ja kenelle nuorisojärjestöt legitimoivat olemassaolonsa ja toimintansa?	Haastattelut, nettisivut	Artikkeli 2
3) Millainen on nuorten asema nuorisojärjestöissä ja millaisia osallistumisen mahdollisuuksia nuorille tarjotaan?	Kysely Haastattelut, toimintakertomukset, nettisivut	Artikkeli 1 Artikkeli 3
4) Millaisia hybridien organisaatioiden ominaisuuksia valtakunnalliset nuorisojärjestöt osoittavat?	Artikkelien 1-3 tulokset	Artikkelit 1-3, yhteenveto.

3.1 Kyselytutkimus kaikille valtakunnallisille nuorisojärjestöille

Aloittaessani tutkimustani ei ollut selvää, mitä käsitteellä nuorisojärjestö tarkoitetaan. Kuten olen luvussa 1.1.4 kuvannut, viimeaikaisessa tutkimuksessa on käytetty useimmiten yhteistyöjärjestö Allianssin jäsenyyteen tai ministeriön rahoitukseen perustuvia hallinnollisia määritelmiä. Siksi tutkimukseni ensimmäisessä vaiheessa tavoitteena oli kuvata, millaisia järjestöjä valtakunnalliset nuorisojärjestöt ovat ja mitä ne tekevät eli millaisia järjestöjä ylipäänsä voidaan

kutsua valtakunnallisiksi nuorisojärjestöiksi ja mitkä ovat tällaisten järjestöjen päätehtävät, tavoitteet ja olennaisimmat toimijat.

Voidakseni antaa uskottavia vastauksia koko järjestöjoukkoa koskien, ensimmäiseen kysymykseen tuli vastata määrällisesti hankkimalla tietoja kaikista potentiaalisista nuorisojärjestöistä. Pohdin useita vaihtoehtoja: tutkin järjestöjen nettisivuja ja niiltä löytyviä toimintasuunnitelmia ja -kertomuksia ja hankin opetus- ja kulttuuriministeriön arkistosta avustushakemuksia. Näitä vaihtoehtoja tutkailtuani päädyin siihen, että yhteismitallisin ja monipuolisin kokonaiskuva saadaan hankkimalla oma aineisto kyselytutkimuksella.

Toteutin kyselyn yhdessä Allianssi ry:n Vetovoima-hankkeen tutkija Riikka Taavetin kanssa. Päädyin yhteiseen kyselyyn kuultuani Allianssin Vetovoima-hankkeen suunnitelmasta lähestyä kaikkia Allianssin jäsenjärjestöjä jäsenyyksiä ja osallistumista koskevalla kyselyllä aivan samoihin aikoihin kuin omakin kyselyni olisi lähtenyt. Merkittävä osa valtakunnallisista nuorisojärjestöistä on Allianssin jäsenjärjestöjä ja pidin epätodennäköisenä, että järjestöt vastaisivat puolen vuoden aikana kahteen hyvin samankaltaiseen kyselyyn. Arvioin myös, että toisen tutkijan kanssa yhteistyössä tehty kysely ja analyysi tuottaisivat laadukkaamman tuloksen kuin yksin tehty.

Keräsimme Taavetin kanssa vuodenvaihteessa 2014–2015 kyselyaineiston, jonka kohderyhmänä olivat kaikki identifioimamme suomalaiset valtakunnalliset nuorisojärjestöt. Kyselyn perusjoukkoa määrittäessämme käytimme mahdollisimman laajaa määritelmää pyrkien löytämään kaikki sellaiset järjestöt, jotka ovat itse määritelleet itsensä valtakunnallisiksi nuorisojärjestöiksi, valtakunnallisiksi nuorisotyötä tekeviksi järjestöiksi tai valtakunnallisiksi nuorisotalan järjestöiksi. Käytännössä tämä tarkoitti lähes kaikkia Allianssi ry:n jäsenjärjestöjä sekä samana tai edellisenä vuonna Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Raha-automaattiyhdistyksen (RAY, nyk. STEA) soveltuvia tukia hakeneita järjestöjä riippumatta siitä, olivatko ne saaneet rahoitusta vai eivät. Nämä ryhmät sisältävät useita päällekkäisyyksiä. Lisäksi lähetimme kyselyn identifioimillemme kuntaa laajemmalla alueella toimiville nuorten maahanmuuttajajärjestöille, vaikka ne eivät olleet valtakunnallisia. Tässä pyrkimyksenämme oli kerätä tietoa sellaiselta uudelta järjestöalueelta, joka ei vielä ole kasvanut valtakunnalliseksi mutta jolla voi olla valtakunnallista merkitystä. Näiltä emme kuitenkaan saaneet vastauksia.

Perusjoukon määrittäminen eteni useammassa vaiheessa. Tarkistukset osoittivat, että jotkut järjestöistä eivät kuuluneet kohderyhmäämme siitä huolimatta, että ne olivat osa jotakin yllä olevaa ryhmää. Pois siivottiin ne, joiden tarkoitus ei liity nuoriin tai joiden toimintaan nuoret eivät välillisestikään osallistu. Tällaisia olivat muun muassa terveysalan säätiöt ja nuorisotalan työntekijöiden ammattijärjestöt. Lopulliseen, siivottuun perusjoukkoomme kuului 177 järjestöä.⁵ Taavetti (2015) on raportissaan Allianssille kirjoittanut yksityiskoh-

⁵ Perusjoukkoomme kuului 114 Allianssin jäsenjärjestöä, 137 OKM:n tukea hakenutta nuorisotalan järjestöä (joista osa myös Allianssin jäsentä) sekä neljä edellisiin ryhmiin kuulumatonta järjestöä, jotka olivat hakeneet RAY:n rahoitusta valtakunnalliseen nuorisotyöhön.

taisen kuvauksen järjestöjen valinnasta sekä listannut perusjoukon ja vastanneiden järjestöjen nimet.

Valtakunnallisten nuorisojärjestöjen määrittely on monimutkainen tehtävä eikä perusjoukkomme sisällä sataprosenttisesti kaikkia valtakunnallisia nuorisojärjestöjä. Se kattaa kuitenkin huomattavasti laajemman joukon kuin aiemmat valtakunnallisia nuorisojärjestöjä koskevat tutkimukset, joihin on yleensä otettu mukaan vain joko Allianssin jäsenjärjestöt tai OKM:n tukemat järjestöt (ks. luku 1.1.4). Se ei kuitenkaan kata kaikkia järjestöjä, jotka ovat tekemisissä nuorten tai heidän vapaa-aikansa kanssa. Perusjoukon ulkopuolelle jäi suurin osa liikunta-alan ja lastensuojelun järjestöistä; mukana näistä ovat vain sellaiset, jotka ovat määrittäneet itsensä ensisijaisesti valtakunnalliseksi nuorisojärjestöksi yllä kuvatulla tavalla. Lisäksi keskittyminen valtakunnallisiin järjestöihin jätti kyselyn ulkopuolelle kaikki vain paikallistasolla toimivat järjestöt ja nuorten järjestäytymättömät toimintaryhmät. Valtakunnallisista nuorisojärjestöistä kysely lähti kuitenkin niin monille, että kyselyn voidaan katsoa olevan niitä koskeva kokonaistutkimus.

Kyselyä laatiessamme otimme huomioon sekä Allianssin Vetovoimahankkeen että minun väitöskirjatutkimukseni tarpeet, jotka olivat osittain yhteenevät, osittain toisiaan täydentävät. Järjestöjen tehtäviä, tavoitteita ja toimintoja kartoittavien kysymysten lisäksi mukana oli kysymyksiä järjestöjen jäsenten ja eri tavoin osallistuvien nuorten määristä ja rooleista paikallisella, alueellisella ja keskusliiton tasoilla sekä osallistujien ikää, sukupuolta ja vähemmistöasemia koskevia kysymyksiä. Kyselylomake sisälsi 60 kysymystä lukuisine alakohtineen, mukana oli sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Nuorten asemaa järjestössä ja muutamia yleisiä nuorten järjestötoimintaa koskevia asenteita mitattiin Likert-asteikollisella väittämäpatteristolla. (Ks. Taavetti 2015, liite 1.)

Kysymyksistä minun tutkimukseni kannalta olennaisimmat koskivat järjestöjen päätoimialaa, nuorisotyön osuutta järjestön kaikesta toiminnasta, rahoitusmuotojen moninaisuutta, nuorisotoiminnan tavoitteita, jäsenten osuuksia toimintaan osallistuvista ja vapaaehtoisena toimivista nuorista, nuorille tarjolla olevia toimintamuotoja ja järjestöjen arvioita nuorten liittymisen syistä. Lisäksi olennaisia olivat vastaukset kahteen väittämäpatteristoon.

Kyselyyn vastasi 113 järjestöä, eli vastausprosentti oli 63,8 prosenttia. Kaksi järjestöä vastasi yhteisellä lomakkeella, joten tuloksissa vastaajien määrä on 112. OKM:n avustusta valtakunnallisina nuorisojärjestöinä hakeneiden kohdalla vastausprosentti jäi alhaisimmaksi 56 prosenttiin. Tämä saattaa vääristää hiukan tuloksia sikäli, että nämä ovat jäsenperustaisia järjestöjä, joiden jäsenistöstä vähintään kaksi kolmasosaa on alle 29-vuotiaita nuoria. Tähän ryhmään kuuluvat muun muassa poliittiset nuoriso- ja opiskelijajärjestöt, jotka jättivät jonkin verran muita useammin vastaamatta. Muilta osin vastaamatta jättäneistä 64 järjestöstä ei järjestöjen nimen mukaan tehdyn vertailun ja tutkijoiden yleisen järjestötuntemuksen perusteella nouse esiin suuria vääristymiä aiheuttavia puutteita, vaan vastanneiden järjestöjen voidaan katsoa kuvaavan hyvin koko perusjoukkoa. (Ks. myös Laitinen & Taavetti 2016; Taavetti 2015.)

Puolet vastaajista (50 %) oli järjestöjen toiminnanjohtajia tai muita johtavassa asemassa työskenteleviä ihmisiä, neljäsosa (25 %) nuorisotoiminnasta vastaavia henkilöitä, ja 16 järjestössä (14,3 %) vastaaja oli puheenjohtaja tai muu luottamustoiminen järjestön johtaja. Lopuissa 12 järjestössä vastaaja oli joku muu tai vastaajia oli useampi. (Ks. myös Taavetti 2015.) Vastaajat valikoituivat osittain sen perusteella, että Allianssin jäsenjärjestöille sähköposti lähti Allianssin yhteyshenkilölle, joka on usein nuorisotoiminnasta vastaava. Kyselyn vastaaja heijastelee luonnollisesti omaa käsitystään järjestöstä ja sen toimintaan osallistuvista nuorista. Vain pieni osa vastauksista perustui järjestön tilastoihin tai muuhun fakta-aineistoon, suurin osa kuvasti vastaajan käsityksiä tilanteesta. Tällöin vastaajan käsitys kyselyn tarkoituksesta ja tekijöistä sekä vastaushetken mielentila voivat vaikuttaa tuloksiin. Näin vastaukset voisivat olla toisenlaisia, jos vastaaja olisi ollut joku muu järjestön toimija, kyselyn tekijät muita tai vastaushetki toinen. Vastaukset sisältävät kuitenkin hyvin vähän selvästi poikkeavia tapauksia, joten tulosten antamaa yleiskuvaa voidaan pitää kohtuullisen luotettavana, vaikka yksittäisten järjestöjen yksittäiset vastaukset toisissa oloissa vaihtuisivatkin jonkin verran.

Kyselyvastaukset kerättiin Webropoliin. Aineisto tallennettiin tutkijoiden koneille Excel-muodossa, jossa teimme siihen tarvittavat korjaukset ja avovastausten koodaukset ja josta se luettiin SPSS-ohjelmaan. Aineistoa on säilytetty sen jälkeen tutkijoiden tietokoneilla. Vastauksissa ei kysytty vastaajan nimeä, ainoastaan järjestön nimi ja vastaajan asema. Täydensin kyselyaineistoa etsimällä järjestöjen perustamisvuodet yhdistysrekisteristä tai OKM:ltä saamastani taustatilastosta sekä hakemalla järjestöjen nettisivuilta tiedon, mihin työntekijämäärän mukaiseen suuruusluokkaan järjestö kuuluu (ei yhtään, 1-4, 5-10 ja yli 10 työntekijää).

Osassa kysymyksiä olimme rakentaneet vastausvaihtoehdot viisiportaiseen Likert-asteikkoon. Välttääksemme sen, että vastaajat valitsevat vaihtoehdon keskeltä asteikkoa (3) silloin, kun he eivät tiedä, lisäsimme vastausvaihtoehtoihin erikseen kohdan "en osaa sanoa". Lisäksi korostimme vastausvaihtoehtojen numeerista (tasavälistä) arviointia antamalla sanallisen kuvauksen vain asteikon alku- ja loppupäiden arvoille (arvot 1 ja 5). Katsoimmekin perustelluksi käsitellä Likert-asteikkoa tutkimuksessamme välimatka-asteikollisena ja laskea siitä keskiarvoja (Vehkalahti 2008, 37).

Analysoimme kyselyaineistoa ja taustamuuttujia SPSS-ohjelmalla. Kuvasimme ryhmien ominaisuuksia yksinkertaisten frekvenssitaulukoiden avulla ja tarkastelimme ryhmien välisiä eroja ristiintaulukoinnilla ja vertailemalla keskiarvoja sekä tarkastelimme työntekijöiden määrän kasvun yhteyttä rakentamamme nuorten asemaa koskevaan summamuuttujaan käyttämällä Spearmanin järjestyskorrelaatiokerrointa. Koska vastaukset eivät jakautuneet normaali-jakaumalle, käytimme luokkien välisiä tilastollisia eroja tarkastellessamme parametritonta Kruskal-Wallis testiä (Metsämuuronen 2011, 784; ks. myös Barnette 2010). Jälkeenpäin arvioiden tämä oli kokonaisotokseen perustuvassa tutkimuksessa turhankin tarkka menettely, mutta se vahvisti omaa luottamustamme tuloksiin.

Aineistonhankinnan seuraavien vaiheiden kannalta olennainen tieto oli, että 79 vastaajaa (n=112) arvioi toiminnastaan yli puolen kohdistuvan nuoriin tai olevan nuorisotoimintaa. Kutsun näitä järjestöjä jatkossa päätoimisiksi nuorisojärjestöiksi.

3.2 Päätoimisten nuorisojärjestöjen nettisivut ja toimintakertomukset

Käytin järjestöjen nettisivuja useassa vaiheessa tutkimusta täydentämään tietoja tutkimistani järjestöistä. Lähestyin nettisivuja ajatuksella, että ne kuvastavat useamman kuin yhden järjestön keskeisen toimijan hyväksymää ajatusta siitä, mitä järjestöstä halutaan siitä kiinnostuneille viestiä. Nettisivut ovat viestintämateriaalina siinä mielessä kiinnostava, että niillä on potentiaalisesti hyvin laaja yleisö, lisäksi Pyykkösen (2007, 20) tutkimuksen mukaan nettisivut ovat valtakunnallisissa nuorisojärjestöissä yleisimmin käytössä oleva viestintäkanava ja tärkein väline, jolla järjestöt pyrkivät tavoittamaan nuoria. Kerätessäni tietoa nettisivuilta en tallentanut sivuja, vaan käytin nettisivuista aina ajantasaisia versioita.

Ensimmäisessä vaiheessa, vuoden 2015 alkupuolella, täydensin kyselyaineistoa etsimällä tietoa kyselyyn vastanneiden 112 järjestön palkkaamien henkilöiden määrästä. Tämän suhteen järjestöjen nettisivut eivät kuitenkaan olleet aina täysin yksiselitteiset, mikä on voinut aiheuttaa tulkintavirheitä; osalla järjestöjä on tilanne, jossa osan vuotta on palkattu työntekijä ja osan ei. Myös erilaiset osapäiväisyydet ovat mahdollisia. Tästä syystä päädyin tekemään palkatun henkilökunnan määrästä karkeat luokat sen sijaan että olisin kuvannut absoluuttisia lukuja.

Vastaukset ensimmäiseen tutkimuskysymykseen kyselyn perusteella osoittivat, että osassa järjestöjä päätarkoitus liittyi johonkin muuhun kuin nuoriin ja että osalla järjestöistä ei ollut yhtään työntekijää. Koska seuraavat tutkimuskysymykseni käsitelivät järjestöjen legitimaatiota ja nuorten asemaa järjestöissä ja koska työni teoreettisessa perustassa olevan hybridien organisaatioiden teoriassa työntekijöiden olemassaolo on yksi olennainen tekijä, päätin kohdistaa seuraavien vaiheiden tarkastelun sellaisiin päätoimisiin nuorisojärjestöihin, joilla on vähintään yksi työntekijä.

Kyselyyn vastanneiden kohdalla oli yksinkertaista päätellä, mitkä järjestöistä olivat päätoimisia ja mitkä eivät, koskihan yksi kysymyksistä juuri tätä. Kyselyyn vastanneista 112 järjestöstä siis 79 oli päätoimisia nuorisojärjestöjä sillä perusteella, että ne vastasivat yli puolen toiminnastaan kohdistuvan nuoriin tai olevan nuorisotoimintaa. Niistä 64 järjestöstä, jotka eivät vastanneet kyselyyn, otin mukaan 28 sillä perusteella, että ne olivat OKM:n luokittelun perusteella valtakunnallisia nuorisojärjestöjä eli niiden jäsenistä yli kaksi kolmasosaa oli nuoria. Jäljelle jääneistä 38 järjestöstä otin mukaan vielä kaksi, jotka nimen ja nettisivujen profiilin perusteella suuntaavat toimintansa selvästi ensisijaisesti

nuorille. Päätoimisia nuorisojärjestöjä oli siis näillä kriteereillä yhteensä 109.⁶ Näiden kaikkien nettisivuilta tarkistin, keillä oli työntekijöitä ja keillä ei. Lopullinen joukko oli 82 päätoimista valtakunnallista nuorisojärjestöä, jolla on vähintään yksi työntekijä.

Käyttämäni menettelyä päätoimisuuden määrittelyksi ja työntekijöiden määrän etsimiseksi voidaan hyvin perustein arvioida kriittisesti. Etenkin nettisivujen käyttäminen päätoimialasta ja työntekijöiden määrästä kertovina tiedonlähteinä sisältää selviä tulkintariskejä. Luonnollisesti myös kyselyyn vastanneet ovat voineet ymmärtää kysymyksen väärin. Nuorisojärjestökentän laajaan tuntemukseen perustuva arvioni mukaan mahdollisista virheistä koitua heitto ei kuitenkaan ole suuri. Arvioin, että todellinen vähintään yhden työntekijän palkkaavien päätoimisten nuorisojärjestöjen määrä on 80–90 välillä. Tulosteni yleisluontoisen luonteen vuoksi mahdollisesti väärin perustein mukaan tulleiden järjestöjen poistaminen tai puuttuvien mukaan saaminen ei olisi tuonut tuloksiin merkittäviä muutoksia.

Vuoden 2016 alussa tutkin 17 järjestön nettisivuja lisätäkseen haastatteluaineistolle (ks. luku 3.3) tekemäni sisällönanalyysin luotettavuutta. Tutkin, olivatko haastatteluaineiston analyysin perusteella tekemäni alustavat tulkinnat ja järjestöjen nettisivujen viestit samansuuntaisia vai oliko niissä ristiriitaa. Tuolloin etsin tietoja muun muassa siitä, miten nettisivuilla esitetään järjestön perustehtävä ja järjestön erityisyys (suhteessa mihin tai keihin) ja keille järjestö näyttää ensisijaisesti viestivän. Keräsin tiedot jokaisesta haastattelemastani järjestöstä erikseen yhteen dokumenttiin, jota käytin tulkintani tukena.

Elo-syyskuussa 2016 kävin systemaattisesti läpi kaikkien niiden 82 päätoimisen järjestön nettisivut, joilla on vähintään yksi työntekijä. Tuolloin etsin tietoa siitä, keitä nettisivujen kautta halutaan saada mukaan järjestön toimintaan ja millaisia osallistumisen mahdollisuuksia nettisivuilla tuodaan esiin. Hain siis tietoa osallistumismahdollisuuksista, jäsenyydestä ja vapaaehtoistehävistä sekä kuvauksia järjestössä toimimisesta ja vaikuttamisesta. Kirjasin havaintoni manuaalisesti taulukkoon: Ensimmäiseen sarakkeeseen tiivistin etusivun näkymän antaman kuva siitä, mitä järjestö tekee, kenelle sivu on suunnattu ja miten etusivulta pääsee eteenpäin, jos on kiinnostunut osallistumaan. Toiseen sarakkeeseen kirjasin pääkohdat nimenomaan jäsenyydestä, vapaaehtoisuudesta ja muista mahdollisista osallistumismahdollisuuksista. Tästä tein myös määrällisen koosteen erilliseen taulukkoon (ks. Laitinen 2018b).

Saadakseni nettisivujen antamaa kuvaa laajemman ja sitä kautta luotettavamman kuvan siitä, mitä järjestöissä todellisuudessa tehdään, keräsin vuoden 2016 alussa kolmannen aineiston, joka koostuu järjestöjen toimintakertomuksista. Rekisteröityneissä yhdistyksissä toimintakertomus on laadittava vuosittain esiteltäväksi vuosikokoukselle, ja valtionavustusta saavien nuorisojärjestöjen tulee liittää se avustusraporttinsa liitteeksi. Toimintakertomuksen laadinta on

---

⁶ Päätoimisten nuorisojärjestöisten joukosta ulos jäivät siis sellaiset järjestöt, joiden päätoimiala on muu kuin nuorisotoiminta. Tällaisia ovat esimerkiksi kaikenikäisille ihmisille toimintaa järjestävät harrastusjärjestöt, useimmat sote-järjestöt, ammattijärjestöt ja monet uskonnollisista järjestöistä.

järjestön hallituksen vastuulla, joten senkin teksti heijastelee useamman kuin yhden ihmisen hyväksymää näkemystä järjestöstä. Toimintakertomuksen kohdeyleisöihin kuuluvat ainakin jäsenet ja rahoittajat, minkä lisäksi osa järjestöistä julkaisee toimintakertomuksen nettisivuillaan, jolloin sitä käytetään yleisenä kuvauksena tehdystä työstä kenelle tahansa kiinnostuneelle.

Rajasin tarkastelun niihin 82 päätoimiseen nuorisojärjestöön, joilla on vähintään yksi työntekijä ja joiden nettisivuja olin jo tutkinut edellä kuvatulla tavalla. 26 järjestöllä toimintakertomukset oli saatavilla järjestön omilla nettisivuilla tai ne oli viety nettiin jollekin muulle avoimelle alustalle, josta sain ne käyttööni. Muita järjestöjä lähestyin sähköpostitse. Lähetin ensimmäisen pyynnön kesäkuussa 2016 ja uusintapyynnön elokuussa 2016, tuolloin lähetin erikseen myös ruotsinkielisen pyynnön ruotsinkielisille järjestöille. Tätä kautta sain toimintakertomuksia 39 järjestöltä, jolloin kokonaismäärä oli 65 ja katsoin sen riittävän.

Tavoitteenani oli saada kaikilta järjestöiltä toimintakertomukset kahdelta vuodelta. 55 järjestöltä sainkin toimintakertomuksia joko vuosilta 2013 ja 2014 tai 2014 ja 2015; yhdeksältä järjestöltä sain vain yhden. Analyysiin valitsin ensisijaisesti vuoden 2014 toimintakertomuksen, jos se oli saatavissa ja jollei se poikennut selvästi erityisvuoden vuoksi vuoden 2013 tai 2015 kertomuksesta. Lopulta aineistoni koostui seuraavista toimintakertomuksista.

- yksi toimintakertomus vuodelta 2013
- 60 toimintakertomusta vuodelta 2014
- neljä toimintakertomusta vuodelta 2015

Toimintakertomukset olivat laajuudeltaan ja tyylyltään hyvin monenlaisia. Yksinkertaisimmat olivat muutaman sivun pituisia listamuotoisia tekstejä toteutetuista toiminnoista, laajimmat monikymmensivuisia värikuvain kuvitettuja ja ammattimaisesti taitettuja julkaisuja järjestön toiminnasta. Osassa oli arvioitu perusteellisesti onnistumista suhteessa toimintasuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin sekä pohdittu onnistumisten ja epäonnistumisten syitä, toiset olivat yksinkertaisia listauksia ja jotkut luonteeltaan lähinnä järjestön saavutuksia positiivisessa ja houkuttelevassa hengessä kuvaavia mainosjulkaisuja. Kaikista oli kuitenkin saatavissa tietoja siitä, mitä toimintakertomuksen kuvaamana vuonna oli tehty. Toimintakertomukset analysoin osana kehysanalyysiä (ks. luku 3.4).

3.3 Haastatteluaineiston kerääminen ja sisällönanalyysi

Haastatteluaineiston avulla tavoitteenani oli päästä syvemmälle siihen, miten päätoimisten valtakunnallisten nuorisojärjestöjen johtotehtävissä olevat työntekijät määrittävät ja tulkitsevat järjestöjen tilannetta, keskeisiä toimijoita ja toimintaympäristöään sekä millaisiin tilannearvioihin toiminnan tulevaisuutta koskevat päätökset perustuvat.

Tein ensimmäiset haastattelut keväällä 2015. Tuolloin olin jo aloittanut kyselytutkimuksen analyysin, minkä myötä käsitykseni valtakunnallisten nuorisjärjestöjen kentästä ja keskinäisistä eroista oli tarkentunut. Niinpä saatoin tehdä haastatteluja varten hyvään kokonaiskuvaan perustuvan harkinnanvaraisen teoreettisen otannan ja hakea haastateltavia sellaisista järjestöistä, joiden voin perustellusti olettaa syventävän tutkittavan ilmiön ja siihen liittyvien käsitteiden ymmärtämistä mahdollisimman monista erilaisista näkökulmista (ks. Corbin & Strauss 2012, 143–158; Luomanen 2010, 353–354).

Haastateltavat valitsin mahdollisimman erilaisista järjestöistä hakien moninaisuutta toimialan, iän, rahoituksen monipuolisuuden, ammattilaisten määrän ja palvelutuotannon näkyvyyden perusteella. Käytin haastateltavien valinnassa myös nk. lumipallotekniikkaa pyytäen haastateltavia antamaan vinkkejä järjestöistä tai järjestöjen työntekijöistä, jotka ajattelevat haastattelukysymyksistäni eri tavalla kuin he itse. Hybridien organisaatioiden teorian (Billis 2010) kannalta olennaista oli valita haastateltavia siten että mukaan tulee näkökulmia sekä sellaisista järjestöistä, joissa ammattilaisten roolit ovat hyvin vahvoja, että sellaisista, joissa valta on pääasiassa jäsenistöllä. Ääripäitä ovat toisaalta asiantuntijajärjestöt, joissa ammattilaiset tai aikuiset asiantuntijat vastaavat kaikesta toiminnasta (säätöt, kattojärjestöt ja muut yhdistykset, joilla ei ole nuoria jäseniä), toisaalta pienellä työvoimalla toimivat nuorten jäsenten roolia korostavat järjestöt. Tavoitteenani oli kartoittaa mahdollisimman monenlaisia järjestöjä ja haastateltavia mahdollisimman monenlaisten vastausten saamiseksi.

Haastatteluaineistossa haastatellut järjestöjohtajat olivat järjestöjen palkallisia työntekijöitä, joiden suhdetta järjestöön leimaa ammatillinen vastuu järjestön olemassaolosta, oman ja mahdollisten alaisten työsuhteiden jatkuvuuden varmistamisesta sekä siihen liittyvästä talouden tasapainosta (ks. Ruuskanen ym. 2013). Haastatteluaineisto kuvaa siis vain palkatun johdon näkemyksiä siitä, millainen järjestö on tai sen tulisi olla, jolloin järjestöjen taloudelliseen vakautteen, yhteiskuntasuhteisiin ja muut strategiseen johtamiseen liittyvät näkökulmat painottuvat enemmän kuin jos haastateltavana olisi ollut luottamusjohdon edustajia, jäseniä tai nuoria osallistujia. Esimerkiksi Elina Hirvonen (2000, 65–66) toteaa omassa opetusministeriön nuorisotyöstrategian merkitystä koskevassa haastattelu tutkimuksessaan, että arviot strategian merkityksestä vaihtelivat sen mukaan, oliko arvioijana ammattilainen vai luottamusjohtaja; luottamusjohtajat olivat strategiasta huonosti perillä.

Tutkimieni järjestöjen rahoituksesta merkittävä osa perustuu valtionavustuksiin, joiden perustana on muun muassa jäsen- ja osallistujamäärä. Vaikka en haastatteluissa kysellyt tarkkoja osallistujamääriä, monissa haastatteluissa jäsenyyttä ja osallistujamäärien muutoksia koskeviin kysymyksiin vastattiin puolustellen ja osittain epämääräisesti. Muutamissa haastatteluissa syntyi tunne, että haastateltavat kokivat minun olevan jollain tavalla yhteydessä rahoittajaan (OKM) tai etsivän paljastuksia toimittajan tapaan. Yksi haastateltavista suhtautui minuun akateemisen tutkimuksen edustajana ja toi esiin sen hyödyllisyyteen liittyviä epäilyksiään. Toisaalta useimmat olivat kiinnostuneita haastattelun teemoista ja vastasivat mielellään kysymyksiä monipuolisesti pohdiskellen.

Nämä kaikki asetelmat ovat vaikuttaneet siihen, millaisia asioita haastateltavat korostivat.

Haastattelut olivat tyypiltään puolistrukturoituja teemahaastatteluja, joissa käytiin läpi samat teemat ja aiheet mutta kysymysten järjestys ja muotoilu vaihtelivat. Haastatteluissa oli myös piirteitä strukturoimattomasta haastattelusta, sillä tilanne jätti haastateltavalle tilaa nostaa esiin asiakokonaisuuden kannalta mielestään olennaisia asioita, joista en haastattelijana ole osannut kysyä. (Tiittula & Ruusuvuori 2005, 11.) Avasin haastattelun hyvin yleisellä kysymyksellä siitä, mitä järjestö tekee ja miksi, näin halusin antaa haastateltavalle mahdollisuuden määrittää itse olennaisimmat asiat ennen kuin toin keskusteluun omia näkökulmiani. Pysin myös käyttämään haastateltavan omia käsitteitä ja yleiskielisiä ilmaisuja teoreettisten käsitteiden sijaan. Oman järjestön toimintaa arvioivilla ja miksi-kysymyksillä ohjasin haastateltavaa pohtimaan järjestön toiminnan suhdetta yleisempiin ilmiöihin. Haastatteluissa oli kolme pääteemaa; järjestön kehitys, nuorten osallistuminen järjestössä sekä järjestön yhteistyösuhteet. Muokkasin kysymyslistani jonkin verran kahden ensimmäisen haastattelun jälkeen.

Aloitin aineistoon tutustumisen ja kokonaiskuvan luomisen litteroimalla haastattelut ja lukemalla aineistoa läpi. Tehtyäni 15 haastattelua aloin käsitellä aineistoa alustavasti narratiivisen analyysin menetelmin etsien järjestöjen tarinoita eli esittäen aineistolle kysymyksiä siitä, mikä oli perustamisen lähtökohta, millaisia käännekohtia historiassa on ollut ja mihin ne ovat liittyneet, mikä on tilanne tällä hetkellä jne. Jäsenisin aineistoa käyttämällä myös Greimasin aktanttimallin yksinkertaistettua sovellusta, jossa kiinnitetään huomiota muun muassa järjestön perustehtävään, tehtävänantajaan ja tehtävän vastaanottajaan (ks. Alasuutari 2011, 137–139). Tätä kautta tutustuin aineistoon ja ymmärsin paremmin, millaisia järjestöjä aineistossa on, mihin ne pyrkivät, miten ne ovat organisoituneet, millaisia erityispiirteitä niissä on ja millaisin erilaisin tavoin ne painottivat sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien rooleja toimintansa kohteina ja tehtävien määrittelyssä. Tätä alustavaa jäsenystä tehdessäni huomasin myös, että aineisto painottui liikaa vanhoihin, vakiintuneisiin järjestöihin, joilla oli paljon työntekijöitä. Niinpä tein alkuvuodesta 2016 vielä kaksi lisähaastattelua uudemmissa ja pienemmissä järjestöissä.

Lopullinen haastatteluaineisto koostuu 17 haastattelusta, joissa paikalla oli 18 ihmistä eli yhdessä haastattelussa paikalla oli kaksi haastateltavaa. Kaikki haastateltavat olivat järjestöjen palkattuja työntekijöitä eli haastattelut rajautuivat niihin järjestöihin, joissa oli vähintään yksi työntekijä. Haastateltavat toimivat järjestöjen johtotehtävissä pääsihteerinä, toiminnanjohtajana tai palkattuna puheenjohtajana. Haastatelluista yhdeksän oli naisia ja yhdeksän miehiä. Kaksi oli alle 29-vuotiaita eli Nuorisolain (2016) mukaisia nuoria, mutta suhteellisen moni vasta hiljattain tuon rajan ylittäneitä: kahdeksan haastateltavaa oli korkeintaan 35-vuotiaita. Suurimmalla osalla haastateltavista oli ylempi korkeakoulututkinto, muutamilla alempi ammattikorkeakoulututkinto tai opistoasteen koulutus, ja muutama oli opiskelijoita. Koulutusalat olivat hyvin vaihtelevia; nuorisolaan liittyvä koulutustausta oli harvinainen. Lyhimmillään haastatelta-

va oli ollut järjestössä töissä vasta muutaman kuukauden, pisimmillään yli 10 vuotta. Haastattelut tehtiin pääasiallisesti järjestöjen toimitiloissa, osa helsinkiläisissä kahviloissa. Haastattelujen kesto vaihteli tunnista kahteen, yleisimmin noin 90 minuuttia. Litteroitua haastatteluaineistoa oli yhteensä 309 sivua.

Haastattelujen analyysissä etenin vaiheittain. Litteroinnin, aineiston läpikäynnin ja narratiivisen jäsenyyksen aikana tutustuin aineistoon, muodostin siitä kokonaiskuvaa ja havainnoin toistuvia teemoja ja näkökulmia, jotka avasivat yleisellä tasolla ymmärrystäni siitä, miten ja millaisin käsittein järjestöt kuvaavat ja perustelevat tehtäviään, toimintatapojaan, valintojaan ja suhdettaan nuoriin kolmannen sektorin toimijoina. Seuraavassa vaiheessa aloin tehdä aineistolle löyhiä kysymyksiä⁷, joihin löytämiäni vastauksia koodasin Atlas.ti-ohjelmiston avulla tuottamalla niistä pelkistettyjä ilmauksia ja alustavia alaluokkia (ks. Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 9–25; Tuomi & Sarajärvi 2012, 108–111). Ensimmäinen koodauksen vaihe oli pitkälti aineistolähtöinen; kysymykset toimivat tarkkaavaisuuteni suuntaajana, mutta pelkistettyjä ilmauksia ja alustavia alaluokkia kuvaavia koodeja oli vielä hyvin monenlaisia ja koodauksen olennaisimpana tehtävänä oli jäsentää kokonaisuutta ja helpottaa laajan aineiston käsittelyä edelleen. Tämä vaihe oli tärkeä, koska niiden perusteella havaitsin aineiston sisältävän paljon legitimoivaa puhetta, mikä auttoi fokusoimaan toisen alakysymyksen juuri legitimaatiokäsitteen ympärille.

Haastattelujen sisältämien legitimaatioulottuvuuksien löytämiseksi tarkensin ensimmäisen vaiheen alustavaa koodausta aluksi aineistolähtöisesti kohdistuen katseeni järjestön olemassaoloon, toimintaa tai valintoja perusteleviin lausuntoihin, muokkaamalla alustavia alaluokkia systemaattisemmiksi ja yhdistämällä pelkistettyjä ilmauksia alaluokiksi. Sen jälkeen lisäsin tarkasteluuni näkökulmia teoriasta ja aiemmasta tutkimuksesta ja loin muutamia uusia alaluokkia. Analyysissäni yhdistyy siis sekä aineistolähtöisiä että teoriaohjaavia piirteitä. (Ks. Tuomi & Sarajärvi 2012, 108–116.) Lopulta yksittäisiä koodattuja tekstiotteita oli yli 500 ja niille alaluokkina toimivia koodeja 55. Tämän jälkeen pelkistin aineistoa edelleen kokoamalla alaluokat viiteen yläluokkaan, joita artikkelissani kutsun legitimaatioulottuvuuksiksi (ks. tarkemmin Laitinen 2018a).

3.4 Haastattelujen ja toimintakertomusten kehysanalyysi

Kolmannessa artikkelissani (Laitinen 2018b) analysoin haastatteluaineistoa uudelleen soveltaen siihen kehysanalyysiä. Kehysanalyysin tavoitteena on ym-

⁷ Tällaisia kysymyksiä olivat esimerkiksi seuraavat: Miten järjestön yleistä tehtävää, olemassaoloa ja keskeisissä käännekohtissa tehtyjä muutoksia perustellaan? Miten perustellaan järjestöä kansalaisyhteiskunnan / kolmannen sektorin toimijana? Kenelle toimintaa tehdään, kenelle siitä vastataan? Millaisia nuorten osallistumisen mahdollisuuksia aineistossa kuvataan? Miten nuoret määritellään, millaisina nuoret nähdään? Miten osallistumismahdollisuuksien valikkoa selitetään (nuorten ominaisuuksilla, järjestön tehtävällä jne.)? Syntyneitä koodeja olivat esimerkiksi "arvoperusta", "nuoret päätoimijoina", "ammattimaisuus", "itsenäisyys", "aikuiset kohderyhmänä", "jne.

märtää, miten toimijat tulkitsevat kokemuksiaan ja sosiaalista ympäristöään eli millaisille todellisuuden jäsenyksille tulevaa toimintaa rakennetaan (Goffman 1974). Yksilöiden lisäksi toimijoina ja tulkitsijoina voidaan tarkastella myös organisaatioita ja sosiaalisia liikkeitä, joissa kehykset ovat kollektiivisesti jaettuina ja niillä on myös yhteistä toimintaa motivoivia ja legitimoivia tehtäviä (Benford & Snow 2000; Cornelissen & Werner 2014). Näissä tapauksissa kehysanalyysi siis lähtee siitä ajatuksesta, että organisaation tuottamien viestinnällisten tekstien tarkoituksena on perustella toimintaa ja sitouttaa kannattajia; tämä erottaa kehysanalyysin diskurssianalyysistä, jonka painopisteenä on tutkia teksteistä löytyvien diskurssien tarkempaa sisältöä, muutoutumista ja yhteyksiä muihin diskursseihin (Lindekilde 2014). Kehysanalyysini kaksi kysymystä olivat, miten nuorisjärjestöt kehystävät nuorten osallistumista koskevat määrittelynsä ja millaisia käytännön osallistumismahdollisuuksia nuo kehykset tuottavat. Haastatteluaineistolle esittämäni kysymykset koskivat ensisijaisesti ensimmäistä näistä kahdesta kysymyksestä eli sitä, millaiseen tilanneanalyysiin nuorten tilanteesta, tarpeista, tavoiteltavasta tulevaisuudesta ja toimijuudesta järjestön nuorille suuntaamat toimintamahdollisuudet perustuvat.

Jatkoin haastattelujen analyysiä ensi vaiheen koodauksen ja pelkistämisen perusteella. Luomani uudet koodit koskivat aineistosta löytyviä määritelmiä nuorista, heidän tilanteestaan ja tarpeistaan, nuorten osallistumisen, jäsenyyden ja vapaaehtoisuuden merkityksistä ja perusteluista, nuorten ja aikuisten välisistä suhteista sekä järjestössä olevista osallistumisen mahdollisuuksista. Jatkoin analysoimalla koodien välisiä suhteita ja rakensin niiden perusteella viisi erilaista "diagnostista", "prognostista" ja "motivoivaa" kehystystä (Benford & Snow 2000). Tein tämän kokoamalla taulukkoon koosteen siitä, miten nuoret järjestöissä määrittellään, millaiseksi heidän tilanteensa arvioidaan, mitä tilanteessa pitäisi parantaa ja kenen tämä tulisi tehdä (ks. Laitinen 2018b). Käytin tässä vaiheessa hyväkseni myös temaattisen analyysin välineitä; pelkistin ja järjestin aineistoa ja tarkistin teemojen välisiä suhteita tehden niistä karttaa (Tuomi & Sarajarvi 2012). Kehysanalyysi syvensi temaattista analyysiä kiinnittämällä huomiota siihen, miten nuorista ja nuorten osallisuuden tilanteesta tehdyt määrittelyt muuttuvat määrittelyiksi siitä, mitä pitää tehdä ja kenen tehtävä se on.

Kehysanalyysin osana analysoin myös toimintakertomuksia. Ensin tutustuin aineistoon lukemalla kaikki toimintakertomukset ja alleviivaamalla kolmanteen tutkimuskysymykseen liittyviä asioita, mikä antoi laajan kokonaiskuvan järjestöjen toiminnasta. Haastatteluaineiston perusteella muodostamieni kehysten määrittämisen jälkeen lähdin etsimään nuorten osallistumismahdollisuuksista kertovia tekstinosa toimintakertomuksista tavoitteenani rikastaa analyysiä toisen aineiston avulla. Koska tekstejä oli kaiken kaikkiaan useita satoja sivuja, rajasin tarkemman tarkasteluni toimintakertomusten niihin lukuihin, joissa kerrottiin nuorista jäsenistä tai nuorille suunnatusta toiminnasta sekä nuorten rooleista järjestön erilaisissa tehtävissä. Sen lisäksi tein aineistoon hakuja sanarungoilla vapaaeht, jäsen ja aktiiv (suom.) sekä frivill, medlem ja aktiv (ruots.). Pelkistin aineistoa koodaamalla sen osia jäsenyyttä ja jäsenhankintaa,

vapaaehtoisuutta ja muita osallistumismahdollisuuksia kuvaavin koodein ja tarkastelemalla syntyvää kokonaisuutta kriittisesti. Tässä havaitsin myös erilaisten projektien merkityksen sen kannalta, millaisissa rooleissa nuoria lähestytään. Tämä analyysivaihe paljasti myös kehysten välisiä suhteita: osa järjestöistä käytti useita kehyksiä, osa vain yhtä tai muutamaa. Tämä auttoi analysoimaan kehysten hierarkkisia asemia suhteissa toisiinsa. (Ks. tarkemmin Laitinen 2018b.)

3.5 Tutkimuseettiset kysymykset

Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tehtävänä on tuottaa tieteellisesti pätevää tietoa yhteiskunnasta, sen jäsenistä ja erilaisista yhteiskunnallisista ilmiöistä. Sosiologien kansainvälisen järjestön ISA:n (2001) eettisen ohjeistuksen mukaan sosiologit osallistuvat tämän tiedon kautta ihmisten yleisen hyvinvoinnin (*global human condition*) parantamiseen. Suomen tutkimuseettisen neuvottelukunnan TENKin (2009, 8, 11) ohjeistuksen mukaan puolestaan (historiallisen ja) yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tärkeä tehtävä on tuottaa tietoa toisaalta yhteiskunnallisten instituutioiden ja vallankäytön epäkohdista, toisaalta lisätä tietoa sosiaalisten ongelmien sekä yhteiskunnan ja kulttuurin ymmärtämiseksi.

Vaikka olen määritellyt tutkimukseni ensisijaiseksi tavoitteeksi lisätä ymmärrystä tutkimistani järjestöistä, tulen tutkimuksen kautta myös vaikuttaneeksi tutkimuskohteeseen. Tämä on yksi tutkimukseni selvä pyrkimys, jonka edistämiseksi olen tehnyt tietoisia valintoja. Olen esimerkiksi valinnut tutkimukseni pääkieleksi suomen, mikä edistää mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnalliseen keskusteluun Suomessa, mutta vähentää mahdollisuuksia osallistua tieteelliseen keskusteluun kansainvälisesti. Selvimmin vaikuttamispyrkimykseni tulee esiin tutkimuksen viimeisessä luvussa, jossa esittelen järjestöille suunnatun itsearviointin työkalun ja perustelen, miksi järjestöjen kannattaisi käyttää sitä.

Tutkimuksen tavoite vaikuttaa järjestöihin ja yhteiskunnalliseen keskusteluun voi herättää kysymyksen, pyrinkö itse asiassa ymmärtämisen sijaan normatiivisesti kertomaan, miten asioiden pitäisi olla. Tutkimusintressissäni on kieltämättä normatiivisia aspekteja: Olen lähtökohtaisesti sitä mieltä, että hyvän yhteiskunnan olennainen osa on vireä kansalaisyhteiskunta, jossa kaikenlaiset ihmiset voivat halutessaan vapaasti ja yhdenvertaisesti yhdistyä edistämään tärkeinä pitämiään asioita ja jossa tämä voi tapahtua ilman valtio-ohjausta (lukuun ottamatta rikollisen toiminnan karsimista) tai markkina-ajattelun asettamia rajoitteita. Ajattelen myös, että kolmannen sektorin vahvuus on sen ominaishuudessa ja että menetämme yhteiskuntana jotain olennaista, jos järjestöt alkavat yleisesti muistuttaa muiden sektorin toimijoita. Näin ainakin, jos tämä tapahtuu järjestöjen itsensä ja muiden toimijoiden tiedostamatta. Sen sijaan en ajattele, etteivät järjestöt saisi muuttua tai valita toimintastrategioitaan parhaaksi katsomillaan tavoilla. Päinvastoin, olen vakaa järjestöjen itsemääräämisoikeuden kannattaja. Uskon myös kansalaisyhteiskunnan kykyyn uudistua ja luoda tarvittaessa uudenlaisia organisoitumisen muotoja.

Tutkimukseni lähtökohtana on kolmannella sektorilla näkyvässä oleva kehitys, jossa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimintaperiaatteet sekoittuvat, minkä myötä järjestöjen ominaispiirteet ovat mahdollisesti katoamassa. Jos näin todella tapahtuu, järjestöjen tulisi olla tietoisia tästä ja pohtia tavoitteitaan kriittisesti. Myös rahoittajien olisi syytä miettiä, millaisen kansalaisyhteiskunnan rakentumista ne haluavat rahoituspäätöksillään olla tukemassa. Toivon siis, että tutkimukseni johtopäätökset lisäävät järjestöjen ja niiden sidosryhmien ymmärrystä niin, että pystyvät tekemään aiempaa tietoisempia valintoja ja päätöksiä toimintansa tulevaisuuden painotuksista.

Lähes kaikki tutkimani valtakunnalliset nuorisjärjestöt saavat vähintään osan rahoituksestaan julkisista varoista. Tutkimukseni tulosten kautta osallistunut siis akateemisen keskustelun lisäksi yhteiskunnalliseen keskusteluun julkista tukea saavien järjestöjen rooleista ja tehtävistä yhteiskunnassa. Tutkimukseni herättämän keskustelun tavoite on yleinen ja sen mahdolliset konkreettiset vaikutukset voivat liittyä lähinnä tutkimustulosten käyttöön avustuspoliittisten päätösten perustelemisessa. En kuitenkaan voi jättää järjestöjen nykyisten toimintatapojen kannalta kriittisiäkään tutkimustuloksia sen vuoksi julkaisematta, sillä vaikka tutkijan tulee välttää tutkimusjulkaisuista tutkimuskohteelle mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa ja haittaa, periaate ei kuitenkaan saa estää tutkimustulosten julkaisemista (TENK 2009). Olen kuitenkin tarkkana siinä, miten tulokset esitän, seuraan niiden herättämää keskustelua ja korjaan keskustelussa mahdollisesti syntyneitä vääristymiä.

Samalla on kuitenkin havaittava, että tutkimuksellani sinänsä on myös todellisuutta muokkaava rooli. Kun esimerkiksi määrittelen tutkimani järjestöt kolmannen sektorin ja nuorisotyön toimijoiksi sen sijaan että puhuisin vaikkapa kansalaisjärjestöistä tai nuorisotoiminnasta, muokkaan tutkimustani lukevien järjestöihmisten mielikuvia nuorisjärjestöistä tieteellisen keskustelun ehdoilla. Tuottamani kuvaus, käyttämäni käsitteet ja esiin nostamani näkökulmat ovat valintoja, jotka voivat muokata lukijoiden käsitystä siitä, mistä nuorisjärjestötoiminnassa on kysymys ja vaikuttaa heidän tulevaan toimintaansa. Tämä tutkimuksen performatiivinen ulottuvuus (ks. esim. Sorsa 2017, 74–77) koskee kuitenkin kaikkea tutkimusta; jollen valitsisi nyt käyttämiäni käsitteitä ja näkökulmia, valitsisin jotkut toiset, ja valintaa voitaisiin joka tapauksessa arvioida kriittisesti. Jotta lukija olisi tietoinen tekemistäni valinnoista, olen pyrkinyt tuomaan lähtökohtani mahdollisimman avoimesti näkyviin.

Kaikkien tieteentekijöiden tulee sitoutua tieteen keskeisiin arvoihin tai arvoperustaisiin normeihin, joista Arja Kuula (2011, 25–26) mainitsee riippumattomuuden, itsenäisyyden, tiedon yleispätevyyden eli universalismin, tiedon julkisuuden eli kommunismin, pyyteettömyyden ja järjestelmällisen epäilyn. Karen ja Richard Kitchener (2009) puolestaan kuvaavat yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tärkeimpiä arvoja olevan viisi: *nonmaleficence* eli pyrkimys olla tuottamatta toisille harmia, *beneficence* eli pyrkimys tuottaa toisille hyvää, *respect* eli kunnioitus ihmisiä ja heidän autonomiaansa kohtaan, *fidelity* eli tarkkuus, rehellisyys ja luotettavuus sekä *justice* eli oikeudenmukaisuus sekä suhteessa tutkittaviin, toisiin tutkijoihin että tutkimustulosten hyödyn jakamiseen. Näi-

den arvojen perusteella oman väitöskirjaprojektini arvoperustana on pyrkimys totuuden etsimiseen (rehellisyys, tarkkuus, riippumattomuus, järjestelmällinen epäily) niin, ettei ohjenuorana ole vain oman tutkimuksen edistäminen vaan myös tutkijayhteisön muiden jäsenten tukeminen heidän samankaltaisissa pyrkimyksissään (jakaminen, avoimuus, pyyteettömyys), tutkittavien ihmisarvon ja autonomian kunnioitus tutkimuksen kaikissa vaiheissa sekä yleinen oikeudenmukaisuus, joka ilmenee pyrkimyksenä lisätä ihmisten hyvinvointia ja välttää haitallisia vaikutuksia.

Koska yhteiskuntatieteissä tutkitaan useimmiten ihmisiä tai ihmisten toimintaa, aineistolle on tyypillistä, että se sisältää ihmisiä koskevia tai ihmisten antamia tietoja, joita ei saa käyttää väärin. Tutkittavien itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa eli osallistumisen tulee olla vapaaehtoista, tutkimuksessa tulee välttää henkistä ja fyysistä vahingoittamista sekä kunnioittaa ja suojella osallistujien yksityisyyttä. Aineiston käsittelyssä ja säilyttämisessä keskeistä on huolellisuus, henkilötietojen suunniteltu ja asiallisesti perusteltu käsittely sekä käyttötarkoitussidonnaisuus (Kuula 2011, 61–65; 86–88).

Tutkimusaineistoistani nettisivut ovat julkisia, samoin niiden järjestöjen toimintakertomukset, jotka ovat saaneet valtionrahoitusta⁸. Kyselyyn osallistuminen oli vapaaehtoista, ja kysymykset koskivat organisaation toimintaa ja vastaajan käsityksiä organisaatiossaan vallitsevista näkemyksistä. Vastaajan nimeä ei kysytty, ja vastaajia saattoi olla samasta organisaatiosta useampiakin. Kyseilyn saatteessa osallistujia informoitiin siitä, että kyselyä käytetään Allianssin vetovoimahankkeessa ja väitöskirjatutkimuksessani ja että se anonymisoidaan ja tallennetaan Yhteiskunnalliseen tietoaarkistoon. Kaikki järjestöjen yhteystiedot ovat julkisesti saatavilla. (Ks. Kuula 2011, 175–177.) Vastaajille samoin kuin haastatteluihin osallistuneille luvattiin, että vastauksia käsitellään anonymisti.

Haastattelupyynnöt lähetin sähköpostilla järjestöjen nettisivuilta löytyvään osoitteeseen kuvaten haastattelupyynnössä haastattelun käyttötarkoituksen tutkimukseni yleisen tavoitteen kautta. Osallistuminen haastatteluun oli vapaaehtoista. Haastatteluissa tunnelma muodostui useimmiten luottamukselliseksi ja haastateltavat kuvasivat henkilökohtaisia käsityksiään organisaatiosta. Vaikka henkilön nimi poistettaisiin aineistosta, haastattelut sisältävät useita epäsuoria tunnustetietoja eikä täydellinen anonymisointi ole mahdollista. Siksi pidin huolta siitä, ettei aineisto ole kuin minun itseni saatavissa. Litteroin haas-

⁸ Tämä on asia, jota kaikki järjestöt eivät itsekään tunnu tietävän, koska kaikki eivät olleet pyydettyä halukkaita antamaan toimintakertomustaan tutkimuskäyttöön. Järjestöillä ei toki olekaan velvollisuutta lähettää asiakirjojen sähköisiä versioita tutkijoille. Sen sijaan laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, 7§) säättää, että ”viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa toimitettu asiakirja tulee julkiseksi, kun viranomainen on sen saanut, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta tässä tai muussa laissa säädetä” ja että ”Julkista hankintaa koskevat osallistumishakemukset, tarjoukset sekä muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat 1 momentissa tarkoitettuun rajoitukseen julkisiksi vasta, kun sopimus on tehty”. Tutkimusajankohtana OKM:n tuen raportointiehtoihin kuului toimintakertomuksen toimittaminen rahoittajalle. Hakemukset ja raportit liitteineen ovat kenelle tahansa asiasta kiinnostuneelle saatavissa ja kopioitavissa OKM:n arkistossa paperiversioina.

tattelut itse ja käsittelin haastatteluista syntyviä tekstejä anonymoineksi pitäen haastateltavien nimet ja taustatiedot erillään itse haastatteluaineistosta. Koska kerroin haastattelupyynnössä, että aineistoa käytetään vain väitöskirjatutkimukseeni, hävitän aineiston väitöskirjani oikeellisuuden tarkistamisen jälkeen (Kuula 2011, 89).

Konkreettinen eettinen kysymys koskee tutkimuksen kohteena olleiden järjestöjen nimeämistä. Tulokset konkretisoituisivat, jos tiedossa olisi, mistä todellisista järjestöistä on kyse, kun viitataan yhtäältä kaikkiin valtakunnallisiin nuorisjärjestöihin, toisaalta päätoimisiin nuorisjärjestöihin, joilla on vähintään yksi työntekijä. Kaikkien tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa identifioimamme valtakunnallisten nuorisjärjestöjen nimet sekä kyselyyn vastanneiden järjestöt nimet ovatkin saatavilla Taavetin (2015) Allianssille tekemän raportin liitteenä. Päädyin kuitenkin siihen, etten voi julkaista päätoimiseksi lukemieni järjestöjen nimiä, koska kyselyyn vastanneiden järjestöjen kohdalla siitä voisi päätellä, mitä ne ovat päätoimisuutta koskevaan kysymykseen vastanneet.

4 ARTIKKELIEN SISÄLTÖ JA KESKEISET TULOKSET

Väitöskirjani sisältää kolme alkuperäisartikkelia, joiden myötä olen osallistunut kolmatta sektoria, nuorisojärjestöjä, järjestöjen legitimaatiota ja nuorten osallistumista koskevaan keskusteluun Suomessa ja kansainvälisesti. Tässä luvussa kuvaan lyhyesti kunkin artikkelin sisällön ja nostan esiin niiden keskeiset tulokset tiivistäen näin, millaisia vastauksia tutkimukseni neljään alakysymykseen olen artikkeleissani saanut. Tulkitsen näiden tulosten muodostamaa kokonaisuutta aiemman tutkimuksen ja teorian valossa päätösluvussa 5, jossa annan vastauksia tutkimuksen pääkysymyksiin.

4.1 Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet

Ensimmäinen artikkelini oli myös kronologisesti ensimmäinen ja rakensi pohjaa kahdelle seuraavalle artikkelille. Kirjoitin sen yhdessä tutkija Riikka Taavetin kanssa⁹. Tutkimme, miten valtakunnalliset nuorisojärjestöt eroavat nuorille tar-

---

⁹ Artikkelin kirjoittamisen aikaan tutkija Riikka Taavetti työskenteli Allianssin Veto-voima-hankkeen tutkijana. Vastaamme artikkelin sisällöstä yhteisesti. Jaoin valmistelua niin, että Taavetti perehtyi nuorten osallistumista koskevaan kirjallisuuteen ja vastasi sitä koskevan osion valmistelusta, minä puolestani paneuduin järjestöjen hybridisaatiokehitystä käsittelevään kirjallisuuteen ja valmistelin sitä koskevan osion. Nuorisojärjestöjen aiempaan tutkimukseen perehdyimme molemmat. Tulosluvun valmistelussa minä tein erilaisia versioita järjestöjen toimialaluokitusta, tavoitteita, toimintoja ja vapaaehtoistehtäviä kokoavasta taulukosta 2, rakensin summamuuttujan ja tein tausta-analyyseja kuviota 4 varten. Taavetti puolestaan teki tausta-analyyseja ja valmistelevaa työtä taulukkoa 3 sekä kuviota 1-3 varten. Tutkimme taulukkojen ja kuvioiden erilaisia vaihtoehtoja yhdessä ja analysoimme niiden tuloksia yhteisvoimin. Minä kirjoitin ensimmäiset versiot nuorisojärjestöjen moninaisuutta sekä nuorten asemaa ja hybridisaation tunnusmerkkejä koskevista luvuista, Taavetti puolestaan laati ensimmäiset versiot nuorten tehtäviä erilaisissa nuorisojärjestöissä käsittelevästä luvusta, minkä jälkeen muokkasimme kaikkia lukuja yhteistoimin. Johdannon, menetelmiä koskevat osuudet ja johtopäätökset kirjoitimme kokonaan yhdessä.

joamiensa osallistumismahdollisuuksien suhteen. Artikkelin aineistona oli kyselytutkimus. Nuorisojärjestöihin kohdistuneen vähäisen tutkimuksen vuoksi tavoitteenamme oli luoda yleiskuva siitä, millaisia järjestöjä valtakunnalliset nuorisojärjestöt ovat ja millaisia osallistumisen mahdollisuuksia ne nuorille tarjoavat. Artikkelini antoi vastauksia tutkimukseni neljästä alakysymyksestä kolmeen.

Ensinnäkin artikkeli oli kolmesta artikkelistani tärkein etsittäessä vastauksia ensimmäiseen alakysymykseen siitä, millaisia valtakunnalliset nuorisojärjestöt ovat ja mitä ne tekevät. Tämän kysymyksen kannalta artikkelin keskeinen tulos on järjestöjen jakaminen viiteen luokkaan, jotka kuvaavat niiden nuorten parissa tekemää tai nuoriin kohdistuvaa toimintaa, tavoitteita ja toimintatapoja. Jaottelun perusteena olivat ensisijaisesti järjestöjen vastaukset avokysymykseen omasta päätoimialastaan. Tarvittaessa käytimme luokittelussa hyväksimme myös järjestön nimeä ja kaikkein hankalimmissa tapauksissa myös järjestön nettisivujen kuvauksia. Luokkien tarkemmassa kuvauksessa käytimme hyväksimme järjestöjen vastauksia siihen, mitkä olivat niiden keskeiset nuoriin kohdistuvan toiminnan tavoitteet ja toimintamuodot.

Kyselyyn saamiemme 112 vastauksen perusteella suurin luokka on vapaa-ajan järjestöt (34 järjestöä), joiden päätavoitteita ovat nuorten vapaa-ajan toiminnan järjestäminen, nuorten kasvun tukeminen ja palvelujen tuottaminen nuorille. Toiseksi suurin ryhmä ovat sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt (30 järjestöä), joiden tavoitteissa korostuu nuorten kasvun tukemisen lisäksi yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukeminen. Kolmanneksi suurin ryhmä, intressijärjestöt (20 järjestöä), pyrkii vaikuttamaan yhteiskunnallisen päätöksentekoon, valvomaan nuorten etuja ja vaikuttamaan yhteiskuntaan myös muutoin. Intressijärjestöjen päätehtävä on siis tietyn nuorisoryhmän, esimerkiksi opiskelijoiden intressien ajaminen toisin kuin aktivistijärjestöillä (16 järjestöä), jotka pyrkivät vaikuttamaan yhteiskunnallisiin päätöksiin ja yhteiskuntaan yleisesti jonkun aatteen tai asian edistämiseksi. Uskonnollisten (kristillisten) järjestöjen (12 järjestöä) päätehtävinä on tukea nuorten kasvua, organisoida nuorten vapaaehtoistoimintaa ja järjestää toimintaa nuorten vapaa-ajalle. Nuorten kasvun tukeminen näyttäytyy siis päätehtävien joukossa kaikilla muilla järjestöluokilla paitsi intressi- ja aktivistijärjestöillä, joilla puolestaan vaikuttaminen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja muu yhteiskunnallinen vaikuttaminen on keskeistä. Palvelujen tuottaminen nousee kolmen keskeisimmän tavoitteen joukkoon vain vapaa-ajan järjestöillä.

Kyselyn keskeisten havaintojen mukaan valtakunnallisilla nuorisojärjestöillä on monia yhteisiä toimintamuotoja, kuten leirejä, kursseja, tapahtumia ja kerhoja tai muita säännöllisiä tapaamisia. Eniten muista poikkeavia toimintatapoja on sosiaalisen vahvistamisen ja kasvatuksen järjestöillä, jotka tekevät muita järjestöjä enemmän myös yksilöön kohdistuvaa työtä. Vapaaehtoisen osallistumisen mahdollisuuksista yleisimpinä näyttäytyvät yleisesti ohjaustehtävät ja tapahtumaorganisointi; ainoastaan aktivistijärjestöillä esiin nousee osallistumi-

nen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Uskonnollisista järjestöistä puolet ja intressijärjestöistä yli puolet olivat sellaisia, joissa nuorisotoiminta oli sivutoimista (artikkelitekstissä tämä asia on tekstissä [s. 61] kuvattu virheellisesti, mutta taulukossa luvut ovat oikein).

Artikkelissa osoitamme yhtäältä, miten moninainen joukko valtakunnalliset nuorisojärjestöt päätoimialansa ja nuoriin kohdistuvan toimintansa pääsisällön puolesta ovat: yhdet pyrkivät muuttamaan yhteiskuntaa edustamansa nuorisoryhmän etujen mukaisesti, toiset edistävät yhteistä aatetta, kolmannet järjestävät nuorille vapaa-ajan harrastustoimintaa, neljännet yhdistävät nuoria uskonnon ympärille ja viidennet pyrkivät tukemaan vahvistamista tarvitsevia nuoria tai kasvattamaan nuoria yhteiskuntaan. Toisaalta tavoitteiden määrittely yleisemmällä tasolla sisältää suuria yhteneväisyyksiä, kuten valtaosan järjestöistä jakama tavoite nuorten kasvun tukemisesta osoittaa. Myös toimintatavat ovat järjestöissä hyvinkin samankaltaisia; kerhojen, leirien, tapahtumien ja kurssien arvioidaan olevan hyviä tapoja saavuttaa nuoret sisällöstä riippumatta. Tämä nuorisojärjestöjen moninaisuuden ja samankaltaisuuksien kuvaaminen toimi hyvänä pohjana järjestöjen ymmärtämiselle tutkimuksen edetessä.

Toiseksi artikkeli vastasi tutkimukseni kolmanteen alakysymykseen, jossa tavoitteena oli tutkia nuorten asemaa ja osallistumisen mahdollisuuksia järjestöissä. Tämän kysymyksen kannalta keskeiset tulokset kertovat, millaisia mahdollisuuksia järjestöt tarjoavat nuorille jäseninä, vapaaehtoisina ja järjestöhallintoon osallistujina ja löysimme merkittäviä eroja järjestöluokkien välillä. Aktivistijärjestöt kohdistavat toimintansa ensisijaisesti omille jäsenilleen, ja myös niiden vapaaehtoiset ovat pääasiassa jäseniä, kun taas kristillisten sekä sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöissä suuri osa toiminnasta kohdistetaan muille kuin jäsenille. Vapaa-ajan järjestöt sijoittuvat näiden välille. Myös osallistujien jäsenyyttä vähemmän korostavissa järjestöissä on tavallisempaa, että vapaaehtoiset ovat jäseniä, tosin moni sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöistä ei ylipäänsä osannut sanoa tai halunnut arvioida osallistujien tai vapaaehtoisten jäsenyyttä. Kristilliset sekä sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt arvioivat myös selvästi intressi- ja aktivistijärjestöjä useammin, että nuoret eivät ole kiinnostuneita jäsenyydestä. Hieman yli puolet järjestöistä ilmoitti, että järjestöjen vapaaehtoisista vähintään kaksi kolmasosaa on itsekin nuoria, sen sijaan nuorten osuus järjestön hallintoon osallistuvista on kaikissa järjestöluokissa pienempi kuin vapaaehtoisista.

Kolmanneksi artikkeli tuotti vastauksia tutkimukseni neljänteen alakysymykseen eli järjestöjen hybridien ominaisuuksien tarkasteluun. Tarkastelimme nuorten asemaa järjestöissä rakentamalla kolmesta väittämästä nuorten järjestöllistä merkitystä mittaavan summamuuttujan ja havaitsimme järjestöjen välillä suuria eroja sen suhteen, miten suuri merkitys nuorilla on järjestön toiminnan ja olemassaolon kannalta. Erot eivät kuitenkaan olleet merkitseviä järjestötyypeittäin. Sen sijaan löysimme yhteyksiä järjestön työntekijämäärään ja rahoitukseen: Mitä enemmän järjestössä oli työntekijöitä, sitä pienempi oli nuorten merkitys. Lisäksi RAY-tukea (nyk. STEA) saavat järjestöt erottuivat muista selvästi siinä, että nuorten merkitys oli niissä muita rahoitusmuotoja käyttäneitä

järjestöjä vähäisempi. Vaikka korrelaatio väheni, jos aineistosta poistettiin nuorisotoimintaa sivutoimisesti tekevät järjestöt, kokonaan se ei kadonnut. Näiden tulosten tulkitsimme antavan tukea Billisin (2010) teorian oletukselle, että työntekijöiden määrä ja toisilta sektoreilta peräisin olevat resurssit muuttavat järjestön toimintatapaa jäsenten ja vapaaehtoisten merkitystä heikentävästi. Oletus jää pelkän korrelaatioyhteyden havaitsemisen kautta kuitenkin vain teoreettiseksi, sillä aineistojen tarkastelu ei selittänyt ilmiötä tarkemmin vaan herätti lisää kysymyksiä työntekijämäärän, rahoituksen ja nuorten aseman välisten yhteyksien suunnista ja vaikutusmekanismeista.

4.2 Miten ja kenelle valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat toimintansa?

Toisen artikkelini päätehtävänä oli vastata tutkimukseni toiseen alakysymykseen, jonka tavoitteena on selvittää, miten ja kenelle valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat toimintansa. Peilaamalla saamiani tuloksia hybridien organisaatioiden teoriaan hain lisäksi vastauksia tutkimukseni neljänteen alakysymykseen eli järjestöjen hybridien ominaisuuksien tarkasteluun.

Artikkelin pääaineisto koostui 17 järjestössä tekemistäni haastatteluista, joita täydensin samojen järjestöjen nettisivujen tarkastelulla. Analysoin haastatteluja etsien niistä yleisöjä, joille legitimointi kohdistettiin. Sen lisäksi tutkin haastatteluja hakien vastauksia siihen, miten haastatellut järjestöjen työntekijät kuvaavat järjestön olemassaolon ja toiminnan tarvetta, erityisyyttä ja vahvuuksia sekä miten he perustelevat järjestössä tehtyjä muutoksia ja valintoja. Muodostin näin löytämistäni legitimaatioargumenteista viisi luokkaa, joita kutsun legitimaatioulottuvuuksiksi. Järjestöjen olemassaolon syytä etsiessäni käytin hyväkseni myös niiden nettisivuja.

Legitimaatioulottuvuuksien tarkastelussa kiinnitin huomiota myös siihen, millaisia yhteyksiä järjestön rakenteella ja jäsenistöllä on legitimaatioon. Käytin tarkastelussa järjestöjen kuvauksessa neljää karkeaa järjestötyyppiä kuvaamaan järjestöjen rakenteen ja jäsenistön eroja: Henkilöjäsenyyteen perustuvissa järjestöissä jäseniä ovat yksilöt, jotka liittyvät suoraan valtakunnalliseen järjestöön. Perinteisissä liitoissa jäsenistö koostuu saman järjestönimen alla kulkevista paikallisosastoista. Kattojärjestöissä jäsenet ovat muita itsenäisiä järjestöjä, ja tehtävälähtöisissä jäsenistöä ei käytännössä ole tai sen merkitys on toiminnan kannalta olematon; järjestön tehtävä nousee jäsenistön ulkopuolella olevasta yhteiskunnallisesta ongelmasta.

Artikkelin ensimmäinen päätulos on legitimaatioyleisöjen määrittely eli vastaukset kysymykseen, kenelle järjestöt legitimoivat toimintansa. Haastatteluissa kysyin suoraan, kenelle järjestö on vastuussa toiminnastaan. Järjestöjohtajien yleisimmin antama vastaus oli rahoittajat, toiseksi yleisin jäsenet. Kahta haastateltavaa lukuun ottamatta järjestöjen työntekijät katsoivat järjestön olevan vastuussa rahoittajille, joille toimitetaan sääntömääräiset raportit avustuksen

käytöstä. Myös jäsenistö tuli esiin kahta lukuun ottamatta kaikissa haastatteluisissa, mutta vastuun sisältö oli rahoittajaa epämääräisempi ja jäi toisinaan sekundääriseksi suhteessa rahoittajalle koettuun vastuuseen. Järjestön tyyppi oli yhteydessä legitimaatioyleisöihin niin, että osassa jäsenperustaisista järjestöistä jäsenet olivat selvästi pääasiallinen vastuullisuuden kohde. Kuitenkin suurin osa myös jäsenperustaisista järjestöistä nosti rahoittajan toiseksi merkittäväksi legitimaatioyleisöksi. Haastatteluisissa mainittiin usein myös vastuu yhteiskunnalle yleensä. Näiden lisäksi toiminnan kohteena olevat nuoret, yhteistyökumppanit, palvelujen käyttäjät sekä järjestön perustajat ja historia tulivat esiin sellaisina tahoina, joiden arviolla järjestön toiminnasta on erityistä merkitystä tai joille toiminnasta ollaan vastuussa.

Artikkelin toisen päätuloksen muodostavat vastaukset siihen, miten – eli millaisin perusteluin – järjestöt legitimoivat toimintaansa eli millaisia ovat niiden käyttämät legitimaatioargumentit. Perustelut heijastelevat vahvasti sitä, millaisia tarpeita järjestöillä on legitimoida toimintaansa. Jaoin legitimaatioargumentit analyysissäni viiteen luokkaan: moraalinen, hyödyllisyyteen perustuva, kansalaistoiminnallinen, managerialistinen sekä sopeutuva legitimaatioulottuvuus. Lähes kaikki järjestöt käyttävät moraalista legitimaatiota ja suurin osa legitimoivat toimintaansa myös managerialistisin argumentein, sen sijaan järjestöt eroavat sen suhteen, korostavatko ne kansalaistoiminnallisia vai hyötyjä tuottavia legitimaatioargumentteja. Noin puolet järjestöistä käyttää sopeutumista osoittavia legitimaatioargumentteja.

Moraaliseen legitimaatioulottuvuuteen kiinnittyvät argumentit korostavat järjestön hyvää tarkoitusta ja arvoperustaisia tavoitteita. Ne tuovat esiin nuorten arvokkuutta ihmisinä, nuorten oikeuksia, aikuisten kasvatusvastuuta ja muita yleisiä arvokkaina pidettäviä pyrkimyksiä, jotka liittävät järjestöt samalla nuorisotyön yleiseen arvoperustaan. Osa argumenteista korostaa järjestöjen erityistä omaa ideologista perustaa. Ryhmään kuuluu myös argumentteja, joiden mukaan järjestön toiminta on erityisen oikeutettua, koska se saavuttaa heikommissa tai vähemmän etuoikeutetussa asemassa olevia nuoria, edistää yhdenvertaisuutta joidenkin erityisten ryhmien näkökulmasta tai koska järjestö valitsee toimintatapansa erityisen kunniakkaasti. Moraalinen legitimaatio on erityisen tärkeää tehtävälähtöisille järjestöille, joiden toiminta ei lähde liikkeelle jäsenistön tarpeesta vaan järjestön ulkopuolella havaitusta tehtävästä. Se on kuitenkin yleinen legitimaation tapa useimmissa muissakin järjestöissä, poikkeuksena selvästi jäsentensä palveluun keskittyvät järjestöt.

Hyödyllisyyttä korostavat legitimaatioargumentit kuvaavat järjestön toiminnan hyötyjä jäsenille, osallistujille tai yhteiskunnalle yleensä. Järjestön olemassaolo on oikeutettua, koska jäsenet, joku ihmisryhmä tai koko yhteiskunta saa hyötyä siitä. Toisin kuin moraalisen legitimaation kohdalla, pelkkä hyvä tarkoitus ei riitä, vaan hyötyä tulee arvioida ja mitata. Jos hyötyä ei synny, järjestöä ei tarvita.

Kansalaistoiminnallisessa legitimaatiossa olennaista on järjestön roolin korostaminen nimenomaan kansalaisten omina järjestöinä erotuksena etenkin julkisesta sektorista. Etenkin jäsenperustaiset järjestöt painottavat kansalaistoi-

minnalisessa legitimaatiossa nuorten mahdollisuuksia ajaa nuorten kannalta tärkeitä asioita yhteiskunnassa. Osalla järjestöistä tähän yhdistyy nuorten jäsenten roolin korostaminen järjestödemokratian näkökulmasta. Lähes kaikki järjestöt tuovat esiin jonkinlaisia argumentteja kuvaamaan järjestöä kolmannen sektorin toimijana esimerkiksi korostamalla itsenäisyyttä ja riippumattomuutta tai vapaaehtoisuuden merkitystä järjestössä.

Managerialistinen legitimaatio näkyy aineistossa yleisesti lähes kaikissa järjestöissä. Legitimaatiotyyppi jakautuu kolmeen osaan: ammattimaisuuden korostamiseen, tulosten osoittamiseen ja organisaation myönteisen julkikuvan rakentamiseen. Argumentit luovat järjestöistä kuvaa tehokkaina, kehittämisorientoituneina, hyvin johdettuina ja laadukasta työtä tekevinä organisaatioina, joilla on hyvät suhteet arvovaltaisiin kumppaneihin. Yleisimpiä managerialistiset legitimaatioargumentit ovat tehtävälähtöisissä järjestöissä ja suurissa liitoissa, harvinaisimpia kattojärjestöissä. Managerialismin vaatteet herättävät joissain haastatteluissa myös kritiikkiä.

Viimeistä legitimaatiotyyppiä kutsun sopeutumista korostavaksi legitimaatioksi, jonka kautta järjestöt osoittavat pystyvänsä sopeutumaan monenlaisiin ulkoisiin muutoksiin ja haasteisiin, liittyivät ne sitten nuorten kiinnostukseen jäsenyyttä kohtaan, digitalisaatioon tai rahoittajan asettamien ehtojen muutoksiin. Järjestön toiminnan legitimointia osoittamalla sopeutumisen vastakohtaa, sopeutumattomuutta tai kapinaa, ei aineistossa juuri näy.

Artikkelin tulokset osoittavat, että nuorisojärjestöjen legitimaatio sisältää useita ulottuvuuksia, joiden perusteiden voidaan katsoa olevan ominaisia yhteiskunnan kahdelle muulle sektorille. Tämä havainto lisää ymmärrystä valtakunnallisten nuorisojärjestöjen hybrideistä ominaisuuksista. Moraalisen legitimaation sisällöstä merkittävä osa koostuu julkisen sektorin kanssa yhteisestä nuorisotyön arvoperustasta, ja managerialistinen legitimaatio heijastelee yksityiseltä ja julkiselta sektorilta peräisin olevia toimintaperiaatteita; myös hyödyllisyyttä tarkastellaan osittain hyödyn tuottamisena joko julkisen sektorin tapaan yhteiskunnalle yleensä tai alun perin yksityisen sektorin käsitteistöön kuuluville asiakkaille. Rahoituksen kannalta olennaiset ja järjestön ammattimaista toimintaa korostavat argumentit saattavat tosin painottua tuloksissa sen vuoksi, että kaikki haastatellut olivat järjestöjen työntekijöitä.

Järjestöjen legitimaatiossa näkyy kuitenkin myös ulottuvuuksia, jotka erottavat ne julkisen ja yksityisen sektorin toimijoista. Tällaisia ovat toiminnan perustaminen jäsenten tarpeisiin, yhteys aatteelliseen liikkeeseen tai itsenäisyyden, riippumattomuuden ja oman päätäntävällän korostaminen. Valtakunnallisten nuorisojärjestöjen joukosta ei kuitenkaan ole löydettävissä yhteistä käsitystä siitä, millaisia ominaisuuksia legitimiillä kolmannen sektorin toimijalla on, vaan eri järjestöt painottavat erilaisia asioita. Esimerkiksi Billisin (2010) esittämä käsitys kolmannen sektorin erityispiirteinä olevasta jäsenperustaisuudesta on relevantti vain osassa järjestöistä. Sen sijaan näyttää, että hybridit piirteet ovat osa järjestöjen institutionaalisessa toimintaympäristössä vallitsevia käsityksiä järjestötoiminnan legitimeistä ominaispiirteistä.

4.3 Empowering New Agents of Civil Society or Fostering Good Citizens? Framing Youth Participation in Finnish Youth Organizations

Kolmannen artikkelin pääkysymys liittyi tutkimukseni kolmannen alakysymyksen tavoitteeseen tutkia, millainen nuorten asema on nuorisojärjestöissä ja millaisia osallistumisen mahdollisuuksia nuorille tarjotaan. Artikkelissa pohdin saamiani tuloksia hybridien organisaatioiden teorian valossa tuottaen näin vastauksia myös tutkimukseni neljänteen alakysymykseen eli järjestöjen hybridien ominaisuuksien tarkasteluun.

Artikkelissa kohdistin tarkastelun 82 päätoimiseen valtakunnalliseen nuorisojärjestöön, joilla on vähintään yksi palkattu työntekijä. Artikkelin tulokset perustuvat useampien aineistojen rinnakkaiseen tarkasteluun: analyysin kohteena olivat kaikkien järjestöjen nettisivut, suurimman osan toimintakertomukset ja 17 järjestön haastattelut. Analyysin pohjaksi jaoin tutkittavat järjestöt karkeasti viiteen toimialaluokkaan ensimmäisessä artikkelissa tekemämme jaon perusteella. Luokkia olivat siis vapaa-ajan järjestöt, intressijärjestöt, aktivistijärjestöt, uskonnolliset järjestöt sekä sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt. Jako ei ollut täydellinen, koska kaikki tutkimani järjestöt eivät olleet vastanneet kyselyymme, minkä vuoksi käytin tulosten tarkastelussa toisinaan myös järjestöjen nimistä ilmi käyviä yksityiskohtaisempia toimialamäärittelyitä, kuten poliittiset nuorisojärjestöt ja opiskelijajärjestöt.

Artikkelin päätulos konkretisoituu järjestöjen käytössä olevaan viiteen tapaan kehystää nuorten osallistuminen ja nuoret osallistujina. Nimesin kehykset nuorten osallistumisroolien mukaan. Kolme pääkehystä ovat nuori toimijana, nuori oppijana ja nuori tuen tarpeessa; kaksi täydentävää kehystä ovat nuori fasilitoivana ja nuori asiakkaana. Näiden kehystysten kautta ja erilaisia konkreettisia osallistumismahdollisuuksia niihin liittäen valtakunnalliset nuorisojärjestöt täydentävät toisiaan ja tarjoavat nuorille hyvin monenlaisia osallistumisen mahdollisuuksia aktiivisesta jäsenestä ja vaikuttajasta erilaisiin vapaaehtoisen, yleisen osallistujan, asiakkaan ja tuetun osallistujan rooleihin. Nämä osallistumisen erilaiset mahdollisuudet heijastavat aiemman tutkimuksen identifioimia nuorten osallisuuden määritelmiä: osallistuminen vaikuttamisena, oppimisen ja kehittymisen välineenä, kuulumisena johonkin ja osana huolenpitoa. Suomalaisten nuorisojärjestöjen määrittelyistä jää kuitenkin puuttumaan yksi aiemmin löydetty osallisuuden muoto, osallisuus sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistäjänä.

Vaikka nuorten rooli järjestöissä määrittyykin yleisesti kolmen pääkehyyksen mukaisesti joko toimijana, oppijana tai tuen tarvitsijana, osa nuoret toimijoina tai oppijoina näkevistä järjestöistä tuo päämääritelmän rinnalle täydentävän kehyksen, jossa nuoria lähestytään mahdollistamisen eli fasilitoinnin näkökulmasta. Fasilitointi edellyttää, että järjestöllä on käytössään ammattilaisia tai kokeneempia vapaaehtoisia, jotka voivat edistää epävarmempien nuorten osallistumista, etsiä nuorille mahdollisuuksia tulla mukaan järjestön toimintaan

erilaisissa rooleissa ja laajentaa järjestöjen roolia nuorisotyön toimijoina, jotka tarjoavat aktiivisen osallistumisen mahdollisuuksia kaikenlaisille nuorille.

Toinen nuorten osallistumisen kolmea pääkehystä täydentävä kehystys heijastelee järjestömaailman kaupallista ulottuvuutta ja määrittää nuorten osallistumisen palvelujen tuottamisen näkökulmasta. Palveluja voidaan tuottaa lapsille ja nuorille myymällä harrastusmahdollisuuksia, minkä lisäksi palveluja voidaan myydä esimerkiksi muille organisaatioille tai ammattilaisille asiantuntijapalveluiden muodossa. Nuorten osallistuessa palveluihin tarjolla on ensisijaisesti asiakkaan rooli, mikä näyttäytyy etenkin osassa vapaa-ajan ja sosiaalisen vahvistamisen järjestöistä, mutta voi tulla esiin täydentävänä kehyksenä myöskin muissa.

Artikkelin toinen tulos kuvaa sitä, miten erityyppiset järjestöt näitä kehyksiä käyttävät. Nuoret nähdään järjestön pääasiallisina toimijoina ja yhteiskunnallisina vaikuttajina ensisijaisesti poliittisissa nuorisjärjestöissä ja opiskelijajärjestöissä, jotka lähestyvät nuoria tarjoamalla ensisijaisesti jäsenyyttä. Nuorten osallistumisen kehystys kohdistuu näissä järjestöissä olennaisesti siihen, että nuorten itsensä tulee ryhtyä toimintaan yhteiskunnan tai tilanteensa muuttamiseksi.

Nuorten vapaa-ajan toiminnan järjestämiseen keskittyvät järjestöt ja osa nuorisokasvatuksen järjestöistä lähestyvät nuoria harrastusten ja muiden vapaa-ajan toimintojen kautta, joissa tavoitteena on oppia, kasvaa ja kehittyä – nuoret nähdään siis ensisijaisesti oppijoina. Osassa järjestöjä oppijan asemaan yhdistyy myös tekijän rooli niin, että nuoret osallistuvat nuorempiensa ohjaamiseen ja järjestötoimintaan aktiivisina jäseninä. Tavallista on kuitenkin, että varsinaisiksi toimijoiksi tässä kehyksessä määrittyvät ammattilaiset, aikuiset tai koulutetut vapaaehtoiset.

Heikommassa asemassa olevien nuorten tavoittamisen kehystys muovaa kuvan nuoresta, joka on tuen tarpeessa. Tähän liittyy vain harvoin pyrkimyksiä tarjota nuorille mahdollisuuksia osallistua järjestön toiminnan toteuttamiseen tai määrittämiseen. Usein tämän kehyksen käyttö näyttäytyy sosiaalisen vahvistamisen järjestöissä, joissa jäsenyydellä ei ylipäänsä ole juurikaan merkitystä, tai nuorten tukemiseen keskittyvissä erillisissä projekteissa. Tässä kehystyksessä toimijoita ovat ensisijaisesti ammattilaiset, muutamissa tapauksissa myös vertaiset vapaaehtoiset.

Artikkelin kolmas tulos kertoo, millaisia osallistumisen ja järjestöllisen kiinnittymisen mahdollisuuksia järjestöt nuorille tarjoavat. Nettisivujen perusteella 82 tutkitusta järjestöstä 20 tarjoaa ainoana vaihtoehtona jäsenyyttä, kahdeksan vain vapaaehtoisuutta ja neljä osallistumismahdollisuuksia harrastuksiin tai muihin aktiviteetteihin ilman mainintoja jäsenyydestä tai vapaaehtoisuudesta. 31 järjestöä mainitsee näistä vaihtoehtoista useampia, ja 19 järjestöllä ei tutkimuksen teon aikaan ollut nettisivuillaan tarjolla minkäänlaisia osallistumismahdollisuuksia nuorille. Huolimatta siis siitä, että nuoret eivät tutkimusten mukaan ole yleisesti kovin kiinnostuneita liittymään järjestöihin, jäsenyyttä kuitenkin tarjotaan yleisimpänä mukaan tulemisen vaihtoehtona.

Suurin osa järjestöistä pyrkii muiden aineistojen mukaan tavoittamaan uusia lapsia ja nuoria myös oman jäsenistönsä ulkopuolelta. Etenkin lapsia ja nuoria oppimisen kautta lähestyvillä järjestöillä tämä tarkoittaa yhteistyötä koulujen, nuorisotalojen ja muiden toimijoiden kanssa eli järjestön toimintamuotojen viemistä järjestön ulkopuolelle. Monien järjestöjen nettisivuilta ja toimintakertomuksista löytyi myös mainintoja, joiden mukaan ne pyrkivät mahdollistamaan nuorten osallistumista järjestön toimintaan avaamalla heille erilaisia vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksia ilman, että se edellyttää liittymistä jäseneksi.

Järjestöjen toimintaan liittyy usein tavoite kasvattaa nuorista hyviä aikuisia ja aktiivisia kansalaisia yhteiskuntaan. Sen sijaan vain osa järjestöistä kiinnittää huomiota siihen, miten nuoret kiinnittyisivät järjestötoimintaan, omaksuisivat nimenomaan järjestötoiminnan kannalta olennaista motivaatiota ja osaamista sekä osallistuisivat järjestöjen tulevan toiminnan määrittelyyn ja toteutukseen. Nuorten kiinnittäminen järjestöihin näyttää tapahtuvan yhtäältä tarjoamalla aktiivisia jäsenrooleja niille nuorille, jotka ovat jo valmiiksi kiinnostuneet jäsenyydestä tai fasilitoimalla nuoria ottamaan aktiivisia rooleja jäsenenä tai vapaaehtoisina. Sen sijaan harrastajien, tuen vastaanottajien tai asiakkaiden rooleihin ei yleisesti kiinnity tavoitetta kiinnittää nuorta osaksi itse järjestöä; myös osaan vapaaehtoisrooleista näyttää voivan tarttua kiinnittymättä itse järjestöön.

Artikkelin tulokset osoittavat järjestöjen nuorille tarjoamien osallistumismahdollisuuksien ja nuorten järjestöllisten asemien olevan yhteydessä niiden hybrideihin piirteisiin. Fasilitointi sisältää mahdollisuuden liittää uusia nuoria järjestöön ja rakentaa järjestön tulevaisuutta aktiivisten jäsenten varaan. Tämä edellyttää kuitenkin, että järjestöllä on käytävissään fasilitointitaitoisia ihmisiä, usein työntekijöitä. Uusien työntekijöiden palkkaaminen taas lisää ammattilaisten määrää ja suhteellista asemaa järjestössä. Samalla palkkaukseen tarvittavien resurssien hankkiminen tarkoittaa käytännössä usein myytävien palvelujen rakentamista, mikä edellyttää työntekijöiltä kaupallista osaamista ja voi johtaa näkemään ainakin osan nuorista lähinnä asiakkaina ja vapaaehtoiset resurssina. Järjestöt ovatkin hankalien kysymysten edessä päättäessään, millaisiin asioihin jatkossa keskittyvät, ja pohtiessaan, voidaanko nämä erilaiset tavoitteet yhdistää jollain tavoin.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KESKUSTELU

Tutkimukseni pääkysymykset olivat, millaisiksi toimijoiksi valtakunnalliset nuorisojärjestöt määrittävät itsensä kolmannen sektorin organisaatioina ja osana nuorisotyön kenttää ja miksi ne ovat sellaisia kuin ovat eli millaiset institutionaaliset logiikat vaikuttavat siihen, miten ne toimintaansa määrittävät. Tässä luvussa vedän yhteen tutkimukseni vastaukset noihin kysymyksiin ja esitän johtopäätöksiä.

Kahdessa ensimmäisessä alaluvussa teen tutkimuksen varsinaiset johtopäätökset, jotka perustuvat artikkelien tulosten tulkintaan teoreettisen viitekehysten avulla ja laajentavat artikkelien antamaa kuvaa siitä, mitä tutkimukseni kertoo valtakunnallisista nuorisojärjestöistä. Lähden liikkeelle tarkastelemalla valtakunnallisia nuorisojärjestöjä hybrideinä organisaatioina, osana institutionaalista toimintaympäristöään ja erilaisten institutionaalisten logiikoiden soveltajina. Toiseksi analysoin artikkelien tuloksia siitä näkökulmasta, millaisia yhteen vetäviä johtopäätöksiä niistä voi tehdä koskien valtakunnallisia nuorisojärjestöjä toimijoina nuorisotyön kentällä.

Kolmannessa alaluvussa palaan tutkimukseni innoittajina toimineisiin yleisiin kysymyksiin kolmannen sektorin olemuksesta ja pohdin, mitä tutkimukseni perusteella voidaan esittää suomalaisesta kolmannesta sektorista ja kolmannen sektorin tutkimuksesta yleisesti sekä millaisia jatkotutkimuksen aiheita tutkimukseni perusteella nousee. Viimeisessä alaluvussa tuon esiin pohdintojani siitä, millainen tutkimukseni sovellusarvo on käytännön toimijoiden, etenkin nuorisojärjestöjen itsensä mutta myös rahoittajien ja kouluttajien näkökulmasta.

5.1 Johtopäätöksiä valtakunnallisista nuorisojärjestöistä hybrideinä kolmannen sektorin organisaatioina

Suomalaiset valtakunnalliset nuorisojärjestöt ovat monella tapaa hybridejä organisaatioita. Vaikka tutkimukseni ei kerro yksittäisistä järjestöistä, tulosten

yleisyys antaa ymmärtää, että kaikki tutkimuksen kohteena olleet valtakunnalliset nuorisojärjestöt ovat hybridejä vähintään siitä näkökulmasta, että ne yhdistävät tavoitteita perinteisestä vapaaehtoisesta kansalaistoiminnasta, yhteiskunnallisista liikkeistä ja palvelutuotannosta (Hasefeld & Gibron 2005; Laitinen & Taavetti 2016; Laitinen 2018a) ja käyttävät toimintaansa muilta sektoreilta peräisin olevia resursseja (Billis 2010; Laitinen & Taavetti 2016; Laitinen 2018a). Olemassaoloaan, toimintaansa ja resurssien käyttöä legitimoidessaan ne myös vastaavat toiminnastaan useille erilaisia odotuksia asettaville yleisöille (Johanson & Vakkuri 2018; Laitinen 2018a). Tässä luvussa tekemieni tulkintojen perusteella osoitan valtakunnallisten nuorisojärjestöjen olevan hybridejä myös siinä mielessä, että ne perustavat toimintansa useammalle kuin yhdelle institutionaaliselle logiikalle.

5.1.1 Sektorirajat ylittäviä hybridejä piirteitä nuorisojärjestöissä

Artikkelieni johtopäätökset osoittavat, että kolmannen sektorin hybridisaatio ulottuu myös suomalaisiin valtakunnallisiin nuorisojärjestöihin. Työntekijöiden määrä ja toisilta sektoreilta peräisin olevat resurssit näyttävät muuttavan järjestön toimintatapaa jäsenten ja vapaaehtoisten merkitystä heikentävästi (Laitinen & Taavetti 2016) samalla kun järjestöjen legitimaatio (Laitinen 2018a) ja tapa lähestyä nuorten osallisuutta (Laitinen 2018b) sisältävät useita julkiselta ja yksityiseltä sektorilta peräisin olevia argumentteja ja perusteluja. Läheinen yhteys julkiseen sektoriin ei sinänsä ole yllätys, voidaanhan Suomen ”läpivaltiolistuneen kansalaisyhteiskunnan” (Simpura 2000) katsoa jo lähtökohdiltaan perustuvan sektorirajat ylittäviin hybrideihin piirteisiin suhteessa julkiseen sektoriin. Tilanteen paremmaksi ymmärtämiseksi on kuitenkin syytä tarkastella järjestöjen hybridejä piirteitä tarkemmin. Aloitan tarkastelun nuorisojärjestöistä palvelutuottajina.

Kolmannen sektorin yleiseen muutokseen liittyvä ja hybrideille kolmannen sektorin organisaatioille tyypillinen palvelutuotannon korostuminen ei näyttäydy tutkimukseni kohteena olleiden valtakunnallisten nuorisojärjestöjen keskuudessa niin vahvasti kuin aiempi etenkin sosiaali- ja terveystieteiden kohdistunut tutkimus antaisi ymmärtää (ks. esim. Särkelä 2017). Nuorisojärjestöjen joukossa palvelutuotanto kuuluu toiminnan keskeisimpiin tavoitteisiin vain vapaa-ajan järjestöissä (Laitinen & Taavetti 2016, 60). Toisaalta palvelutuotanto ei ole tuntematonta muillakaan; vain 14 prosenttia kaikista kyselyymme vastanneista ilmoittaa, ettei palvelutuotanto kuulu järjestön tavoitteisiin lainkaan (ks. Taavetti 2015, 11). Tässä suhteessa järjestöt ovat kuitenkin selvästi jakautuneita, mitä korostaa myös havainto, että osa järjestöistä käyttää nuorista tai muista toiminnan kohderyhmistä asiakkaan käsitettä ja toisille asiakkaan käsite on kokonaan vieras (Laitinen 2018b). Näyttää siis, että osa järjestöistä on torjunut ajatuksen palvelutuotantoon ryhtymisestä, kun taas osalle se on olennainen osa toimintaa. Tämä on helppo ymmärtää myös intuitiivisesti: esimerkiksi harrastustoimintaa järjestävien nuorisojärjestöjen toimintakentällä vapaa-ajan palvelut ovat jo valmiiksi tuttu käsite, kun taas esimerkiksi aktivistijärjestö-

jen pitäisi palvelutuotannon aloittamista harkitessaan ensin keksiä, millaisia palveluja aktiivisen kansalaisvaikuttamisen piirissä voisi olla.

Vaikkei palvelutuotanto olekaan lyönyt läpi kaikissa nuorisjärjestöissä, hybridisyys näyttäytyy järjestöjen joukossa hyvinkin vahvasti alun perin yksityiseltä sektorilta peräisin olevana mutta myös julkisella sektorilla yleistyneenä managerialististen periaatteiden ja toimintatapojen korostamisena (Laitinen 2018a). Tehokkuutta, tuloksellisuutta ja toiminnan ammattimaisuutta korostavan managerialismin yleisyydessä on havaittavissa jopa institutionaalisen isomorfismin piirteitä (Meyer & Rowan 1977; DiMaggio & Powell 1983). Vaikka managerialistiset toimintatavat eivät perinteisesti ole osa kolmannen sektorin periaatteita, nyt näyttää siltä, että ainakin valtionavustuksia käyttävän suomalaisen valtakunnallisen nuorisjärjestön tulee pystyä osoittamaan noudattavansa niitä legitimitteettinsä hankkimiseksi ja ylläpitämiseksi. Valtiollisten rahoittajien odotukset esimerkiksi tulosperustaisesta raportoinnista tuottavat tilanteen, jossa isomorfismi on osittain pakottavaa, mutta isomorfismissa on epäilemättä myös normatiivisia piirteitä; ”kunnon järjestön” ja ”kunnon järjestöyöntekijän” tulee osata käyttää vähintään managerialistista kieltä. Samalla jotkut järjestöt tuovat esiin kritiikkiä joitain rahoittajan vaatimia managerialistisia toimintatapoja kohtaan, vaikka noudattavatkin niitä esimerkiksi rahoittajille menevissä raporteissa (ks. Laitinen 2018a, 40). Tämä on hyvä esimerkki niin kutsutusta decoupling-ilmiöstä eli sopeutumisesta rakennetasolla, vaikka toiminnan tasolla saatetaan tehdä jotain muuta (ks. Meyer & Rowan 1977).

Keräsin tutkimukseni aineiston vajaan kahden vuoden aikana, joten sen perusteella ei voi suoraan esittää johtopäätöksiä siitä, ovatko järjestöjen hybridit piirteet muutoksessa vai onko esiintyvät piirteet omaksuttu jo aiemmin ja jääneet pysyviksi ilman, että niissä tapahtuu uusia muutoksia. Vastaavasti tuloksista ei myöskään voi suoraan päätellä, millaisia seurauksia havaituilla hybrideillä piirteillä on. Tutkimustulosten tarkastelu teorioiden valossa antaa kuitenkin mahdollisuuksia tehdä tästä joitakin tulkintoja. Tämä koskee esimerkiksi nuorten asemia ja merkityksiä järjestöissä, mikä oli keskeinen tutkimuskysymys kahdessa erillisartikkelissa (Laitinen & Taavetti 2016; Laitinen 2018b). Ensimmäisessä artikkelissa esittämämme tulokset osoittavat, että sekä järjestöjen työntekijämäärän että RAY-avustusten kasvaminen on yhteydessä nuorten pienenevään merkitykseen järjestössä; yhteys on selvä kaikissa järjestöissä, mutta heikompi niissä, joiden päätoiminta kohdistuu nuoriin (Laitinen & Taavetti 2016). Kolmannessa artikkelissani (Laitinen 2018b) taas osoitan, että osalle järjestöjä tyypillinen nuorten näkeminen ammattilaisen tuottamien palvelujen kohteena tai asiakkaina (julkisen ja yksityisen sektorin mukaisesti) ei yleensä tue nuoren näkemistä samalla aktiivisena tai sitoutuneena järjestön toimijana. Sen sijaan osassa järjestöjä ammattilaiset näkevät nuoret potentiaalisina toimijoina tukien ja kannustaen heitä ottamaan aiempaa aktiivisempia rooleja järjestössä, jolloin ammattilaisen olemassaolo saattaa vahvistaa, ei heikentää nuorten asemaa järjestöissä.

Näiden tulosten perusteella näyttää siltä, ettei ammattilaisten määrän kasvu välttämättä sinänsä johda samassa suhteessa jäsenten ja vapaaehtoisten (tai

potentiaalisten sellaisten) merkityksen vähenemiseen vaan että se on yhteydessä ammattilaisten tehtäviin ja heiltä vaadittavaan osaamiseen (vrt. Billis 2010). Tätä arviota tukevat myös suomalaisissa liikunta- ja urheiluseuroissa toteutetun hankkeen tulokset: kehittämistuen mahdollistama uusien työntekijöiden palkkaus johti hieman useammassa seuroissa vapaaehtoisten lisääntymiseen kuin vähentymiseen (Koski 2012). Nuorten aseman vähenemisen kannalta olennaisempi tekijä saattaaakin olla se, että kasvaakseen ja saadakseen rahoitusta useampien työntekijöiden palkkaamiseen järjestö ottaa hoitaakseen erilaisia tehtäviä, joista kaikkiin ei nuorten aktiivinen rooli sovi. Toiminnan laajentuessa ja budjetin kasvaessa legitimitietin säilyttäminen keskeisiin ulkoisiin sidosryhmiin päin edellyttää senkaltaista ammattimaista toimintaa ja päätöksentekoa, jota nuoret ei-ammattilaiset päätöksentekijät eivät pysty toteuttamaan.

Järjestöt näyttävät kaiken kaikkiaan eroavan toisistaan suhteessa jäsenten asemaan ja jäsenyyden merkitykseen. Osalle järjestöistä, etenkin aktivisti- ja intressijärjestöille, jäsenyys on edelleen ensisijainen tapa lähestyä nuoria potentiaalisina osallistujina ja toimijoina sekä järjestön sisällä että sen ulkopuolella. Jäsenten määrä on olennainen tekijä niiden toiminnan vaikuttavuuden kannalta, ja niistä monet pitävät sisäistä jäsenedemokratiaa tärkeänä kehittämisen kohteena. Jäsenmäärät eivät myöskään ole laskeneet kaikissa järjestöissä viime vuosien aikana, eikä kaikissa tunnusteta ajatusta nuorten haluttomuudesta liittyä jäseniksi.

5.1.2 Nuorisojärjestöjen institutionaaliset logiikat

Tulosten tulkinta käyttäen hyväksi yhteiskunnallisen tason institutionaalisia logiikkoja tuo lisää ulottuvuuksia järjestöjen hybridien piirteiden tarkasteluun. Institutionaaliset logiikat sisältävät erilaisia määrittelyjä legitimoimista toiminnasta ja vaikuttavat muun muassa siihen, miten järjestöt priorisoivat tavoitteitaan, millaisiin asioihin kohdistavat huomionsa ja millaisia vaihtoehtoja pitävät mahdollisina (ks. luku 2.2; Thornton & Ocasio 2012, 84–90). Taulukossa 3 eritellen artikkelieni tulosten perusteella, millaisia legitimaatiotyyppisiä valtakunnalliset nuorisojärjestöt käyttävät, keille ne legitimoivan puheensa kohdistavat eli keille katsovat olevansa vastuussa toiminnastaan sekä millaisia legitimaatiota kuvastavia toiminnan tavoitteita niillä on. Tarkastelemalla näitä rinnakkain tuloksien, millaisia yhteiskunnallisia logiikkoja erilaiset yhdistelmät heijastelevat.

Kuten taulukosta 3 käy ilmi, järjestöjen legitimaatiotyyppit ja institutionaaliset logiikat eivät vastaa toisiaan suoraan. Sen sijaan esimerkiksi taulukossa toisena eritelty hyödyllisyyden legitimaatio saa hyvin erilaisia painotuksia ja sisältöjä sen mukaan, haetaanko legitimaatiota valtiolta tai yhteiskunnalta yleisesti, jäsenistöltä vai palvelujen käyttäjiltä. Organisaation tulkinta siitä, mitä sen tulee tehdä legitimoimiseksi itsensä hyödyllisyyden kautta, vaihtelee merkittävästi taustalla vaikuttavan institutionaalisen logiikan mukaan. Kun järjestö sanoo tuottavansa valtion toiminnan kannalta merkittäviä hyötyjä eli toimintakykyisiä kansalaisia ja veronmaksajia, legitimaatio heijastelee ensisijaisesti valtiologiikkaa (ks. Friedland & Alford 1991; Thornton ym. 2012). Kun hyödyllisyyden pääsisältöä kuvataan jäsenistön edunvalvonnan kautta eli legitimaatio

perustuu ryhmän äänen kuulumiseen yhteiskunnassa ja sitä kautta demokrati-an toimintaan, legitimaatio heijastelee demokratialogiikkaa (ks. Friedland & Alford 1991). Silloin taas kun hyödyllisyys legitimoidaan asiakkaiden halukkuudella maksaa tarjolla olevista tuotteista, legitimaatio kiinnittyy markkinalogiikkaan (ks. Friedland & Alford 1991; Thornton ym. 2012).

Kaikkiin identifioimiini legitimaatiotyyppeihin, legitimaatioyleisöihin ja niihin kiinnittyviin keskeisiin toiminnan tavoitteisiin perustuvan tulkintani mukaan suomalaisten valtakunnallisten nuorisjärjestöjen taustalla olennai-simmin vaikuttavat institutionaaliset logiikat ovat Friedlandia ja Alfordia (1991) sekä Thorntonia ym. (2012) mukaillen valtiologiikka, demokratialogiikka, ammattikunnan logiikka, markkinalogiikka ja yhteisölogiikka. Lisäksi totean, ettei nuorisjärjestöjen kentällä vallitsevia logiikoita voi kuvata täydellisesti ilman, että mukaan otetaan uusi institutionaalinen logiikka, jonka olen nimennyt aate- ja altruismilogiikaksi.

TAULUKKO 3 Valtakunnallisissa nuorisjärjestöissä esiintyvät legitimaatiotyypit, legiti-maatioyleisöt ja niiden heijastelemat institutionaaliset logiikat. Tulosten tulkintaa.

Legitimaatiotyyppi (Laitinen 2018a)	Legitimaatioyleisö (Laitinen 2018a)	Esimerkkejä toimin-nan tavoitteista (Lai-tinen & Taavetti 2016; Laitinen 2018a)	Institutionaalinen logiikka (Friedland & Alford 1991; Thornton ym. 2012)
Moraalinen legiti-maatio	julkiset rahoittajat tai yhteiskunta yleensä	nuorten henkilökoh-taisen kasvun tuki, syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tu-keminen	valtiologiikka (ammattikunnan logiikka)
	jäsenet, yksityiset tukijat, järjestön perustajat ja historia	yhteiskunnallinen vaikuttaminen tai nuorten kasvatus ja tuki järjestön aatteel-lisen perustan mu-kaan	aate- ja altruismilo-giikka
Hyödyllisyyden legitimaatio	julkiset rahoittajat tai yhteiskunta yleensä	nuorten kasvatus tuottaviksi ja aktiivi-siksi kansalaisiksi, työntekijöiksi ja yrit-täjiksi	valtiologiikka
	jäsenet	nuorten edunvalvon-ta	demokratialogiikka
	palvelujen käyttäjät	palvelujen tuottami-nen nuorille, jäsenjär-jestöille tai muille	markkinalogiikka

(jatkuu)

TAULUKKO 3 (jatkuu)

Kansalaistoiminnan legitimaatio	julkiset rahoittajat	nuorten kasvattamisen yhteiskunnalliseksi toimijoiksi ja vaikuttajiksi	valtiologiikka (demokratialogiikka)
	yhteiskunta yleensä	nuorten äänen esiintuominen, yhteiskunnallinen vaikuttaminen, vapaaehtoistoiminnan organisointi	demokratialogiikka aate- ja altruismilogiikka
	jäsenet	nuorten oman toiminnan mahdollistaminen, toimiva yhdistysdemokratia	yhteisöologiikka demokratialogiikka
Managerialistinen legitimaatio	julkiset ja yksityiset rahoittajat	tehokas ja taloudellisesti vastuullinen toiminta	valtiologiikka (markkinalogiikka)
	muut ammattilaiset	ammattikunnan osaamisen edellyttämä toiminta	ammattikunnan logiikka
	yhteistyökumppanit ja kilpailijat	hyvän maineen ja markkina-aseman saavuttaminen	markkinalogiikka
Sopeutuva legitimaatio	julkiset rahoittajat	avustuskriteerien noudattaminen	valtiologiikka
	jäsenet	varainhankinta	markkinalogiikka

Ensimmäinen keskeisistä valtakunnallisten nuorisjärjestöjen toimintaa määrittävistä logiikoista on valtiologiikka (Friedland & Alford 1991; Thornton ym. 2012). Suomalaisen nuorisjärjestöjen näkökulmasta valtiologiikan mukaisen toiminnan erityisiä painotuksia ovat Suomen valtion arvoperustaa ja tavoitteita (perustuslaki, nuorisolaki) edistävän ja yleisesti hyödyttävän toiminnan järjestäminen, kuten nuorten kasvatusta tasapainoisiksi, vastuullisiksi, osallistuviksi ja tuottaviksi yhteiskunnan jäseniksi, kaikille yhteisten ja yhdenvertaisten tai erityisen tarpeen mukaan kohdistuvien palvelujen tuottaminen sekä yhteisten resurssien tehokas ja vastuullinen käyttö. Valtiologiikan legitimaatioyleisinä toimivat ensisijaisesti ministeriöt ja muut julkiset toimijat, joiden arviot järjestöjen toiminnasta yhteisten palvelujen tuottajina ja avustuksina annettujen verorahojen hoitajina ovat keskeisiä. Suomalaisjärjestöjen läheisen valtiosuhteen ja esimerkiksi yhdessä määriteltyjen nuorisopoliittisten tavoitteiden vuoksi on kuitenkin todennäköistä, että osa järjestöistä jakaa valtiologiikan mukaisen käsityksen tehtävistään ja legitimiin toiminnan ominaisuuksista, jolloin valtiologiikan mukaisesta toiminnasta voidaan vastata myös järjestön sisäisille viiteryhmille.

Demokratialogiikka (Friedland & Alford 1991) painottaa osallistumista ja vaikuttamista joko järjestötasolla yhdistysdemokratian periaatteiden mukaisesti tai yleisemmin yhteiskunnassa. Demokratialogiikka voi liittyä läheisesti myös valtiologiikkaan, mutta nuorisjärjestöjen ja yleisemmin kolmannen sektorin

järjestöjen näkökulmasta siinä painottuu nimenomaan kansalaisten osallistuminen moniääniseen demokratiaan ja järjestöjen rooli erilaisten ryhmien edustajana sekä järjestöjen sisäinen demokratia. Nuorisojärjestöissä keskeistä on, että kuuluviin tulee nuorten ääni. Demokratialogiikassa järjestö voi hakea legitimaatiota kahdelta suunnalta: yhtäältä järjestön jäseniltä, joiden tulee nähdä todelliset mahdollisuutensa vaikuttaa demokraattisesti järjestön sisällä tai nähdä vaikuttamistyön vaikutuksia sen ulkopuolella, toisaalta niiltä tahoilta, joiden toimintaan halutaan vaikuttaa eli joiden silmissä järjestön tulee olla uskottava toimija, jotta sen sanomaa kuunnellaan.

Ammattikunnan logiikka (Thornton ym. 2012) puolestaan kiinnittää järjestöt niiden kannalta keskeisiin ammattikuntiin useimmiten organisaation ammattilaisten kautta. Taulukon 3 esimerkeissä korostuvat nuorisojärjestöjen nuorisotyöhön liittyvät tavoitteet, mutta nuorisotyön ammattikunnan logiikan lisäksi tämä logiikka voi pitää sisällään järjestöjen erityisalaan liittyviä muita ammattikuntia, esimerkiksi politiikan, lastensuojelun tai kulttuurialan ammattikuntien logiikat. Ammattikunnan logiikan legitimaatioyleisönä ovat toiset ammattilaiset, nuorisotyön kohdalla siis muut nuorisotyön ammattilaiset tai nuorisotyön laatua määrittävät toimijat, joiden silmissä toiminnan on oltava ammattimaista. Tällaisia toimijoita on myös esimerkiksi rahoittajaorganisaatioissa. Nuorisotyön julkisen tehtävän vuoksi nuorisotyön ammattikunnan logiikka sisältääkin osittaista päällekkäisyyttä valtiologiikan kanssa.

Yksityiseltä sektorilta peräisin olevat ominaisuudet seuraavat pitkälti markkinalogiikkaa, joka tässä käyttämässäni muodossa yhdistää piirteitä Thorntonin ym. (2012) esittämistä markkina- ja yrityslogiikoista sekä Friedlandin & Alfordin (1991) kapitalismin logiikasta. Markkinalogiikan mukaisessa toiminnassa olennaista on tuotteiden muuttaminen rahaksi markkinoilla sekä organisaation kasvu ja pärjääminen kilpailussa markkina-aseista muiden organisaatioiden kanssa. Nuorisojärjestöjen kohdalla tämä tarkoittaa esimerkiksi palvelujen tuottamista kysynnän mukaan ja onnistumisen mittaamista asiakkaan kokeman hyödyn perusteella, mutta se voi liittyä rajoitetummin esimerkiksi varainhankintaan ja lahjoituksina saatujen varojen avulla saavutettujen tulosten osoittamiseen. Markkinalogiikan mukaan organisaation legitimitetti näkyy suoraan sen markkina-asemassa. Koska markkina-aseman säilyttäminen edellyttää myös kuulumista oikeisiin viiteryhmiin ja verkostoihin, legitimaatioyleisöihin kuuluvat myös muut markkinoiden toimijat, joiden silmissä organisaation on säilytettävä uskottavuutensa. Markkinalogiikalla on yhteyksiä myös julkisuuden hallintaan.

Yhteisölogiikan (Thornton ym. 2012) pääsisältönä on luottamukseen, sitoutumiseen ja vastavuoroisuuteen perustuva yhteistyö ja yhteisten intressien mukainen toimiminen yhteiseltä arvoperustalta kuten ideaalittyyppisessä paikallisessa yhdistystoiminnassa. Yhteisölogiikka onkin olennainen osa järjestöjen harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa, vertaisryhmiä ja muuta vapaaehtoiseen ja tasavertaiseen osallistumiseen perustuvia toimintamuotoja. Yhteisölogiikassa yhteisön legitimitetti perustuu jäsenten väliseen luottamukseen ja sitä kannattelevaan uskoon, että jokainen yhteisön jäsen pyrkii samoihin asioihin ja toimii

parhaansa mukaan niiden edistämiseksi; yhteisölogiikkaa noudattavassa nuorisjärjestöjen toiminnassa legitimaatioyleisönä toimivat siis tuon yhteisön jäsenet esimerkiksi paikallisyhdistyksessä, hallituksessa tai nuorten ryhmässä.

Jotkut löytämiäni legitimaatiotyyppejä piirteet näyttävät jäävän puuttumaan aiempien tutkijoiden määrittämien yhteiskuntatasoisten institutionaalisten logiikoiden kattamasta kokonaisuudesta. Olennaisin puute on, etteivät logiikat kata kuin osan järjestöjen yleisimmin käyttämän legitimaatiotyypin, moraalisen legitimaation sisältämistä ulottuvuuksista. Moraalisen legitimaation keskeinen sisältö on perustella järjestön olemassaolon tarvetta erilaisilla arvoperustaisilla hyvillä tarkoituksilla. Osittain näiden voidaan katsoa liittyvän valtiologiikkaan, onhan valtion johtama nuorisotyö vahvasti arvoperustaista toimintaa (HE 111/2016 vp; Nuorisolaki 2006, 1 §; Nuorisolaki 2016, 2 §), mutta moraalinen legitimitetti ei tyhjene siihen kokonaan, vaan jäljelle jäävät järjestöjen omat erityiset arvot, ideologiat ja tavoitteet tehdä pyyteetöntä hyvää muille ihmisille. Samoin kansalaistoiminnallinen legitimaatio tulee katetuksi demokraatiologiikalla vain osittain, sisältäähän se jäsenten vaikuttamismahdollisuuksien lisäksi myös argumentteja järjestöjen aatteellisesta erityisyydestä ja itsenäisyydestä sekä muita omaa tehtävää ja järjestötoiminnan erillisyyttä valtiosta ja yrityksistä korostavia argumentteja (Laitinen 2018a).

Näyttää siis siltä, että institutionaalisten logiikoiden kokonaisuus kuvaa suomalaisia nuorisjärjestöjä kattavammin, jos mukaan otetaan kansalaisten aatteellisen tai pyyteettömän toiminnan erityisyyttä kuvaava logiikka, jonka olen nimennyt aate- ja altruismilogiikaksi. Tämän logiikan ytimenä on ajatus toiminnasta, jonka ensisijaisena tavoitteena on tehdä hyvää toisille ihmisille tai muuttaa yhteiskuntaa jollain tapaa paremmaksi. Aatteellisen toiminnan tavoitteena on edistää aatteen tai ideologian mukaista kehitystä koko yhteiskunnassa tai joidenkin ryhmien keskuudessa (esim. kansallisuusaate, raittiusaate, luonnonsuojeluaate, partioaate). Suomessa aatteellinen toiminta kiinnittyy institutionaalisesti yhteiskunnallisiin liikkeisiin ja niiden sisällä juridisesti rekisteröityneisiin yhdistyksiin, jollaisia voi perustaa ”aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten” (Yhdistyslaki 1989, 1 §). Altruismi kuvaa puhtaimmillaan hyvinvointierojen havaitsemisesta syntyvää resurssien vastikkeetonta siirtämistä tuntemattomalle muukalaiselle (Yeung & Saari 2006, 37). Institutionaalinen altruismi on vähemmän tutkittu aihe, mutta keskeisinä altruismia mahdollistavina rakenteina voidaan pitää hyväntekeväisyys- ja kansalaisjärjestöjä sekä kirkkoja ja muita uskonnollisia yhdyskuntia (Grönlund & Yeung 2006; Yeung & Saari 2006). Järjestön altruistiset tai aatteelliset tavoitteet ovat myös yksi keskeinen tekijä sen kannalta, että ihmiset ovat valmiita antamaan niille aikaansa tai rahaansa (Grönlund 2011).

Aate- ja altruismilogiikan legitimitettiin kuuluvat määritelmäni mukaan yhtäältä toimintaan osallistuvat ihmiset, jotka luottavat toimintansa todella auttavan muita ihmisiä tai edistävän aatetta, toisaalta muut samaan tai läheiseen aateperheeseen kuuluvat toimijat tai altruistista toimintaa vastaavalla tavalla välittävät järjestöt, joiden omakin uskottavuus on kiinni siitä, että toisten toiminnasta ei löydy väärinkäytöksiä tai epäselvyyksiä tai joille järjestön tulee

perustella, ettei se ”petä aatetta” (ks. Laitinen 2018a). Altruismiin liittyvä hyväntekeväisyysajattelu edellyttää myös vastuuta suurelle yleisölle, jonka tulee uskoa esimerkiksi antamiensa lahjoitusten todella menevän perille (Wijkström 2011, 48).

5.1.3 Institutionaalisten logiikoiden hybridejä yhdistelmiä

Edellä identifioidut institutionaaliset logiikat määrittävät erilaisten nuorisojärjestöjen toimintaa erilaisin tavoin. Ideaalityyppisesti voidaan erotella kolme toisistaan poikkeavia institutionaalisia logiikoita noudattavaa järjestötyyppiä kuviota 2 (luvussa 1.1.1) soveltaen: puhtaasti vapaaehtoisuuteen perustuva yhdistys, pääasiassa ammattilaisten työhön perustuva järjestö ja palvelutuotantoon keskittyvä järjestö.

Nuorisojärjestöistä osan toiminta perustuu täysin tai lähes täysin pelkkään vapaaehtoistoimintaan. Silloin, kun toimijat ovat itsekin nuoria, niiden toiminnan perustana on ajatus kaikkien jäsenten tasavertaisesta osallistumisesta yhteisten intressien mukaiseen toimintaan – eli ne noudattavat yhteisölogiikkaa. Nuorten parissa voi toimia myös aikuisjäsenistä koostuvia vapaaehtoisyhdistyksiä, jotka lähestyvät nuoria kasvatuksen, sosiaalisen vahvistamisen tai muiden tukimuotojen kautta, jolloin ne perustavat toimintansa tyypillisesti aate- ja altruismilogiikalle. Toisaalta ammattilaisten työhön perustuva järjestö, joka organisoii toimintoja ja tapahtumia sekä välittää jäsenten ääntä, voi perustaa toimintansa ensisijaisesti valtiologiikkaan, demokratialogiikkaan tai ammattikunnan logiikkaan. Ideaalityyppinen palvelutuotantoon keskittyvä järjestö puolestaan perustanee toimintansa pääasiassa markkinalogiikalle, valtiologiikalle tai ammattikunnan logiikalle.

Tutkimukseni perusteella näyttää siltä, että nuorisojärjestöt ovat valtaosin hybridejä siinä mielessä, että ne noudattavat useampia kuin yhtä edellä mainituista institutionaalisista logiikoista. Osa logiikoista sopiikin hyvin yhteen toistensa kanssa, mutta toisinaan logiikoiden yhdistämisestä voi aiheutua ristiriitoja, joita korostaa tarve vastata erilaisten legitimaatioyleisöjen erilaisiin odotuksiin. Samalla logiikat antavat järjestöille mahdollisuuden tehdä valintoja sen suhteen, miten ne toimintaansa painottavat ja osoittaa tätä kautta erityisyyttä suhteessa muihin kenttensä toimijoihin.

Esimerkiksi yhteisölogiikka ja demokratialogiikka ovat hyvin sovitettavissa yhteen, koska molemmissa ensisijaisena legitimaatioyleisönä ovat nuoret jäsenet. Molemmat niistä ovat myös kohtuullisen helposti sovitettavissa yhteen nuorisotyön ammattikunnan logiikan kanssa silloin, kun ammattimaisuus perustuu nuorisolähtöisyydelle. Vastaavasti voidaan ajatella, että nuorisotyön ammatillinen logiikka on yhdistettävissä valtio- tai markkinalogiikkaan esimerkiksi silloin, kun järjestön keskeisenä tehtävänä on tuottaa ammatillisia nuorisotyön palveluja. Toiminta voi olla tehokasta, laadukasta ja reagoida nopeasti muuttuviin tilanteisiin, mutta järjestötoiminnan erityisyyden näkökulmasta ero nuorisopalveluja tarjoaviin yrityksiin on olematon, jollei järjestö noudata valtio- ja markkinalogiikan rinnalla esimerkiksi järjestön omaa ideologista perustaa

korostavaa aate- ja altruismilogiikkaa.¹⁰ Tässä yhdistelmässä saattaa kuitenkin jo piillä riski; järjestön oman ideologian mukaista aatteellista toimintaa voi olla hankala yhdistää valtiologiikan mukaisesti tuotettuihin palveluihin valtiologiikkaan kuuluvan universaalisuuden ja yhteisen arvoperustan sekä erilaisten legitimaatioyleisöjen vuoksi (ks. Laitinen 2018a).

Olen tutkimuksessani tarkastellut nuorisojärjestöjä organisaatioiden muodostaman kentän tasolla kohdistamatta tarkempaa katsetta järjestöjen sisälle. Niinpä tulokset eivät juuri kerro siitä, miten järjestöt organisatorisesti yhdistävät erilaisia logiikoita, millaisin perustein tekevät niitä koskevia päätöksiä ja millaisin ratkaisumallein ne ratkovat niiden potentiaalisia ristiriitoja. Tämä onkin olennainen jatkotutkimuksen aihe. Joitakin viitteitä on kuitenkin siitä, että käytössä ovat ainakin logiikoita valikoivat ja osastoivat hybridit (Battilana & Lee 2014; Skelcher & Smith 2015; ks. myös luku 3.3).

Esimerkkejä valikoivista hybrideistä ovat ne valtakunnalliset nuorisojärjestöt, jotka toimivat pääosin yhteisö- ja demokratialogiikoilla mutta jotka integroivat toimintaansa valikoidusti valtion logiikkaa selvitäkseen avustusten anomisesta ja käytöstä sekä työntekijöiden palkkaukseen ja oikeuksiin liittyvistä asioista valtionavustuskriteerien edellyttämällä tavalla. Tutkimustulokset sisältävät myös esimerkkejä joistakin ensisijaisesti demokratialogiikkaa noudattavista intressijärjestöistä, jotka myyvät markkinalogiikan mukaisesti palveluja nuorille asiakkaina sekä nuorisotyön ammattikunnan logiikkaa noudattavista järjestöistä, jotka käyttävät markkinalogiikkaa varainhankinnassaan (Laitinen 2018a)¹¹. Sikäli kuin järjestön pääasiallinen perusta on yhteisön jäsenten sitou-

¹⁰ Myös rekisteröityminen voittoa tavoittelemattomaksi yhdistykseksi tai säätiöksi voi olla markkinalogiikan mukainen strateginen valinta, jos sillä vältetään yritystoiminnan verotus ja saadaan sitä kautta kilpailuetua markkinoilla.

¹¹ Esimerkkinä tarkempi erittely vapaaseuroihin jäsenyyteen perustuvista opiskelijajärjestöistä, jotka yhdistävät toiminnassaan lähtökohtaisesti ainakin yhteisö- ja demokratialogiikkaa: Nuoret jäsenet liittyvät opiskelijajärjestöön yhteisen intressinsä yhdistäminä, kokevat yhteenkuuluvuutta toisiinsa ja tekevät asioita yhdessä yhteiseksi hyväksi (yhteisölogiikka). Samalla he hallitsevat järjestöä yhdistysdemokratian periaattein ja pyrkivät vaikuttamaan esimerkiksi oppilaitosten käytäntöihin ja valtion opintotukipolitiikkaan yhteisten intressiensä mukaisesti (demokratialogiikka). Todellisuudessa lienee kuitenkin niin, että vain osa opiskelijoista liittyy yhteisölogiikan mukaisesti itse toimintaan, sen sijaan monet antavat jäseneksi liittymällä tukensa sille, että muut ajavat hänen etujaan; olennainen on tällöin vain demokratialogiikka. Koska asioiden ajaminen on sitä vakuuttavampaa, mitä enemmän järjestöllä on jäseniä, osa nuorten intressijärjestöistä hankkii lisäjäseniä käyttämällä lisäksi markkinalogiikkaa: järjestöt tarjoavat nuorille erilaisia etuja jäsenmaksun vastineeksi esimerkiksi opiskelijajakortin muodossa niin, että nuori laskee jäsenyyden kannattavan taloudellisesti. Poliittisilla opiskelijajärjestöillä tähän yhdistyy vielä aate- ja altruismilogiikan ulottuvuuksia poliittisen aatteen kautta. (Ks. Laitinen 2018a; 2018b.) Esimerkki kuvastaa, miten logiikkojen yhdistäminen tarjoaa järjestölle hyviä mahdollisuuksia; erilaisia potentiaalisia nuoria jäseniä voidaan lähestyä painottamalla eri logiikkojen mukaisia näkökulmia erilaisin tavoin. Logiikkojen yhdistäminen voi kuitenkin aiheuttaa ristiriitoja esimerkiksi palkatessa työntekijöitä: ovatko olennaisimpia tuotteistamisen ja markkinoinnin taidot, ammattimainen yhteiskunnallisen vaikuttamisen osaaminen, kyky kehittää jäsenten osallistumista ja yhdistysdemokratiaa, sitoutuminen puolueen aatteeseen vai yhteenkuuluvuus nuorten jäsenten muodostamien yhteisöjen kanssa? Toinen ristiriitoja aiheuttava tekijä on se, että eri logiikoilla on erilaiset legitimaatioyleisöt: Ollaanko toiminnasta ensisijaisesti vastuussa nuorille jäsenille, jotka odottavat järjestöltä mahdollisuuksia tehdä asioita yhdessä ja vaikuttamisesta koituvia tuloksia,

tumisessa järjestön olemassaoloon ja toimintaan, yhteisölogiikan on näyttäytynyt ensisijaisena jäsenistöön päin. Koska valtio- ja markkinalogiikassa ei yhteisön jäsenyydellä ole oikeastaan mitään merkitystä, jommankumman nouseminen yhdistyksen päälogiikaksi tai olennaiseksi osaksi sitä on omiaan vieraanuttamaan jäsenistöä järjestöstä.

Osastoivia hybridejä tutkimusaineistossa edustavat muutamat järjestöt, jotka ovat osa konsernia tai muuta laajempaa yhteenliittymää, johon kuuluu myös yritysmuotoista toimintaa. Tällaisen järjestelyn avulla harjoitetaan varainhankintaa yleishyödyllistä toimintaa varten tai tarjotaan varsinaiseen toimintaan liittyviä palveluja kaupallisin perustein. Varainhankintaa tai palvelutuotantoa voidaan harjoittaa myös yhteisessä organisaatiossa päätoiminnan kanssa sijoitettuna erilliseen osastoon erillisten ammattilaisten työksi. Tavallista on myös, että valtio- tai markkinalogiikkaa noudattavat erillisrahoitteiset projektit pidetään hallinnollisesti jossain määrin tai kokonaan erillään varsinaisesta toiminnasta; tämä on usein myös rahoittajan vaatimus.

5.2 Johtopäätöksiä valtakunnallista nuorisojärjestöistä nuorisotyön kentällä

Tutkimukseni pääkysymysten keskeisenä näkökulmana oli tutkia valtakunnallisia nuorisojärjestöjä kolmannen sektorin organisaatioina, mikä näkyy tutkimukseni teoriaperustassa. Samalla erityisenä kiinnostukseni kohteena oli järjestöjen suhde toimintaympäristöönsä. Vaikka valtakunnalliset nuorisojärjestöt ovat osa erilaisia toimintakenttiä, tämän tutkimuksen kannalta niitä yhdistää kuuluminen nuorisotyön kentälle. Tässä luvussa tarkastelen ja tulkitseen tutkimukseni tuloksia siitä näkökulmasta, mitä ne kertovat nuorisojärjestöjen tehtävistä osana tuota kenttää, miten nuorisojärjestöt määrittelevät nuoret ja millaisia yhteyksiä noilla määrittelyillä on järjestöjen toiminnassa vaikuttaviin institutionaalisiin logiikkoihin.

5.2.1 Nuorisojärjestöjen tehtävät nuorisotyössä

Kuten luvussa 1.2.2 todettiin, nuorisojärjestöt ovat historian aikana olleet keskeisiä toimijoita määritettäessä, mitä suomalainen nuorisotyö on ja mitä siitä tulee. Historian aikana nuorisojärjestöt ovat sivistäneet ja valistaneet nuoria, pelastaneet heitä epäsosiaalisesta toiminnasta kaduilta, valjastaneet heitä kansakunnan rakentamiseen ja poliittiseen toimintaan sekä kasvattaneet kunnan kansalaisuuteen. Samalla ne ovat vaikuttaneet julkiseen päätöksentekoon ja nuorisopolitiikan sisältöihin sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla. (Ks. Niemi 2007; Nieminen 2012.) Suhde järjestöjen ja julkisen vallan välillä on ollut

---

vastataanko toiminnasta puolueaatteen muille toimijoille vai mitataanko järjestön legitimitettä markkinoilta voitettujen asiakkaiden eli jäsenmäärän suuruuden mukaan?

läheinen, vaikka kuntatasolla on aika ajoin ollut nähtävissä kilpailua kunnallisen nuorisotyöhön ja järjestöjen tekemään nuorisotyöhön suunnattavista resursseista (Ilves 1998).

2010-luvun nuorisojärjestöjä koskevan tutkimukseni tulokset osoittavat, että tämän ajan valtakunnallisia nuorisojärjestöjä määrällisesti eniten yhdistävä asia on käsitys järjestön tehtävästä nuoren kasvun tukijana. Kyselyssämme (Laitinen & Taavetti 2016, 60) suurin osa järjestöistä nimeää sen yhdeksi kolmesta keskeisimmästä tavoitteestaan, vain intressi- ja aktivistijärjestöillä sen merkitys jää kolmen keskeisimmän tavoitteen ulkopuolelle. Silti myös niillä kurssit ja koulutukset ovat yksi keskeisimmistä toimintamuodosta, mikä antaa ymmärtää, että nonformaalin oppimisen teemat ovat niillekin tärkeitä; tätä havaintoa tukee myös Elina Höltän (2003) pro gradu -työn havainto, että poliittiset nuorisojärjestöt ovat demokratiakasvattajia.

Kasvatukseen ja oppimiseen liittyvät tavoitteet ovat siis valtakunnallisissa nuorisojärjestöissä hyvin yleisiä. Vielä noin kymmenen vuotta sitten Reijo Viitanen (2007, 267) arvioi järjestöjen pitävän omia päämääriään ja toimintamuotojaan tärkeämpinä kuin yleisiä nuorisokasvatuksen tavoitteita¹². Tämän tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että nuorisojärjestöt näkevät nyt aiempaa useammin tehtävänsä nuorisotyön yleiseen tapaan nimenomaan kasvatuksena (ks. Kiilakoski 2017). Osassa järjestöjä nuorten kasvatusta on selvästi päätehtävä, mitä osoittaa myös tutkimuksen tulos siitä, että osa järjestöistä lähestyy nuoria ensisijaisesti oppijoina (Laitinen 2018b). Kasvatustehtävän laaja yleisyys viittaa kuitenkin siihen, että myös toimijan ja tuen saajan rooleissa olevien nuorten katsotaan kehittyvän ja oppivan toimintaan osallistumisen myötä. Tämä tarkoittaa, että kasvatusta ja oppimista saavat järjestöissä monenlaisia muotoja ja heijastelevat erilaisia pedagogisia ajattelutapoja (ks. myös Hoikkala & Kuivakangas 2017), joissa myös vapaaehtoiset ja vertaiset voivat toimia kasvattajina. Samalla tämä liittyy suomalaiset nuorisojärjestöt osaksi myös laajaa keskustelua in- ja non-formaalisen oppimisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta nuorisotyössä (ks. esim. Euroopan komissio 2015).

Toinen järjestöjen tavoitteissa näkyvä yleinen tavoite liittyy yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Vaikka poliittisen nuorisoliikkeen aikakauden katsotaan päättyneen 1980-luvulle tultaessa (Siisiäinen 1988), ei yhteiskunnallisen vaikuttamisen tahto ole kuollut nuorisojärjestöjen joukosta. Intressi- ja aktivistijärjestöillä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon vaikuttaminen on toiminnan päätaavoite, mutta myös sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatusjärjestöjen tavoitteena on vaikuttaa yhteiskuntaan nuorten elinolojen parantamiseksi (Laitinen & Taavetti 2016; Laitinen 2018a). Suuri osa nuorisojärjestöjen yhteiskunnal-

¹² Viitanen (2007) mainitsee erikseen, ettei partiotoiminnan periaatteita määritetä kasvatustavoitteiden mukaisesti. Marraskuussa 2008 hyväksytyn partion peruskirjan mukaan kuitenkin partio on "kasvatustoimintaa, jonka tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua heidän yksilölliset ominaispiirteensä huomioon ottaen. Päämääränä on persoonallisuudeltaan ja elämäntavoiltaan tasapainoinen, vastuuntuntoinen, aktiivinen sekä itsenäisesti ajatteleva paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteisön jäsen." (Partio 2008.) Tämä muotoilu on hyvin yhteensopiva nuorisotyön yleisten tavoitteiden kanssa.

lisesta vaikuttamisesta liittyikin lasten ja nuorten elinolojen parantamiseen, nuorten näkökulmien esiintuomiseen tai edunvalvontaan ja määrittäyty näin ol- len nuorisopoliittiseksi vaikuttamiseksi, mutta mukana on myös yleisempiä yhteiskunnallisia teemoja ajavia järjestöjä, esimerkkinä nuorten ympäristöjärjes- töt. Niissä järjestöissä, joissa nuoret nähdään ensisijaisesti toimijoina, nuoret ovat itse myös yhteiskunnallisia vaikuttajia, muissa järjestöissä vaikuttamistyö- tä tekevät pääasiassa järjestön ammattilaiset (Laitinen & Taavetti 2016; Laitinen 2018b).

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen käytännöt näyttävät tähän tutkimukseen kerätyn aineiston perusteella¹³ asettuvan pääosin osaksi läheisiä yhteistyösuh- teita valtion kanssa; vaikuttaminen tapahtuu kommentoimalla julkisen sektorin käsittelyssä olevia asioita, osallistumalla valmisteluun julkisten viranomaisten osoittamien kuulemismenettelyjen tai neuvottelukuntajäsenyyksien kautta ja käyttämällä hyväksi suhteita esimerkiksi järjestön hallitukseen kutsuttuihin tai järjestöä lähellä olevaa puoluetta edustaviin kansanedustajiin; tästä poikkeuk- sena olivat kyselyssä lähinnä aktivistijärjestöjen mahdollistama nuorten itse tekemä vaikuttamistyö (Laitinen & Taavetti 2016) sekä muutamissa haastatte- lussa mainitut nuorten itsensä järjestämät tempaukset tai kampanjat. Tutkimus- aineistossa ei tullut esiin radikaaleja poliittisia vaatimuksia tai toimintatapoja eikä sitoutumista nuorisojärjestöjen omista lähtökohdistaan tuottamiin yhteisiin ajatuksiin siitä, miten yhteiskuntaa tulisi nuorten näkökulmista kehittää.¹⁴ Val- takunnalliset nuorisojärjestöt näyttävät siis jatkavan suomalaisjärjestöille tyypil- listä järjestyksen ja laillisuuden korostamista (ks. Konttinen 2010), johon eivät kuulu radikaalit irtiotot. Tämä sopii yhteen myös järjestöjen kasvatustavoitteen kanssa eli pyrkimykseen liittää nuori yhteiskunnan jäseneksi aktiivisena ja tie- dostavana kansalaisena, joka osallistuu yhteiskunnan hyvinvoinnin rakentami- seen erilaisissa yleisesti hyväksytyissä rooleissa (Laitinen 2018b).

Nuorisojärjestöt edistävät siis toiminnassaan laajasti nuorisotyön yleisiä nuorisokasvatuksellisia tavoitteita yksilön kasvusta tasapainoiseksi aikuiseksi, nuorison liittämistä osaksi yhteisöjä ja yhteiskuntaa ja nuorisopoliittisesta vaikuttamisesta (ks. luku 1.2.3). Nuorisojärjestöjen kenttää selvimmin jakava nuorisotyön tavoite koskee työn suuntaamista niihin nuoriin, joilla on ongelmia. Sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöissä tavoite tukea syr- jäytyneitä tai syrjäytymisvaarassa olevia nuoria nousee kolmen tärkeimmän

---

¹³ On toki huomattava, ettei yhteiskunnallinen vaikuttaminen sinänsä ollut tutkimukse- ni aihe enkä perehtynyt tutkimuksessani järjestöjen tuottamaan vaikuttamismateriaa- liin tai Allianssissa tehtyyn vaikuttamistyöhön. Tulokset ja niistä tehdyt johtopäätök- set rajautuvat siis kuvaamaan sitä, miten yhteiskunnallinen vaikuttaminen näyttäytyi järjestöjen päätehtävissä ja toimintatavoissa, legitimaatioissa ja kuvauksissa nuorten osallistumismahdollisuuksista.

¹⁴ Samaa kertoo myös järjestöjen toiminta tutkimuksen ajanjaksolle osuneessa nuoriso- lain uudistamisprosessissa, johon nuorisojärjestöt toivat panoksensa antamalla lau- suntoja ja osallistumalla työpajoihin. Niistä koostuvan aineiston tarkempi analyysi olisi oman tutkimuksensa aihe, mutta kokonaisuutena lausunnoista ei nouse nuoriso- järjestöjen yhteisiä vaatimuksia tai erityisiä painotuksia lainsäätäjälle; suuri osa kom- menteista on myönteisiä, tarkentavia tai ottaa kantaa yksittäisiin asioihin, kuten suunniteltuun nuoren ikärajan muutokseen ja järjestöjen rahoitusta koskeviin yksi- tyiskohtiin (Lausuntopalvelu 2015; ks. myös Kiilakoski & Suurpää 2015).

tavoitteen joukkoon; muille se ei ole keskeinen (Laitinen & Taavetti 2016, 60). Sama näkyy myös siinä, että osa – mutta vain osa – järjestöistä määrittää toimintansa kohteena olevat nuoret tai jotkut heistä nimenomaan sitä kautta, että he tarvitsevat tukea (Laitinen 2018b).

Ajatus tukea tarvitsevien nuorten vaatimista erityisistä nuorisotyön toiminnoista tuli mukaan nuorisotyön laissa määriteltyihin tehtäviin vasta vuonna 2006, jolloin lakiin otettiin mukaan sosiaalisen vahvistamisen käsite tarkoittamaan nuorten elämönhallintataitojen edistämistä ja syrjäytymisen ehkäisyä. Yksilön ongelmiin puuttuvat työmuodot etsivä työ ja työpajatoiminta puolestaan tulivat nuorisolakiin vasta vuonna 2016. Vaikka ”ongelmanuorten” kanssa toimiminen onkin ollut osa joidenkin nuorisojärjestöjen toimintaa jo alusta alkaen, ei ole yllätys, että nuorisojärjestöistä vain osa on suuntautunut tähän historian näkökulmasta uudehkoon toimintaan, jonka tavoitteena on puuttua yksilöiden ongelmatilanteisiin ja joka tulee lähelle sosiaalityön toimintatapoja edellyttäen usein yhteistyötä viranomaisten kanssa. Tämän tutkimuksen tulokset eivät kerro siitä, ovatko ennen vain vapaa-aikaan keskittyneet nuorisojärjestöt lisänneet toiminta-arsenaaliinsa tämän kaltaisia toimintoja vai ovatko entiset sosiaalialan järjestöt siirtyneet osittain nuorisojärjestöjen puolelle. Ainakin on selvää, että osa järjestöistä toimii samanaikaisesti sekä nuoriso- että sosiaalialan toimijoina: vuoden 2014 Järjestöbarometrissa Allianssin 115 jäsenjärjestöstä 26 lukeutui mukaan myös sosiaali- ja terveysjärjestöihin (Peltosalmi ym. 2014, 16). Nuorisotyön ja sosiaalityön kenttien välinen raja on siis selvästi häilyvä julkisten nuorisotyön toimijoiden lisäksi myös järjestömaailmassa (nuorisotyön ja sosiaalityön jaetuista kentistä tarkemmin Raitakari & Virokangas 2009).

Vaikka valtakunnallisilla nuorisojärjestöillä onkin siis erilaisia painotuksia siitä, millaisia nuorisotyön tavoitteita ne edistävät, kaikki tavoitteet näyttävät mahtuvan hyvin nuorisotyön yleisen tehtäväkehikon (ks. kuvio 3) sisään. Järjestöt myös kunnioittavat yleisesti nuorisotyön yhteistä legitimiinä pidettyä arvoperustaa (Laitinen 2018a). Itse asiassa tutkimusjakson aikana ainoa julkinen irtiotto kentän yleisestä konsensuksesta oli Perussuomalaiset nuoret ry:n valitus, jonka mukaan OKM:n avustuspäätös perustuu poliittiseen syrjintään, koska siinä todetaan järjestön monikulttuurisuutta koskevien näkemysten olevan ristiriidassa nuorisolain kanssa (YLE 2014). Järjestön irtiotta nuorisotoimialan yleisestä arvoperustasta voidaan tulkita järjestön kuulumisella politiikan kenttään ja oikeistopopulistiseen liikehdintään, jossa vallitsevat käsitykset toiminnan legitimeistä tavoitteista ja sisällöistä ovat erilaiset kuin nuorisotyön kentällä (populistisesta politiikasta ks. esim. Ylä-Anttila 2017).

Tutkimustulosten kokonaiskuva kertoo, että valtakunnalliset nuorisojärjestöt kattavat yhteensä kaikki nuorisotyön tehtävät, vaikka kaikki niistä eivät osallistu kaikkiin vaan täydentävät toisiaan: yhdet korostavat kasvatuksen jotakin ulottuvuutta järjestön oman ideologian mukaan, toiset perustelevat erityisyyttään erityisen laadukkaalla toiminnalla tai nuorisotyön uusien toimintatapojen kehittämisellä, kolmannet korostavat antavansa nuorille mahdollisuuksia tehdä asioita omalla tavallaan, neljännet mahdollistavat nuorten osallistumista yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja niin edelleen (Laitinen 2018a). Täydentä-

vyys näkyy myös kohderyhmien valinnassa niin, että osa järjestöistä pyrkii tavoittamaan hyvin laajat joukot lapsia ja nuoria ympäri Suomen, osa taas keskittyy erikseen määriteltyjen erityisryhmien tavoittamiseen. Toiminnan rajaaminen voi perustua nuorten kiinnostuksen kohdistumiseen erilaisiin asioihin tai ikään niin, että joillakin järjestöistä kohderyhmänä ovat lapset, toisilla varhaisnuoret, alle 18-vuotiaat tai nuoret aikuiset. (Laitinen & Taavetti 2016; Laitinen 2018a.) Sen sijaan tutkimuksen kohteena olevissa järjestöissä ei muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta juurikaan kiinnitetä erikseen huomiota sukupuoleen tai vähemmistöryhmiin, vaan toiminnan katsotaan olevan avointa ”kaikille” (Laitinen & Taavetti 2016). Tämä on sikäli yllättävää, että juuri monikulttuuristen nuorten ja muiden vähemmistöryhmien järjestöosallistumista on tutkittu todeten, ettei yhdenvertainen osallistuminen useinkaan toteudu, jollei osallistumisen mahdollistamiseen ja erilaisten syrjivien käytäntöjen purkamiseen kiinnitetä erityistä huomiota (ks. Ilonen 2009; Pyykkönen 2007).

Nämä erilaisten kohderyhmien painotukset herättävät myös kysymyksen siitä, millaisia nuorten määritelmiä nuorisojärjestöt tuottavat yhtäältä nuorille itselleen, toisaalta järjestöjen mahdollisille tukijoille ja yhteiskunnalle yleensä. Tutkimustulosten mukaan (Laitinen 2018b) järjestöt eroavat tässäkin suhteessa merkittävästi. Järjestöjen nettiviestinnän tarkastelu kertoo, että osa järjestöistä lähestyy nuoria jo valmiina tai potentiaalisina toimijoina luoden kuvaa nuoresta, joka voi osallistua aktiivisesti, jos vain haluaa. Tämän kuvan kääntöpuoli on, että se saavuttaa helposti vain ne nuoret, joilla menee hyvin ja joilla osallistumisen taidot ovat jo hallussa – eräänlaisen nykypäivän eliittinuorison (ks. Siisiäinen 1988). Tälle vastakohtana ovat järjestöt, joiden varsinainen toiminta keskittyy tukea tarvitseviin nuoriin ja joiden viestintä tavoittelee ensisijaisesti tukijoita tai mahdollisia aikuisia vapaaehtoisia. Tällainen viestintä sisältää riskin, että se vahvistaa kuvaa passiivisista, apua tarvitsevista ja syrjäytymisriskissä olevista nuorista. Järjestöjen nuorille tarjoamien osallistumismahdollisuuksien tarkempi tarkastelu kuitenkin osoittaa, että jotkut järjestöistä ovat onnistuneet tekemään rajanylityksiä siinä, että myös sellaiset nuoret voivat olla toimijoita, joilla ei kaikilla osa-alueilla mene hyvin, vaikka se ei aina välttämättä näy ulospäin suuntautuvassa viestinnässä.

5.2.2 Institutionaaliset logiikat ja nuoret toimijoina järjestöissä

Yksi nuorisotyön keskeisistä tavoitteista on tukea nuorta kasvamaan osallistuvaksi ja vaikuttavaksi yhteiskunnan jäseneksi, mikä sopii hyvin yhteen järjestötoimintaan kuuluvan, vapaaehtoisuuteen perustuvan aktiivisen osallistumisen kanssa. Monet järjestöistä tarjoavatkin nuorille mahdollisuuksia osallistua oppijan ja muiden osallistujaroolien lisäksi myös toiminnan toteuttamiseen, määrittelyyn ja päätöksentekoon toimijan, käytännössä aktiivisen jäsenen ja vapaaehtoisen rooleissa. Useimmissa järjestöissä on kuitenkin tavallista, että nuorten roolit toimijoina keskittyvät toteuttamiseen, jolloin nuoret jäävät vähemmistöksi kun päätöksiä tehdään. (Laitinen & Taavetti 2016; Laitinen 2018b.) Tämän ilmiön ymmärtämiseksi lisävalaistusta tuo edellä esittelemieni institutionaalis-

ten logiikoiden tarkastelu suhteessa nuorten asemaan keskeisinä toimijoina järjestöissä.

Yhteisölogiikassa kaikkien osallistujien aktiivinen toimijuus on olennainen osa logiikan perustaa. Kun osallistujat ovat nuoria ja yhteisölogiikka on dominoiva, järjestö osa on olennaiselta olemukseltaan osallistujiensa oma yhteisö, jossa kaikki osapuolet ovat tasavertaisia toisensa kanssa, tuntevat solidaarisuutta toisiaan kohtaan ja toimivat yhteisten tavoitteidensa eteen yhteistä arvoperustaa noudattaen. Kaikkien osapuolten tasavertaisuus edellyttää myös mahdollisilta työntekijöiltä erityistä omistautuneisuutta niin, että he voivat olla osa yhteisöä (ks. myös Ruuskanen ym. 2013, 25–26).¹⁵ Aina yhteisölogiikka ei kuitenkaan määritä koko järjestöä vaan jotain sen osaa, esimerkiksi paikallistasoa tai erillistä toimintaa, jonka sisällä nuorilla on aktiivinen toimijan rooli ja mahdollisuus päättää siihen liittyvistä asioista, vaikka esimerkiksi hallituksen tai keskustuomiston tasolla vallalla olisikin vaikkapa valtiologiikka.

Myös demokratialogiikka yhdistyy usein ajatukseen nuoresta toimijana. Järjestötasoisena yhdistysdemokratian korostamisena logiikka liittyy jäsenyyden merkitykseen ja siihen yhdistyvään järjestön sisäiseen vaikuttamiseen ja päätöksentekoon, minkä kautta nuorille tarjoutuu järjestötoiminnalle erityisiä sitoutumisen ja vastuunkannon ulottuvuuksia sekä mahdollisuuksia kiinnittyä tietoisesti juuri yhdistysmuotoiseen toimintaan (ks. Laitinen 2018b). Demokratialogiikan toisessa painotuksessa – järjestö vaikuttajana – toimijoita voivat olla joko nuoret itse tai ammattilaiset.

Myös uutena institutionaalisenä logiikkana esittämäni aate- ja altruismilogiikka kiinnittyy nuorisjärjestöissä usein nuorten rooliin toimijoina, jolloin sitä soveltavat järjestöt tarjoavat nuorille mahdollisuuksia osallistua omaan maailmankuvaansa sopivaan aatteelliseen toimintaan tai tehdä vapaaehtoistyötä muiden hyväksi. Toisaalta aate- ja altruismilogiikka näyttäytyy usein myös suhteessa nuoreen oppijana tai tuettavana, jolloin lapsen tai nuoreen kohdistuu aatteellisia kasvatustoimenpiteitä tai altruistisista huolenpitoa; usein mukana toteutuksessa ovat tällöin vertaiset tai aikuiset vapaaehtoiset.

Valtiologiikan painottuessa järjestö korostaa osallistumistaan yhteisen julkisen tehtävän hoitamiseen: se toteuttaa nuorisolain mukaisia nuorisotyön tavoitteita ja käyttää julkisia varoja vastuullisesti ja tehokkaasti. Näitä edistävässä toimenpiteissä nuorilla voi olla monenlaisia rooleja toimijasta tuettavaksi, yleisin näyttää kuitenkin olevan kasvatettavan eli oppijan rooli (Laitinen 2018b). Valtiologiikan dilemma nuorisjärjestön toiminnan määrittäjänä on, että viime kädessä järjestö vastaa sen mukaisista toimista valtiollisille rahoittajille ja yhteiskunnalle osoittamalla toiminnan mitattavissa olevaa tuloksellisuutta ja hyvää hallintoa. Tämä edellyttää usein senkaltaista ammattimaista toimintaa, jossa viimekätinen toimijan rooli siirtyy joillekin muille kuin järjestön nuorille jäsenille tai toiminnan kohteena oleville nuorille.

Markkinalogiikassa nuorten pääasiallinen rooli on olla asiakas. Nuorisolan palveluissa, kuten harrastuksissa, tähän liittyy kuitenkin yleensä myös

¹⁵ Haastatteluihissa oli esimerkkejä tämän näkökulman tulkinnasta niin, että myös työntekijöiden on syytä olla nuoria.

oppijan rooli – palvelun tarkoituksena on antaa nuorelle mahdollisuus kehittyä harrastuksensa osajana. Asiakkaan rooli voi yhdistyä myös toimijan rooliin niissä tapauksissa, joissa järjestö markkinoi jäsenyyksiä ja nuori tukee jäsenyydellään järjestön tavoitetta (ks. Laitinen 2018b) tai joissa asiakaslähtöisyys on keskeistä. Lisäksi aineisto sisältää esimerkkejä muutamista järjestöistä, joissa nuoret ovat itse kaupallisia toimijoita markkinoilla. Viime kädessä markkinalogiikan mukaisen toiminnan legitimitetti mitataan kuitenkin järjestön menestymisenä markkinoilla, joiden mittareissa nuorten toimijuudella ei ole itsetarkoituksellista merkitystä.

Nuorisotyön ammattikunnan logiikan suhde nuorten toimijuuteen on tutkimukseni tulosten perusteella vaikeimmin arvioitava kokonaisuus sen vuoksi, että tulokset samoin kuin koko aineisto sisältävät vain vähän havaintoja ammattikunnan suhteesta nuoriin. Haastattelemani järjestöjohtajat eivät pääsääntöisesti itse edusta nuorisotyön ammattikuntaa eivätkä ole suoraan tekemisissä nuorten kanssa. Sen sijaan he edustavat erilaisia muita asiantuntemuksen aloja tai yleisen järjestötyön osaamista (ks. myös Kaunismaa & Lind 2008). En myöskään analysoinut muuta aineistoa erikseen tästä näkökulmasta, joten nuorisotyön tai muiden ammattikuntien logiikat näyttäytyvät tuloksissani vain heikosti. Aiemman tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että nuorisotyön määrittelyt korostavat kasvatussuhdetta (ks. esim. Soanjärvi 2011), mikä viittaa oppijan ja fasilitoitavan roolien korostumiseen. Ammattikunnan logiikan mukaan legitimitetti punnitaan kuitenkin ensisijaisesti toisten ammattikunnan edustajien joukossa, jolloin olennaista on välttää harrastelijan leimaa. Tämä herättää kysymyksen, miten paljon tämä sallii nuorten omaehtoista ja omannäköistä toimijuutta. Aihepiiriä olisikin syytä tutkia tarkemmin.

Yhteen vetäen nuorisojärjestöistä löydettävien institutionaalisten logiikkojen tarkastelu osoittaa, että nuorten näkeminen toimijana (Laitinen 2018b) yhdistyy selvimmin yhteisö-, demokratia- sekä aate- ja altruismilogiikkaan. Jos järjestöt siis mielivät saada nuoria mukaan aktiivisina toimijoina, jotka voivat keksiä uusia ideoita, toteuttaa niitä ja vaikuttaa yhteiskuntaan omista lähtökohdistaan, järjestöjen on syytä kiinnittää huomiota näiden logiikoiden vahvistamiseen. Nuorten saaminen mukaan aktiivisina toimijoina nimenomaan yhteisölogiikan mukaiseen toimintaan näyttää olevan myötätuudessa myös muutoin: uudessa nuorisolaissa ja sitä täydentävässä asetuksessa nuorisojärjestöjen avustuskriteerinä ollut jäsenmäärä on poistettu ja tuettavien järjestöjen joukkoon tuotu järjestöt, joiden ”toiminnasta ainakin osa on nuorten omaehtoista toimintaa ja nuorilla on tähän toiminnan osaan itsenäinen päätös- ja budjettivalta” (Asetus 211/2017). Tämä antaa myös valtiologiikan mukaan toimiville järjestöille mahdollisuuksia sisällyttää toimintaansa yhteisölogiikalla toimivia nuorten ryhmiä ilman vaatimusta siitä, että nuorten on liityttävä jäseniksi. Joissakin järjestöissä onkin jo esimerkkejä tämän kaltaisista nuorten vaikuttajaryhmistä, joihin sisältyy myös demokratialogiikkaa (ks. Laitinen & Taavetti 2016; Laitinen 2018a). Kiinnostavia mahdollisuuksia näyttävät avaavan myös muut tavat yhdistää institutionaalisia logiikoita, esimerkkinä yhteisö- ja markkinalogiikan

yhdistäminen toiminnassa, jossa nuoret tulevat yhteen kehittämään uutta yri-
tystoimintaa ja kokeilemaan sen menestystä markkinoilla.

5.3 Pohdintoja kolmannen sektorin yleisistä ominaisuuksista ja jatkotutkimuksen aiheista

Ryhtyessäni tutkimuksen tekoon mielessäni oli koko joukko laajoja, kansalaisyhteiskunnan erilaisia organisaatioita, niiden erityispiirteitä ja tulevaisuutta koskevia perustavanlaatuisia kysymyksiä. Tutkimuksessa rajasin ne fokusoidusti koskemaan valtakunnallisia nuorisjärjestöjä. Tässä alaluvussa palaan kuitenkin vielä hetkeksi yleisiin kysymyksiin kysyen, millaisia näkökulmia tutkimustulokseni tuovat kolmannen sektorin ja sen tulevaisuuden ymmärtämiseen yleisesti sekä millaisia lisätutkimuksen aiheita ne tuottavat.

Varsinaiset tulokseni ja niiden tulkinta perustuvat tutkimiini valtakunnallisiin nuorisjärjestöihin ja niissä pääosin päätoimisiin nuorisjärjestöihin, joilla on vähintään yksi työntekijä. Tutkimuksessa haastattelemanani henkilöt olivat järjestöjen johtotehtävissä toimivia työntekijöitä, jotka kantavat vastuuta järjestön pärjäämisestä ja usein myös alaisten työsuhteiden jatkuvuudesta, minkä vuoksi haastattelujen painotukset ovat luultavasti erilaisia kuin vapaaehtoisten haastatteluissa olisivat olleet (ks. Ruuskanen ym. 2013.) Tämä voi näkyä managerialistisen periaatteiden ja ammattimaisuuden sekä valtio- ja markkinalogiikan korostumisena aineistossa verrattuna siihen, jos järjestöjen toimijoita olisi kuultu laajemmin. Aineisto ei myöskään kerro järjestöjen sisällä mahdollisesti olevista ristiriidoista ja kamppailuista näiden painotusten suhteen. Nuorisjärjestöjen tavoitteiden, legitimaation ja institutionaalisten logiikkojen tutkimusjäsenten, vapaaehtoisten ja luottamustoimisen johdon näkökulmasta onkin hyvä aihe jatkotutkimukselle, samoin arvioiva tutkimus siitä, miten järjestöjen julkilausumat tavoitteet ja toimintatavat toteutuvat käytännön työssä esimerkiksi siihen osallistuvien nuorten tarkastelemina.

Rajatessani tutkimuskysymyksiä jouduin jättämään pois kiinnostavia näkökulmia, jotka tarjoavat hyviä jatkotutkimuksen aiheita. Yksi tällainen on nuorisjärjestöjen palkatulle henkilökunnalle asetetut osaamisvaatimukset. Olisi kiinnostavaa ymmärtää enemmän siitä, miten työntekijöiden osaamisvaatimuksia määritetään erilaisissa järjestöissä tai järjestöorganisaatioiden paikallis-, alue- ja keskustoimiston tasoilla, ja tulkita niitä tarkastellen, mitä ne kertovat institutionaalisten logiikoiden välisistä painotuseroista. Toinen kiinnostava tutkimusaihe kohdistuu viestintään. Olisi mielenkiintoista analysoida tarkemmin, millaisille kohderyhmille järjestöt eri kanavia käyttäen viestivät ja millaisia sanomia ne osoittavat eri kohderyhmille. Monilla nuorisjärjestöillä on tarkastelemieni nettisivujen lisäksi käytössä moninaisia sosiaalisen median kanavia, minkä lisäksi osa järjestöistä pyrkii esimerkiksi tiedotteita lähettämällä ja julkiisiin keskusteluihin osallistumalla näkymään myös valtakunnan julkisuudessa. Nämä ja muut viestinnän osa-alueet tarjoavat kiinnostavia mahdollisuuksia

tutkia järjestöjen erilaisille kohdeyleisöille suuntaamia viestejä ja niiden suhdetta järjestöjen hybrideihin logiikkoihin.

Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ovat hyvin moninainen joukko järjestöjä, jotka kiinnittyvät toimialansa mukaan nuorisotyön kentän lisäksi myös lukuisille muille kentille politiikassa, sosiaalityössä, kulttuurialalla, ympäristönsuojelussa ja niin edelleen. Tämä antaa aiheen olettaa, etteivät tutkimukseni tulokset ainakaan kaikilta osin koske tiukasti vain nuorisotyön kentällä toimivia kolmannen sektorin organisaatioita. Hyvä jatkotutkimuksen aihe onkin, miten kolmannen sektorin erityispiirteet näyttäytyvät muilla yhteiskunnallisilla kentillä. Muita toimintakenttiä vertaileva tutkimus rikastaisi myös institutionaalisten logiikoiden ymmärrystä, tulkitaanhan niiden keskeiset määrittäjät ja sisällöt jokaisella kentällä uudestaan niin, että ne saavat erilaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä (Thornton & Ocasio 2012, 59). Yksi kiinnostava esimerkki on tämän tutkimuksen kanssa samoihin aikoihin valmistuva Minna Ruusuvirran (2018) väitöskirja, joka kohdistuu kulttuurialan festivaaliorganisaatioihin.

Tämän työn alussa kysyin, mikä tekee kansalaisjärjestöjen toiminnasta erityistä. Työn lopussa vastaan, että organisaation hallinnollinen kuuluminen kolmannelle sektorille eli Suomen kontekstissa rekisteröityminen ry:ksi tai säätiöksi ei vielä kerro erityisyydestä juuri mitään. Kolmannella sektorilla ei tämän tutkimuksen mukaan ole tällä hetkellä mitään sellaista yhtä nimittäjää, joka määrittäisi kaikkien sille kuuluvien organisaatioiden luonnetta. Vaikka kolmannen sektorin organisaatioiden rakenteissa näkyy voimassa olevien regulatiivisten instituutioiden merkitys kuten hallinnollinen itsenäisyys muista toimijoista, voittoa tavoittelematon luonne ja yhdistysdemokratian mukainen päätöksenteko, näiden määreiden vaikutus organisaatioiden toimintaan tai toimintatapoihin kolmannen sektorin yhteisten piirteiden määrittämisen näkökulmasta jää hyvin vähäiseksi. Osa järjestötoiminnan ammattilaisista on sisäistänyt nämä normatiivisesti siten, että niistä poikkeamisesta ei haluta edes puhua, mutta osassa järjestöistä puhutaan täysin avoimesti siitä, että toiminta määrittyy valtion asettamien tavoitteiden mukaisesti tai että järjestötoimintaa johdetaan yritysmaailmasta tutuin periaattein ja toimintatavoin. Kuten yksi haastateltavani asian ilmaisee: ”En mä sitä mahdottomana näkis, että me oltais vaikka yritys.”

Tutkimukseni tulokset osoittavat siis, ettei valtakunnallisten nuorisojärjestöjen joukosta ole löydettävissä yhtä kaikille yhteistä kolmannen sektorin ”puhdasta” muotoa tai logiikkaa vaan järjestöissä painotetaan kolmannelle sektorille kuulumisen merkitystä erilaisin tavoin. On mahdollista, että muiden järjestökenttien tutkimus tuo kuvaan useampia institutionaalisia logiikoita kuin tässä sovelletut, mutta on vaikea kuvitella, että jollain kolmannen sektorin kentällä käytössä olisi vain yksi ja yhtenäinen kolmannen sektorin logiikka. Tähän viittaa myös Knutsenin (2012) esittämä arvio, jonka mukaan kolmannelle sektorille tyypillistä on, että se koostuu useista institutionaalisista logiikoista. Tätä voidaan kuitenkin pitää kolmannen sektorin organisaatioiden mahdollisuutena, lisäähän se niiden toimijuutta antamalla mahdollisuuksia painottaa erilaisia

periaatteita erilaisin tavoin jäämättä minkään yhden logiikan itsestäänselvyyksien rajoittamiksi.

Tutkimustulosteni ja niiden tulkinnan perusteella kolmannen sektorin organisaatioiden erityispiirteisiin kuuluu vähintään yksi kolmesta institutionaalisesta logiikasta: yhteisölogiikka, demokratialogiikka tai aate- ja altruismilogiikka. Nämä voivat yhdistyä muihin kolmeen tutkimuksessani esiintyvään logiikkaan, mutta ilman edes yhtä näistä organisaatio ei toimintalogiikaltaan eroa julkisen tai yksityisen sektorin toimijasta. Näillä logiikoilla on yhteys perinteisesti hahmotettuun pohjoismaiseen kolmannen sektorin toimijaan, jossa yhdistyy aatteellinen tarkoitus, ihmisten sitoutuminen toimimaan vapaaehtoisesti yhdessä ja äänen antaminen ihmisille eli demokratiapyrkimys (ks. esim. Salamon 2003; Wijkström & Zimmer 2011). Niiden erottaminen toisistaan omiksi logiikoikseen osoittaa kuitenkin, millaisilla eri tavoilla kolmannen sektorin erityispiirteitä voidaan tuoda esiin.

Näiden kolmen logiikan selitysvoimaa kolmannen sektorin erityispiirteiden kuvaajana voidaan kuvata esimerkillä, jossa vertaan liikuntapalveluja tuottavaa yritystä, kuntaa ja urheiluseuraa. Jos itse liikuntatuote on sama, vaikkapa kahvakuulatunti, ja sen laadullisessa tuottamisessa noudatetaan yhteistä liikunnanohjauksen ammattikunnan logiikkaa, miten toimijat eroavat toisistaan? Markkinalogiikan mukaan toimivalla yrityksellä tunti on myytävä palvelu, jonka ensisijainen tavoite on myydä monta tuntia sellaisella hinnalla, että niistä jää käteen voittoa. Kunnan toiminnassa painottuu valtiologikka, jonka mukaan kunta luo yhteisillä verovaroin edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle niin, että kaikilla on mahdollisuus osallistua. Urheiluseuran erityinen logiikka voi perustua ajatukseen liikunta-aatteen edistämisestä tai urheilun kautta edistettävästä muusta aatteesta, kuten aikanaan esimerkiksi työväenaate. Se voi myös perustua altruistiseen ajatukseen liikuntapalvelujen tarjoamisesta erityisen heikossa asemassa oleville ihmisille tai yhteisölogiikan mukaiseen ajatukseen siitä, että seuran jäsenet tuottavat yhdessä toinen toisilleen mukavia ja kaikkia kiinnostavia liikunnan mahdollisuuksia. Ilman mitään näistä logiikoista seura tuottaa kuntalaisille yleisiä liikuntapalveluja mahdollisesti kunnan avustamana noudattaen valtiologikkaa tai toimii samoilla liikuntamarkkinoilla kuin yritysikin kilpaillen samoista asiakkaista markkinalogiikan mukaisesti. Tässä ainoan erotuksen yritystoimintaan tekee se, että toiminnasta ei odoteta jäävän omistajille jaettavaa voittoa.¹⁶ Näissä tapauksissa toimintaan palkatuille työntekijöille tai asiakkaina osallistuville liikunnanharrastajille ei välttämättä ole mitään merkitystä sillä, että järjestäjä on kolmannen sektorin toimija.

Suomalaisissa kolmannen sektorin organisaatioissa – joista valtakunnalliset nuorisjärjestöt ovat yksi esimerkkiryhmä – on siis paljon hybridejä piirteitä. Ne yhdistävät piirteitä julkiselta ja yksityiseltä sektorilta ja yhdistelevät useampia institutionaalisia logiikkoja. Tämän tutkimuksen perusteella arvioiden insti-

¹⁶ Tämänkin eron merkitys on kyseenalainen, koska myös yhteiskunnallisten yritysten määritelmään kuuluu, että pääosa voitosta käytetään yrityksen yhteiskunnallista hyvää tuottavan toiminta-ajatuksen mukaiseen tarkoitukseen (Pättiniemi & Kostilainen 2013).

tutionaaliset logiikat tuovat sektorien välisen sekoittumisen tarkasteluun lisää selitysvoimaa, joka pelkällä sektoreiden erityispiirteiden tarkastelulla jäisi näkemättä. Ajatus logiikkojen yhdistämisestä järjestön eri tasoilla voi toimia teoreettisena välineenä myös esimerkiksi tutkittaessa mitä yhdistykselle tapahtuu sen kasvaessa, kun osa toiminnasta muuttuu ammattilaisvetoiseksi ja osa jää vapaaehtoisten toteutettavaksi. Tuoko kehitys mukanaan uusia erillisiä logiikkoja, ja mikä muodostuu ajan myötä tärkeimmäksi?

Teoreettisesti tutkimukseni täydentää yhteiskuntatasoisten logiikkojen valikoimaa lisäämällä niihin aate- ja altruismilogiikan, joka kiinnittyy erityisesti juuri kansalaisyhteiskunnan instituutioihin. Tämä logiikka on nähdäkseni välttämätön tutkittaessa suomalaisessa kansalaisyhteiskunnassa tai kolmannella sektorilla käytettävissä olevia institutionaalisia logiikoita. Pohjoismaiden kansalaisyhteiskuntien historian ja nykypäivän monien samankaltaisuuksien vuoksi (Sivesind & Selle 2010) uskon sen olevan käyttökelpoinen myös tarkasteltaessa muiden Pohjoismaiden kansalaisyhteiskuntia. Aatteellisuuden nykyisen merkityksen ymmärtäminen järjestötoiminnan merkityksen kannalta sekä järjestöjen erilaisten toimijoiden ja heidän yksilöllisten valintojensa näkökulmasta (ks. Paju 2017, 240) olisi kuitenkin tärkeä ja kiinnostava lisätutkimuksen aihe, jolla olisi luultavasti myös laajempaa pohjoismaista kiinnostavuutta (ks. Larsson 2009).

Määrittäessään toiminnan pääideaa, legitimaation perusteita ja muita toiminnan periaatteita, institutionaalisilla logiikoilla on keskeinen merkitys myös sille, miten organisaatio lähestyy jäseniä, vapaaehtoisia tai muita potentiaalisia osallistujia. Esittelemieni logiikkojen mukaan organisaatiot tarjoavat mahdollisuuksia osallistua järjestötoimintaan aktiivisina osina yhteisöjä, demokraattisia oikeuksiaan käyttävinä jäseninä taikka aatetta edistävinä tai altruistisia tekoja tekevinä toimijoina. Useat tutkimukset kuitenkin kertovat, että monet ihmiset haluavat nykyään osallistua mieluummin yksilölliseltä perustalta ja vain lyhytkestoiseen toimintaan ja että yhdistyssidokset ovat pikemminkin henkilökohtaiseen elämään liittyviä projekteja kuin sitoutumista yhteisölogiikan mukaiseen yhteisölliseen yhdessä tekemiseen, yhdistysdemokratian vastuutehtäviin tai pitkäaikaiseen aatteelliseen toimintaan (ks. esim. Nieminen 2002; Siisiäinen 2007). Nykyisin näihin haasteisiin vastataan lähinnä järjestämällä mahdollisuuksia osallistua yksittäisiin altruistisiin tekoihin, projektiluonteisiin kampanjoihin tai luomalla markkinalogiikan mukaisesti kehitettyjä lyhytaikaisia vapaaehtois- tai harrastusmahdollisuuksia, usein käyttäen hyödyksi sosiaalista mediaa ja muita verkkovälitteisiä mahdollisuuksia. Tulevaisuus näyttää, onnistuvatko järjestöt löytämään uusia osallistumisen muotoja yhteisölliseen, aatteelliseen ja demokraattiseen toimintaan esimerkiksi yhteisöllisyyden uudenlaisista muodoista ja tulkinnoista tai "pop-up"-tyyppisestä kansalaistoiminnasta vai jäävätkö ne odottamaan, että kollektiivinen toiminta alkaa taas kiinnostaa ihmisiä.

5.4 Lopuksi: käytännön johtopäätöksiä ja kysymyksiä toimijoille

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli lisätä ymmärrystä siitä, millaisia toimijoita suomalaiset valtakunnalliset nuorisojärjestöt ovat osana nuorisotyön kenttää sekä miten kansainvälisesti havaittu kolmannen sektorin hybridisaatiokehitys niiden toiminnassa mahdollisesti näkyy. Tutkimuksen keskeinen yleisö on akateeminen yhteisö, mutta tulokset tarjoavat olennaisia havaintoja ja pohdittavaa myös järjestöille itselleen, niiden rahoittajille, muille yhteistyökumppaneille ja kouluttajille. Tässä luvussa käsittelen johtopäätöksiäni käytännön näkökulmasta osoittaen tutkimuksesta nousevia havaintoja ja niistä johdettavia kysymyksiä näille toimijoille. Luvun innoittajana on institutionaalisia logiikkoja tutkineen Jason Jayn (2013) havainto. Hänen mukaansa riskinä on, että organisaation sisäiset toimijat eivät havaitse ristiriitaisten logiikkojen aiheuttamia paradokseja ajoissa vaan ajautuvat tilanteisiin, joissa jonkun logiikan mukainen toiminta muuttuu mahdottomaksi toisen logiikan painoarvon asteittaisen kasvun myötä. Siksi ulkopuolisella tarkkailijalla – esimerkiksi tutkijalla – voi olla rooli huomion kiinnittämisessä asiaan ajoissa, mikä voi auttaa havaitsemaan myös etsimään uusia reittejä törmäysten välttämiseksi.

Tutkimustulokseni ja niiden tulkinta nostavat esiin monenlaisia ajatuksia valtakunnallisista nuorisojärjestöistä ryhmänä, mutta yksittäisiä järjestöjä koskevia johtopäätöksiä niistä ei voi tehdä. Järjestöt voivat kuitenkin itse tehdä itseanalyysiä siitä, millaisia ne tämän tutkimuksen tulosten ja käsitteellisten työkalujen valossa ovat yhtäältä kolmannen sektorin tai kansalaisyhteiskunnan toimijoina, toisaalta nuorisotyön ja -politiikan toteuttajina. Tämä voi auttaa niitä arvioimaan, ovatko ne sellaisia kuin haluavat olla.

Tutkimukseni yhteenveto-osassa esittelemäni institutionaalisten logiikkojen näkökulma tuottaa itseanalyysille perustan, jonka tueksi olen kerännyt apukysymyksiä, jotka näkyvät taulukossa 4. Analysoimalla erilaisten institutionaalisten logiikkojen merkitystä vaikkapa erikseen nuorten osallistujien, jäsenten, hallituksen jäsenten ja työntekijöiden kanssa järjestö voi saada arvokasta tietoa siitä, miltä sen toiminta eri sidosryhmien näkökulmasta vaikuttaa ja tehdä sen perusteella aiempaa paremmin informoituja päätöksiä.

Itseanalyysin jälkeen järjestön toimijat voivat alkaa esittää tarkentavia kysymyksiä logiikkojen välisistä suhteista: Ovatko kaikki järjestölle ylipäänsä relevantteja tai jääkö joku pois? Onko joku logiikoista selvästi tärkein ja muut sille alisteisia? Miten se näkyy? Mitä se tarkoittaa eri logiikkojen mukaiselle toiminnalle käytännössä? Jos joku logiikoista on nostettu muita tärkeämmäksi, tarkoitataako se, että vastuu järjestön toiminnasta määräytyy sen mukaisesti vai ollaanko kuitenkin vastuussa useille tahoille? Miten se tapahtuu käytännössä? ¹⁷

¹⁷ Tätä keskustelua käydessä voi olla kiinnostava seurata myös sen herättämiä tunteita. Tuntuuko jonkun logiikan nostaminen toisen ohi mahdottomalta, nololta tai kummalliselta? Voiko kaikista logiikoista puhua, vai onko joku näkökulma tabu? Havainnot voivat heijastella keskustelijoiden sisäistämiä institutionaalisia sääntöjä, normeja tai itsestään selvänä pitämiä oletuksia siitä, mikä on lain mukaan oikein, järjestön toiminnassa sopivaa tai ylipäänsä mahdollista. Voi kuitenkin olla, että käytäntö muut-

TAULUKKO 4 Institutionaalsiin logiikoihin perustuva työkalu järjestöjen itseanalyysiin.

Institutionaalinen logiikka	Kysymyksiä analyysin avuksi
Yhteisölogiikka	Millaisia nuorten yhteisöjä järjestön piirissä on? Mikä merkitys niillä on järjestön perustehtävän kannalta? Mikä nuoria niihin sitoo? Mikä niissä edistää nuorten keskinäistä luottamusta? Millaiset järjestön toimintatavat edistävät nuorten yhteisöjen mahdollisuuksia päättää itse toiminnastaan? Kenelle yhteisölogiikan mukaisesta toiminnasta ollaan vastuussa? Miten vastuu konkretisoituu?
Valtiologiikka	Millaisen valtion (kunnan) asettamien yleisyhteiskunnallisten tehtävien hoitamiseen järjestö osallistuu? Mitä näiden tehtävien hoitaminen järjestöltä edellyttää? Mikä rooli nuorilla niissä on? Kuka tai ketkä arvioivat, onko noissa tehtävissä onnistuttu? Millaisia julkisia resursseja järjestö käyttää? Kenelle valtiologiikan mukaisesta toiminnasta ollaan vastuussa? Miten vastuu konkretisoituu?
Markkinalogiikka	Millaisilla markkinoilla järjestö toimii? Millaisista asioista se kilpailee muiden markkinoilla olevien kanssa? Millaisia tuotteita se markkinoille tuottaa? Ketkä ovat asiakkaita? Mitä kilpailussa menestyminen edellyttää järjestöltä? Miten menestystä markkinoilla mitataan? Kenen näkemys tuotteiden laadusta on olennainen? Kenelle markkinalogiikan mukaisesta toiminnasta ollaan vastuussa? Miten vastuu konkretisoituu?
Ammattikunnan logiikka	Minkä ammattialan piiriin järjestö ensisijaisesti kuuluu? Miten tuolla alalla määritellään laadukas työ? Millainen järjestö haluaa olla suhteessa ammattialan muihin toimijoihin? Miten järjestön pitää toimia, jotta työntekijät voivat tuntea ammatillista ylpeyttä oman ammattialansa viite-ryhmässä? Kuka tai ketkä arvioivat, onko järjestön toiminta ammattimaista? Mitä tapahtuu, jos nämä tahot havaitsevat järjestön epäammattimaiseksi? Nämä kysymykset voi käsitellä erikseen kaikkien niiden ammattialojen näkökulmista, jotka järjestössä ovat edustettuina
Demokratialogiikka	Ketkä järjestössä päättävät? Entä ketkä asettavat agendan? Ketkä järjestön omistavat eli voivat päättää vaikkapa sen lopettamisesta? Millaisia rooleja järjestön jäsenillä on? Kuka arvioi yhdistysdemokratian tilaa? Millainen yhteiskunnallinen vaikuttaja järjestö on? Millainen vaikuttaja se haluaa olla? Mitkä ovat järjestön tärkeimmät vaikuttamiskanavat ja -keinot? Ketkä noita kanavia käyttävät eli ketkä tekevät vaikuttamistyötä? Kuka määrittää, onko vaikuttamistyö onnistunut?
Aate- ja altruismilogiikka	Millaisille aatteille tai ideologioille järjestön toiminta perustuu? Miten ne näkyvät järjestössä? Mikä merkitys aatteella on sille, miten nuoret sitoutuvat järjestöön? Miten järjestön kautta voi täyttää tarvetta edistää aatetta tai tehdä hyvää muille ihmisille? Mitä järjestöltä edellyttäisi, että se mahdollistaisi nuorten aatteellista tai altruistista toimintaa? Kenelle aate- ja altruismilogiikan mukaisesta toiminnasta ollaan vastuussa?
Joku muu logiikka, mikä?	Jääkö joku järjestön olemassaolon tai päätavoitteiden ulottuvuus huomiotta yllä olevien logiikkojen ja niitä avaavien kysymysten valossa? Millaisesta logiikasta siinä voi olla kysymys? Onko esimerkiksi uskonnon logiikka järjestölle olennainen? Tai joku muu, vielä nimeämätön logiikka? Mikä?

tuu nopeammin kuin instituutiot tai että jonkun keskustelijan kokemuksen mukaan toisella toimintakentällä mahdollisia ovat myös muut näkökulmat – keskustelussa kannattaa siis olla avoin erilaisille näkemyksille.

Tämän institutionaalisten logiikkojen käyttöön perustuvan analyysin jälkeen järjestö voi palata peruskysymykseen, joka tämän tutkimuksen näkökulmasta on: Millainen toimija järjestö on? Mikä siitä tekee kolmannen sektorin tai laajemmin kansalaisyhteiskunnan toimijan, vai onko asialla ylipäänsä mitään merkitystä järjestölle? Millainen on sen rooli nuorisotyön toimijana? Onko järjestön kaikilla toimijaryhmillä yhteinen kuva siitä, että järjestöstä piirtyvä kuva näyttää sellaiselta kuin sen pitääkin olla?

Näiden institutionaalisiin logiikkoihin perustuvien lukuisten kysymysten lisäksi tutkimustuloksistani nousee myös muutamia muita näkökulmia järjestöille pohdittavaksi. Ensimmäinen koskee nuorten rooleja ja asemia järjestössä ja niiden suhdetta kansalaistoiminnan tulevaisuuteen. Kolmannen artikkelini (2018b) tulosten mukaan järjestöt lähestyvät nuoria joko toimijoina, oppijoina tai tuen tarpeessa olevina; täydentäviä rooleja ovat kannustettavan tai fasilitoitavan sekä asiakkaan roolit. Näistä rooleista vain osa pitää sisällään ajatuksen siitä, että nuori voi olla merkityksellinen toimija itse järjestössä tai että hänestä voi tulla aktiivinen toimija kansalaisyhteiskunnassa jollain muulla tavalla. Kun järjestöt kasvattavat nuorista aktiivisia kansalaisia yhteiskuntaan yleisesti, kuuluuko tavoitteeseen myös ajatus kasvattaa uutta järjestötoimijoiden sukupolvea? Jos, miten se käytännössä toiminnassa näkyy?

Toinen näkökulma koskee jäsenyyden merkitystä. Tutkimuksessani kävi ilmi, että monet järjestöt peilasivat jäsenmääräänsä opetus- ja kulttuuriministeriön avustuskriteereihin. Muuttuuko nuorten jäsenten merkitys järjestössä nyt, kun jäsenmääräkriteeri on poistettu? Jos jäsenyyden merkitys vähenee, keille järjestö viime kädessä on vastuussa?

Kolmas näkökulma liittyy siihen, millaista osaamista järjestöt haluavat organisaatiossaan vahvistaa. Palvelutuotantoon siirtyminen vaatii omanlaistaan osaamista, samoin laajasti levinneet managerialistiset toimintatavat, joiden omaksuminen näyttää muodostuneen lähes pakoksi sille, että järjestö voi käyttää valtionavustuksia. Onkin luonnollista, että järjestöillä on painetta palkata ihmisiä, jotka osaavat näitä asioita tai vahvistaa olemassa olevan henkilökuntansa osaamista näissä asioissa. Olennainen kysymys on, pystyvätkö samat ihmiset sekä edistämään järjestön nuoriin liittyvää perustehtävää että varmistamaan kaupalliset tai managerialistiset toimintatavat. Jos nämä ovat ristiriidassa, miten ristiriidat ratkotaan ja millä ehdoilla?

Tutkimustulosten ja niistä johdettavien kysymysten anti lienee suurin nuorisojärjestöille itselleen. Olennaisimmat nuorisojärjestöjen rahoittajille kohdistuvat kysymykset ovat, millaista järjestötoimintaa rahoittajat haluavat tukea ja millaista osaamista ne toivovat järjestöissä olevan. Mitä vahvempia ovat rahoittajien managerialistiset vaateet, sitä enemmän siihen liittyvää osaamista järjestöissä pitää olla. Kysymys on, tapahtuuko tämä muiden osaamisalueiden kustannuksella.

Osaamiseen liittyvä kysymys on luonnollisesti olennainen myös nuorisotyön ja järjestöammattilaisten kouluttajille. Onko mahdollista kouluttaa sellaisia osaajia, jotka hallitsevat kaupalliset ja managerialistiset käytännöt mutta ymmärtävät samalla nuorisotyön perustehtävät ja kansalaistoiminnan erityisyyden,

jotka osaavat antaa tilaa ja arvoa nuorten omalle yhteisölliselle toiminnalle, yhdistysdemokratian merkitykselle, aatteelliselle ja altruistiselle toiminnalle, järjestöjen yhteiskunnalliselle vaikuttamiselle ja osaavat lisäksi fasilitoida nuorten vapaaehtoista toimintaa, tukea heidän kiinnittymistään kansalaistoimintaan, kehittää uusia innovaatiota nuorisotyöhön ja niin edelleen? Lienee mahdotonta kouluttaa kaikista uusista ammattilaisista näiden kaikkien asioiden osaajia, mutta tämä tutkimus tuo lisää tietoa niistä olennaisista ulottuvuuksista, joita valinnat erilaisten osaamistavoitteiden välillä tarkoittavat.

Olen tässä tutkimuksessa kuvannut ja pyrkinyt ymmärtämään, millaisia suomalaiset valtakunnalliset nuorisojärjestöt tällä hetkellä ovat. Tulokset osoittavat järjestöillä olevan lukuisia hybridejä ominaisuuksia, joiden vuoksi niiden erityiset piirteet nimenomaan kolmannen sektorin toimijoina näyttävät osittain hämärtyvän. Tutkimustuloksiani teoreettisesti tulkitsemalla olen myös etsinyt selityksiä sille, miksi näin on ja löytänyt vastauksia etenkin institutionaalisten logiikoiden vaikutuksista järjestöjen toimintaan.

Kuten tämän viimeisen luvun lukuisat kysymykset osoittavat, en katso järjestöjen nykytilan olevan pelkkää sopeutumista ympäristön pakottaviin paineisiin. Päinvastoin, vaikka varainhankintamahdollisuuksien muutokset, rahoittajien ja muiden toimijoiden odotukset sekä yleisyhteiskunnalliset ja kulttuuriset kehityskulut vaikuttavatkin järjestöjen toimintamahdollisuuksiin ja tuottavat järjestöille paineita yhdenmukaistaa toimintatapojaan, moninaisuutta on paljon. Järjestöillä on myös hyviä mahdollisuuksia tehdä valintoja erilaisten logiikoiden välillä ja painottaa niitä erilaisin tavoin. Toiveeni on, että tämä tutkimus auttaa järjestöjä näkemään valintojen paikkoja ja tekemään tietoisia päätöksiä siitä, millaisia toimijoita ne haluavat olla. Tätä kautta järjestöt voivat itse määrittää, millaista nykyhetken ja tulevaisuuden kansalaisyhteiskuntaa ne haluavat olla rakentamassa.

SUMMARY

In the Nordic context, third-sector organizations (TSOs) form part of a multifaceted civil society and have close historical connections to social movements. They are habitually characterized by ideal-typical features such as uniting people as members, working on a voluntary basis, promoting civic ideals, being independent of the state, and having a clearly nonprofit orientation. However, today's TSOs tend to focus more on service production, commercialization and managerialism, to rely on increasing numbers of employed personnel, and face dwindling membership, especially among young people. These developments can be associated with the process of hybridization, where the boundaries of the three sectors of society – public, private, and the third sector – become blurred and organizations become hybrids.

This dissertation seeks to understand the situation better by taking a closer look at a specific group of TSOs: Finnish youth organizations nationwide active in the field of youth work. Youth work in Finland is a service provided by the public sector. The main tasks are to educate and support young people in their personal growth and socialization, to encourage them to become active citizens, and to help those in difficulties or at risk of marginalization. Municipalities are the main providers of youth work, which means that it is mainly seen as a professional activity. However, also TSOs are involved and financed by public authorities to engage in youth work.

The main research questions are: How do Finnish nationwide youth TSOs define their tasks and reasons for existence as part of the hybridizing third sector and as actors in the field of youth work? Which institutional logics influence these definitions?

The three independent articles of which the dissertation is composed focus on describing what nationwide youth organizations are and what they do, how and to whom they legitimate themselves, what kind of positions and participation opportunities they offer young people, and what kinds of hybrid characteristics can be found in them.

Four data sets were collected during the period 2014–2016. The first of these consists of 112 returned questionnaires to an internet-based survey sent to all nationwide organizations identifying themselves wholly or partly as youth organizations and registered as associations or foundations in Finland (N=177). The second data set consists of the websites of 82 organizations with young people as their main target and having at least one paid employee, and the third includes annual reports from 65 of these. The fourth data set consists of 309 pages of transcribed interview material gathered from interviews with the employed leaders of 17 of these organizations.

The analysis was based on a mixed-methods approach. The survey data and parts of the website data were analyzed and reported quantitatively in frequency tables and cross-tabulations and by comparing group averages and correlations. Other parts of the website data, annual plans and interviews were analyzed qualitatively using content and frame analysis. The empirical results

were interpreted using theoretical tools from the theory of hybrid organizations and the institutional logics theory.

The results help to shed light on the multifaceted field of Finnish youth TSOs operating nationwide and divisible into five classes: leisure time, social reinforcement and youth education, interest, activist, and religious (Christian) organizations having various specific objectives and focus groups. The overall aims of all these organizations fall under public Finnish youth policy and the Youth Act. The TSOs support young people's growth by providing educational activities and various participation opportunities as members, volunteers, and in activities without becoming members. In the websites of the TSOs investigated, membership was the most common way to approach young people. However, young people's roles in defining and governing the organizations differ significantly across organizations with the strongest positions found in activist organizations.

The youth organizations legitimate themselves most often to their sponsors or members. Many of their legitimation arguments are based on the moral justification common to the youth work field in general. At the same time, they display complementary roles in terms of specific aims, focus groups or quality of work. This is emphasized by legitimation arguments pointing out how the youth TSOs afford young people civic participation opportunities, reach out to specific target groups, or show effectiveness in a managerialistic manner. Interestingly, the legitimation arguments do not form a coherent picture of a legitimate TSO in the field of youth work as such. Instead, the leaders interviewed justified the essence of the organization as part of the third sector by using a variety of different arguments, while for some the whole question was of minor importance.

The youth organizations frame their approaches to youth participation in five ways, which differ in how they define the need for participation, whom they see as the main actors, and what kinds of roles they provide for youth. In three master frames, young people are seen either as agents, learners, or targets of support. Two subordinate frames expand the scope of the organizations by approaching youth either as in need of facilitation or as customers.

The youth TSOs studied have several hybrid characteristics. In addition to being accountable to internal audiences, most organizations reported a need to legitimate themselves to actors beyond the third sector and used legitimation arguments apparently originating in the public or private sectors. Moreover, some of their approaches to youth participation are defined in ways more closely related to the other two sectors, notably that of a customer. The results also indicate that higher numbers of employees and specific types of funding lead to weaker positions for young members and volunteers in the organization. However, the relations are complex and employed professionals may also be used to facilitate young people's participation.

An interpretation of the results using the framework of the institutional logics theory shows that Finnish youth TSOs apply six institutional logics in describing what they do and why. State, market, and professional logics are

commonly used, revealing the inherent hybridity of these organizations. The logics of community and democracy as well as that of ideology and altruism that the dissertation introduces as a new institutional logic, include elements used to underline the specific features of these organizations as distinct from the other two sectors. These three institutional logics also enable young people to play key roles in the TSOs.

Applying several logics resulting in hybrid combinations may cause contradictions as the various logics are not always easy to reconcile. However, these combinations can also generate new and innovative activities. This dissertation claims that in order to display specific third-sector characteristics, at least one of the three logics typical for TSOs – the logics of community, democracy or ideology and altruism – should dominate in the organization.

In order to encourage third sector organizations to contemplate self-analyses of their hybrid logics, the research concludes by introducing a toolbox of questions for third-sector practitioners. By presenting this practically oriented tool, the research seeks to encourage TSOs to be more aware of their situation and make better informed decisions on what kind of organizations they want to be in the future.

LÄHTEET

- Acheson Nick 2014. Change and the practices of actors in civil society: towards an interpretivist exploration of agency in third sector scholarship. *Voluntary Sector Review* 5 (3), 293–312.
- Alapuro Risto 2010. Introduction: Comparative Approaches to Associations and Civil Society in Nordic Countries. Teoksessa Alapuro Risto & Henrik Stenius (toim.) *Nordic Associations in a European Perspective*. Baden-Baden: Nomos, 11–28.
- Alapuro Risto & Henrik Stenius 1987. Kansanliikkeet loivat kansakunnan. Teoksessa Alapuro Risto, Liikanen Ilkka, Smeds Kerstin, Stenius Henrik (toim.) *Kansa liikkeessä*. Helsinki: Kirjayhtymä, 8–52.
- Alasuutari Pertti 2011. *Laadullinen tutkimus 2.0. Neljäs, uudistettu painos*. Tampere: Vastapaino.
- Allianssi 2018. Suomen nuorisoyhteistyö - Allianssi ry:n nettisivut. Mikä Allianssi? <http://alli.fi/allianssi/mika+allianssi/> Luettu 9.4.2018.
- Anheier Helmut K. 2005. *Nonprofit Organizations. Theory, management, policy*. London and New York: Routledge.
- Asetus 211/2017. Valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä ja -politiikasta.
- Barnette, J. 2010. Likert Scaling. Teoksessa Neil J. Salkind (Ed.), *Encyclopedia of Research Design*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc., 715–719.
- Battilana Julie & Silvia Dorado 2010. Building Sustainable Hybrid Organizations: The Case of Commercial Microfinance Organizations. *Academy of Management Journal* 53 (6), 1419–1440.
- Battilana Julie & Matthew Lee 2014. Advancing Research on Hybrid Organizing - Insights from the Study of Social Enterprises. *The Academy of Management Annals*, 8 (1), 397–441.
- Beckert Jens 2010. Institutional Isomorphism Revisited: Convergence and Divergence in Institutional Change. *Sociological Theory* 28 (2), 150–166.
- Benford, R.D. & Snow, D.A. 2000. Framing processes and Social Movements: An overview and Assessment. *Annual Review of Sociology*, 26, pp. 611–639.
- Billis David 2010. Towards a theory of hybrid organizations. Teoksessa D. Billis (toim.): *Hybrid Organizations and the Third Sector. Challenges for Practice, Theory and Policy*. Basingstoke, Hampshire/New York: Palgrave Macmillan, 46–69.
- Bob Clifffors 2011. Civil and uncivil society. Teoksessa: Michael Edwards (toim.) *The Oxford Handbook of Civil Society*. Oxford/New York: Oxford University Press, 201–219.
- Bourdieu Pierre & Wacquant Loïc J.D. 1992: *An Invitation to Reflexive Sociology*. Polity Press. Chicago: University of Chicago Press.
- Boxenbaum Eva & Stefan Jonsson 2008. Isomorphism, Diffusion and Decoupling. Teoksessa Greenwood, Royston, Christine Oliver, Kerstin Sahlin & Roy Suddaby (toim.). *The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism*. London, Thousand Oaks, New Delhi, Singapore: SAGE Publications.

- Bromley Patricia & John W. Meyer 2017. "They Are All Organizations": The Cultural Roots of Blurring Between the Nonprofit, Business, and Government Sectors. *Administration & Society* 49 (7), 939–966.
- Brown L. David, Alnoor Ebrahim & Srilaha Batliwala 2011. Governing International Advocacy NGOs. *World Development* 40 (6), 1098–1108.
- Cederlöf Petri 2007. Nuorisotoimet rakennemuutoksen kynnyksellä. Selvitys kunnallisen nuorisotyön asemasta ja haasteista kunta- ja palvelurakenteen uudistuksessa, sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyöstä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaalit 14.
- Coleman James S. 1986. Social Theory, Social Research, and a Theory of Action. *The American Journal of Sociology* 91 (6), 1309–1335.
- Connolly Nuala 2017. Key challenges of youth work today – An introduction. Teoksessa Schild Hanjo, Nuala Connolly, Francine Labadie, Jan Vanhee & Howard Williamson (toim.). *Thinking seriously about youth work. And how to prepare people to do it. Youth knowledge #20*. Strasbourg: Council of Europe and European Commission, 161–168.
- Corbin Juliet & Anselm Strauss 2012. *Basics of Qualitative Research (3. painos): Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Thousand Oaks: Sage Publications. Sage Research Methods Online.
- Cornelissen, J.P. & Werner, M.D. 2014. Putting Framing in Perspective: A Review of Framing and Frame Analysis across the Management and Organizational Literature, *The Academy of Management Annals*, 8(1), 181–235.
- Cunningham Hugh 2012. Youth in the life course – a history. Teoksessa Coussée, Howard Williamson & Griet Verschelden (toim.) *History of youth work in Europe. Relevance for today's youth work policy. Volume 2*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 13–22.
- Czarniawska Barbara 2008. *A Theory of Organizing*. Edward Elgar. Cheltenham, UK. Northampton, MA, USA.
- Davies Bernand 2010. What do we mean by youth work? Teoksessa Janet R. Batsleer & Bernard Davies. *What is Youth Work? Learning matters*. Exeter: Sage Publications, 1–7.
- della Porta Donnatella (toim.) 2014. *Methodological practices in social movement research*. Oxford/New York: Oxford University Press.
- della Porta Donnatella & Mario Diani 2011. Social Movements. Teoksessa: Michael Edwards (toim.) *The Oxford Handbook of Civil Society*. Oxford/New York: Oxford University Press, 68–79.
- Desse Fabrice 2012. The Role and Structure of Civil Society Organizations in National and Global Governance. Evolution and outlook between now and 2030. WO 6. AUGUR. Challenges for Europe in the world in 2030. European Commission. Seventh Framework Programme. http://www.augurproject.eu/IMG/pdf/cso_note_provisional_draft5_june_2012.p Luettu 31.3.2018.

- DiMaggio Paul & Walter W. Powell 1983. The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review* 48 (2), 147-160.
- Edwards Michael 2011. Introduction: Civil Society and the Geometry of Human Relations. Teoksessa: Michael Edwards (toim.) *The Oxford Handbook of Civil Society*. Oxford/New York: Oxford University Press, 3-14.
- Ehrenberg John 2011. The History of Civil Society Ideas. Teoksessa: Michael Edwards (toim.) *The Oxford Handbook of Civil Society*. Oxford/New York: Oxford University Press, 15-27.
- Eikenberry Angela M & Jodie Drapal Kluver 2004. The Marketization of the Nonprofit Sector: Civil Society at Risk? *Public Administration Review* 64 (2), 132-140.
- Eliasoph Nina 2011. Civil Society and Civility. Teoksessa: Michael Edwards (toim.) *The Oxford Handbook of Civil Society*. Oxford/New York: Oxford University Press, 220-231.
- Ellis Paine Angela, Nick Ockenden & Joanna Stuart 2010. Volunteers in hybrid organizations: A marginalised majority? Teoksessa D. Billis (toim): *Hybrid Organizations and the Third Sector. Challenges for Practice, Theory and Policy*. Basingstoke, Hampshire/New York: Palgrave Macmillan, 93-113.
- von Essen Johan & Lars Svedberg 2010. Organisationer och engagemang i det svenska civilsamhället. Teoksessa von Essen Johan (toim.), Susanne Lundåsen, Lars Svedberg & Lars Trägårdh: *Det svenska civilsamhället - en introduktion*. Stockholm: Forum för Frivilligt Socialt Arbete, 29-56.
- Eto Mikiko 2012. Reframing Civil Society from Gender Perspectives: A Model of a Multi-layered Seamless World. *Journal of Civil Society* 8 (2), 101-121.
- Euroopan komissio 2015. Youth work and non-formal learning in Europe's education landscape. A quarter of a century of EU cooperation for youth policy and practice. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Evers Adalbert 2009. Civicness and Civility: Their Meanings for Social Services. *Voluntas* 20 (3), 239-259.
- Flash Eurobarometer 375 2013. European youth: Participation in democratic life. http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_375_en.pdf Luettu 13.6.2017.
- Feldmann-Wojtachnia Eva, Anu Gretschel, Vappu Helmisaari, Tomi Kiilakoski, Aila-Leena Matthies, Sigrid Meinhold-Henschel, Roland Roth & Pia Tasanko 2010. Youth participation in Finland and in Germany. Status analysis and data based recommendations. The Finnish Youth Research Network & Forschungsgruppe Jugend & Europa am CAP.
- Fligstein Neil & Doug McAdam 2011. Toward a General Theory of Strategic Action Fields. *Sociological Theory* 29 (1), 1-26.
- Forkby Torbjörn & Tomi Kiilakoski 2014. Building capacity in youth work: Perspectives and practice in youth clubs in Finland and Sweden. *Youth & Policy* 112, 1-17.

- Fowler Alan 2011. Development NGOs. Teoksessa: Michael Edwards (toim.) *The Oxford Handbook of Civil Society*. Oxford/New York: Oxford University Press, 42-54.
- Friedland, Roger & Robert R. Alford 1991. Bringing society back in: Symbols, practices and institutional contradictions. Teoksessa W. Powell & P. J. DiMaggio (toim.) *The new institutionalism in organizational analysis*. Chicago: University of Chicago Press, 232-263.
- Goffman, E. 1974. *Frame Analysis. An Essay on the Organization of Experience*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Greenwood Royston, Christine Oliver, Kerstin Sahlin & Roy Suddaby 2008. Introduction. Teoksessa Greenwood, R., Oliver, C., Sahlin K., & Suddaby, R. (toim.). *The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism*. London: Sage, 1-46.
- Gretschel Anu 2007. Nuori - ei asiakkaaksi vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Hoikkala Tommi & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä*. Helsinki: Nuorisotutkimuverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 243-262.
- Gretschel Anu 2017. Nuorisotyön tarpeellisuutta kuntapäätäjille perustelemassa: ehdotus arvioinnin menetelmäpaketiksi. Teoksessa Hoikkala Tommi & Johanna Kuivakangas (toim.). *Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet*. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 42. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196, 295-304.
- Gronow Antti 2006. Instituutiot taloustieteessä ja sosiologiassa: pragmatistinen kritiikki. *Sosiologia* 43 (2), 93-106.
- Grönlund Henrietta 2011. Identity and Volunteering Intertwined: Reflections on the Values of Young Adults. *Voluntas* 22, 852-874.
- Grönlund Henrietta & Anne Birgitta Yeung 2006. Kirkko - altruististen arvojen yhteisö? *Yhteiskuntapolitiikka* 71 (6), 656-658.
- Hall Peter Dobkin 2006. A Historical Overview of Philanthropy, Voluntary Associations, and Nonprofit Organizations in the United States, 1600-2000. Teoksessa Powell Walter W & Stenberg Richard: *The Nonprofit sector. A Research Handbook*. Second Edition. New Haven: Yale University Press, 32-65.
- Halme Jyrki 2015. Työttömien yhdistykset Suomessa. Opportunistiset strategiat selviytymiskeinona. *Kansalaisyhteiskunta* 6 (1), 28-50.
- Harisalo Risto 2009. *Organisaatioteoriat*. University of Tampere. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print. 2. painos.
- Harris Anita, Johanna Wyn & Salem Younes 2010. Beyond apathetic or activist youth. 'Ordinary' young people and contemporary forms of participation, *Young* 18(9), 9-32.
- Hasenfeld Yeheskel & Benjamin Gidron 2005. Understanding Multi-purpose Hybrid Voluntary Organizations: The Contributions of Theories on Civil Society, Social Movements and Non-profit Organizations. *Journal of Civil Society* 1(2), 97-112.

- Hatch Mary Jo with Ann L. Cunliffe 2006. *Organization Theory. Modern, Symbolic and Postmodern Perspectives*. Second edition. Oxford: Oxford University Press.
- HE 111/2016 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi nuorisolaiksi.
- Helander Voitto 1998. *Kolmas sektori*. Helsinki: Gaudeamus.
- Helander Voitto 2004. *Paikallisyhdistykset kunta-areenalla. KuntaSuomi 2004 – tutkimuksia nro 45. Acta Nro 64*. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Helsinki 2018. Helsingin kaupungin nuorisopalvelut <http://munstadi.fi/> Luettu 20.4.2018.
- Helve, Helena 2009. The Finnish perspective: youth work, policy and research. Teoksessa G. Verschelden et al. (eds.) *The history of youth work in Europe*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 117-129.
- Henriksen Lars Skov, Steven Rathgeb Smith & Annette Zimmer 2015. *Welfare Mix and Hybridity. Flexible Adjustments to Changed Environments. Introduction to the Special Issue. Voluntas 25*, 1591-1600.
- Hirvonen Elina 2000. Nuorisojärjestöt valtakunnallisen nuorisostrategian toteuttajina – vaiko tuottajina? *Nuorisotutkimus 18 (3)*, 65-71.
- Hoikkala Tommi 1991. Is There Youth as an Empirical and Social Category? Teoksessa Ehrnrooth Jari & Lasse Siurala (toim.). *Construction of Youth*. Helsinki: VAPK-Publishing. Finnish Youth Research Society, 38-50.
- Hoikkala Tommi & Johanna Kuivakangas 2017. Repa, Kirsti ja maisteri nuorisopedagogiikoiden pyörteissä – johdanto. Teoksessa Hoikkala Tommi & Johanna Kuivakangas (toim.). *Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 42*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196, 10-32.
- Honkasalo Veronika & Anne-Mari Souto 2007. Monikulttuurinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala Tommi & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 115-138.
- Horelli Liisa, Lotta Haikkola & Tiina Sotkasiira 2007. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa Hoikkala Tommi & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 217-242.
- Hustinx Lesley 2010. Institutionally Individualized Volunteering: Towards a Late Modern Re-Construction. *Journal of Civil Society, Vol 6, No 2*, 165-179.
- Hustinx Lesley & Frans Lammertyn 2003. Collective and Reflexive Styles of Volunteering: A Sociological Modernization Perspective. *Voluntas. Vol 14 (2)*, 167-187.
- Hvenmark Johan & Johan von Essen 2010. A Civic Trinity in Transformation? Changing patterns and perspectives on membership, volunteering and citizenship in Swedish civil society. Paper submitted to the ninth international conference of the International Society for Third Sector Research, Kadir Hass University, Istanbul, Turkey, July 7-10, 2010.

- Hvenmark Johan & Larsson Ola Segnestam 2011. Teaching Management to Civil Society Leaders. Teoksessa Wikström & Zimmer (eds.): Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 177-190.
- Hölttä Elina 2013. Nuorisojärjestöjen sisäinen demokratia, demokratiakasvatus ja osallistuminen. Pro gradu -tutkielma. Aikuiskasvatustiede. Yhteiskuntapolitiikka. Kasvatustieteiden laitos. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Jyväskylän yliopisto.
- Ilmonen Kaj 2007. Suomalaiset yhdistykset ja luottamus vuosituhannen vaihteessa. Sosiologia 44 (1), 3-18.
- Ilonen, Milla 2009. "Ett' vois olla siellä missä ne muutkin" Nuorisotyötä tekevien järjestöjen ja vähemmistöryhmiin kuuluvien nuorten käsityksiä ja kokemuksia yhdenvertaisesta nuorisotyöstä. Helsinki: Suomen nuorisoyhteistyö - Allianssi ry.
- Ilves Kirsi 1998. Stadi ja sen nuoret. Nuorisotyötä Helsingissä 1948-1997. Helsinki: Helsingin kaupunki / Nuorisoasiainkeskus.
- ISA 2001. Code of Ethics. International Sociological Association.
http://www.isa-sociology.org/about/isa_code_of_ethics.htm
- Jaakkola Jouko, Pulma Panu, Satka Mirja & Urponen Kyösti 1994. Armeliaisuus, yhteisöapu, sosiaaliturva. Suomalaisten sosiaalisen turvan historia. Sosiaaliturvan keskusliitto. Helsinki. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.
- Jay Jason 2013. Navigating Paradox as a mechanism of Change and Innovation in Hybrid Organizations. Academy of Management Journal 56 (1), 137-159.
- Jeffs Tony & Mark K. Smith 2010. Introducing youth work. Teoksessa Jeffs & Smith (toim). Youth Work Practice. Hampshire: Palgrave Macmillan, 1-14.
- Johanson Jan-Erik & Jarmo Vakkuri 2018. Governing hybrid organizations. Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge.
- Johansson Frank 2017. Hyvän tekemisen markkinat. Helsinki: Gaudeamus.
- Jäger Urs P. & Andreas Schröer 2014. Integrated Organizational Identity: A Definition of Hybrid Organizations and a Research Agenda. Voluntas 25, 1281-1306.
- Kansalaisyhteiskunta 2018. Kansalaisfoorumien ylläpitämä järjestöhakemisto.
<https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/jarjestohakemisto>. Viitattu 5.1.2018.
- Kaldor Mary 2006. Globaali kansalaisyhteiskunta: vastaus sodan ongelmaan (Alkuteos: Global Civil Society 2003, suom. Maria Lyytinen). Helsinki: Like.
- Kaunismaa Pekka & Kimmo Lind 2008. Generalisteja vai spesialisteja? Ammatillisen järjestötyön kvalifikaatioiden tarkastelua kirjassa Anne Holopainen, Kimmo Lind & Jorma Niemelä (toim.) Ammattikorkeakoulu kansalaistoiminnassa. Oikeusministeriö julkaisu 2008:7, 110-123.
- Keränen Marja 2017. Hallinnallistuuko kansalaistoiminta? Valtion ja kansalaisyhteiskunnan suhteet hallinnan paradigmojen muutoksessa. Teoksessa Kestilä-Kekkonen Elina & Paul-Erik Korvela (toim.) Poliittinen osallistuminen. Vanhan ja uuden osallistumisen jännitteitä. Jyväskylä: SoPhi. 134-160.

- Kiilakoski, Tomi 2007. Kasvu moneen suuntaan – kriittinen pedagogiikka ja nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, T. & Sell, A. (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 57–78.
- Kiilakoski Tomi 2012. Nuorisotalotoiminnan kehittäminen. Teoksessa Komonen Katja, Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 125–148.
- Kiilakoski Tomi 2014. Pilareiden varassa. Kommenttipuheenvuoro – nuorisotyön tulevaisuus. Nuorisotutkimus 32 (2), 60–70.
- Kiilakoski Tomi 2017. Saying, doing, relating – Reflecting on youth work praxis in Finland. Teoksessa Schild Hanjo, Nuala Connolly, Francine Labadie, Jan Vanhee & Howard Williamson (toim.). Thinking seriously about youth work. And how to prepare people to do it. Youth knowledge #20. Strasbourg: Council of Europe and European Commission, 53–62.
- Kiilakoski Tomi & Leena Suurpää 2015. Nuorisolakiuudistuksen aluekierros. Tusina tutkijahavaintoja. Kommentti.fi Nuorisotutkimuksen verkkokanava. <http://www.komentti.fi/node/1082> (Luettu 27.2.2018.)
- Kitchener, Karen Strohm & Richard F. Kitchener 2009. Social science research ethics: Historical and philosophical issues. In D. Mertens, & P. Ginsberg (toim.) The handbook of social research ethics. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications Inc, 5–23.
- Kivijärvi Antti 2015. Etnisyyden merkityksiä nuorten vertaissuhteissa. Tutkimus maahanmuuttajataustaisten ja kantaväestön nuorten kohtaamisista nuorisotyön kentillä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 162.
- Klandermans Bert & Suzanne Staggenborg (toim.) 2002. Methods of Social Movement research. Social Movements, Protest, and Contention. Volume 16. Minneapolis, London: University of Minnesota Press.
- Knutsen Wenjue Lu 2012. Adapted institutional Logics of Contemporary Nonprofit Organizations. Administration & Society 44 (8), 985–1013.
- Knutsen Wenjue 2016. The Non-profit Sector is Dead, Long live the Non-profit Sector! Voluntas 27 (4), 1562–1584.
- Kontinen Tiina, Anja Onali & Sara Robinson-Moncada 2015. Kehitysjärjestöt hybridioorganisaatioina: toiminnan logiikat suomalaisessa ja liberalisessa kansalaisjärjestössä. Kansalaisyhteiskunta 6 (1), 97–123.
- Konttinen Esa 2010. Suomalaisen ympäristöliikkeen valtiosuhteet. Teoksessa Konttinen Esa & Jukka Peltokoski. Verkostojen liikettä. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Jyväskylän yliopisto.
- Konttinen Esa 2012. Kansalaisyhteiskunta ja kollektiivisen toiminnan koordinaatit – tarkastelussa ympäristöliike. Teoksessa Nikula Jouko & Granberg Leo (toim.): Talonpoikaisuuden ja post-sosialismin jäljellä. Todellisuuksia tutkimassa Ilkka Alasen seurassa. Traces of peasantry and post-socialism – researching realities with Ilkka Alanen. Sophi 118. Juvenes Print. Tampere: Tampereen Yliopistopaino, 161–175.

- Konttinen Esa ja Jukka Peltokoski 2010. Liikkeet liikkeessä. Teoksessa Konttinen & Peltokoski (toim): Verkostojen liikettä. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Jyväskylän yliopisto, 2–23.
- Koski Pasi 2012. Palkattu seuraan – mitä seuraa? Seuratoiminnan kehittämistuen tulokset. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 263. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES.
- Kreutzer Karin & Urs Jäger 2011. Volunteering Versus Managerialism: Conflict over Organizational Identity in Voluntary Associations. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* 40 (4), 634–661.
- Kurikka Päivi 1999. Ruohonjuurilla suhisee – paikalliset nuorisoyhdistykset osana kolmatta sektoria. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry ja Suomen Kuntaliitto.
- Kuula, Arja 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Laitinen Hanna 2018a. Miten ja kenelle valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat toimintansa? *Sosiologia* 55 (1), 28–44.
- Laitinen Hanna 2018b. Empowering New Agents of Civil Society or Fostering Good Citizens? Framing Youth Participation in Finnish Youth Organizations. *Journal of Civil Society*, 14 (4), 328–345.
DOI: 10.1080/17448689.2018.1518770
- Laitinen Hanna & Riikka Taavetti 2016. Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet. *Yhteiskuntapolitiikka* 81 (1), 55–68.
- Laitio Tommi 2014. Sukupolvi kerrallaan. Puheenvuoro – nuorisotyön tulevaisuus. *Nuorisotutkimus* 32 (2), 34–42.
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999.
- Larsson Ola Segnestam 2009. Ideologi och ideella organisationer. En förstudie av ideologibegreppet i svensk forskning och praktik. Arbetsrapportserie nr 60. Enheten för forskning om det civila samhället. Stockholm: Ersta Sköndal Högsola.
- Lausuntopalvelu 2015. Lausuntopyynnöt. Nuorisolain uudistaminen – työryhmän esitys uudeksi nuorisolaiksi. Vastausaika päättyi 30.11.2015. <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/ShowAllProposalAnswers?proposalId=b055b1d4-6ac5-401d-9236-ce063451b0de> (Luettu 27.2.2018.)
- Lindekilde, L. 2014. Discourse and Frame Analysis. Teoksessa della Porta Donnatella (toim.) *Methodological Practices in Social Movement Research*. Oxford: Oxford University Press, 195–227.
- Lochocki Timo. 2010 Trends, Causes and Patterns of Young People’s Civic Engagement in Western Democracies. A review of literature. Oslo/Bergen: Centre for Research on Civil Society and Voluntary Sector.
- Luomanen Jari 2010. Straussilainen grounded theory –menetelmä. Teoksessa Ruusuvoori Johanna, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino, 351–371.
- Matthies Aila-Leena 2007. Toisenlainen kolmas sektori. Pohjoismaiden sosiaali- ja terveysjärjestöt tutkimuksen valossa. *Yhteiskuntapolitiikka* 72 (1), 57–71.

- Matthies Aila-Leena, Ulla Kotakari ja Marianne Nylund 1996. Yksittäisilmiöt yhteisanalyysissä. Teoksessa Aila-Leena Matthies, Ulla Kotakari & Marianne Nylund (toim.): Välttävät verkostot. Tampere: Vastapaino, 243–254.
- Maier Florentine & Michael Meyer 2011. Managerialism and Beyond. Discourses of Civil Society Organization and Their Governance Implications. *Voluntas* 22, 731–756.
- Merikivi, Jani, Sami Myllyniemi & Mikko Salasvuo (toim.) 2016. Media hanskassa. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 mediasta ja liikunnasta. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Valtion liikuntaneuvosto.
- Metsämuuronen Jari 2011: Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. E-kirja Tutkijalaitos. International Methelp Oy. Kankainen Tomi 2007. Yhdistykset, instituutiot ja luottamus. Väitöskirja. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social research 326.
- Meyer John W. & Rowan Brian 1977. Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology* 83 (2), 340–363
- Minkoff Debra C. 2002. The Emergence of Hybrid Organizational Forms: Combining Identity-Based Service Provision and Political Action. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* 31 (3), 377–401.
- Mulari Timo 2016. Erityisasiantuntija. Asiantuntijahaastattelu. Raha-automaattiyhdistys. 8.6.2016.
- Muukkonen Martti 2009. Framing the Field. Civil society and Related Concepts. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* 38 (4), 684–700.
- Myllyniemi Sami 2008. Mitä kuuluu? Nuorisobarometri. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 88. Helsinki: Opetusministeriö, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto.
- Myllyniemi Sami 2009. Taidekohtia. Nuorisobarometri. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 97. Helsinki: Opetusministeriö, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto.
- Myllyniemi Sami ja Päivi Berg 2013. Nuoria liikkeellä. Nuorten vapaa-aikatutkimus. Nuorisoasiain neuvottelukunnan julkaisuja nro 49. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto, Nuorisoasiain neuvottelukunta, Nuorisotutkimusverkosto.
- Myllyniemi Sami ja Tomi Kiilakoski 2017. Tilasto-osio. Teoksessa Pekkarinen Elina & Myllyniemi Sami. Opin polut ja pientareet. Nuorisobarometri. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 200, Kenttä. Helsinki: Opetusministeriö, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto, 9–118.
- Myrskylä Pekka 2012. Maahanmuutto ja nuorten syrjäytymisriskit pääkaupunkiseudulla. *Kvartti* 2/2012, 14–22.
- Määttä Mirja & Pia Tasanko 2012. Nuorisotyön tehtävä ohjelma(yhteis)kunnassa. Teoksessa Komonen Katja, Leena Suurpää &

- Markus Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, s. 23–35.
- Möttönen Sakari 2009. Ovatko järjestöt hyvinvointivaltion purkajia vai puolustajia? *Yhteiskuntapolitiikka* 74 (1), 60–71.
- Niemi Kalevi 2007. Valistuseetos ja nuorisokasvatusliikkeiden ensimmäinen aalto. Teoksessa Hoikkala Tommi & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 44–56.
- Nieminen Juha 2000. Nuorisotyön professionalisaatio Suomessa. *Nuorisotutkimus* 18 (3), 32–49.
- Nieminen Juha 2007. Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimismäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala Tommi & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 21–43.
- Nieminen Juha 2010. Puuttuva lenkki – Nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehiksenä. Teoksessa Nivala & Saastamoinen (toim.) *Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja*, 30–63
- Nieminen Juha 2012. A Finnish perspective: features of the history of modern youth work and youth organisations. Teoksessa Coussée F. et al. (toim.) *The history of youth work in Europe, Volume 3*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 65–74.
- Nieminen Juha 2014. Mahdollista nuorisotyötä. Kehittämishaasteita tradition, nykyisyyden ja tulevaisuuden ristivalossa. Kommenttipuheenvuoro – nuorisotyön tulevaisuus. *Nuorisotutkimus* 32 (2), 53–59.
- Nieminen Juha 2016. The genesis of youth policy: a case study of Finland. Teoksessa Siurala Lasse, Filip Coussée, Leena Suurpää & Howard Williams (toim.) *History of youth work in Europe. Autonomy through dependency – Histories of co-operation, conflict and innovation in youth work. Volume 5*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 39–48.
- Nieminen Juha & Päivi Honkatukia 2017. Nuorisokysymyksen rakentuminen – neljä näkökulmaa. Teoksessa Hoikkala Tommi & Johanna Kuivakangas (toim.). *Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet*. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 42. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196, 35–51.
- Nivala Elina & Sanna Rynänen 2017. Sosiaalipedagoginen viitekehys nuorisoalan työssä. Teoksessa Hoikkala Tommi & Johanna Kuivakangas (toim.). *Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet*. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 42. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196, 75–92.
- Nivala, Elina & Mikko Saastamoinen 2007. Nuorisokasvatuksen teorian kohde ja konteksti. Teoksessa Nivala & Saastamoinen (toim.) *Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja*, 8–28.
- Nuorisolaki 72 /2006.
- Nuorisolaki 1285/2016.

- OKM 2012. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2012–2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:6. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- OKM 2015. Poliittisten nuorisojärjestöjen valtionavustusten myöntöperusteiden uudistaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:15. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto.
- OKM 2017. valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2016–2019. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <http://minedu.fi/nuoriso/linjaukset> Luettu 21.3.2018.
- Oliver Christine 1991. Strategic Responses to Institutional Processes. *Academy of Management Review* 16 (1), 145–179.
- OM 2014. Järjestöt demokratiaa kehittämässä. Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan raportti suomalaisen demokratian kehitystarpeista. Selvityksiä ja ohjeistuksia 5/2014. Helsinki: Oikeusministeriö.
- OM 2017. Kohti autonomista ja elinvoimaista kansalaisyhteiskuntaa. Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan toimintasuunnitelma 2017–2021. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Onali Anja 2014. Yksi pehtoori, monta isäntää? Rahoittajien seurantakäytännöt liberalialaisen kansalaisjärjestön näkökulmasta. *Hallinnon Tutkimus* 33 (2), 162–174.
- Pache Anne-Claire & Filipe Santos 2013. Inside the Hybrid Organization: Selective Coupling as a Response to Competing Institutional Logics. *Academy of Management Journal* 56 (4), 972–1001.
- Paju Petri 2007. Onko nuorisopolitiikkaakin tehtävä? Teoksessa Hoikkala Tommi & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimuverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 327–344.
- Paju Petri 2017. Syliä tähteeksi. Järjestöjen elämää ja elämää järjestöissä. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto.
- Pallas, Christopher L., David Gethings & Max Harris. 2014. Do the right thing: The impact of INGO legitimacy standards on stakeholder input. *Voluntas* 26 (4), 1261–1287.
- Papakostas Apostolis 2011a. More Organization with Fewer People. Teoksessa Wikström & Zimmer (toim.): *Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 73–108.
- Papakostas Apostolis 2011b. The rationalization of civil society. *Current Sociology* 59 (1), 5–23.
- Parsons Talcott 1956. Suggestions for a Sociological Approach to the Theory of Organizations –I. *Administrative Science Quarterly* 1 (1), 63–85.
- Partio 2008. Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry:n peruskirja. Hyväksytty Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry:n jäsenkokouksessa 15.11.2008. https://www.partio.fi/sites/partio.fi/files/uploads/sp_peruskirja.pdf Luettu 25.4.2018.

- Parviainen Immo 2016. Kulttuuriasiainneuvos. Asiantuntijahaastattelu. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuorisotyön ja -politiikan vastuualue. 5.4.2016.
- Pekkarinen Elina & Kaisa Vehkalahti 2012. Johdanto: Instituutiot lapsuutta ja nuoruutta rakentamassa - lapset ja nuoret instituutioita uudistamassa. Teoksessa Pekkarinen Elina, Kaisa Vehkalahti & Sami Myllyniemi (toim.) Lapset ja nuoret instituutioiden kehyksissä. Nuorten elinolot -vuosikirja. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 131, Tiede. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 9-22.
- Peltosalmi Juha, Hakkarainen Tyyne, Londén Pia, Kiukas Pertti & Särkelä Riitta 2014. Järjestöbarometri. Helsinki: SOSTE. Suomen sosiaali ja terveys ry.
- Peltosalmi Juha, Anne Eronen, Tapio Litmanen, Pia Londén & Petri Ruuskanen 2016. Järjestöbarometri. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.
- Peltosalmi Juha & Martti Siisiäinen 2010. Yhdistysten toimialan mukainen luokittelumalli. Patentti- ja rekisterihallituksen julkaisuja 1/2010. PRH julkaisut. Helsinki: Patentti- ja rekisterihallitus.
- Perusopetuslaki 21.8.1998/628.
- Pirkkalainen Päivi 2013. Transnational Responsibilities and Multi-sited Strategies. Voluntary associations of Somali Diaspora in Finland. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä studies in education, psychology and social research 489. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- PRH 2017 Patentti- ja rekisterihallitus. Asiakastiedote. Toimimattomat yhdistykset on poistettu yhdistysrekisteristä. Päivätty 24.2.2017. https://www.prh.fi/fi/asiakastiedotteet/2017/P_11019.html
- PRH 2018a Patentti- ja rekisterihallitus. Yhdistysrekisteri. Tilastoja. Yhdistysten ja uskonnollisen yhdyskuntien lukumäärät. Päivätty 2.1.2018. <https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistysrekisterintilastoja/lukumaaratyhdistysrekisterissajauskonnollistenyhdyskuntienrekisterissa.html>
- PRH 2018b Patentti- ja rekisterihallitus. Säätörekisteri. Etusivu. <https://www.prh.fi/fi/saatiorekisteri.html>. Viitattu 5.1.2018.
- Purjo Timo 2012. Nuoriso-ohjaajuudesta nuorisokasvattajuuteen. Teoksessa Komonen Katja, Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 81-105.
- Putnam, Robert D. 2000. Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community. New York: Simon & Schuster.
- Puuronen Vesa 1987. Nuorisojärjestö, järjestönuori ja yhteiskunta - nuorten järjestötoiminnan sosiologisen tutkimuksen ongelmia. Karjalan tutkimuslaitoksen tutkimuksia no 80. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Pyykkönen Miikka 2007. Monikulttuurisuus suomalaisten nuorisojärjestöjen toiminnassa. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura, verkko-julkaisuja 10. Julkaistu verkossa osoitteessa: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/jarjesto.pdf>
- Pyykkönen Miikka 2014. Ylistetty yrittäjäyys. Jyväskylä: SoPhi.
- Pättiniemi Pekka & Harri Kostilainen 2013. Suomalaisia avauksia yhteiskunnallisen yritystoiminnan tutkimukseen. Teoksessa Pättiniemi Pekka & Harri Kostilainen (toim.) Avauksia yhteiskunnallisen

- yritystoiminnan tutkimukseen. Yhteiskunnallisen yritystoiminnan tutkimusvertosto ry FinSERN, 5-12.
- Rainey Stephen, Kutoma Wakunuma & Bernd Stahl 2017. Civil Society Organisations in Research: A Literature-Based Typology. *Voluntas* 28 (5), 1988-2010.
- Raitakari Suvi & Virokannas, Elina (toim) 2009. Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 96.
- Rantalaiho Kari 1968. Nuoriso ja yhteiskunta. Kansalaiskasvatuksen keskuksen julkaisuja 2. Helsinki: Otava.
- Rantalaiho Kari 1970. 1970-luvun nuorisopolitiikka. Kansalaiskasvatuksen keskuksen julkaisuja n:o 6. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen Keskus.
- Redig Guy 2017. Youth work and an internationally agreed definition of youth work - More than a tough job. Teoksessa Schild Hanjo, Nuala Connolly, Francine Labadie, Jan Vanhee & Howard Williamson (toim.). *Thinking seriously about youth work. And how to prepare people to do it. Youth knowledge #20*. Strasbourg: Council of Europe and European Commission, 215-226.
- Ristikari Tiina, Liisa Törmäkangas, Aino Lappi, Pasi Haapakorva, Tomi Kiilakoski, Marko Merikukka, Ari Hautakoski, Elina Pekkarinen & Mika Gissler 2016. Suomi nuorten kasvu ympäristönä. 25 vuoden seuranta vuonna 1987 Suomessa syntyneistä nuorista aikuisista. Raportti 6 /2016. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Nuorisotutkimusseura ry. Nuorisotutkimusverkosto, verkkojulkaisuja 101.
- Roberts Susan M., John Paul Jones III & Oliver Fröhling 2005. NGOs and the Globalization of Managerialism: A Research Framework. *World Development* 33(11), 1845-1864.
- Ruuskanen, Petri & Kirsikka Selander & Timo Anttila. 2013. Palkkatyössä kolmannella sektorilla. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 20. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Ruusuvirta Minna 2015. Luottamuksesta kontrolliin, estetiikasta markkina-orientaatioon: markkinaistuminen julkisen sektorin ja kulttuurialan kolmannen sektorin suhteessa. *Kansalaisyhteiskunta* 6 (1), 5-27.
- Ruusuvuori Johanna, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa Ruusuvuori Johanna, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino, 9-36.
- Salamon, Lester M., & Helmut K. Anheier (toim.) 1997. *Defining the nonprofit sector: A cross-national analysis*. Johns Hopkins NonProfit Sector Series. Manchester: Manchester University Press.
- Salamon, Lester M. & Helmut K. Anheier 1998. Social Origins of Civil Society: Explaining the Nonprofit Sector Cross-Nationally. *Voluntas* 9 (3), 213-248.
- Salamon Lester M. & S. Wojciech Sokolowski 2016. Beyond Nonprofits: Re-conceptualizing the Third Sector. *Voluntas* 27 (4), 1515-1545.

- Salamon, Lester M., S. Wojciech Sokolowski & Regina List 2003. Global Civil Society. An Overview. Baltimore: The Johns Hopkins University. Institute for Policy Studies. Center for Civil Society Studies.
- Salmenniemi Suvi 2008. Kansalaisyhteiskunta ja postsosialismi. *Sosiologia* 45 (2) 104-118.
- Saukkonen Pasi 2013. Kolmas sektori - vanha ja uusi. *Kansalaisyhteiskunta* 1, 6-31.
- Schild Hanjo, Jan Vanhee & Howard Williamson 2017. Introduction. Youth work - An incomprehensible subject? Introductory reflections on youth work. Teoksessa Schild Hanjo, Nuala Connolly, Francine Labadie, Jan Vanhee & Howard Williamson (toim.). *Thinking seriously about youth work. And how to prepare people to do it. Youth knowledge #20.* Strasbourg: Council of Europe and European Commission, 7-12.
- Schofer E. & Fourcade-Gourinchas, M. 2001. The structural context of civic engagement: Voluntary association membership in comparative perspective, *American Sociological Review* 66(6), 806-828.
- Scott Richard W. 2014. *Institutions and Organizations. Ideas and Interests.* Fourth edition. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore: Sage Publications.
- Scott Richard W, Sarah Deschenes, Kathryn Hopkins, Anne Newman & Milbry McLaughlin 2006. Advocacy Organizations and the Field of Youth Services: Ongoing Efforts to Restructure a Field. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* 35 (4), 691-714.
- Selander Kirsikka 2018. Työhyvinvoinnin paradoksit kolmannen sektorin palkkatyössä. Väitöskirja. JYU Dissertations 13. Faculty of Humanities and Social Sciences. Open Science Centre, University of Jyväskylä. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/59451>
- Selznick Philip 1948. Foundations of the Theory of Organization. *American Sociological Review* 13 (1), 25-35.
- Seppänen Janne & Esa Väliverronen 2012. *Mediayhteiskunta.* Tampere: Vastapaino.
- Siisiäinen Martti 1988. Nuorisjärjestöt itsenäisessä Suomessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston sosiologian laitoksen julkaisuja. Nro 43.
- Siisiäinen Martti 1990. Sodanjälkeiset nuorisjärjestöt Suomessa. *Nuorisotutkimus* 8 (1).
- Siisiäinen Martti 1996. Yhteiskunnalliset liikkeet, yhdistykset ja hyvinvointivaltio. Teoksessa Aila-Leena Matthies, Ulla Kotakari & Marianne Nylund (toim.): *Välittävät verkostot.* Tampere: Vastapaino, 33-48
- Siisiäinen Martti 2002. Yhdistysten nykytila ja kehityksen suunnat. Teoksessa: Virve Riikonen & Martti Siisiäinen (toim.): *Yhdistystoiminnan uusjako.* Helsinki: Opintotoiminnan Keskusliitto.
- Siisiäinen Martti 2007. Uudet yhdistykset ja intressien representaatio. Teoksessa Tapani Kaakkuriniemi & Juri Mykkänen (toim.) *Politiikan representaatio.*

- Juhlakirja Kyösti Pekolselle hänen 60-vuotispivänään. Helsinki: Valtiotieteellinen yhdistys, 302–327.
- Siisiäinen, Martti & Raimo Blom 2009. Associational Activeness and Attitudes towards Political Citizenship in Finland from a Comparative Perspective, *Journal of Civil Society*, 5 (3), 265–281.
- Siisiäinen Martti & Tomi Kankainen 2009. Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuuden näkymät Suomessa. Teoksessa *Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen*. Oikeusministeriö. Julkaisu 2009/5, 91–138. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Similä Jenni 2014. Yleishyödyllisiä yhteisöjä koskevan arvonlisäverolainsäädännön muutosmahdollisuuksien arviointi erityisesti nuorisjärjestöjen kannalta. Pro Gradu -tutkielma. Vero-oikeus. Johtamiskorkeakoulu, Tampereen yliopisto.
- Simpura Jussi 2000. Paikallisen sosiaalisen pääoman luominen EU:n laajuisena yhteisönnä. Reunahuomautuksia Santiago Loranca-Garcian esitykseen. Teoksessa Kajanoja Jouko & Jussi Simpura (toim.) *Sosiaalinen pääoma: globaaleja ja paikallisia näkökulmia*. Raportteja 252. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT, 93–99.
- Siurala Lasse 2007. Nuorisopoliittinen vaikuttaminen paikallistasolla: helsinkiläisen nuorisopolitiikan mahdollisuuksia. Teoksessa Hoikkala Tommi & Anna Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä*. Helsinki: Nuorisotutkimuverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 345–372.
- Siurala Lasse 2013. Nuorisotyö ja -tutkimus vapaassa kellunnassa. Puheenvuorot. *Nuorisotutkimus* 31(4), 61–66 .
- Siurala Lasse 2014. Nuorisotyön arviointi – kehittämisajatuksia. Working with young people: The value of youth work in EU, European Commission/Youth, Brussels. Kanuunan julkaisu nro 1/2014. http://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/filedepot/kanuuna_nuorisotyon_arviointi.pdf Luettu 23.3.2018.
- Sivesind Karl Henrik 2007. Frivillig sektor i Norge 1997–2004. Frivillig arbeid, medlemskap, sysselsetting og økonomi. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Sivesind Karl Henrik & Per Selle 2010. Civil Society in the Nordic Countries: Between Displacement and Vitality. Teoksessa Alapuro Risto & Henrik Stenius (toim.) *Nordic Associations in a European Perspective*. Baden-Baden: Nomos, 89–120.
- Skelcher Chris & Steven Rathgeb Smith 2015. Theorizing hybridity: Institutional Logics, Complex Organizations, and Actor Identities in the case of Nonprofits. *Public Administration* 93 (2), 433–448.
- Smith Steven Rathgeb 2010. Hybridization and Nonprofit Organizations: The governance challenge. *Policy and Society* 29, 219–229.
- Smith Steven Rathgeb 2011. The Nonprofit Sector. Teoksessa: Michael Edwards (toim.) *The Oxford Handbook of Civil Society*. Oxford/New York: Oxford University Press, 29–41.

- Smith Steven Rathgeb 2014. Hybridity and Nonprofit Organizations: The Research Agenda. *American Behavioural Scientist* 58 (11), 1494–1508.
- Soanjärvi, Kati 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Väitöskirja. *Jyväskylä studies in education, psychology and social research* 413.
- Sorsa, Ville-Pekka 2013. Mitä on poliittinen talous ja miksi sen tutkimusta tulee edistää? *Poliittinen talous* 1(1), 66–80.
- Steen-Johnsen Kari & Enjolras Bernard 2011. Norway: Towards a Volatile Civil Society? Teoksessa Wikström & Zimmer (eds.): *Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 55–72.
- Stenius Henrik 2010. Nordic Associational Life in a European and an Inter-Nordic Perspective. Teoksessa Alapuro Risto & Henrik Stenius (toim.) *Nordic Associations in a European Perspective*. Baden-Baden: Nomos, 29–86.
- Suchman Marc C. 1995. Managing legitimacy: Strategic and institutional approaches. *Academy of Management. The Academy of Management Review* 20 (3), 571–610.
- Sulkunen Irma & Risto Alapuro 1987. Raittiusliike ja työväen järjestäytyminen. Teoksessa Alapuro Risto, Liikanen Ilkka, Smeds Kerstin, Stenius Henrik (toim.) *Kansa liikkeessä*. Helsinki: Kirjayhtymä, 142–156.
- Suomen virallinen tilasto (SVT) 2017. Koulutukseen hakeutuminen. Liitetaulukko 1. Peruskoulun 9. luokan päättäneiden välitön sijoittuminen jatko-opintoihin 2000 – 2016 . Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 15.1.2018].
Saantitapa: http://www.stat.fi/til/khak/2016/khak_2016_2017-12-13_tau_001_fi.html
- Suurpää Leena & Anne-Mari Souto 2014. Erojen politiikka nuorisotyössä. Kommenttipuheenvuoro – nuorisotyön tulevaisuus. *Nuorisotutkimus* 32 (2), 43–52.
- Särkelä Riitta 2016. Järjestöt julkisen kumppanista markkinoiden puristukseen. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisu 40. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 40.
- Söderlund Markus 2012. Järjestöt nuorisotyön kehittämisen ympäristönä. Teoksessa Komonen Katja, Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.) *Kehittyvä nuorisotyö*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 192–210.
- Taavetti, Riikka 2015. Nuorisojärjestöjen vetovoimaa. Katsaus valtakunnallisten nuorisojärjestöjen ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen toimintaan järjestöille suunnatun kyselytutkimuksen perusteella. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry. <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/690/fid/4164> Luettu 25.10.2017.
- TENK 2009. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakkoarvioinnin järjestämiseksi. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Helsinki. <http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>

- Thornton Patricia H. & William Ocasio 2008. Institutional logics. Teoksessa Greenwood, R., Oliver, C., Sahlin K., & Suddaby, R. (toim.). The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism. London: Sage, 99–129.
- Thornton, Patricia H., William Ocasio & Michael Lounsbury 2012. The Institutional Logics Perspective: A New Approach to Culture, Structure and Process. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Tiittula Liisa & Johanna Ruusuvuori 2005. Johdanto. Teoksessa Ruusuvuori Johanna & Tiittula Liisa (toim.): Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 9–21.
- Tracey Paul, Nelson Phillips & Owen Jarvis 2011. Bridging Institutional Entrepreneurship and the Creation of New Organizational Forms: A Multilevel Model. *Organization Science* 22 (1), 60–80.
- Trägårdh Lars 2007. The “Civil Society” Debate in Sweden: The Welfare State Challenged. Teoksessa Trägårdh Lars (toim.) State and Civil Society in Northern Europe. The Swedish Model Reconsidered. New York: Berghahn Books.
- Tuomi Jouni & Anneli Sarajärvi 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9. uudistettu laitos. Vantaa: Tammi.
- Vehkalahti Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.
- Viitanen Reijo 2007. Nuorisojärjestöt ja niiden muutos 2000-luvun Suomessa. Teoksessa Hoikkala Tommi & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimuverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 263–283.
- VTV 2005. Nuorisotoiminnan tukeminen. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 95/2005. Valtiontalouden tarkastusvirasto.
- Wijkström Filip & Tommy Lundström 2002. Den ideella sektorn. Organisationerna i det civila samhället. Stockholm: Sober Förlag.
- Wijkström Filip 2011. “Charity Speak and Business Talk”. The On-Going (Re)hybridization of Civil Society. Teoksessa Filip Wijkström & Annette Zimmer (toim.) Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 27–54.
- Wijkström Filip & Anette Zimmer 2011. Introduction. Nordic Civil Societies beyond Membership and Movements. Teoksessa Filip Wijkström & Annette Zimmer (toim.) Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 19–26.
- Willetts Peter 2002. What is a non-governmental organization? Output from the Research Project on Civil Society Networks in Global Governance. UNESCO Encyclopaedia of Life Support Systems. Luettu 26.4.2018. <http://www.staff.city.ac.uk/p.willetts/CS-NTWKS/NGO-ART.HTM>
- Williamson Howard 2017. Winning space, building bridges – What youth work is all about. Teoksessa Schild Hanjo, Nuala Connolly, Francine Labadie, Jan Vanhee & Howard Williamson (toim.). Thinking seriously about youth

- work. And how to prepare people to do it. Youth knowledge #20. Strasbourg: Council of Europe and European Commission, 15–26.
- Wollabæk Dag, Bjarne Ibsen & Martti Siisiäinen 2010. Voluntary Associations at the Local Level in Three Nordic Countries. Teoksessa Alapuro Risto & Henrik Stenius (toim.) Nordic Associations in a European Perspective. Baden-Baden: Nomos, 121–150.
- Wooten Melissa & Andrew J. Hoffman 2009. Organizational Fields: Past, Present and Future. Teoksessa Greenwood, R., Oliver, C., Sahlin K., & Suddaby, R. (toim.). The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism. London: Sage, 130–147.
- Yeung Anne Birgitta & Juho Saari 2006. Altruismi – ”sosiologian tärkeimmän ongelman” tarkastelua. Sosiologia 43 (1), 29–42.
- Yhdistyslaki 503/1989.
- YK 2013. Definition of youth. Yhdistyneet kansakunnat, United Nations. Department of Economic and Social Affairs. Division for Social Policy and Development. <http://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/factsheets/youth-definition.pdf> Luettu 28.3.2018.
- Yle 2014. KHO: Perussuomalaisten nuoria syrjittiin rahanjaossa. Uutinen 19.11.2014.
http://yle.fi/uutiset/kho_perussuomalaisten_nuoria_syrjittiin_rahanjaossa/7637692. Luettu 7.6.2016.
- Ylä-Anttila Tuukka 2017. The populist toolkit. Finnish Populism in Action 2007–2016. Väitöskirja. Publications of the Faculty of Social Sciences 59. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Åberg Pelle 2013. Managing Expectations, Demands and Myths: Swedish Study Associations Caught Between Civil Society, the State and the Market. Voluntas 24, 537–558.

VÄITÖSKIRJAN ARTIKKELIT

I

Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet

Hanna Laitinen & Riikka Taavetti 2016

Yhteiskuntapolitiikka 81 (1), 55–68

Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet

HANNA LAITINEN & RIIKKA TAAVETTI

Aiemmin nuorten vähentyntä kiinnostusta yhteiskunnallista osallistumista ja järjestöjä kohtaan on tarkasteltu lähinnä nuorten itsensä näkökulmasta. Tässä artikkelissa aihetta tarkastellaan valtakunnallisten nuorisojärjestöjen näkökulmasta. Analyysin perusteella nuorisojärjestöt ovat hyvin moninainen joukko. Niiden suhteessa nuorten asemaan ja jäsenyyden merkitykseen on suuria eroja.

.....

Johdanto

Suomalaisen yhteiskunnan nykyhetkeä ja tulevaisuutta käsittelevässä keskustelussa esitetään usein huoli siitä, että politiikka, järjestötoiminta ja muut vakiintuneen yhteiskunnallisen osallistumisen muodot kiinnostavat nuorta sukupolven vähemmän kuin edeltäviä. Nuoret äänestävät vanhempia ikäluokkia harvemmin, heillä on keskimäärin vähemmän järjestöjäsenyyksiä kuin vanhemmilla ja heistä suurin osa myös suhtautuu jäsenyyksiin kriittisesti (esim. Siisiäinen & Kankainen 2009; Myllyniemi & Berg 2013, 47–48).

Tässä artikkelissa tarkastellaan nuorten osallistumisen kysymyksiä suomalaisissa valtakunnallisissa nuorisojärjestöissä. Artikkelissa nuorisojärjestöiksi määritellään Martti Siisiäisen (1988) urauurtavan tutkimuksen mukaisesti kaikki sellaiset järjestöt, joiden toimijat ovat joko itse nuoria tai joiden toiminnan keskeinen intressi kohdistuu nuorisoon. Näin tutkimuksen kohteena ovat siis sekä nuorten itsensä perustamat että nuorisotyötä tekevät ja nuorten palveluita tuottavat järjestöt, jotka ovat toimintansa perusteella valtakunnallisia. Näihin kuuluvat esimerkiksi valtakunnalliset poliittiset nuorisojärjestöt, nuoriin toimintansa kohdistavien harrastusjärjestöjen liitot sekä lapsi- ja nuorisokasvatusta toteuttavat järjestöt. Käytännössä tutkimusaineistoon kuuluvat järjes-

töt ovat joko Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry:n¹ jäseniä tai hakeneet julkista rahoitusta valtakunnalliseen nuorisojärjestötoimintaan tai nuorisotyöhön. Tutkimuksen aineistona on näille järjestöille tehty verkkokyselytutkimus, johon järjestöjen edustajat vastasivat vuodenvaihteessa 2014–2015. Kyselyn perusjoukkoon kuului 177 järjestöä, joista vastasi 113.

Järjestöt ovat osa kolmatta sektoria, jolla toimintaan osallistuminen perustuu lähtökohtaisesti ihmisten omaan kiinnostukseen ja vapaaehtoisuuteen. Käynnissä näyttää kuitenkin olevan kehitys, hybridisaatio, jossa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin tehtävät ja toimintatavat sekoittuvat. Kolmannella sektorilla tämä tarkoittaa, että järjestöt ja muut toimijat omaksuvat julkisen ja yksityisen sektorin toimintaperiaatteita: ottavat hoitaakseen julkiselle sektorille aiemmin kuuluneita tehtäviä ja hakevat yritysmaailmasta ideoita toimintansa kehittämiseen. Näin kehittyvissä hybrideissä organisaatioissa muun muassa vapaaehtoisuuden merkitys vähenee ja palkkatyön lisääntyy. (Esim. Billis 2010; Saukkonen 2013.)

Artikkelin lähtökohtana on, että nuorten vähentyä kiinnostusta järjestötoimintaa kohtaan

¹ Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry on valtakunnallinen nuorisotalan yhteistyöjärjestö, jonka jäsenenä on 122 nuoris- ja kasvatustalantala järjestöä.

ei voi selittää pelkästään tarkastelemalla nuoria ja heidän mahdollisesti muuttuvia asenteitaan. Olennaista on tarkastella myös, millaisia osallistumisen, toiminnan ja vaikuttamisen mahdollisuuksia järjestöt nuorille tarjoavat.

Artikkelin pääkysymys on, miten valtakunnalliset nuorisojärjestöt eroavat nuorille tarjoamien osallistumismahdollisuuksien suhteen. Pääkysymykseen vastataan tutkimalla ensin, mikä tekee nuorisojärjestöstä nuorisojärjestön eli millaisilla toimialoilla nuorisojärjestöt toimivat ja millaisia nuoriin kohdistuvia tavoitteita niillä on. Sen jälkeen tarkastellaan, miten järjestöt eroavat suhteessa nuorille tarjottavaan toimintaan, tehtäviin, asemiin ja jäsenyyden merkitykseen. Lisäksi tarkastellaan, millaisia yhteyksiä järjestöjen hybridisaatiokehitykseen liittyvillä muuttujilla on nuorten asemaan järjestöissä.

Nuorten osallistumisen ja nuorisojärjestöjen tutkimus

Nuorten järjestöosallistumisen laskusta on puhuttu jo 1980-luvun puolivälistä alkaen (esim. Numminen 1988). Muutosta verrataan yleensä 1970-lukuun – vuosikymmeneen, jota on niin hyvässä kuin pahassakin kuvattu nuorten osalta läpitolitisoituneeksi (esim. Siisiäinen 1988, 86–112). Huoli järjestöosallistumisen laskusta on kohdistunut erityisesti nuorten poliittisiin järjestöihin (esim. Borg 1998, 22–25).

Nuorten osallistuminen erilaisiin harrastus- ja kulttuurijärjestöihin ei ole laskenut samaan tapaan kuin aktiivisuus poliittisissa järjestöissä (esim. Myllyniemi 2009, 34–45). Nuorten osallistumisen muutos noudattaakin yleisempää suomalaisen järjestöosallistumisen trendiä, jossa kulttuuri-, harrastus-, liikunta- ja muiden yksilölliseen elämäntavan toteuttamiseen liittyvien järjestöjen merkitys on kasvanut (esim. Siisiäinen & Kankainen 2009, 98).

Suomalaisnuorten järjestöosallistumista voi luontevimmin verrata Ruotsiin ja muihin Pohjoismaihin, joissa kansalaisyhteiskunnan rakenne on samankaltainen: pohjoismaista kansalaisyhteiskuntaa luonnehtivat jäsenperustaisuus, yhdistysmuotoisuus sekä läheinen suhde laajaan hyvinvointivaltioon (Alapuro 2010; Siisiäinen & Kankainen 2009). Ruotsissa nuorten järjestöosallistuminen on vielä Suomeakin aktiivisempaa, mutta myös Ruotsissa osallistuminen on viime vuo-

sikymmeninä jonkin verran vähentynyt ja muuttunut epäpoliittisemmäksi. (Svedberg & Trägårdh 2008, 17–18.) Pohjoismaiden ulkopuolella ja erityisesti Etelä-Euroopassa nuorten järjestöjäsenyydet ovat tyypillisesti harvinaisempia ja nuorten yhteiskunnallinen aktiivisuus kanavoituu muuta kautta (Walther 2012).

Suomessa nuorten järjestöosallistumista on tutkittu muun muassa nuorten vapaa-aikatutkimuksissa, jotka ovat toistuneet vuodesta 1998 alkaen säännöllisenä, nuorille suunnattuun kyselytutkimukseen perustuvana tiedonkeruuna. Vapaa-aikatutkimukset muodostavat aikasarjan, jonka avulla on mahdollista tarkastella nuorten järjestöosallistumisen muutostrendejä (Myllyniemi & Berg 2013). Järjestöjen näkökulmasta tutkimuksia on tehty viime vuosina vähemmän; viimeisimmät kattavat nuorisojärjestökenttää kuvaavat tutkimukset ovat 1980-luvulta (esim. Hirvonen 1981). Martti Siisiäisen *Nuorisojärjestöt itsenäisessä Suomessa* -tutkimus (1988) kuvaa suomalaisen nuorisojärjestökentän kehitystä yhdistysten perustamisen ja rekisteröinnin kautta. Siisiäisen tutkimus on edelleen relevantti erittely nuorisojärjestökentän moninaisuudesta ja historiallisesta rakentumisesta.

Viime vuosina nuorisojärjestötoimintaa on tutkittu yhtäältä keskittyen tiettyihin näkökulmiin järjestöissä, kuten monikulttuurisuuteen (Pyykkönen 2007) ja yhdenvertaisuuteen (Ilonen 2009), ja toisaalta tarkastelemalla erilaisia järjestöryhmiä, esimerkiksi poliittisia nuorisojärjestöjä (Paukkeri 2009). Reijo Viitanen (2007) on tarkastellut nuorisojärjestöjen paikkaa suomalaisessa yhteiskunnassa sekä hahmotellut, miten muuttuvat avustuskäytännöt ja nuorten muuttuva yhteiskunnallinen osallistuminen vaikuttavat järjestöjen asemaan.

Pohjoismaisissa kansalaisyhteiskunnissa osallistuminen on perinteisesti perustunut jäsenyyteen, ja suomalaiset ovat olleet erittäin aktiivisia liittymään järjestöihin passiivisiksi jäseniksi (Siisiäinen & Kankainen 2009, 106, 119). Eurooppalaisten vertailujen mukaan osallistuminen tai vapaaehtoisena toimiminen ilman jäsenyyttä on kuitenkin yleisempää nuoriso- kuin muissa järjestöissä (Morales & Geurts 2007). Lisäksi Robert D. Putnam (2000, 48–58) on todennut, että ainakin Yhdysvalloissa jäsenyyden merkitys järjestöissä on ohentunut ja yhä useammat uudet kansalaisjärjestöt toimivat ilman laajaa jäsenpohjaa.

Suomessakin nuorten suhtautuminen järjestöjen jäsenyyteen on muuttunut viime vuosina kriittisemmäksi. Päivi Kurikan (1997, 25–26)

1990-luvulla tekemän selvityksen mukaan vajaa 30 prosenttia nuorista olisi mielellään mukana järjestöjen toiminnassa, jos se ei edellyttäisi jäsenyyttä. Myöhemmin tämä kanta on yleistynyt: vuonna 2013 mieluummin ilman jäsenyyttä osallistuvien osuus oli noussut jo 72 prosenttiin (Myllyniemi & Berg 2013, 47–48). Lisäksi nuoret eivät välttämättä miellä olevansa jäseniä edes järjestöissä, joiden jäsenmaksuja he maksavat tai joiden toimintaan he osallistuvat (Kurikka 2000, 201; Myllyniemi & Berg 2013, 44–45).

Samaan aikaan kun nuorten perinteisesti poliittiseksi mielletty järjestöosallistuminen on vähentynyt ja jäsenyyksiin kohdistuva kriittinen suhtautuminen lisääntynyt, nuorten yhteiskunnallinen osallistuminen on kokonaisuudessaan muuttanut muotoaan. Vaikka nuoret pitävät järjestötoimintaa melko tehokkaana vaikuttamisen tapana, itsenäinen vaikuttaminen on huomattavasti yleisempää kuin järjestöissä toimiminen (esim. Kiilakoski 2014). Nuoret sitoutuvat toiminnassaan kysymyksiin, kampanjoihin ja projekteihin ennemmin kuin instituutioihin (esim. Eskelinen & al. 2012; Yeung & Grönlund 2005). Järjestöjäsenyyden ja -toiminnan paikka osana nuorten yhteiskunnallista osallistumista, kansalaistoimintaa ja vapaa-ajan viettoa on selkeästi muuttunut.

Hybridisaatio: miten järjestöt muuttuvat ja miksi?

Nuorisjärjestöt ovat osa kolmatta sektoria ja määrittävät siten erillisiksi julkisen ja yksityisen sektorin toimijoista ja kotitalouksista. Ne ovat organisaatioina itsenäisiä. Niiden tavoitteena ei ole tavoitella voittoa vaan tuottaa jotain yleishyödyllistä. Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen – sekä vastakohtana pakolle että mahdollisuutena osallistua omien intressien määrittämään toimintaan, kuten toisten auttamiseen, palvelujen tuottamiseen, mielipiteiden ilmaisuun tai yhteisölliseen toimintaan. (Anheier 2005; Möttönen 2009; Salomon & Anheier 1992, 47–49; Saukkonen 2013.)

Monet pohjoismaiset tutkijat katsovat, että kansalaisyhteiskunnissa on tapahtumassa merkittäviä muutoksia. Nähtävissä on kehitys, jossa järjestöjen rooli jäsenorganisaatioina ja jäsenten etujen puolustajina heikkenee ja rooli palvelujen tuottajina vahvistuu. Kansanliiketyyppinen toiminta vähenee ja palvelujen tuottaminen yleistyy: kansalaisyhteiskunnan rooli ”äänen” antajana muuttuu

palvelujen tuottajaksi. (Saukkonen 2013; Wijkström & Zimmer 2011.) Ruotsalaisen Filip Wijkströmin (2011, 46–48) mukaan tässä voidaan nähdä paluuta 1800-luvulla perustettujen hyväntekeväisyysjärjestöjen puhetapaan. Hän esittääkin, että pohjoismaisissa kansalaisyhteiskunnissa tapahtuu (uudelleen)hybridisaatiota: aiemmas-ta valtiokeskeisestä ja kansanliikemäisestä toimintatavasta siirrytään lähemmäksi yksityistä sektoria ja hyväntekeväisyyteen perustuvaa tapaa toimia.

David Billisin (2010) teoria hybrideistä organisaatioista tarjoaa toimivan teoriakehyksen tällaisen muutosten tarkasteluun. Sen mukaan kolmannen sektorin organisaatiot muuttuvat hybrideiksi, kun ne yhdistävät itseensä ominaisuuksia yksityisen ja julkisen sektorin organisaatioista eli yrityksistä ja virastoista.

Billisin (2010, 55) mukaan kolmannelle sektorille tyypillistä on, että sen organisaatioiden omistajia ja viimekätisiä päätöksentekijöitä ovat jäsenet ja toiminnan lähtökohtana on organisaation itse määrittämä yleishyödyllinen tarkoitus. Vapaaehtoisuus näkyy sekä inhimillisissä resursseissa, joiden perustana ovat jäsenet ja muut vapaaehtoiset, että taloudellisissa resursseissa, jotka perustuvat vapaaehtoisiin lahjoituksiin ja jäsenmaksuihin. Keskeinen tekijä kolmannen sektorin organisaatioiden hybridisoitumisessa on, että ne alkavat hankkia julkiselta ja yksityiseltä sektoreilta peräisin olevia resursseja ja tekevät yhteistyösopimuksia virastojen ja yritysten kanssa. Aiemmin kansalaistoiminnan volyymin kannalta keskeistä oli jäsenten määrä ja osallistuminen. Enää nämä eivät ole järjestöille niin tärkeitä, vaan tilalle ovat tulleet projektiavustusten, liiketoiminnan ja hyväntekeväisyyden kautta hankittavat rahalliset resurssit. (Billis 2010, 58–60; ks. myös Papakostas 2011; Wijkström 2011.)

Billisin kuvaamasta brittiläisestä todellisuudesta poiketen järjestöt ovat Suomessa ja muissa Pohjoismaissa käyttäneet julkisia avustuksia jo pitkään eikä tämä välttämättä ole ollut ristiriidassa vapaaehtoisuuden kanssa. Järjestöjen palvelutuotannon lisääntymisen ja uuden julkishallintoajattelun (NPM) vahvistumisen myötä markkinaohjaus on kuitenkin lisääntynyt julkisen ja kolmannen sektorin välisissä suhteissa (Möttönen 2009, 67). Samalla palvelujen tuottamisessa, myynnissä, liiketoiminnassa ja lahjoitusten hankkimisessa tarvitaan yhdistysten varsinaisesta tehtävästä poikkeavia taitoja, kuten tuotteistamista, markkinointia ja kilpailuttamista. Kaikkea tätä on hankala tehdä

vapaaehtoisvoimin, joten näihin tehtäviin palkataan työntekijöitä (esim. Ruuskanen & al. 2013).

Billisin (2010) mukaan työntekijöiden määrän lisääntyminen sinänsä tuottaa hybridisaatiota, sillä sen myötä kolmannen sektorin organisaatioihin muodostuu yrityksistä ja virastoista tuttuja hierarkkisia järjestelmiä. Lisäksi organisaation pitää alkaa huolehtia työnantajavelvoitteista ja rakentaa toiminnalle jatkuvuutta työntekijöiden toimeentulon varmistamiseksi. Palkkatyön lisääntyminen järjestömaailmassa näkyy myös Suomessa: Kolmannella sektorilla tehtyjen henkilötyövuosien määrä nousi tasaisesti vuoden 1994 alle 50 000:stä vuoteen 2011, jolloin sektorilla tehtiin noin 77 000 henkilötyövuotta. Samaan aikaan myös työnantajina toimivien järjestöjen määrä lisääntyi merkittävästi. (Ruuskanen & al. 2013, 17–18.)

Järjestöjen hybridisoitumisen suhdetta jäsenten ja muiden halukkaiden osallistumismahdollisuuksiin on kuvattu taulukossa 1. Billisin (2010, 52–55) teorian mukaan kolmannen sektorin ideaalityypisiä ominaisuuksia edustava yhdistys on täysin jäsentensä omistama ja hallitsema organisaatio. Pintapuolisesti hybridi järjestö toimii osittain julkisen ja markkinasektorin toimintaehdoilla, mutta säilyttää kolmannen sektorin identiteettinsä. Juurtuneen hybridin organisaation perustana taas on työntekijöiden ammattimainen toiminta (Billis 2010, 58–60). Hybrideissä organisaatioissa kaikkea toimintaa määrittelevien ja toteuttavien vapaaehtoisten omistaja-jäsenten tilalle tulee työntekijöiden ohjaamia vapaaehtoisia, joista osa voi olla jäseniä ja osa ei. (Billis 2010; Ellis Paine & al. 2010.)

Taulukon kolmannessa sarakkeessa järjestöjen suhteita jäseniinsä tarkastellaan Yeheskel Hasenfeldin ja Benjamin Gibronin (2005) jaottelun ”täysi osallistuminen”, ”rajoitettu osallistuminen” ja ”näennäisosallistuminen” avulla. Havainnot vapaaehtoisten ja ammattilaisten suhteista ovat hyvin samankaltaisia kuin Angela Ellis Painen ja kumppaneiden (2010) kuvauksessa. Hasenfeldin ja Gibronin käsitteistössä hybridi viittaa kehitykseen, jossa järjestöt yhdistävät erilaisia kolmannen sektorin tehtäväkenttiä ja toimivat useiden tarkoitusten edistämiseksi yhtä aikaa (*multi-purpose hybrid organizations*). Yleisenä tendenssinä on, että palvelujen tuottaminen yleistyy, mikä yhdistyy usein ammattilaisten roolin vahvistumiseen. (Hasenfeld & Gibron 2005, 98–103.)

Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Artikkelin aineistona on kaikille suomalaisille valtakunnallisille nuorisojärjestöille tehty kyselytutkimus. Marraskuussa 2014 verkkokysely lähetettiin järjestöille, jotka ovat valtakunnallisia ja jotka ovat tavalla tai toisella määrittäneet itsensä nuorisojärjestöiksi tai nuorisotyötä tekeviksi järjestöiksi. Kyselyn saivat Allianssin jäsenjärjestöistä ne, joilla on nuoriin kohdistuvaa toimintaa, sekä järjestöt, jotka ovat hakeneet Opetus- ja kulttuuriministeriöltä (OKM) tai Raha-automaattiyhdistykseltä (RAY) avustusta valtakunnalliseen nuorisojärjestötoimintaan tai nuorisotyöhön. Laajalla järjestöjen kirjolla pyrittiin tekemään kokonaistutkimus valtakunnallisista nuorisojärjestöistä siten, ettei mikään yksittäinen kriteeri, kuten ministeriön avustusten tai Allianssin jäsenyyden kautta nuorisojärjestöksi määrittäminen, rajaisi ja vääristäisi kokonaiskuvaa. Aineistosta on huomioitava, että se ei muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta sisällä liikuntajärjestöjä, jotka ovat nuorten järjestötoiminnan merkittäviä järjestäjiä (Myllyniemi & Berg 2013, 70–75, 81–88). Koko kysely ja sen kaikki vastaukset on kuvattu Allianssin julkaisemassa raportissa (Taavetti 2015).

Kun kysely suljettiin tammikuun 2015 puolivälissä, perusjoukkoon kuuluvia vastanneita järjestöjä oli 113, eli vastausprosentti oli 64 prosenttia. Järjestöistä kaksi vastasi yhteisellä lomakkeella, joten tuloksissa vastaajien määrä (n) on 112. Vastausprosenttia voi pitää järjestötutkimusten joukossa hyvänä (vrt. esim. Pyykkönen 2007, 10–11; Peltosalmi & al. 2014, 16–18).

Vastanneista järjestöistä 34:ssä jäsenyys perustuu suoraan henkilöjäsenyyteen. Eniten (54) vastaajien joukossa oli liittoja, joissa jäsenet ovat piiri- tai paikallisyhdistyksiä. Lisäksi mukana oli 14 kattojärjestöä, joiden jäsenet ovat muita järjestöjä ja joilla ei ole omia henkilöjäseniä. Viisi vastannutta oli säätiöitä, joilla ei ole jäseniä. Kyselyssä nuori määriteltiin voimassa olevan nuorisolain mukaisesti alle 29-vuotiaaksi. Määritelmä sisältää näin ollen myös lapset.

Järjestöjen toimintaa kuvasivat yleisimmin niiden työntekijät. Puolet (50 %) vastauksista antoi järjestön johtavassa asemassa oleva työntekijä. Toiseksi yleisimmin (25 %) vastaaja oli nuorisotoiminnasta tai nuorisotyöstä vastaava työntekijä. Noin 14 prosenttia vastaajista oli järjestöjen puheenjohtajia tai muita luottamustoimisia järjestön johdossa. Aiempiin järjestötutkimuksiin no-

Taulukko 1. Hybridisaatio ja osallistuminen

Organisaatiotyyppi Billisin (2010) mukaan, suomennokset Saukkonen (2013)	Jäsenten/vapaaehtoisten roolit Painen Ockedenin ja Stuartin (2010) mukaan	Suhde jäseniin tai muihin osallistujiin (constituents) Hasenfeldin ja Gibronin (2005) mukaan
yhdistys	Jäsenet ovat järjestön omistajia ja tasa-arvoisia työntekijöiden kanssa. Ei ole erikseen määriteltyjä vapaaehtoistehtäviä vaan kaikki osallistuvat kaikilla tasoilla toteutuksesta päätöksentekoon.	täysi osallistuminen
pintapuolinen hybridi	Jäsenet/vapaaehtoiset ovat sekä keino päästä tavoitteeseen että tavoite sinänsä. He osallistuvat laajasti monilla tasoilla, työnjako kehittyy tekemisen myötä. Jäseniä kuullaan, mutta heillä ei ole viimekätistä valtaa.	rajoitettu osallistuminen
juurtunut hybridi	Vapaaehtoiset ovat resursseja, joita tarvitaan toiminnan tavoitteeseen pääsyn kannalta. Vapaaehtoisille on tarjolla laajasti erilaisia tehtäviä ja heitä ohjataan ammattimaisesti.	näennäisosallistuminen

jaten (esim. Pyykkönen 2007, 12) voidaan tulkitta, että vastaukset kuvastavat järjestössä vallitsevaa ajattelua, eivät yksittäisen vastaajan kantaa. Tämä ei tietenkään sulje pois mahdollisuutta, että saman järjestön sisällä asioista voi olla myös erilaisia näkemyksiä. On myös syytä huomata, että järjestöjen näkemyksiä nuorten asemasta ja merkityksensä kertovat järjestöjen työntekijät ja johtajat, jotka enimmäkseen eivät ole itse nuoria.

Aineiston analyysissa käytettiin SPSS-tilasto-ohjelmaa. Järjestöryhmiä tarkasteltiin pääasiassa ristiintaulukoiden. Viisiportaisia mielipideasteikollisia mittareita käsiteltiin toisinaan myös jatkuvina muuttujina, jolloin niistä on laskettu keskiarvoja. Luokitteluasteikollisten ryhmien välisten erojen merkitsevyyttä testattiin Mann-Whitney U-testillä (kaksi toisistaan riippumatonta ryhmää) tai Kruskal-Wallis testillä (enemmän kuin kaksi ryhmää). Järjestysasteikollisten muuttujien välistä yhteyttä tarkasteltiin Spearmanin järjestyskorrelaatiokertoimen avulla. Nämä analyysimenetelmät ovat soveltuvia pienelle aineistolle, joka on jaettu useisiin luokkiin. Aineiston koon ja luonteen vuoksi analyysi sisältää sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen piirteitä.

Kyselytutkimuksen kato oli melko tasaisesti jakautunut eikä aiheuta tuloksiin merkittävää vääristymää. Opiskelijajärjestöt sekä poliittiset nuoris- ja opiskelijajärjestöt vastasivat tosin kyselyyn muita järjestöryhmiä heikommin, mikä on osaltaan saattanut painottaa aineistoa aikuisvetoisiin järjestöihin. Kyselytutkimuksiin yleisesti ja järjestötutkimukseen erityisesti liittyy virhelähteitä, jotka vaikuttavat tässäkin tutkimuksessa: On toden-

näköistä, että järjestöt itse arvioivat omaa toimintaansa positiivisemmin kuin miltä se ulkopuolisen silmin saattaa näyttää. Samaan suuntaan saattaa vaikuttaa se, että kyselytutkimus liittyi osin Allianssin Vetovoima-tutkimushankkeeseen ja siitä tiedotettiin Allianssin viestintäkanavien kautta.

Nuorisojärjestöjen moninaisuus

Yksi kyselyn tavoitteista oli tutkia järjestöjen välisiä eroja. Tätä tarkoitusta varten kyselyyn vastanneet järjestöt jaettiin toimialan mukaisesti ryhmiin. Luokittelun lähtökohdaksi otettiin van der Meerin ja kumppaneiden (2009) tekemä jaottelu intressi-, aktivisti- ja vapaa-ajan järjestöihin, joiden välillä on heidän käyttämänsä laajan eurooppalaisen aineiston perusteella merkittäviä eroja jäsenten osallistumisen suhteen. Vapaa-ajan organisaatiot kohdistavat toimintansa pääasiassa kotitalouksiin. Aktivistiorganisaatioiden tavoitteena on vaikuttaa valtioon ja edistää siten jotain yleistä asiaa tai aatetta. Edunvalvontaorganisaatiot (kuten ammattiyhdistysliike ja kuluttajajärjestöt) kohdistavat toimintansa pitkälti yksityiseen sektoriin jäsentensä etujen puolustamiseksi. (van der Meer & al. 2009.) Nuorisojärjestöjen jaottelussa intressijärjestöihin luettiin myös toimintansa julkiseen sektoriin kohdistavat edunvalvontaorganisaatiot, koska julkinen sektori toimii Suomen olissa työnantajana ja intressiryhmien asemaan vaikuttavien lakien säätäjänä. Kaikki kyselyyn vastanneet nuorisojärjestöt eivät sopineet näihin kolmeen tyyppiin, joten tyyppivalikoimaa täydennet-

tiin kahdella ryhmällä, joita olivat sosiaalisen vahvistamisen ja kasvatuksen järjestöt sekä kristilliset järjestöt. Näiden muodostamisessa käytettiin hyväksi suomalaisen yhdistysluokituksen (Peltosalmi & Siisiäinen 2010) jaottelua.

Kysymys ”Mikä on oman määritelmäsi mukaan järjestön päätoimiala?” tuotti hyvin eri mittaisia vastauksia, joista osassa keskityttiin toimialaan ja toisissa lueteltiin järjestön päätehtäviä. Luokkien määrittelemiseksi vastauksen rinnalle otettiin järjestön nimi ja vaikeimmissa tapauksissa haettiin lisätietoja järjestön nettisivujen kuvauksista. Lisäksi muutamat päätoimialansa näkökulmasta luokkiin soveltumattomat järjestöt sijoitettiin luokkaan ”vapaa-ajan järjestöt” sen vuoksi, että niiden lapsiin ja nuoriin kohdistuvat toiminnot ovat lähimpänä harrastustoimintaa. Jotkut järjestöistä saattaisivat toisenlaisessa kyselyssä painot-

taa toimialaansa eri tavoin, jolloin ne voisivat tulla luokitelluksi toisin. Esimerkiksi vammaisjärjestöt luokitellaan usein sosiaali- ja terveysalan järjestöiksi (Peltosalmi & Siisiäinen 2010), mutta tässä luokittelussa ne on sijoitettu ryhmänsä etuja edustavien edunvalvontajärjestöjen joukkoon.

Taulukossa 2 esitellään järjestöjen jaottelu viiteen luokkaan, jotka kuvastavat niiden erilaisia tehtäviä ja toimintamuotoja. Taulukon viimeinen sarakke kertoo, miten suuri osa luokan järjestöistä on pääsääntöisesti nuoriin toimintansa kohdistavia järjestöjä. Osalla järjestöistä päätoimiala on jokin muu kuin nuoriin liittyvä toiminta. Ne kuuluvat kuitenkin tutkimuksen kohderyhmään, koska nuoriin liittyvä työ on niille niin keskeistä, että ne ovat liittyneet Allianssin jäseniksi tai ne on kelpuutettu valtakunnallista nuorisotyötä tekevien järjestöjen avustuksen piiriin.

Taulukko 2. Järjestöjen luokittelu ja luokkien keskeiset piirteet

Järjestöluokan nimi ja luokkaan kuuluvien järjestöjen määrä (n=112)	Tärkeimmät nuorisotyön tai -toiminnan tavoitteet. Suluissa luokan keskiarvo aneetuista arvoista välillä 1–5, jossa 1=ei lainkaan tärkeä ja 5=erittäin tärkeä tavoite.	Tärkeimmät lapsille ja nuorille järjestetyn toiminnan muodot (suluissa mainintojen osuus luokkaan kuuluvissa järjestöissä)	Tärkeimmät vapaaehtoistoiminnan muodot (suluissa mainintojen osuus luokkaan kuuluvissa järjestöissä)	Niiden järjestöjen osuus, joilla yli puolet toiminnasta kohdistuu nuoriin tai on nuorisotoimintaa
Vapaa-ajan järjestöt (34)	Nuorten vapaa-ajan toiminnan järjestäminen (4,4) Nuorten kasvun tukeminen (4,3) Palvelujen tuottaminen nuorille (4,0)	Kurssit ja koulutus (64 %) Leirit (61 %) Kerhot tai muu säännöllinen ryhmätoiminta (49%) Tapahtumat (49 %)	Ohjaustehtävät (54 %), Tapahtumaorganisointi (54 %) Suunnittelu, tiimit ja vastuut (36 %)	78,8 % (26)
Sosiaalisen vahvistamisen ja kasvatuksen järjestöt (30)	Nuorten kasvun tukeminen (4,8) Muu yhteiskunnallinen vaikuttaminen (4,0) Syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukeminen (3,9)	Kurssit ja koulutus (50 %) Muut (50 %) Tapahtumat (43 %)	Ohjaustehtävät (48 %) Tapahtumaorganisointi (44 %) Mentorointi ja muu yksilön tukeminen (39 %)	83,3 % (25)
Intressijärjestöt (20)	Yhteiskunnalliseen päätöksentekoon vaikuttaminen (4,4) Nuorten edunvalvonta (4,4) Muu yhteiskunnallinen vaikuttaminen (4,2)	Tapahtumat (60 %) Kurssit ja koulutus (50 %) Leirit (30 %) Kerhot tai muu säännöllinen ryhmätoiminta (30 %)	Suunnittelu, tiimit ja vastuut (42 %), tapahtumaorganisointi (32 %), ohjaustehtävät (21 %)	45,0 % (9)
Aktivistijärjestöt (16)	Yhteiskunnalliseen päätöksentekoon vaikuttaminen (4,5) Muu yhteiskunnallinen vaikuttaminen (4,8) Nuorten vapaaehtoistoiminnan organisointi (3,7)	Kurssit ja koulutus (73 %) Tapahtumat (73 %) Kampanjat ja vaikuttaminen (47 %)	Tapahtumaorganisointi (85 %) Kouluttaminen järjestön ulkopuolella (46 %) Kampanjat ja edunvalvonta (46 %)	81,3 % (13)
Kristilliset järjestöt (12)	Nuorten kasvun tukeminen (4,8) Nuorten vapaaehtoistoiminnan organisointi (4,3) Nuorten vapaa-ajan toiminnan järjestäminen (3,9)	Leirit (83 %) Tapahtumat (75 %) Kerhot tai muu säännöllinen ryhmätoiminta (67 %) Kurssit ja koulutus (67 %)	Ohjaustehtävät (92 %) Talkoot ja muu käytännön apu (67 %) Tapahtumaorganisointi (58 %)	50,0 % (6)

Kaikista järjestöistä reilu neljäsosa kuuluu vapaa-ajan järjestöjen ryhmään, johon lukeutuu erilaisia kulttuurisia, liikunnallisia ja muita harrastusmahdollisuuksia tarjoavia järjestöjä. Järjestöjä yhdistää harrastukseen perustuva intressi, joka kohdistuu osassa järjestöjä pelkästään nuoriin harrastajiin, osassa keneen tahansa harrastuksesta kiinnostuneeseen. Lisäksi järjestöt tuottavat palveluja ja osallistuvat nuorten kasvun tukemiseen.

Toiseksi suurin ryhmä ovat sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt. Ryhmää yhdistää huoli nuorista tai nuorten kasvamisesta aktiiviseen kansalaisuuteen, jota Siisiäinen (1988,16) kutsuu ”vanhempainintressiksi”. Osa järjestöistä kohdistaa toimintansa esimerkiksi koulu yhteistyön kautta kaikille nuorille, osalla on tarkemmin valikoitu kohderyhmä, johon saattaa kuulua erityisen haavoittuvia syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, joita tuetaan myös yksilötyön avulla.

Kolmanneksi suurin ryhmä ovat intressijärjestöt, jotka ajavat edustamansa ryhmän etuja yhteiskunnassa. Tähän ryhmään kuuluu ammattijärjestöjä, opiskelijajärjestöjä ja erilaisten vähemmistöryhmien järjestöjä. Järjestöjen perustana on ryhmän jäseniä yhdistävä ominaisuus tai elämäntilanne, joka liittyy noin puolessa järjestöistä nuoruuteen elämänvaiheena, useimmin opiskelijastutukseen.

Neljäs nuorisojärjestöjen luokka ovat aktivistijärjestöt, joiden tavoitteena on ajaa jotakin aatetta yhteiskunnassa ja vaikuttaa myös päätöksentekoon. Suurin osa ryhmän jäsenistä on puoluepoliittisia järjestöjä, mutta siihen kuuluu myös esimerkiksi ympäristö- ja eläinoikeusasiaa ajavia järjestöjä. Erotuksena intressijärjestöihin aktivistijärjestöt ajavat yleisesti jotain aatetta, eivät ryhmän jäsenten etuja.

Pienin ryhmä koostuu kristillisistä järjestöistä. Ne tulevat kasvatustavoitteensa myötä yhtäältä lähelle sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöjä ja toimintamuotojensa puolesta lähelle vapaa-ajan järjestöjä, mutta suuntaavat näistä poiketen toimintansa pitkälti omaan uskonto-kuntaansa kuuluviin nuoriin.

Tässä esitellyt luokat eroavat toisistaan ensisijaisesti sen perusteella, mikä on niiden päätoimiala eli millaisia ovat ne intressit, jotka yhdistävät toimintaan osallistuvia ihmisiä. Nuorisojärjestöjen määrittelyn näkökulmasta on olennaista havaita, että intressi- ja vapaa-ajan järjestöistä jopa puolet kohdistaa suuremman osan toiminnastaan muihin kuin nuoriin, eli toimintaan osallistuvia

yhdistävä intressi ei liity nuoruuteen sinänsä vaan johonkin asiaan, joka on relevantti yhtä lailla nuorille kuin aikuisillekin.

Järjestöluokkia määrittävän intressin lisäksi luokkia erottavat nuoriin kohdistuvan toiminnan keskeiset tavoitteet. Nuorten kasvun tukeminen lukeutuu tärkeimpiin tavoitteisiin muissa paitsi aktivisti- ja intressijärjestöissä, joissa painottuvat yhteiskunnallisen vaikuttamisen tavoitteet. Hybridisaatiokehityksen näkökulmasta huomionarvioista on, että palvelujen tuottaminen nuorille nousee kolmen tärkeimmän tavoitteen joukkoon vain vapaa-ajan järjestöjen joukossa.

Järjestöjen toimintamuodot ovat pitkälti samankaltaisia (ks. taulukko 1). Sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöissä toimintamuodot ovat moninaisempia kuin muissa järjestöluokissa. Puolet luokkaan kuuluvista järjestöistä on kuvannut toimintamuodokseen jotain sellaista, jota on vain harvalla tai ei millään muulla järjestöllä. Näiden järjestöjen toimintamuotoihin kuuluu myös yksilökohtaisen tuen antaminen: nuorille tarjotuissa vapaaehtoistehtävissä yksi yleisimmistä on mentorointi tai muu yksilöllinen tuki.

Intressijärjestöillä keskeisimmäksi vapaaehtoistehtäväksi nousee osallistuminen toiminnan suunnitteluun, kehittelyyn tai erilaisiin vastuutehtäviin – toiminnan käytännön toteutukseen liittyvät tehtävät jäävät vähemmälle. Aktivistijärjestöillä puolestaan korostuvat ainoana joukosta yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen suoraan liittyvät tehtävät, eli kampanjat ja vaikuttamistyö sekä osallistuminen järjestön ulkopuolelle suuntautuviin koulutustehtäviin, esimerkiksi kouluvierailuihin.

Nuorten tehtävät erilaisissa nuorisojärjestöissä

Kyselyssä käsiteltiin nuorten osallistumista järjestöjen toimintaan jäsenen, toimintaan osallistuvan, toimintaa järjestävän vapaaehtoisen sekä järjestön päätöksentekoon ja toiminnan suunnitteluun osallistuvan näkökulmista. Näiden tehtävien kautta voidaan hahmottaa, millaisessa asemassa nuoret ovat erilaisten järjestöjen toiminnassa.

Kyselyyn vastanneet järjestöt eivät pääsääntöisesti jaa aiemmassa tutkimuksessa näkyvää huolta nuorten vähenevästä kiinnostuksesta järjestöjen toimintaa kohtaan. Reilusti yli puolet vastanneista järjestöistä arvioi, että niiden toimintaan osallistuvien nuorten ja toimintaa järjestävien vapaa-

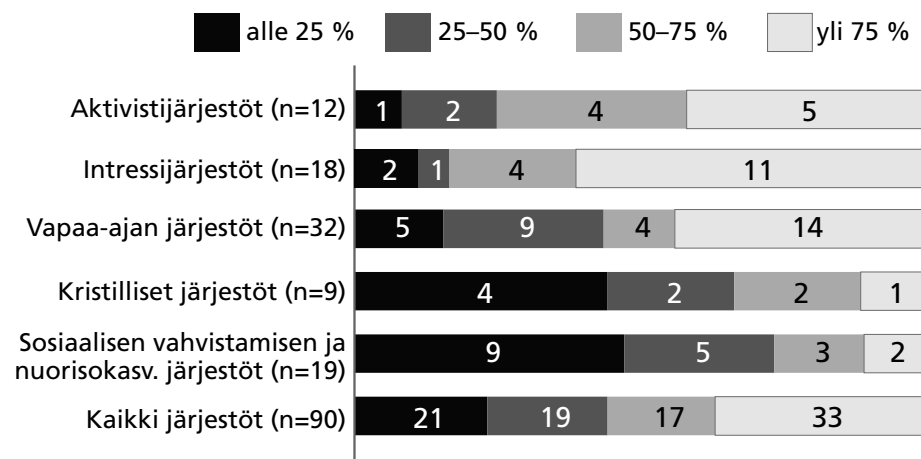
ehtoisten määrä on joko kasvanut tai pysynyt ennallaan viimeisten viiden vuoden aikana. Järjestöt suhtautuvat myös keskimäärin neutraalisti väittämään, jonka mukaan nuoria ei yleisesti kiinnostaisi järjestötoiminta. (Taavetti 2015, 15–16, 34.) Näihin arvioihin todennäköisesti vaikuttaa se, että järjestöt tapaavat toiminnassaan enimmäkseen nuoria, joita järjestötoiminta kiinnostaa, ja toisaalta se, että järjestöillä lienee taipumusta arvioida omaa toimintaansa ennemmin positiivisesti kuin negatiivisesti.

Kun kyselyssä tiedusteltiin, kuinka suuri osa järjestöjen toimintaan osallistuvista nuorista on järjestöjen arvion mukaan niiden jäseniä, järjestöluokkien välillä näkyi tilastollisesti merkitseviä eroja. Erot on esitetty kuviossa 1. Aktivistijärjestöt ja intressijärjestöt järjestävät toimintaa ensisijaisesti omille jäsenilleen, kun taas kristillisissä järjestöissä

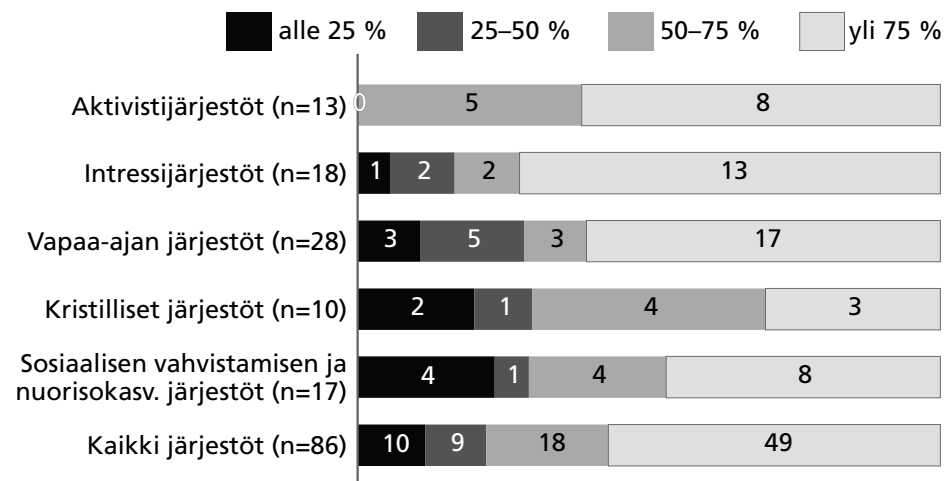
ja sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöissä toimintaa järjestetään muille nuorille.

Toimintaa järjestävät vapaaehtoiset ovat järjestöjen jäseniä huomattavasti useammin kuin toimintaan osallistuvat, eikä merkitsevää eroa järjestöluokkien välillä ole. Jäsenten osuudet vapaaehtoisista on esitetty kuviossa 2.

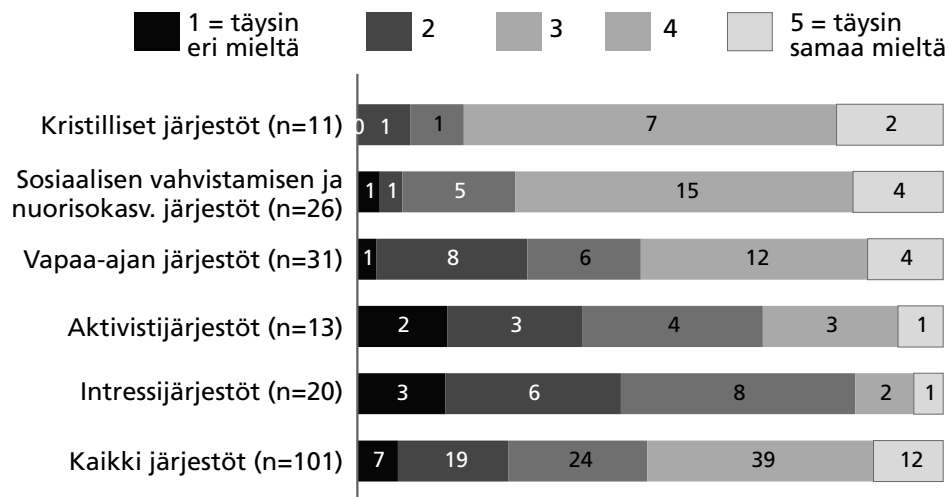
Kiinnostavaa on, että noin kolmasosa sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöistä ei kyselyssä osannut tai halunnut arvioida, miten moni toimintaan osallistuva on myös jäsen. Samoin 43 prosenttia näistä järjestöistä ei vastannut kysymykseen siitä, miten moni heidän toimintaansa järjestävistä vapaaehtoisista on jäsen. Osin tätä selittää se, että näiden järjestöjen joukossa on myös keskus- tai yhteistyöjärjestöjä sekä säätiöitä, joiden jäseniä toimintaan osallistuvat ja vapaaehtoiset nuoret eivät edes voi olla.

Kuvio 1. Jäsenten osuus toimintaan osallistuvista nuorista.

Kuvio 2. Jäsenten osuus toimintaa järjestävistä vapaaehtoisista.

Kuvio 3. Järjestöjen vastaukset väittämään ”Nuoret eivät yleisesti halua liittyä jäseneksi, vaikka haluavat olla mukana toiminnassa”.

Se, miten suuri osuus järjestöjen toimintaan osallistuvista on jäseniä, näyttää heijastuvan siihen, miten järjestöt arvioivat nuorten mielenkiintoa jäsenyyttä kohtaan yleisesti. Sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt sekä kristilliset järjestöt arvioivat nuorten suhtautuvan jäsenyyteen huomattavasti kielteisemmin kuin intressijärjestöt. Vastausten prosentuaalinen jakautuminen järjestöluokittain on esitetty kuviossa 3.

Kristilliset samoin kuin sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt järjestävät toimintaa muita järjestöluokkia useammin muille kuin omille jäsenilleen (kuvio 1). Niissä myös arvioidaan muita järjestöluokkia useammin, että nuoret ovat haluttomia liittymään jäseniksi (kuvio 3).

Nuorten asemaa järjestöissä tarkasteltiin myös vertaamalla nuorten osuutta aikuisten eli yli 29-vuotiaiden osuuteen järjestön vapaaehtoisista ja järjestön päätöksentekoon osallistuvista (taulukko 3). Analyysi osoittaa, että kristillisissä järjestöissä vapaaehtoiset ovat kaikkein yleisimmän nuoria. Sekä intressijärjestöt että sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt ovat ryhminä tässä suhteessa jakautuneita. Tätä selittää osaltaan se, että etenkin intressijärjestöjen luokassa on paljon sellaisia järjestöjä, joissa nuoriin kohdistuvan toiminnan osuus on pieni. Vapaa-ajan ja aktivistijärjestöjen enemmistössä nuoria vapaaehtoisia on suuri osuus.

Järjestöjen jakaumat luokittain sen suhteen, miten paljon nuoria niiden hallintoon osallistuu, ovat samansuuntaiset kuin nuorten osuudet vapaaehtoisista. Kaikissa järjestöluokissa nuoret muodostavat pienemmän osan päätöksente-

koon osallistuvista kuin vapaaehtoisista. Merkittävin epäsuhta näkyy kristillisissä järjestöissä, joiden toimintaa järjestävät vapaaehtoiset ovat enemmistöltään nuoria, mutta nuorten osuus päätöksenteossa ei ole merkittävä kuin kahdessa kysymykseen vastanneessa järjestössä.

Nuorten asema ja hybridisaation tunnusmerkit nuorisojärjestöissä

Vastaajien käsityksiä nuorten asemasta järjestössä mitattiin kolmella väittämällä: ”Suuri osa järjestömmen toiminnasta perustuu nuorten tekemään vapaaehtoistyöhön”, ”Nuoret ovat järjestömmen perusta ja olemassaolon edellytys; ilman mukana olevia nuoria ei ole järjestöä” sekä ”Nuoret saavat äänensä kuuluviin järjestössämme”. Näistä väittämissä rakennettiin nuorten asemaa järjestössä kuvaava summamuuttuja (Cronbachin alfa = 0,823).

Summamuuttujan tarkastelu toimialaluokituksen valossa ei tuota tilastollisesti merkittäviä eroja, eli järjestöjen erot suhteessa nuorten merkitykseen järjestön toiminnan ja olemassaolon kannalta sekä nuorten äänen kuulumiseen eivät selity toimialan mukaisella järjestöjaottelulla. Tutkimuksessa selvitettiin, selittyvätkö erot hybridisaatioteorian mukaisilla tekijöillä. Billisin (2010) mukaan tällaisia tekijöitä ovat työntekijöiden määrän lisääntyminen ja muilta sektoreilta peräisin olevat resurssit.

Kyselyssä kysyttiin järjestön nuorisotyön parissa työskentelevien työntekijöiden määrää. Hybridisaation tarkasteluun haluttiin saada kuva koko järjestön työntekijämäärästä, joten tietoja täydennettiin jälkepäin järjestöjen nettisivujen avul-

Taulukko 3. Nuorten osuudet järjestön vapaaehtoisista ja päätöksentekoon osallistuvista. Prosenttiluvut ovat valideja prosentteja, suluissa absoluuttiset määrät

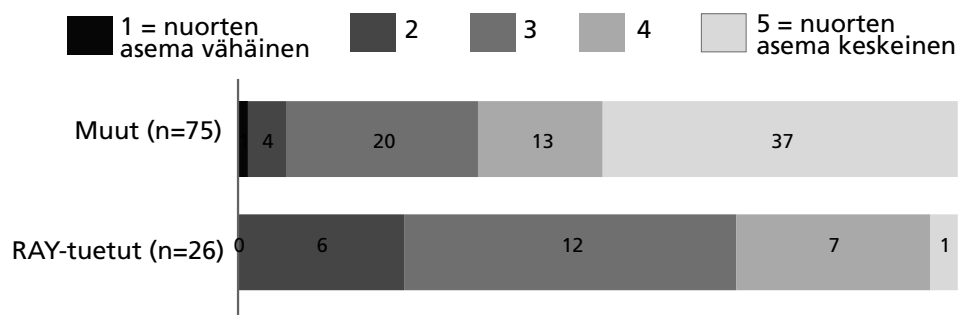
	alle 33 %	33–66 %	yli 66 %	ei vastannut
Aktivistijärjestöt				
osuus vapaaehtoisista	8 % (1)	23 % (3)	69 % (9)	3
osuus päätöksentekoon osallistuvista	23 % (3)	8 % (1)	69 % (9)	3
Intressijärjestöt				
osuus vapaaehtoisista	33 % (4)	17 % (2)	50 % (6)	8
osuus päätöksentekoon osallistuvista	54 % (7)	0 % (0)	46 % (6)	7
Sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt				
osuus vapaaehtoisista	30 % (6)	15 % (3)	55 % (11)	10
osuus päätöksentekoon osallistuvista	58 % (14)	17 % (4)	25 % (6)	6
Vapaa-ajan järjestöt				
osuus vapaaehtoisista	19 % (5)	37 % (10)	44 % (12)	7
osuus päätöksentekoon osallistuvista	44 % (12)	22 % (6)	33 % (9)	7
Kristilliset järjestöt				
osuus vapaaehtoisista	0 % (0)	50 % (4)	50 % (4)	4
osuus päätöksentekoon osallistuvista	56 % (5)	22 % (2)	22 % (2)	3
YHTEENSÄ				
osuus vapaaehtoisista	20 % (16)	28 % (22)	53 % (42)	32
osuus päätöksentekoon osallistuvista	48 % (41)	15 % (13)	37 % (32)	26

la. Näin rakennettiin viisiluokkainen järjestysasteikollinen muuttuja: ilman työntekijöitä toimivat järjestöt (n = 11), 1–4 työntekijää (n = 41), 5–10 työntekijää (n = 23), 11–20 työntekijää (n = 20) sekä yli 30 työntekijää palkanneet järjestöt (n = 17). Työntekijämäärän tarkastelu yhdessä summamuuttujan kanssa tuottaa tukea hypoteesille, jonka mukaan työntekijämäärän kasvu on yhteydessä nuorten vähäisempään asemaan järjestössä (Spearmanin rho = -.446, p<0.01).

Järjestöiltä tiedusteltiin, mitä kaikkia rahoitusmuotoja ne käyttävät. Selkeimmät erot muodostuivat RAY:n tukea saavien ja muiden järjestöjen välille. RAY:n tukea saavien järjestöjen joukossa on selvästi muita harvinaisempaa, että toiminnasta suuri

osa perustuu nuorten vapaaehtoistyöhön, että nuoria pidetään järjestön perustana ja että nuoret saavat äänensä kuuluviin järjestössä. Tämä näkyy summamuuttujan tarkastelussa kuviossa 4.

Sekä työntekijöiden määrä että RAY-rahoituksen käyttäminen ovat siis selvästi yhteydessä summamuuttujalla mitattuun nuorten asemaan järjestössä. Samalla on syytä havaita, että työntekijöiden määrä ja rahoitustyyppi ovat sidoksissa myös toisiinsa niin, että RAY-tukia käyttävät järjestöt palkkaavat enemmän työntekijöitä kuin vain muita tukia käyttävät. Koska aineiston pieni koko ei mahdollista ilmiöiden tarkastelua erillään, tällä aineistolla ei pystytä päättelemään, onko jompikumpi muuttujista toista tärkeämpi. Käytetyt taustamuuttujat ovat

Kuvio 4. Nuorten asema järjestössä.

hyvin indikatiivisia myös siksi, ettei rahoitusta koskevassa kysymyksessä selvitetty eri rahoitusmuotojen merkitystä järjestöjen taloudelle. Testien tilastolliset merkitsevyydet myös pienenevät, jos aineistosta poistetaan ne järjestöt, joilla alle puolet toiminnasta kohdistuu nuoriin tai on nuorten tekemää (vrt. taulukko 1).

Tulkinnan rajoitteista huolimatta voidaan todeta, että analyysi tukee hybridisaatioteorian oletusta siitä, että työntekijöiden määrän kasvu ja vaativien taloudellisten resurssien hankkiminen toisilta sektoreilta ovat yhteydessä jäsenten ja vapaaehtoisten vähäisempään merkitykseen ja vaikutusvalttaan järjestössä.

Järjestöt muuttuvat ja nuorten osallistuminen muuttuu – mitä tapahtuu nuorten osallistumiselle järjestöissä?

Tämä artikkeli osoittaa, ettei järjestöjen rajaaminen erilaisiin luokkiin ole yksinkertainen tehtävä. Mikä tekee järjestöstä nuorisojärjestön ja kenen näkökulmasta tuo määrittely tehdään? Lähes kolmasosassa tarkastelluista järjestöistä alle puolet toiminnasta kohdistuu nuoriin tai on nuorten toteuttamaa, mutta silti ne ovat määrittäneet nuorisojärjestöiksi joko avustuspolitiikan tai Allianssin jäsenyyden kautta. Nuorten näkökulmasta eron teko “nuorten”, “aikuisten” tai “kaikkien” järjestöihin ei ehkä ole tarpeenkaan, voihan osallistumisen intressi olla usein myös muu kuin nuoruus.

Pelkkiä järjestöjen toiminnan muotoja tarkastelemalla on vaikea määrittää, millainen mahdollisuus nuorilla on vaikuttaa toiminnan sisältöön: joskus toimintaan osallistuminen on aktiivista vaikuttamista, kuten esimerkiksi osallistuttaessa mediakasvatusjärjestöissä oman lehden tekoon, joskus taas osallistumista toisten järjestämään kerhoon tai koulutukseen. Nuorten kansalaisaktiivisuuden kehittymisen kannalta on kuitenkin ongelmallista, mikäli nuorten rooliksi jää järjestöjen toiminnan ammattimaistuesssa vain osallistua aikuisten määrittämään toimintaan.

Nuorisojärjestöt jaettiin kyselyn perusteella viiteen, mielekkäitä eroja tuottavaan ryhmään järjestön nuoriin kohdistuvan toiminnan päätehtävän mukaan. Vapaa-ajan järjestöjen, sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöjen, intressijärjestöjen, aktivistijärjestöjen sekä kristillisten järjestöjen välillä on selviä eroja siinä, millaisia tavoitteita niillä on ja miten niiden toimintaan

voi osallistua. Nuorten kansalaisiksi kasvamisen näkökulmasta merkille pantavaa on, että kyselyssä ainoastaan aktivistijärjestöt toivat esiin suoraan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyviä vapaaehtoistehtäviä. Vaikka yhteiskunnallinen vaikuttaminen kuuluu monien muidenkin järjestöjen tavoitteisiin, vaikuttamistyö niissä hoidettaneen ammattilaisvoimin tai aikuisten vapaaehtoisten tekemänä, koska ne eivät juuri näy nuorille tarjolla olevissa tehtävissä.

Perinteiseen pohjoismaiseen malliin verrattuna näyttää siltä, että jäsenyyden merkitys toimintaan osallistumisen edellytyksenä on vähenemässä, mutta vapaaehtoisuus painottuu edelleen järjestöjen omiin jäseniin. Aiemmissa tutkimuksissa on arvioitu, että nuoret sitoutuvat vapaaehtoistoimintaan projektimaisesti ja lyhytaikaisesti. Lisäksi vapaaehtoistoimintaan osallistumattomuuden syynä on usein se, ettei kukaan ole pyytänyt mukaan. (Yeung & Grönlund 2005, 188.) Järjestöt saattavat hukata laajan vapaaehtoispotentiaaliniissä nuorissa, jotka eivät halua liittyä jäseneksi.

Toisaalta saattaa olla, että nuorten näkökulmasta jäseneksi liittyminen ja vapaaehtoiseksi ryhtyminen ovat luonteeltaan samanlaista sitoutumista järjestöön ja siksi jäsenyys ja vapaaehtoisuus kulkevat käsi kädessä. Tällöin jäsenyys ei enää näyttäyty passiivisena toimena vaan ennemminkin aktiivisena tekona, joka on enemmän kuin pelkkä toimintaan osallistuminen.

Nuorten jäsenyyteen kohdistamaa kriittisyyttä arvioitaessa on mielenkiintoista pohtia, millaisista järjestöistä tätä kokemusta eniten löytyy. Tutkimuksessa sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt sekä kristilliset järjestöt arvioivat nuorten olevan kaikkein kriittisimpiä jäsenyyden suhteen. Näiden järjestöjen toimintaan myös osallistuu enimmäkseen muita kuin järjestöjen jäseniä. Tällöin yhteiskunnallisessa keskustelussa ja toisinaan tutkimuksessakin esiintyvät käsitykset nuorten kriittisyydestä saattavat kertoa paitsi todellisuudessa lisääntyneestä kriittisyydestä ja jäsenyyden merkityksen muutoksesta nuorille myös siitä, millaiset järjestöt käyttävät julkisuudessa nuorisojärjestöjen ääntä ja kertovat käsityksiään nuorten asenteiden muutoksesta.

Yhteiskunnassa käynnissä oleva hybridisaatiokehitys ei ohita nuorisojärjestöjä. Työntekijämäärien lisääntyminen ja avustusmuotojen moninaistuminen ovat yhteydessä nuorten jäsenten ja vapaaehtoisten kaventuvaan rooliin järjestöissä. Tämä on intuitiivisesti helppo ymmärtää, sillä mutkikkai-

den avustushakemusten tekeminen on ammattilaistyötä, josta harva nuori välttämättä on kiinnostunutkaan. Erityisesti RAY:n tukemat hankkeet kohdistuvat lisäksi juuri niihin nuoriin, joilla on muitakin haasteita elämässä, eikä aktiivinen järjestöosallistuminen välttämättä ole päällimmäisenä mielessä. Tämä tutkimus ei selitäkään, mikä on syy ja mikä seuraus. Sen sijaan se herättää kysy-

myksen siitä, voidaanko projektimuotoisilla ja erityistä ammatillista hallinto-osaamista edellyttävillä hankkeilla tukea nuorten kansalaisosallistumista. Tullaanko niiden kautta tukeneeksi järjestötoiminnan sellaisia muotoja, joissa nuorille jää vain muiden järjestämään toimintaan osallistuvan asiakkaan, kohderyhmän tai tarkasti rajatun vapaaehtoistehtävän toteuttajan rooli?

Saapunut 30.4.2015
Hyväksytty 25.9.2015

KIRJALLISUUS

- Alapuro, Risto: Introduction: Comparative Approaches to Associations and Civil Society in Nordic Countries. S. 11–28. Teoksessa Risto Alapuro ja Henrik Stenius (toim.): Nordic Associations in a European Perspective. Baden-Baden: Nomos, 2010.
- Anheier, Helmut K: Nonprofit Organizations. Theory, management, policy. London & New York: Routledge, 2005.
- Anheier, Helmut K: What kind of Nonprofit Sector, what kind of organizations? Comparative Policy Reflections. American Behavioral Scientist. 52 (2009): 1082–1094.
- Billis, David: Towards a theory of hybrid organizations. S. 46–69. Teoksessa Billis, David (toim.): Hybrid Organizations and the Third Sector. Challenges for Practice, Theory and Policy. Basingstoke & New York: Palgrave Macmillan, 2010.
- Borg: Sami: Nuorten poliittisen osallistumisen kehityslinjoja. Nuorisotutkimus 16 (1998) 3: 21–32.
- Ellis Paine, Angela & Ockenden, Nick & Stuart, Joanna: Volunteers in hybrid organizations: A marginalised majority? S. 93–113. Teoksessa Billis, David (toim.): Hybrid Organizations and the Third Sector. Challenges for Practice, Theory and Policy. Basingstoke & New York: Palgrave Macmillan, 2010.
- Eskelinen, Teppo & Gellin, Maija & Gretchel, Anu & Junttila-Vitikka, Pirjo & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Koskinen, Sanna & Laine, Sofia & Lundbom, Pia & Nivala, Elina & Sutinen, Riikka: Lapset ja nuoret kansalaistoimijoina. S. 213–248. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.): Demokratiooppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto julkaisuja 118. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 2012.
- Hasenfeld, Yeheskel & Gidron, Benjamin: Understanding multi-purpose hybrid voluntary organizations: The contributions of theories on civil society, social movements and non-profit organizations. Journal of Civil Society 1 (2005):2, 97–112.
- Hirvonen, Elna: Valtakunnallinen nuorisojärjestötutkimus. Helsinki: Opetusministeriö, 1981.
- Ilonen, Milla: ”Ett’ vois olla siellä missä ne muutkin” Nuorisotyötä tekevien järjestöjen ja vähemmistöryhmiin kuuluvien nuorten käsityksiä ja kokemuksia yhdenvertaisesta nuorisotyöstä. Helsinki: Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry, 2009.
- Kiilakoski, Tomi: Monenkirjavia vaikuttamista. Nuorten useista kansalaisuuksista. S.103–106. Teoksessa Myllyniemi, Sami: Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö & Nuorisosiain neuvottelukunta & Nuorisotutkimusseura, 2014.
- Kurikka, Päivi: Osallistumisen (h)aave. Nuorten Suomi 2001 -tutkimuksia nro 4. Helsinki: Suomen kuntaliitto, 1997
- Kurikka, Päivi: Hällä väliä? Nuorten Suomi 2001 -tutkimuksia nro 5. Helsinki: Suomen kuntaliitto, 2000.
- Morales, Laura & Geurts, Peter: Associational involvement. S. 135–157. Teoksessa van Deth, Jan W. & Montero, José Ramón & Westholm, Anders (toim.): Citizenship and Involvement in European Democracies. London & New York: Routledge, 2007.
- Myllyniemi, Sami: Aika vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 92. Nuorisosiain neuvottelukunnan julkaisuja 40. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö & Valtion liikuntaneuvosto & Nuorisosiain neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto, 2009.
- Myllyniemi, Sami & Berg, Päivi: Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 140. Nuorisosiain neuvottelukunnan julkaisuja 49. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö & Valtion liikuntaneuvosto & Nuorisosiain neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto, 2013.
- Möttönen, Sakari: Ovatko järjestöt hyvinvointivaltion purkajia vai puolustajia? Yhteiskuntapolitiikka 74 (2009):1, 60–71.
- Numminen, Jaakko: Nuorten osallistumisen eteen on tehtävä enemmän työtä. Nuorisotyö 42 (1988) 7–8, 6–8.
- Papakostas, Apostolis: More Organization with Fewer

- People. S. 73–108 Teoksessa Wikström & Zimmer (toim.): *Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2011.
- Paukkeri, Susanna: Monikulttuurisuuden ilmentymiä poliittisissa nuorisoyhdistyksissä. S. 138–147. Teoksessa Harinen, Päivi & Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena (toim.): *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen*. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto julkaisuja 91. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 2009.
- Peltosalmi, Juha & Siisiäinen, Martti: Yhdistysten toimialan mukainen luokittelumalli. Patentti- ja rekisterihallituksen julkaisuja 1/2010. PRH julkaisut. Helsinki: Patentti- ja rekisterihallitus, 2010.
- Peltosalmi, Juha & Hakkarainen, Tyyne & Londén, Pia & Kiukas, Vertti & Särkelä, Riitta: *Järjestöbarometri 2014*. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveystyö ry, 2014.
- Putnam, Robert D.: *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster, 2000.
- Pyykkönen, Miikka: Monikulttuurisuus suomalaisten nuorisoyhdistysten toiminnassa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 10. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 2007.
- Ruuskanen, Petri & Silander, Kirsikka & Anttila, Timo: Palkkatyössä kolmannella sektorilla. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 20/2013. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö 2013 http://www.tem.fi/files/37094/TEMjul_20_2013_web_27062013.pdf (luettu 22.4.2015)
- Salamon, Lester M. & Anheier, Helmut K.: "In Search of the Nonprofit Sector II: The Problem of Classification." Working Papers of the Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project, no.3. Baltimore: The Johns Hopkins Institute for Policy Studies, 1992.
- Saukkonen Pasi: Kolmas sektori – vanha ja uusi. *Kansalaisyhteiskunta* 1 (2013), 6–31.
- Siisiäinen Martti: Nuorisoyhdistykset itsenäisessä Suomessa. Jyväskylän yliopiston sosiologian laitoksen julkaisuja. Nro 43/1988.
- Siisiäinen, Martti & Kankainen, Tomi: Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuudennäkymät Suomessa. S. 90–137. Teoksessa *Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen*. Oikeusministeriön julkaisuja 2009:5. Helsinki: Oikeusministeriö, 2009.
- Svedberg, Lars & Trägårdh, Lars: *Det civila samhället, ungdomarna och välfärden*. Teoksessa *Konsten att bry sig om. Föreningslivets betydelse för unga, kommunerna och staten*. Ungdomsstyrelsens skrifter 2008:7. Stockholm: Ungdomsstyrelsen, 2008.
- Taavetti, Riikka: Nuorisoyhdistysten vetovoimaa. *Katsaus valtakunnallisten nuorisoyhdistysten ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen toimintaan järjestöille suunnatun kyselytutkimuksen perusteella*. Helsinki: Suomen Nuorisoyhdistysten - Allianssi ry 2015. <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/690/fid/4164> (luettu 27.8.2015.)
- van der Meer, Tom W.G. & te Grotenhuis, Manfred & Scheepers, Peer L.H.: Three Types of Voluntary Associations in Comparative Perspective: The Importance of Studying Associational Involvement through a Typology of Associations in 21 European Countries. *Journal of Civil Society* 5 (2009): 3, 227–241.
- Viitanen, Reijo: Nuorisoyhdistykset ja niiden muutos 2000-luvun Suomessa. S. 263–283. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.): *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 2007.
- Walther, Andreas: Participation or non-participation? Getting beyond dichotomies by applying an ideology-critical, a comparative and a biographical perspective. S. 227–243. Teoksessa Loncle, Patricia & Cuconato, Morena & Muniglia, Virginie & Walther, Andreas (toim.): *Youth participation in Europe. Beyond discourses, practices and realities*. Bristol: The Policy Press.
- Wijkström, Filip: "Charity Speak and Business Talk". *The On-Going (Re)hybridization of Civil Society*. S. 27–54. Teoksessa Wikström & Zimmer (toim.): *Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2011.
- Wijkström, Filip & Zimmer, Anette: Introduction. *Nordic Civil Societies beyond Membership and Movements*. S. 19–26. Teoksessa Wikström, Filip & Zimmer, Anette (toim.): *Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2011.
- Yeung, Anne Birgitta & Grönlund, Henrietta: Nuorten aikuisten arvot, asenteet ja osallisuus. Teoksessa Yeung, Anne Birgitta & Grönlund, Henrietta (toim.): *Vapaaehtoistoiminta*. Tampere: Vastapaino, 2005.

ENGLISH SUMMARY

Hanna Laitinen & Riikka Taavetti: National youth organizations and youth participation (Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet)

There is growing concern about young people's declining interest in citizen participation: research has shown that young people are ever less interested in voting, participating in politics and joining associations. This development is largely explained by the changing interests of young people themselves. This study takes a different angle and focuses on the youth organizations that provide opportunities for participation. The theoretical framework is provided by the theory of hybrid organizations (Billis 2010), and the roles of young people are divided into participants, members, volunteers and governors.

The article is based on the results of a survey sent to all Finnish national level youth organizations. The organizations (113 respondents, response rate 64

%) are divided into five classes: leisure time, social reinforcement and youth education, interest, activist and Christian organizations. These classes differ in how much of their work focuses on the youth, how large a share of the volunteers are young, and in how many of those participating in the organizations are members. The role of young people in governing the organization is strongest in activist organizations.

Billis' theory on hybrid organizations is supported by a negative correlation (-.422) between the number of employees and the status of young people in the organization, and by a clear difference when comparing two groups of organizations that receive different types of funding. There may, however, be other intervening factors not measured in the survey.

Keywords: youth organizations, hybrid organizations, non-governmental organizations, citizen participation, active citizenship.

II

Miten ja kenelle valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat toimintansa?

Hanna Laitinen 2018

Sosiologia 55 (1), 28–44.

Miten ja kenelle valtakunnalliset nuorisjärjestöt legitimoivat toimintansa?

Hanna Laitinen

Abstrakti

Perinteisesti kansalaisten omaehtoiseen toimintaan perustuneen kolmannen sektorin tehtävät ja toimintatavat ovat muutoksessa. Aiempi tutkimus osoittaa, miten palvelutuotanto, kaupallistuminen, ammatillisuus ja muut julkisen ja yksityisen sektorin toimintaperiaatteita yhdistävät hybridit piirteet lisääntyvät järjestöjen toiminnassa. Artikkelissa tarkastellaan, miten nuorisotyön kentällä toimivat valtakunnalliset nuorisjärjestöt legitimoivat olemassaoloaan osana muuttuvaa kolmatta sektoria. Laadullisen tarkastelun kohteena ovat järjestöjen legitimaatioargumentit sekä legitimaatioyleisöt, jolle argumentit osoitetaan. Tärkeimpiä nuorisjärjestöjen legitimaatioyleisöjä ovat rahoittajat ja jäsenet. Järjestöjen käyttämien legitimaatioargumenttien perustana on nuorisotyön kentän yhteinen käsitys toiminnan moraalisesta oikeutuksesta, jota järjestöt täydentävät korostamalla erityistä rooliaan nuorten kansalaistoiminnan mahdollistajana, erityisten kohderyhmien saavuttajina tai managerialistisesti tehokkaina toimijoina. Järjestöjen legitimaatiossa yhdistyy sekä julkisen, yksityisen että kolmannen sektorin ominaispiirteitä. Johtopäätöksenä esitetäänkin, että hybridit piirteet ovat muodostuneet merkittäväksi osaksi järjestöjen institutionaalisen toimintaympäristön käsityksiä siitä, millaisia kolmannen sektorin organisaatioiden tulee nykyisin olla.

Asiasanat: hybridit organisaatiot, kolmas sektori, legitimaatio, managerialismi, nuorisjärjestöt

Johdanto

Kolmannella sektorilla toimivien järjestöjen päätehtävänä on Pohjoismaissa perinteisesti ollut tuoda ihmisiä toimimaan vapaaehtoisesti yhdessä tärkeinä ja kiinnostavina pitämiensä asioiden parissa. Kansalaiset ovat perustaneet kollektiivista toimintaansa varten erilaisia sosiaalisia liikkeitä, kerhoja, paikallisyhdistyksiä, liittoja, säätiöitä, osuuskuntia ja muita vapaamuotoisia tai rekisteröityjä yhteenliittymiä (Siisiäinen & Kankainen 2009, 91). Nämä yleisesti järjestöiksi kutsutut organisaatiot ovat pitäneet tehtäväänään välittää jäsentensä intressejä julkiseen ja yksityiseen sektoriin päin, organisoida vapaa-ajan

aktiviteetteja, vertaistukea, täydentäviä ja erikoistuneita palveluja ja järjestää muuta jäsenten yhteisiin kiinnostuksen kohteisiin perustuvaa toimintaa (Matthies 2007; Wijkström & Zimmer 2011). Suomessa yleisin ja tämän artikkelin kannalta olennaisin kolmannen sektorin järjestäytymismuoto on rekisteröitynyt yhdistys (Siisiäinen & Kankainen 2009, 93).

Viimeaikaisten tutkimusten mukaan kolmannen sektorin tehtävät ja toimintatavat ovat muuttumassa. Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin ideaalityypiset piirteet näyttävät sekoittuvan ja tuottavan eri sektoreilta peräisin olevia ominaisuuksia yhdistäviä hybridejä organisaatioita (Billis 2010; Ruuskanen & Kontinen 2015; Saukkonen 2013; Smith 2014). Hybrideille kolmannen sektorin organisaatioille tyypillistä on, että jäsenten yhteisen tekemisen ja vaikuttamisen merkitys vähenee. Sen sijaan palkattu henkilökunta tuottaa julkisen sektorin rahoittamia tai yritystoiminnan tapaan myytäviä palveluja, joita kohdistetaan muille kuin jäsenille. Vapaaehtoisuuden ja omaehtoisuuden sijaan toiminnassa korostetaan ammattimaisuutta, tehokkuutta, managerialistisia toimintatapoja ja yrittäjyyden eetosta. (Pyykkönen 2014; Ruuskanen, Selander & Anttila 2013; Wijkström & Zimmer 2011.) Muutokset herättävät kysymyksiä, miten nykyiset kolmannen sektorin toimijat perustelevat tehtävänsä ja olemassaolonsa tarpeen. Vieläkö kolmannella sektorilla on omia erityisiä rooleja ja toimintatapoja, vai määrittäykö hybridien järjestöjen olemassaolon oikeutus nykyisin muilta sektoreilta peräisin olevien tavoitteiden ja periaatteiden mukaan?

Tässä artikkelissa tarkastelen legitimaation käsitettä hyväksi käyttäen, miten kolmannella sektorilla toimivat järjestöt perustelevat tehtäviään ja toimintatapojaan. Organisaation legitimitetti kuvastaa sen oikeutusta olla olemassa ja toimia valitsemillaan tavoilla (Suchman 1995, 574). Legitimaation tutkimuksessa tarkastellaan, miten organisaatiot legitimitettiään rakentavat. Samalla legitimaation tutkimus kuvastaa toimintaympäristössä vallitsevia käsityksiä, koska onhan legitimitetti sidoksissa organisaation institutionaaliseen ympäristöön heijastamalla siinä vallitsevia lainmukaisia, normatiivisia ja kulttuurisia käsityksiä oikeutetusta tai ”kunnollisesta” toiminnasta (Scott 2014, 74).

Rajaan tarkasteluni yhdistysmuotoisiin valtakunnallisiin nuorisojärjestöihin Suomessa. Artikkelin pääkysymys on, miten valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat olemassaoloaan ja toimintaansa. Olen hakenut vastausta tutkimalla internet-aineiston ja järjestöjohtajien haastattelujen avulla, millaisia legitimaatioargumentteja järjestöt käyttävät ja kenelle ne argumenttinsa suuntaavat. Tulosten perusteella voidaan tarkastella, millaisia ominaisuuksia nuorisojärjestöt legitimoivat järjestötoimintaan liittävä. Tämä

tuottaa nuorisotyön kentstä kiinnostuneille lisää tietoa siitä, miten nuorisojärjestöt näkevät oman legitiimin roolinsa kentän toimijoina. Samalla artikkeli tuo uutta ymmärrystä kolmannen sektorin nykytilasta ja hybrideistä organisaatioista käytävään keskusteluun.

Nuorisojärjestöt nuorisotyön kentällä ja osana muuttuvaa kolmatta sektoria

Tässä tutkimuksessa nuorisojärjestöllä tarkoitetaan järjestöä, jonka tarkoituksen määrittelyssä nuorisokeskeisyys on olennaista joko niin, että toimijat ovat itse nuoria tai että toiminta kohdistuu kokonaan tai pääosin nuoriin. Nuoria ovat nuorisolain (1285/2016) mukaisesti kaikki alle 29-vuotiaat, eli nuorisojärjestön kohteena voi olla myös lapsia. Martti Siisiäistä (1988, 14–16) mukaillen nuorisojärjestön perustana on nuorten oma tai aikuisten nuoriin kohdistuva intressi. Nuorten omat intressit voivat perustua aatteeseen, statukseen (esimerkiksi opiskelijuuteen), kiinnostukseen tai harrastukseen. Aikuisten intressi nuoria kohtaan on useimmiten kasvatuksellinen: tavoitteena on tukea lasten ja nuorten mielekästä ja kehittävää vapaa-ajan viettoa tai varmistaa, ettei nuori ajaudu ongelmiin.

Ensimmäiset suomalaiset nuorisojärjestöt aloittivat toimintansa 1800–1900-lukujen taitteessa samaan aikaan, kun Suomeen perustettiin muitakin suomalaista kulttuuria vahvistavia tai kansainväliseen aatteelliseen liikkeeseen kuuluvia järjestöjä, esimerkkeinä edelleen toimivat Suomen Nuorisoseurat ry ja Suomen Partiolaiset ry. Sotien välillä ja jälkeen syntyi lukuisia poliittisia nuoriso-, varhaisnuoriso- ja opiskelijajärjestöjä, joiden perustaminen oli yleistä aina 1970-luvun lopulle asti (Siisiäinen 1988). Näistä edelleen toimivia esimerkkejä ovat poliittisten puolueiden nuoriso-, opiskelija- ja varhaisnuorisojärjestöt. 1980-luvun puolivälin jälkeen perustetut nuorisojärjestöt liittyvät enää harvemmin osaksi yhteiskunnallista liikettä: useimmat ovat harrastusjärjestöjä, kuten esimerkiksi Nuorten kuoroliitto ry; sosiaali- ja terveystieteitä painottavia järjestöjä, kuten Youth Against Drugs ry sekä muita poliittisiin ideologioihin sitoutumattomia toimijoita, kuten Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry ja Koulutus Elämään -säätiö (Nieminen 2012; SOSTE 2016).

Nuorisojärjestöt voivat toimialansa perusteella olla osa esimerkiksi politiikan, kulttuurin tai sosiaalityön toimintakenttiä, mutta yhteistä niille on kuuluminen myös nuorisotyön kenttään (Hoikkala & Sell 2007, 10–12; Viitanen 2007). Kentän toimijoita yhdistää käsitys siitä, mistä toiminnassa on kyse, yhteiset säännöt, tietoisuus kentän muista toimijoista ja näiden valta-asetelmista sekä yhteinen tulkintakehikko,

jonka kautta toisten toimijoiden tekoja tehdään ymmärrettäviksi (Fligstein & McAdam 2011, 3). Suomessa nuorisotyön kenttää säätelee vastikään uusittu nuorisolaki (1285/2016). Vuoden 2016 loppuun voimassa olleen nuorisolain (72/2006) tarkoituksena oli ”tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja”. Uuden lain tavoitteista käsitteet sosiaalinen vahvistaminen ja aktiivinen kansalaisuus on poistettu, mutta niiden sisällöt ovat mukana tavoiteltaessa kasvun ja itsenäistymisen lisäksi muun muassa yhteisöllisyyttä, osallisuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja yhteiskunnallista toimintaa (HE 111/2016 2§).

Nuorisotyön kentän toimijoihin kuuluu järjestöjen lisäksi kuntia, seurakuntia, verkostoja sekä erilaisia koulutus-, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioita. Nuorisojärjestöjen näkökulmasta valtakunnallisella tasolla tärkein yksittäinen rahoittaja ja toiminnan määrittelijä on Opetus- ja kulttuuriministeriö eli OKM. Merkittävä kentän toimija on myös Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi ry, jonka jäseniä suurin osa valtakunnallisista nuorisojärjestöistä on. Suhteet kentän toimijoiden välillä ovat moninaisia, ja niinpä monet järjestöistä toimivat nuorisopoliittisina vaikuttajina ministeriöön päin joko Allianssin kautta tai itsenäisinä jäseninä ministeriön nimittämässä toimielimissä sekä osallistumalla lakien ja ohjelmien valmisteluun ja arviointiin, esimerkiksi uuden nuorisolain valmisteluun.

Nuorisojärjestöjen rahoittajien roolit täydentävät toisiaan. OKM:n jakaman yleisavustuksen tarkoituksena on tukea järjestöjä niiden itse määrittämien tavoitteiden mukaisesti. Ajatuksena on, että yhteiskunnan elävyyden kannalta nuorten kansalaistoiminta on arvo sinänsä, eikä valtiorahoittaja halua määrittää toiminnan sisällöstä muuta, kuin että se noudattaa nuorisolain yleisiä arvoja. Valtionavustukset myönnetään kuitenkin tulosperustaisesti kiinnittäen huomiota toiminnan laatuun, laajuuteen, taloudellisuuteen, yhteiskunnalliseen merkitykseen ja tarpeeseen. Järjestöjä arvioitaessa otetaan huomioon myös se, miten nuoret osallistuvat järjestön päätöksentekoon. (OKM 2013.) Raha-automaattiyhdistyksen (RAY)¹ nuorisotyöhön jakaman tuen kohteena taas on tietty erityistä tukea tarvitsevien nuorten ryhmä eivät ketkä tahansa nuoret (Mulari 2016). Tämän lisäksi osa valtakunnallisista nuorisojärjestöistä saa julkisia avustuksia muilta ministeriöiltä ja EU:lta sekä yksityistä tukea säätiöiltä, yksityishenkilöiltä ja

---

¹ Vuoden 2017 alusta lukien Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (STEA).

yritysyhteistyön kautta (Taavetti 2015, 12). On myös tavallista harjoittaa omaa varainhankintaa ja rahoittaa toimintaa jäsen- ja osallistumismaksujen avulla.

Valtakunnalliset nuorisjärjestöt ovat käyneet läpi yleisiä suomalaisen kansalaisyhteiskunnan muutostrendejä, joihin kuuluvat muun muassa jäsenyydessä tapahtuneet muutokset. Vanhojen kansanliikeperustaisten järjestöjen jäsenmäärät ovat laskeneet huippuvuosista huomattavasti (Siisiäinen 1988, 148; Siisiäinen & Kankainen 2009, 100), ja nykyisin myös nuorisjärjestöissä on tavallista, että suuri osa toiminnasta kohdistetaan muille kuin jäsenille (Laitinen & Taavetti 2016).

Kolmannella sektorilla tapahtuu muutoksia, jotka ovat yhteydessä globaaleihin muutostrendeihin. Uuden julkisjohtamisen (*New Public Management*, NPM) ajatusten mukaan julkista sektoria tulee pienentää, menoja vähentää ja hallinnon toiminnan tehokkuutta lisätä. Tämän myötä kolmannen sektorin toimijoiden odotetaan osallistuvan palvelutuotantoon ja omaksuvan muutenkin markkinaperustaisia, kysyntään perustuvia, tulosvastuullisia ja muita yritysmaailmasta kopioituja toimintatapoja. Palkkatyö, työn ammatillistuminen sekä tehokkuutta, tuloksellisuutta, laadunvalvontaa ja tehokasta johtamista korostavat managerialistiset toimintatavat ovat lisääntyneet. Kaupallistumisen trendi näkyy kielenkäytössä ja ammattilaisten suhtautumisessa jäseniin aiempaa useammin kuluttajina tai asiakkaina. (Pyykkönen 2014, 57–69; Roberts, Jones & Fröhling 2005; Ruuskanen, Selander & Anttila 2013.)

Näitä kehityskulkuja voidaan tarkastella kolmannen sektorin hybridisaation näkökulmasta. Kun järjestöt omaksuvat julkiselle ja yksityiselle sektorille ominaisia toimintatapoja ja periaatteita, kolmannen sektorin alkuperäiset ominaispiirteet heikkenevät ja hybridit piirteet vahvistuvat. Hybrideille järjestöille tyypillistä on osaavien ammattilaisten eli palkattujen työntekijöiden merkittävä rooli keskeisinä toimijoina ja johtajina. Tällöin jäsenten ja vapaaehtoisten rooliksi jää toimia resurssina, joka voidaan tarvittaessa korvata muilta sektoreilta hankittavien avustusten ja palvelumyynnin turvin. (Billis 2010; Ruuskanen & Kontinen 2015; Smith 2010.) Tämä herättää kysymyksiä kolmannen sektorin tulevaisuudesta ja erityisistä rooleista yhteiskunnassa. Tutkijat kysyvät muun muassa, ovatko kolmannen sektorin organisaatiot kadottamassa toimintansa arvopohjaisen idean ja menettävätkö ne roolinsa demokratian edistäjinä, kriitikkoina ja edunvalvojina palveluntuotannon korostumisen vuoksi (Eikenberry & Kluver 2004; Matthies 2007).

Legitimaatio kolmannen sektorin tutkimuksessa

Organisaation legitimitetillä tarkoitetaan yleisesti ottaen sen oikeutusta olla olemassa ja toimia valitsemillaan tavoilla. Legitimitetti perustuu siihen, että toiminnan havaitaan tai uskotaan olevan ”haluttua, kunnollista tai sopivaa jossakin normeista, arvoista, uskomuksista ja määritelmistä koostuvassa sosiaalisesti rakennetussa järjestelmässä” (Suchman 1995, 574). Määritelmän ”haluttavuus” viittaa organisaation kohderyhmilleen tuottamiin pragmaattisiin hyötyihin, ”kunnollisuus” sen moraaliseen oikeutukseen ja ”sopivuus” kulttuuriseen ymmärrettävyyteen. Uuden organisaation pitää ansaita legitimitetti ollakseen uskottava. Myös vakiintuneiden organisaatioiden on pidettävä huolta legitimitetistään, jottei se heikkene tai katoa muutosten tai kriisien myötä. Legitimitetti on edellytys organisaation hengissä pysymiselle ja vahvasti sidoksissa siihen, että organisaatiolla on resursseja toimintaansa. (Meyer & Rowan 1977; Suchman 1995.)

Vaikka legitimitetti ei määritelmällisesti ole riippuvainen yksittäisistä teoista vaan pysyvämpi näkemys toimijasta, legitimitetin saavuttaminen ja säilyttäminen edellyttää organisaatiolta strategista toimintaa (Suchman 1995). Organisaation tulee siis aktiivisesti perustella olemassaoloaan, toimintaansa ja toimintatapojensa oikeutusta tavoin, jotka vastaavat ympäristön käsityksiä legitimitetistä organisaatiosta. Legitimaatiopyrkimyksissään organisaatiot heijastavatkin institutionaalisen ympäristönsä sääntöjä, normeja ja odotuksia sekä kulttuurisia ymmärryksiä ja määritelmiä (Scott 2014, 59–74).

Lainsäädäntöön kirjatut säännöt ovat helpoimmin nimettävissä, mutta pelkkä niiden noudattaminen ei riitä legitimitetin saavuttamiseen tai ylläpitämiseen. Organisaation on myös tehtävä sen rooliin kuuluvia asioita, täytettävä sille asetettuja odotuksia ja toimittava – tai ainakin näytettävä toimivan – kulloinkin voimassa olevien, yleisesti hyväksytyjen vaatimusten mukaisesti. Koska kaikki samalla institutionaalisella kentällä toimivat organisaatiot pyrkivät näyttämään legitimeiltä samojen sääntöjen, odotusten ja määritelmien mukaan, niillä on taipumus yhdenmukaistua. Erityisen herkästi yhdenmukaistuvia ovat sellaiset organisaatiot, joiden on vaikea osoittaa toimintansa tulosta ja jotka ovat riippuvaisia ulkopuolisista resursseista – monet kolmannen sektorin organisaatiot ovat tällaisia. (Meyer & Rowan 1977.)

Organisaatioiden pyrkimyksiä hankkia ja ylläpitää legitimitettiään on tutkittu tarkastelemalla niiden käyttämiä legitimaatioargumentteja ja jakamalla nämä erilaisiin legitimaatiotyyppeihin. Useimmat jaotellut

pohjautuvat Mark Suchmanin (1995) kolmeen legitimaatioulottuvuuteen: pragmaattiseen, moraaliseen ja kognitiiviseen legitimaatioon. Näistä pragmaattinen perustuu organisaation tuottamiin hyötyihin ja etuihin kohderyhmilleen, kuten jäsenilleen, asiakkailleen ja rahoittajilleen. Hyödyt voivat olla välittömiä esimerkiksi jäsenmaksusta saatavia etuja, tai pidempiaikainen usko siihen, että järjestö puolustaa jäsentensä intressejä. Moraalinen legitimiteetti perustuu normatiivisiin arvioihin siitä, että järjestö tekee moraalisesti oikeita asioita (tulokset), oikealla tavalla (toimintatavat), osana oikeita rakenteita tai sopivien johtajien johdolla. Se heijastaa näin pragmaattisesta legitimaatioulottuvuudesta poiketen ympäristön yleisiä käsityksiä siitä, mikä on moraalisesti oikeanlaista toimintaa. Kognitiivinen legitimiteetti liittyy organisaation kaikkein selvimmän osaksi ympäristöään: legitimi organisaatio on sellainen, joka ”kuuluu kuvaan” eli jolle on vaikea keksiä vaihtoehtoja. (Emt. 578–582.)

Suchmanin (1995) jaottelu on rakennettu yleiseksi ja siten kaikenlaisten organisaatioiden tarkasteluun soveltuvaksi. Se on kuitenkin liian karkea kolmannen sektorin legitimaatiopyrkimysten empiiriseen tutkimukseen. Yhdysvalloista lähtöisin olevien kansainvälisten kansalaisjärjestöjen tutkimuksessa Pallas, Gethings ja Harris (2014) jakoivat identifioimansa 11 legitimaatiotyyppiä kolmeen pääulottuvuuteen. Yleisimmän käytössä oli tekninen legitimaatio, jossa vedottiin joko tehokkuuteen eli tulosten saavuttamiseen, asiantuntemukseen, kustannustehokkuuteen, tehtyihin auditointeihin tai lainmukaisuuteen. Toiseksi yleisin oli moraalinen legitimaatio, jossa vedottiin järjestön hyvään tarkoitukseen tai moraaliin valikoitujen kohderyhmien esitaistelijana (*champions*), vastaamalla tarvitsevan ryhmän tarpeisiin (*guardian angels*) tai yksinkertaisesti ajamalla oikeaa asiaa (*crusaders*). Kolmas, ja harvinaisin, oli demokraattinen legitimaatio, jossa keskeistä oli joidenkin ihmisten edun ajaminen joko tuomalla esiin määriä, korostamalla edustuksellista päätöksentekoa tai painottamalla jäsenten tai muiden ryhmien edustamista. (Emt.)

Viimeaikaisessa tutkimuksessa yksi keskeinen suunta on ottanut mallia van Leeuwenin (2007) legitimaation kielelliseen rakentamiseen kohdistuvasta tutkimuksesta. Siinä tehty jaottelu sisältää neljä legitimaatioulottuvuutta: autorisaation eli viittaamisen auktoriteetteihin, kuten traditioon tai lakiin; rationalisoinnin eli viittaamisen toiminnan tavoitteisiin; moralisaation eli vetoamisen arvoihin sekä mythopoesisin eli tarinallistamisen (suomennos Lehtonen 2015), jolloin tarinan avulla kuvataan, miten ei-legitimoitu toiminta (paha) saa palkkansa. Suomalaistutkijoiden Vaaran, Tienarin ja Laurilan (2006) käyttämään jaotteluun kuuluu lisäksi normalisointi, jossa legitimaatiota rakennetaan viittaamalla ilmiön yleisyyteen tai tavallisuuteen.

Useimmat organisaatiot perustelevat olemassaoloaan ja toimintaansa yhdistäen legitimaatioargumentteja useammista legitimaatioulottuvuuksista. Erilaiset argumentit voidaan suunnata eri yleisöille, jotka arvioivat legitimitettä organisaation sisäisesti tai sen ulkopuolella (Deephouse & Suchman 2011, 54–56; Lister 2003). Legitimaatioyleisöjen tarkastelu tulee lähelle kysymystä siitä, kenelle organisaatio katsoo olevansa vastuussa (*accountable*) toiminnastaan eli keille ja keiden antamien ohjeiden mukaan se raportoi toiminnastaan ja keiden näkemyksiä toiminnasta se katsoo tarpeelliseksi noudattaa (esim. Ebrahim 2003). Organisaation eri viiteryhmät ja niiden väliset valta-asetelmat vaikuttavatkin siihen, millaisia legitimaation ulottuvuuksia legitimitetin rakentamisessa lopulta painotetaan (Lister 2003).

Legitimaatioyleisöjen tarkastelu muuttuvan kolmannen sektorin ja hybridien organisaatioiden näkökulmasta herättää kysymyksen, kokevatko järjestöt olevansa vastuussa toiminnastaan ensisijaisesti organisaationsa sisäisille ryhmille ja oman sektorinsa muille toimijoille vai suuntaavatko ne legitimaatioargumenttinsa ensisijaisesti oman sektorin ulkopuolelle. Toisin sanoen kyse on siitä, heijastelevatko järjestöjen käyttämät legitimaatioargumentit ensisijaisesti sektorin sisäisiä vai ulkopuolelta tulevia odotuksia. Nuorisojärjestöjen erityisyyden kannalta kiinnostavaa on tarkastella, miten nuorisotyön kentän ominaisuudet ja nuorisotyön yleiseen legitimaatioon liittyvät tekijät näyttäytyvät järjestöjen legitimaatiossa.

Aineistosta analyysiin

Tämä artikkeli on osa laajempaa väitöskirjatutkimusta, jossa tutkin suomalaisten valtakunnallisten nuorisojärjestöjen tavoitteita, tehtäviä ja suhteita nuoriin. Väitöskirjatutkimuksen aineisto koostuu neljästä osasta: kyselyvastauksista, internetsivujen valikoiduista sisällöistä, toimintakertomuksista ja haastatteluista. Artikkelin pääkysymys on, miten ja kenelle valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat toimintaansa. Aineistona toimivat 17 valtakunnallisen nuorisojärjestön palkattujen johtajien haastattelut, jotka tein maaliskuun 2015 ja huhtikuun 2016 välisenä aikana, sekä samojen järjestöjen internetsivujen kuvaukset järjestön tarkoituksesta. Kaikki järjestöt ovat muodoltaan rekisteröityjä yhdistyksiä (ry). Muut väitöskirjatutkimuksen aineistot toimivat tässä artikkelissa tulkintani taustalla lisäten tulosten uskottavuutta ja luotettavuutta.

Haastateltavien valinnassa pyrkimyksenäni oli tavoittaa mahdollisimman erilaisia näkökulmia valottamaan valtakunnallisissa nuorisjärjestöissä työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä järjestötoiminnasta. Haastateltavien järjestöjen valikoinnissa käytin avuksi vuodenvaiheessa 2014–2015 kaikille valtakunnallisille nuorisjärjestöille lähettämämme kyselyn tuloksia (Laitinen & Taavetti 2016; Taavetti 2015) ja lumipallotekniikkaa, jossa kysyin haastatelluilta järjestöjohtajilta vinkkejä mahdollisimman ”erilaisista” järjestöistä. Niinpä vanhimmat haastattelemani järjestöt on perustettu yli sata vuotta sitten, ja uusimmat ovat aloittaneet toimintansa 2000-luvulla. Viidessä järjestössä työntekijöitä oli haastatteluhetkellä 1–2, muissa enemmän niin, että suurimmissa työntekijöitä oli useita kymmeniä. Järjestöjen koot vaihtelivat paljon myös jäsenmäärältään ja budjetin suuruuden perusteella. Päätehtävän mukaan tarkasteltuna aineisto kattaa kaikki valtakunnallisten nuorisjärjestöjen tyypit: aktivisti- ja intressijärjestöt, vapaa-ajan, sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen sekä uskonnolliset järjestöt (järjestötyyppien tarkemmasta kuvauksesta ks. Laitinen & Taavetti 2016). 17 tutkitusta järjestöstä 14 oli haastatteluhetkellä kattojärjestö Allianssin jäseniä. Järjestöistä 11 sai toimintaansa avustusta OKM:ltä, kolme RAY:ltä ja kolme molemmilta.

Aineiston järjestöt voidaan jakaa neljään tyyppiin niiden rakenteen ja jäsenistön mukaan: henkilöjäsenyyteen perustuvat järjestöt (4 järjestöä), perinteiset liitot (5 järjestöä), kattojärjestöt (4 järjestöä) ja tehtävälähtöiset järjestöt (4 järjestöä). Tyypit eivät ole puhtaita, vaan monissa järjestöissä on tyyppirajat ylittäviä piirteitä. Koska en voi anonymiteetin säilyttämisen vuoksi kuvata järjestöjen yksilöllisiä ominaisuuksia, käytän näitä tyypejä kuvastamaan järjestöjen keskeisiä eroja. Tyyppien kuvauksessa antamani esimerkit ovat yleisiä esimerkkejä nuorisjärjestöistä eivätkä siis edusta aineistoani.

Kahdelle ensimmäiselle tyyppille yhteistä on jäsenperustaisuus. Suurin osa niistä on vanhoja järjestöjä, ja perustamisen taustalla on yhtymäkohta johonkin aatteeseen tai liikkeeseen. Henkilöjäsenyyteen perustuvissa järjestöissä jäsenet liittyvät suoraan valtakunnalliseen järjestöön, esimerkiksi Aseistakieltäytyjäliitto ry:hyn. Perinteissä liitoissa taas henkilöjäsenet liittyvät jäseniksi paikallistasolle ja liiton jäseniä ovat paikalliset yhdistykset, aluejärjestöt tai piirit. Kaikki tasot muodostavat valtakunnallisen liiton kanssa yhden nimen, ulkoasun, tavoitteet ja periaatteet jakavan ja enemmän tai vähemmän yhtenäisesti toimivan kokonaisuuden. Esimerkki tällaisesta on Suomen 4H-liitto ry.

Kahdessa jälkimmäisessä tyyppissä valtakunnallisen järjestön suhde henkilöjäseniin on vähäinen. Kattojärjestöissä jäsenistö koostuu itsenäisesti organisoituneista paikallisista yhteisöistä, joiden nimestä ei

useinkaan käy ilmi yhteys yhteistyöjärjestöön. Tällaisia ovat esimerkiksi harrastusyhdistysten valtakunnalliset kattojärjestöt, kuten Nuorisosirkusliitto ry. Kattojärjestön tehtävä ei yleensä ulotu yksittäisen jäsenten toimintaan, vaan se pyrkii edistämään jäsenyhteisöjensä toimintamahdollisuuksia. Tehtävälähtöisissä (*mission-based*) järjestöissä taas toiminta on lähtenyt liikkeelle tarpeesta tarttua johonkin yhteiskunnalliseen ongelmaan järjestön ydintoimijoiden tekemän tilanneanalyysin perusteella, ei suoranaisesti jäsenistä nousevien tarpeiden, ideoiden tai aatteen vuoksi (ks. Brown, Ebrahim & Batliwala 2011). Jäsenyyden vähäisen ja palkattujen ammattilaisten keskeisen merkityksen vuoksi ne ovat piirteiltään hybridejä (Billis 2010). Muodoltaan tehtävälähtöiset järjestöt voivat olla joko kattojärjestöjä tai perustua henkilöjäsenyyteen, mutta järjestön toiminnan tarpeet määrittävät jäsenkunnan ulkopuolelta. Järjestöä johtavat ja työtä tekevät ensisijaisesti ammattilaiset, kuten esimerkiksi laajalti tunnetussa Icehearts ry:ssä. Jos aineistoon olisi valikoitunut säätiöitä, ne olisivat kuuluneet tähän kategoriaan.

Haastattelemani henkilöt olivat järjestöissä palkattuina toimivia toiminnanjohtajia, pääsihteereitä tai puheenjohtajia, jotka tarkastelevat järjestöä kokonaisuutena ja ovat työkseen vastuussa sen toiminnasta. Yhdessä haastattelussa paikalla oli osapäiväisesti palkatun toiminnanjohtajan lisäksi yksi kokopäiväinen muu työntekijä, joten 17 järjestön haastateltujen henkilöiden määrä oli 18. Haastatelluista yhdeksän oli miehiä ja yhdeksän naisia. Työsuhteen pituus järjestössä vaihteli muutamasta kuukaudesta yli kymmeneen vuoteen. Artikkelin tulosten kannalta on olennaista todeta, että kaikki haastatellut ovat järjestöjen työntekijöitä ja näin työnsä puolesta vastuussa järjestön hengissä pysymisestä, usein myös alaistensa työsuhteiden säilymisestä. On siis todennäköistä, että rahoituksen saamisen kannalta olennaiset ja ammattimaisuutta korostavat legitimaatioargumentit painottuvat heidän haastatteluissaan enemmän kuin olisivat painottuneet vapaaehtoisten haastatteluissa (ks. Ruuskanen, Selander & Anttila 2013). Myös oma roolini tutkijana ja nuoriso- ja järjestötyön ammattilaisia kouluttavan ammattikorkeakoulun lehtorina on voinut vaikuttaa siihen, mitä haastateltavat ovat katsoneet tarpeelliseksi tuoda esiin. Moni on voinut jättää kaikkein itsestään selvimmiltä tuntuvat asiat sanomatta sen vuoksi, että ovat olettaneet minun muutenkin ne tietävän.

Haastattelujen teon hetkellä mikään järjestöistä ei ollut varsinaisessa kriisissä tai lopettamisuhan alla, vaikkakin muutamassa oli lähiaikoina käyty fuusioneuvotteluja. Toimintaympäristössä kuitenkin tapahtui muutoksia. Ensimmäisiä haastatteluja tehdessä Suomessa oli juuri pidetty eduskuntavaalit ja muodostettiin uutta hallitusta. Tutkimuksen aikana muodostettu Sipilän hallitus teki järjestötukien leikkauksia erityisesti ulkoasiainministeriön toimialalla, mikä koski osaa tutkimuksen kohteena olevista

järjestöistä. Lisäksi vuonna 2015 valmisteltiin uutta nuorisolakia ja esillä oli järjestöjen avustuskelpoisuuteen ja avustusten periaatteisiin liittyviä muutoksia: esimerkiksi ”nuoren” määritelmän rajaaminen 0-28:sta 7-29:än ikävuoteen. Esitys alle kouluikäisten lasten poistamisesta lain ja sitä myöten myös avustusten piiristä oli uhka osalle järjestöjä. Myös päätös Veikkauksen, RAY:n ja Fintoton yhdistämisestä tehtiin aineiston hankkimisen aikana. Nämä muutokset herättivät jonkin verran epävarmuutta osassa järjestöjä ja saattoivat vaikuttaa siihen, että rahoittajien kannalta olennaiset toiminnan perustelut painottuivat haastatteluissa.

Teemahaastattelujen aihepiirit koskivat laajasti järjestöjen tehtäviä, toimintatapoja, resursseja, suhdetta nuoriin ja yhteistyökumppaneihin sekä näissä asioissa tapahtuneita muutoksia. Haastatteluaineiston litteroinnin ja uudelleen lukemisen myötä aineistosta alkoi piirtyä esiin kiinnostavia näkökulmia siihen, miten järjestöt kuvaavat ja perustelevat tehtäviään, toimintatapojaan ja erityisyyttään kolmannen sektorin toimijoina. Analyysini ensimmäisessä vaiheessa etsin aineistosta legitimoivia ilmaisuja eli legitimaatioargumentteja käyttäen avukseni neljää pääkysymystä: Miten järjestöt kuvaavat perustehtäväänsä (internetsivuilla ja haastatteluissa)? Miten järjestöjen työntekijät kuvaavat järjestön olemassaolon ja toiminnan syitä, erityisyyttä ja vahvuuksia? Miten työntekijät perustelevat järjestöissä tehtyjä muutoksia ja valintoja? Kenelle työntekijät katsovat järjestön olevan vastuussa toiminnastaan?

Analysoin aineistoani vaiheittain edeten haastattelujen litteroinnista, aineistoon tutustumisesta ja yksityiskohtaisesta koodauksesta syvempään analyysiin vuorovaikutuksessa teorian ja aikaisemman tutkimuksen kanssa (ks. Ruusuvoori, Nikander & Hyvärinen 2010). Koodasin aineistosta löytämäni yli 500 legitimaatioargumenttia Atlas.ti-ohjelmistoa hyväksi käyttäen 55 eri koodiin. Koodien luomisen ensimmäinen ja pääasiallinen vaihe tapahtui aineistolähtöisesti, mikä näkyy myös koodien nimissä². Sen jälkeen lähdin ryhmittelemään koodeja tutkien mahdollisuuksia soveltaa aiemmassa tutkimuksessa luotuja legitimaatioulottuvuuksia. Vertailu aiempiin tutkimuksiin tuotti lisää kysymyksiä aineistolle ja johti toisessa vaiheessa muutamiin uusiin koodeihin. Vaikka aineistoni legitimaatioargumentit olivat samansuuntaisia aiempien tutkimusten löydösten kanssa, mitkään aiemmat legitimaatioulottuvuudet eivät soveltuneet täysin analyysini perustaksi. Siksi rakensin viisi osittain aiempaan tutkimukseen nojautuvaa legitimaatioulottuvuutta, jotka kuvaan seuraavassa luvussa. Tulososion tekstissä näkyvät haastatteluotteet

---

² Legitimaatioargumentteja kuvaavat koodit ja niiden ryhmittely legitimaatioulottuvuuksiksi (liitetaulukko 1)

olen autenttisuuden säilyttämiseksi pitänyt muuttamattomina. H-kirjaimen perässä oleva numero viittaa siihen, kuinka mones haastattelu oli.

Tulokset

Tulosluvussa erittelen analyysini tuloksia kuvaamalla ensin järjestöjen legitimaatioyleisöjä. Sen jälkeen analysoin rakentamani viiden legitimaatioulottuvuuden tarkempia sisältöjä ja tarkastelen, millaiset järjestötyypit ja järjestöjen muut ominaisuudet näyttävät olevan yhteydessä niiden käyttöön.

Legitimaatioyleisöjä kolmannelta sektorilta ja sen ulkopuolelta

Kysyttäessä suoraan, kenelle järjestö on vastuussa toiminnastaan, yleisin haastatteluissa annettu vastaus on rahoittajat. Valtionavustuksia koskeva juridinen vastuu koskee tuen käyttöä siihen, mihin se on annettu; moraalinen vastuu koskee sitä, että rahalla saadaan aikaan luvattuja hyviä asioita. Vain kaksi jäsenperustaista järjestöä jättää vastuun rahoittajille kokonaan mainitsematta. Sen sijaan ne korostavat vastuuta jäsenille, mikä tulee muidenkin järjestöjen vastauksissa esiin lähes yhtä vahvasti kuin rahoittajat. Jäsenet – olivat ne sitten henkilöjäseniä, paikallisosastoja, toisia järjestöjä tai muita yhteisöjä – ovatkin yhdistylain (503/1989) mukaan ne, kenelle työntekijät tai hallitus viime kädessä vastaavat toiminnastaan. Kahdessa tehtävälähtöisessä järjestössä jäsenet eivät näyttäydä lainkaan vastuun kohteena, mutta jäsenistön asema on muissakin järjestöissä horjuva, kuten haastatteluote kuvaa:

No tietysti [järjestön nimi], me ollaan vastuussa meidän yhdistyksille, ne ovat meidän omistajia ja jäseniä. Mutta se vastuu, sen konkretisoituminen, se on monimutkaisempi asia. Koska ne ovat yksilöitä, heterogeenista porukkaa, ja sieltä löytyy joka lähtöön. Että se on teoreettinen, mutta kyllä mä sanoisin ihan konkreettisesti, että miten me pärjätään, niin kyllä me ollaan meidän rahoittajille aika tavalla vastuussa. Että toiminta kärsii aika tavalla, jos ei meillä olis rahoittajien luottamusta.

H10 Perinteinen liitto

Haastatteluote kuvaa hyvin hybridien organisaatioiden ristiriitaista tilannetta eri sektorien välisessä todellisuudessa. Kolmannen sektorin organisaation perusominaisuutena on, että organisaation omistajia ovat jäsenet (Billis 2010, 55). Jäsenten rooli järjestöjen ensisijaisina legitimaatioyleisöinä ei kuitenkaan ole itsestään selvä. Päinvastoin julkisilta rahoittajilta saatujen tukien vuoksi toiminnasta ollaan konkreettisesti vastuussa myös kolmannen sektorin ulkopuolelle, julkiselle sektorille.

Vastuu jäsenille ja rahoittajille pitää sisällään selkeän tilivelvollisuuden eli sääntömääräiset tilinpäätökset ja toimintakertomukset sekä rahoittajan vaatimusten mukaiset raportit ja tilitykset, joilla on myös lainsäädännöllinen perusta. Muiden yleisöjen kohdalla vastuu näyttäytyy pikemmin luottamuksen ylläpitämisenä kuin konkreettisina raporteina. Vain harvat haastatellut nimeävät muut yleisöt eksplisiittisesti kysyttäessä vastuusta. Sen sijaan ne tulevat näkyviin kuvauksissa siitä, kenelle toimintaa tehdään tai keiden käsitys järjestöstä on olennainen sen tulevaisuuden kannalta.

Yleinen haastatteluissa esiin tuleva näkökulma on, että järjestö on vastuussa toiminnastaan yhteiskunnalle yleisesti: järjestö on olemassa jotain yleishyödyllistä tarkoitusta varten, ja sen legitimitetti on sidoksissa siihen, että se todella tekee jotain yhteiskunnalle hyödyllistä. Tämä on osittain yhteydessä siihen, että kokonaan tai osittain myös muille kuin jäsenilleen toimintansa kohdistavat nuorisjärjestöt kokevat viime kädessä olevansa vastuussa toiminnastaan kaikille niille nuorille, joiden hyväksi ne toimivat. Yhteistyön onnistuminen puolestaan edellyttää luottamusta yhteistyön osapuoliin, mikä tekee järjestöt vastuullisiksi toiminnastaan myös yhteistyökumppaneille, joihin kuuluu sekä julkisen, yksityisen että kolmannen sektorin toimijoita. Muutamat järjestöistä tuovat esiin myös palvelujen käyttäjät ja toimintaan osallistuvat ihmiset, joille ollaan vastuussa siitä, että palvelu on luvatus kaltaista. Näiden lisäksi aineistosta nousee muutamien järjestöjen kohdalla esiin myös tietty tunne vastuusta järjestön historialle, perustajajäsenille ja aateperustalle, jota uudetkaan sukupolvet eivät voi pettää.

Toiminnan legitimointi oikean tarkoituksen tai tuotetun hyödyn perusteella

Nuorisjärjestöjen käyttämien legitimaatioargumenttien tarkastelussa selvimminkin esiin nousevat argumentit, joissa järjestöt perustelevat olemassaoloaan ja toimintaansa yleisesti oikeutettuina pidetyillä arvoperustaisilla tavoitteilla ja toimintatavoilla. Näistä muodostuvan *moraalisen legitimaation* (Suchman 1995; Pallas, Gethings & Harris 2014) piiriin kuuluvien legitimaatioargumenttien perustana on ajatus jokaisesta nuoresta yhdenvertaisesti arvokkaana ihmisenä, jolla on oikeus kasvaa, kehittyä, löytää paikkansa osana yhteiskuntaa ja saada halutessaan tukea näiden tavoitteiden saavuttamiseen. Argumenteissa näkyy yhtäältä ajatus nuorten omien ympäristöjen ja määritelmien kunnioittamisesta sekä nuorten oikeudesta omanlaiseensa vapaaehtoiseen osallisuuteen, toisaalta näkemys aikuisten moraalista vastuusta kasvattaa nuoria ja tukea heitä tulemaan elämänsä hallitseviksi ja yhteiskuntakelpoisiksi aktiivisiksi kansalaisiksi. Nämä legitimaatioargumentit ovat pääsääntöisesti osa yleistä nuorisotyön tehtävien määrittelyä ja nuorisotyön eettistä pohdintaa (esim. Rauas 2014, 23–28), ja ne näkyvät myös

nuorisolaissa sekä nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön avustuksia koskeissa linjauksissa ja ohjeistuksissa. Niiden kautta järjestöt liittävät itsensä osaksi nuorisotyön kenttää, kuten alla oleva haastateltava itsekin toteaa.

Vois puhua sosiaalinen vahvistaminen ja osallisuus ja ihan nää nuorisotyön klassiset tavoitteet on istutettavissa varmaan meille niin kuin monelle muullekin järjestölle.

H6 Perinteinen liitto

Useimmilla jäsenperustaisilla järjestöillä on perustamisen taustalla oma aate tai ideologia, joka näyttäytyy edelleen internetsivujen kuvauksissa järjestön perustarkoituksesta ja sen suhteesta hyvän yhteiskunnan rakentamiseen tai nuorten erityisen arvokasvatuksen periaatteisiin. Haastatteluissa järjestöjen työntekijät kuitenkin viittaavat vahvemmin nuorisotyön yleisiin arvotavoitteisiin. Muutamissa haastatteluissa kuvataan eksplisiittisesti, miten alkuperäinen aate on vahvuuden sijaan nyky-yhteiskunnassa enemmänkin rasite, joka saattaa vaikeuttaa yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa tai aiheuttaa ennakkoluuloisuutta potentiaalisissa osallistujissa.

Järjestöjen erityiset, muita nuorisotyön kentän toimijoita täydentävät tehtävät tulevat haastatteluissa esiin moraalisisissa legitimaatioargumenteissa, joiden mukaan järjestö saavuttaa toiminnallaan erityisen tarvitsevia kohderyhmiä (ks. Pallas, Gethings & Harris 2014) eli lapsia ja nuoria, jotka eivät muuten tulisi tavoitetuiksi. Erityisesti tehtävälähtöisille järjestöille on tyypillistä korostaa, että ne saavuttavat sellaisia nuoria, jotka eivät ole valmiiksi aktiivisia ja joiden saavuttamiseksi pitää nähdä vaivaa, mikä toimii perusteluna työn erityiselle tarpeelle ja oikeutukselle ja on myös RAY-tuen ehto. Jäsenperustaisista järjestöistä osa korostaa erityisesti yhdenvertaisuutta kuvatessaan, että jäsenkunta koostuu ”kaikenlaisista” nuorista. Osa pyrki edistämään osallistumismahdollisuuksien tasa-arvoa edistämällä tarjontaa sellaisille nuorille, joille muita vaihtoehtoja ei ole tarjolla syrjäisen asumispaikan, valtavirrasta erottautumisen tai taloudellisen huono-osaisuuden vuoksi. Lisäksi osa järjestöistä legitimoii toimintaansa kuvaamalla ”oikeanlaisia” toimintatapojaan (ks. Suchman 1995; Pallas, Gethings & Harris 2014). Usein tämä tarkoittaa, että nuoret ovat määrittämässä toiminnan sisältöä tai että toiminnan perustana on nuorten todellisuus, josta järjestössä tehdään itsenäisesti ja riippumattomasti omat tulkinnat. Lisäksi tuodaan esiin nuorten osallisuutta toiminnan toteuttamisessa, vaikkakin osa haastateltavista ottaa etäisyyttä käsitteeseen ”nuorten osallisuus” kuvaten sen olevan rahoittajan edellyttämää sanastoa, jolla ei ole varsinaista merkitystä.

Toiminnan moraalista oikeutusta korostavat legitimaatioargumentit näyttävät vahvimmin tehtävälähtöisissä järjestöissä, jotka on alun perin perustettu vastaamaan johonkin nuorten elämässä havaittuun ongelmaan. Ne ovat kuitenkin hyvin yleisiä useimmissa muissakin järjestöissä. Poikkeuksia ovat jäsenyhteisöjään palvelevat kattojärjestöt ja ne jäsenperustaiset järjestöt, joiden päätehtävänä on tuottaa harrastuspalveluja tai muita hyötyjä jäsenille. Nämä järjestöt legitimoivatkin toimintansa usein käytännöllisesti *hyödyllisyyden legitimaation* (vrt. Suchman 1995) kautta, jolloin toiminnan legitimaatio perustuu ensisijaisesti siihen, tuntevatko jäsenet saavansa hyötyä järjestön olemassaolosta vai eivät – jos hyötyä ei ole, järjestöä ei tarvita. Myös muutamat perinteisistä liitoista tuovat muiden legitimaatioulottuvuuksien rinnalla esiin, miten ne tukevat paikallisosastojensa toimintaa erilaisten keskitettyjen palvelujen kautta.

Nuorisotyön tärkeyttä korostavia legitimaatioargumentteja yhdistetään toisinaan myös hyödyn tuottamiseen korostamalla kohteena olevien nuorten, yleistä yhteiskunnan tai julkisen sektorin saamaa hyötyä. Tukemalla lasten ja nuorten kasvua, ehkäisemällä syrjäytymistä ja edistämällä yhteiskunnassa tarvittavien kykyjen ja taitojen kehittymistä järjestö vaikuttaa yhteiskuntaan ja ehkäisee tulevia yhteiskunnallisia ongelmia. Näin järjestö palvelee suoraan julkisen sektorin tarpeita, kuten alla oleva sitaatti kuvaa.

Tämä yhteiskunnallinen tilanne huomioon ottaen tarvitaan edelleenkin tämmöistä ongelmia ennaltaehkäisevää työtä, me tarvitaan juuri näitä arjen taitojen ja elämänhallinnan opetusta, me tarvitaan työelämätaitoja, että ne hallituksen huoltosuhde- ja työllistämistavoitteet toteutuis.

H10 Perinteinen liitto

Toiminnan legitimointi organisaation tai sen toimintatapojen erityispiirteiden kautta

Kolmas legitimaatioulottuvuus kuvaa järjestöjen toiminnan periaatteita, roolia ja toimintatapoja kansalaisten omina järjestöinä etenkin erotuksena julkisesta sektorista. Aineistossa tällaisten *kansalaistoiminnallisten legitimaatioargumenttien* mukaan järjestöjen olemassaolon oikeutus perustuu keskeisesti nuorten mahdollisuuteen vaikuttaa omaa ja muiden nuorten elämää koskeviin asioihin tai olla mukana ajamassa erityisesti nuorten mielestä tärkeitä asioita yhteiskunnassa. Tähän yhdistyy toisinaan myös kuvaus siitä, miten nuoret itse hallitsevat järjestöä demokraattisesti kaikilla tasoilla ja että jäseniä on niin paljon, että järjestöllä on heidän kauttaan painoarvoa (vrt. demokraattinen legitimaatio, Pallas, Gethings & Harris 2014). Tähän legitimaatioulottuvuuteen kuuluu myös argumentteja, joilla järjestöt

liittävät itsensä kolmannelle sektorille. Tällaisia ovat organisaation itsenäisyys ja riippumattomuus, vapaaehtoisuuteen perustuvat toimintatavat, yritysyhteistyötä rajaavat periaatteet ja yhteydet kansanliikkeisiin historian tai kansainvälisyyden kautta. Vähintään yksi kolmannen sektorin erityispiirrettä kuvaava legitimaatioargumentti esiintyy lähes kaikkien haasteltavien puheessa.

Nuorten omaa kansalaistoimintaa koskevat legitimaatioargumentit ovat yleisimpiä jäsenperustaisissa järjestöissä ja aivan erityisesti niissä, joissa järjestön tehtävät liittyvät kokonaan tai osittain yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Tehtävälähtöisissä ja kattojärjestöissä ne ovat harvinaisempia lukuun ottamatta sellaisia poikkeuksia, joissa nuorten vapaaehtoisuuden edistäminen on alun perin ollut keskeinen tehtävä tai joissa nuorten osallistumista järjestön toimintaan on hiljattain kehitetty erityisissä projekteissa. Myös tehtävälähtöisissä järjestöissä keskustelu nuorten kansalaistoimintaan osallistumisen merkityksestä tunnustetaan, mutta sitä ei pidetä oman toiminnan kannalta merkityksellisenä. Tehtävälähtöisten järjestöjen hybridin luonteen vuoksi onkin luonnollista, ettei järjestön legitimaatiota pyritä perustelemaan nuorten jäsenyyden kautta. Sen sijaan alla olevassa haastatteluotteessa tehtävälähtöisen järjestön työntekijä osoittaa kansalaistoiminnallisen legitimaation merkityksen vanhanaikaiseksi ja tuo esiin järjestön kykyä toimia erityisen ansiokkaasti nuorten aseman edistäjänä muilla sektoreilla.

Me tällä hetkellä oikeestaan aika paljon pähkittää sitä, että mikä on nuorten asiakaskohtelu enemmän kuin mitä he on kansalaisina tai kuntalaisina, et meitä kiinnostaa se, mitä he ymmärtää, mitä he kertoo siitä asiakkuudesta ja miten he tulee kohdelluks sit tämmösinä niinkun... tai tavallisina valintaa tekevinä yksilöinä. Ja se on meistä paljon kiinnostavampaa ku tää vanhentunut kansalaisretoriikka, joka ei... joka oikeestaan elävöittää niitä nuoria, jotka on muutenkin poliittisesti sitten, yhteiskunnallisesti suuntautuneita.

H9 Tehtävälähtöinen

Neljäs legitimaatioulottuvuus, *managerialistinen legitimaatio*, näyttäytyy aineistossa yleisesti. Managerialististen legitimaatioargumenttien avulla järjestöstä rakennetaan kuvaa ammattimaisena, kehittämisorientoituneena, hyvin johdettuna ja tuloksia tehokkaasti saavuttavana organisaationa, jolle rahoittajat voivat luottavaisin mielin antaa tukea ja jonka kanssa erilaisten toimijoiden kannattaa tehdä yhteistyötä. Aineistossa esiintyvät argumentit jakautuvat kolmeen päätyyppiin: ammattimaisen toiminnan korostamiseen, tulosten osoittamiseen ja organisaation myönteisen julkikuvan korostamiseen.

Ammattimaisuutta korostavissa argumenteissa toimintatapoja ja tehtyjä muutoksia legitimoidaan sillä, että hyvässä organisaatiossa toiminta perustuu osaavien ammattilaisten palkkaamiseen ja työn organisointiin osaamisperusteisesti, harrastustoiminnan erottamiseen ammatillisesta työstä, hyvään johtamiseen, kehittämisorientoituihin työtapoihin, laadun parantamiseen sekä tarkkaan harkittuihin ja yksityiskohtaisiin toiminnan malleihin ja kuvauksiin. Tulosten ja vaikutusten mittaamiseen ja sitä kautta tehokkuuden ja tuloksellisuuden osoittamiseen liittyvät tekniset legitimaatioargumentit (Pallas, Gethings & Harris 2014) näyttäytyvät aineistossa kuvauksina mittaristoista ja niiden kehittämisestä sekä tapahtumien, jäsenten ja osallistujien määriä kuvaavina lukuina. Toisinaan lukuihin liittyy vertailuja toisiin järjestöihin. Toisaalta argumenteissa tuodaan esiin myös vaikutusten mittaamisen vaikeuksia nuorisotyössä. Aineistossa on myös useita mainintoja siitä, miten kustannustehokasta järjestötoiminta on verrattuna muihin toimijoihin sen vuoksi, että toimintaa tehdään ammattilaisten lisäksi myös vapaaehtoisvoimin ja suurella omistautuneisuudella.

Organisaation myönteiseen julkikuvaan liittyvät managerialistiset legitimaatioargumentit tuovat esiin järjestön uskottavuutta ja tunnettuutta. Legitimaatioargumenteissa kuvataan järjestön kykyä tehdä yhteistyötä erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa, nimetään muita tunnettuja järjestöjä, valtiollisia toimijoita ja toisinaan myös yrityksiä sekä kerrotaan monien muiden ottavan yhteyttä yhteishankkeiden toivossa. Lisäksi järjestöistä luodaan yleisesti kuvaa julkisia toimijoita tehokkaampina, notkeampina, innovatiivisempina ja laadukkaampinakin toimijoina. Argumenttien piiriin kuuluvat maininnat järjestön uskottavuudesta rahoittajien näkökulmasta ja tunnettuudesta yhteiskunnassa. Aineistosta tulee esiin myös tähän legitimaatiostrategiaan liittyviä riskejä: kriisi tai maineenmenetykset saattaa aiheuttaa mittavaa vahinkoa järjestön uskottavuudelle tai hyvinkin toiminta saattaa jäädä havaitsematta, jollei sitä osata tuoda esiin.

Jonkinlaisia managerialistisia legitimaatioargumentteja esiintyy kaikissa haastatteluissa. Selvimmin ne näkyvät tehtävälähtöisissä järjestöissä, suurissa liitoissa sekä uusimmissa järjestöissä, jotka vielä hakevat paikkaansa toimijakentällä. Harvinaisempia ne ovat kattojärjestöissä ja sellaisissa järjestöissä, joissa työntekijöitä on vain yksi tai muutama eli joissa iso osa toiminnasta on vapaaehtoisten tekemää. Toisaalta muutama haastateltava tuo esiin myös avointa kritiikkiä managerialistisen legitimaation piiriin kuuluvia asioita kohtaan. Rahoittajien vaatimuksia tulosten ja vaikutusten osoittamisesta kuvataan ”mittarileikeiksi” ja epäillään ”tehokkuuden diskurssin” tuottavan niin ennalta määriteltyä toimintaa, ettei mitään uutta pääse syntymään.

Viimeinen legitimaatioulottuvuus, *sopeutumista korostava legitimaatio* (ks. van Leeuwen 2007; Vaara, Tienari & Launila 2006), poikkeaa luonteeltaan neljästä aiemmasta, joissa legitimaatio esitetään järjestön toiminnan tavoitteiden, toimintatapojen tai muiden järjestöä itseään kuvaavien tekijöiden kautta. Sopeutumista korostavassa legitimaatiossa on sen sijaan kyse toiminnan perustelemisesta viittauksilla organisaation ulkopuolisiin asioihin, kuten yleiseen kehitykseen, ympäristön vaatimuksiin tai rahoittajien asettamiin ehtoihin. Tässä legitimaatioulottuvuudessa kuvattuja yleisiä kehityskulkuja aineistossa ovat nuorten haluttomuus liittyä jäseniksi, digitalisaatio ja siihen liittyvä viestinnän murros, vanhojen aatteiden aseman muuttuminen, kaupallistumisen tendenssit ja projektimaisen työskentelytavan yleistyminen. Rahoittajien kautta tulevia sopeutumispaineita ovat rahoituksen ehdot, lisääntyneet raportointivaatimukset ja kiristynyt tukipolitiikka. Tyypillinen esimerkki on nuorisojärjestöjen tukea koskeva rahoitusehtojen vaatimus jäsenistön ikärakenteesta, jolla perustellaan muun muassa jäsenhankintaa, toiminnan suuntaamista iän mukaan ja jäsenrekisterin siivoamista. Myös managerialistista tulosten ja vaikutusten mittaamista perustellaan sopeutumista korostavin legitimaatioargumentein, vaikka taustalla olisikin epäuskoa niiden toimivuutta kohtaan.

Sopeutumisen vastakohtaa eli protestia sisältävät legitimaatioargumentit ovat aineistossa erittäin harvinaisia. Niitä näyttäytyy vain muutamien järjestöjen kritiikissä OKM:n tukipäätöksiä kohtaan. Sen sijaan sopeutumista edellyttävät tendenssit käännetään joissakin argumenteissa myös osoitukseksi järjestön erityisestä notkeudesta, sopeutumiskyvystä ja ammattimaisuudesta, jotka kuuluvat managerialisten legitimaation piiriin ja joiden kautta voidaan osoittaa oman järjestön erinomaisuutta, kuten haastatteluote osoittaa.

Meidän tyyppisen organisaation tätä muutosta on ohjannut talous hyvin vahvasti, että tuota... Mutta toisaalta, kun mä katson joitakin muita järjestöjä, kun niitä ei talous ohjaa, niin ei niitä ohjaa mikään, heh. Noin niinkun karkeasti sanottuna. Että kyllä sillä valtion rahalla ja jäsenmaksurahalla näköjään saa tehdä ihan mitä vaan, ei siinä... no tää on tietysti rajua kärjistystä, mutta tavallaan, kyllä siinä vaan tää kapitalismin tiukka raha, niin on se pirun hyvä ohjuri kyllä, positiivinen ohjuri tietyllä tavalla, että se pistää meidän porukan tosi kovasti yrittämään. Kaikki on hirveen innokkaita, valmiita tekemään, etsimään vaihtoehtoja, ihan toisenlainen kehittämisen ja tekemisen meininki kuin monessa muussa organisaatiossa.

H14 Tehtävälähtöinen

Johtopäätökset ja keskustelu

Tämän artikkelin pääkysymys oli, miten kolmannella sektorilla toimivat valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat olemassaoloaan ja toimintaansa. Kysymykseen haettiin vastauksia tutkimalla järjestöjen legitimaatioyleisöjä ja analysoimalla järjestöjen palkatun johdon haastatteluista löytyviä legitimaatioargumentteja, joista muodostettiin viisi legitimaatioulottuvuutta. Tulosten perusteella piirtyy kuva siitä, millaisia rooleja, tehtäviä ja järjestön ominaisuuksia nuorisojärjestöissä pidetään legitimeinä toisaalta osana nuorisotyön kenttää, toisaalta laajemmin osana muuttuvaa kolmatta sektoria.

Suomalaisella nuorisotyön kentällä toimivat valtakunnalliset nuorisojärjestöt tunnistavat kentän yleiset arvoperustaiset tavoitteet ja hyväksyvät ne toimintansa perustaksi. Vaikka osalla järjestöistä on oma erityinen aate- tai arvoperustansa, joka näyttäytyy erityisesti viestinnässä jäsenille ja vapaaehtoisille, haastatteluaineistosta nousevat toiminnan arvoperustaiset perustelut heijastavat vahvasti tutkimushetkellä voimassa olleen nuorisolain (72/2006) tavoitteita. Nuorisojärjestöjen toiminnan moraalinen legitimaatio perustuukin pitkälti kaikkien nuorisotyön toimijoiden yhteisiin arvoperustaisiin tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Ne legitimoivat työn yleisen tarpeen, mutta eivät vielä sinällään kuvaa, miksi juuri järjestöjen olemassaolo muiden toimijoiden rinnalla on perusteltua.

Järjestöt legitimoivat omaa olemassaoloaan ja toimintaansa kolmella pääasiallisella tavalla. Osalla järjestöistä moraaliseen legitimaatioon kuuluu painotus toiminnan kohdistamisesta muiden toimijoiden saavuttamattomissa oleviin ja erityisessä tarpeessa oleviin ryhmiin; osa legitimoii toimintaa sen kohderyhminä oleville nuorille, jäsenille tai yhteiskunnalle tuottamien hyötyjen vuoksi. Toisaalta osa järjestöistä korostaa kansalaistoiminnallista legitimaatioulottuvuutta ja erityistä tehtäväänsä edistää nuorten osallistumista kansalaistoimintaan ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Kolmas järjestötoiminnan legitimaatiotapa on managerialistinen ja korostaa järjestön erityistä osaamista, ammattimaisesti kehitettyjä toimintamalleja tai palvelujen tuottamista erityisen taitavasti, tehokkaasti ja tuloksellisesti.

Nuorisojärjestöjen käyttämien legitimaatioulottuvuuksien tarkastelu osana kolmannen sektorin yleistä kehitystä osoittaa, että järjestöjen hybridit eli kahden muun sektorin toimintatapoja ja periaatteita yhdistävät ominaisuudet ovat olennainen osa niiden institutionaalisessa toimintaympäristössä vallitsevia käsityksiä nuorisojärjestöjen legitimeistä ominaispiirteistä. Tämä näkyy selvästi toisilta sektoreilta peräisin

olevassa managerialistisessa legitimaatioulottuvuudessa. Se tulee esiin myös moraalisisessa legitimaatioulottuvuudessa, jossa painottuvat yhteiset arvoperustaiset tavoitteet julkisen sektorin kanssa. Lisäksi järjestöjen hybridit piirteet näyttäytyvät hyödyllisyyden legitimaatioulottuvuudessa niiden kuvatessa toimintansa tuottamia hyötyjä omien jäsenten lisäksi asiakkaille tai yhteiskunnalle. Yleistä on, että toiminnan tarpeellisuus halutaan osoittaa sitä tukeville rahoittajille, joista tärkeimmät ovat julkisella sektorilla. Sopeutuva legitimaatioulottuvuus korostaa halua sopeutua muuttuviin ulkoisiin olosuhteisiin, joihin lukeutuvat myös rahoittajan vaatimukset.

Tämän tutkimuksen perusteella on kuitenkin selvää, että kolmannella sektorilla toimivien järjestöjen legitimeihin ominaispiirteisiin kuuluu myös erityisyyden ja itsenäisyyden osoittaminen suhteessa muihin sektoreihin. Kansalaistoiminnallinen legitimaatioulottuvuus näyttäytyy jäsenperustaisilla järjestöillä siinä, että toiminnasta ollaan vastuussa rahoittajien lisäksi tai ensisijaisesti myös jäsenille ja vähintään osa toiminnasta määrittyy jäsenten tarpeiden kautta. Itsenäisyyden perustana voi myös olla järjestön yhteys aatteelliseen liikkeeseen tai muu historia, joka antaa järjestölle oman kulttuurisen perustan (ks. Åberg 2013). Tehtävälähtöisissä järjestöissä itsenäisyyttä voidaan korostaa ottamalla etäisyyttä julkisen sektorin käyttämiin käsitteisiin ja managerialistisiin paineisiin tai korostamalla omaa päätäntävaltaa sen suhteen, mitä tehdään ja mitä jätetään tekemättä, vaikka rahoitusta mahdollisesti olisi saatavilla. Kolmannen sektorin peruseriaatteista legitimiin järjestön välttämättöminä ominaisuuksina näyttäytyvät itsenäisyys, sitoutuminen järjestön perustarkoitukseen ja vapaaehtoisuuden merkitys ainakin jossakin osassa toimintaa (ks. Billis 2010, 55). Sen sijaan esimerkiksi perinteinen pohjoismainen näkemys järjestöistä jäsentensä hallitsemina organisaatioina on vain yksi mahdollinen tapa legitimoida järjestön olemassaoloa.

Suomalaisessa yhteiskunnassa järjestöjen läheiset yhteydet julkiseen sektoriin eivät ole uusi asia (esim. Matthies 2007). Läheinen yhteistyö julkisen sektorin kanssa tarkoittaa nuorisjärjestöjen tapauksessa esimerkiksi sitä, että monet järjestöistä ovat itse olleet mukana luomassa nuorisolain arvoperustaa eikä sitoutuminen sen sisältöihin sikäli ole yllättävää. Kolmannen sektorin ominaispiirteisiin kuuluu kuitenkin se, että organisaatio vastaa toiminnastaan ensisijaisesti jäsenistölleen (Billis 2010, 55) ja on tarvittaessa valmis kyseenalaistamaan muiden toimijoiden asettamia odotuksia toiminnalleen. Tässä artikkelissa esittämäni tutkimustulokset osoittavat, että vaikka monet jäsenperustaiset järjestöt vastaavatkin toiminnastaan edelleen jäsenilleen, nämä ovat vain yksi useista legitimaatioyleisöistä. Muilta sektoreilta peräisin olevien odotusten kyseenalaistaminen on harvinaista.

Suomalaisen kolmannen sektorin aseman ja tulevaisuuden kannalta kiinnostava kysymys onkin, mitä tapahtuu, jos esimerkiksi vaaleissa tapahtuvien poliittisten mullistusten tuloksena julkisen vallan määrittämät nuorisotyön tavoitteet ajautuvat merkittävään ristiriitaan järjestöjen itselleen asettamien tavoitteiden kanssa. Tämän tutkimuksen perusteella irtiotot valtiollisesta ohjauksesta ovat harvinaisia. On huomattavasti tavallisempaa, että järjestöjen ammattilaiset perustelevat tehtyjä päätöksiä sopeutumisella julkisen vallan rahoituskriteereihin. Onko hybrideissä järjestöissä ylipäänsä kykyä ottaa etäisyyttä sopeutuvaan legitimaatioon ja ryhtyä kapinaan valtiollisia määritelmiä kohtaan? Kun jäsenistö ei ole keskeinen legitimaatioyleisö kuin osassa järjestöjä, mitkä olisivat tuolloin ne legitimaatioyleisöt, jotka tällaista irtiottoa tukisivat?

Valtakunnallisten nuorisojärjestöjen palkatun henkilökunnan haastattelut antavat yhden näkökulman aihepiiriin. Jatkossa olisikin kiinnostavaa tutkia tarkemmin, miten legitimaatio näyttäytyy paikallisyhdistyksissä, pelkästään vapaaehtoisvoimin toimivissa valtakunnallisissa järjestöissä tai työntekijöitä palkkaavien järjestöjen vapaaehtoistoimijoiden näkökulmasta. Olisi myös olennaista tutkia tarkemmin järjestöjen sisäisiä määrittely- ja päätösprosesseja, valintojen sisäistä legitimaatiota ja niihin vaikuttavia valta-asetelmia järjestöjen sisällä.

Kirjallisuus

Billis, David. 2010. "Towards a theory of hybrid organizations." Teoksessa *Hybrid Organizations and the Third Sector. Challenges for Practice, Theory and Policy*, toim. David Billis. Basingstoke & New York: Palgrave Macmillan, 46–69.

Brown, L. David, Alnoor Ebrahim & Srilakshmi Batliwala. 2011. "Governing International Advocacy NGOs." *World Development* 40:6, 1098–1108.

Deephouse, David L. & Mark Suchman. 2008. "Legitimacy in Organizational Institutionalism." Teoksessa *The Sage Handbook of Organizational Institutionalism*, toim. Royston Greenwood, Christine Oliver, Kerstin Sahlin & Roy Suddaby. London, Los Angeles, New Delhi and Singapore: SAGE Publications, 49–77.

Ebrahim, Alnoor. 2003. "Towards a reflective accountability in NGOs." *World Development* 31:5, 813–829.

Eikenberry, Angela M. & Jodie Drapal Kluver. 2004. "The Marketization of the Nonprofit Sector: Civil Society at Risk?" *Public Administration Review* 64: 2, 132–140.

Fligstein Neil & Doug McAdam. 2011. "Toward a General Theory of Strategic Action Fields." *Sociological Theory* 29:1. March 2011, 1–26.

HE 111/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisolaiksi. www.finlex.fi (Luettu 15.3.2017.)

Hoikkala Tommi & Anna Sell. 2007. "Johdanto: Nuorisotyötä on tehtävä!" Teoksessa *Nuorisotyötä on tehtävä*, toim. Tommi Hoikkala & Anna Sell. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76, 7–17.

Laitinen Hanna & Riikka Taavetti. 2016. "Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet." *Yhteiskuntapolitiikka* 81:1, 55–68.

van Leeuwen, Theo. 2007. "Legitimation in discourse and communication." *Discourse & Communication*. Vol 1: 1, 91–112.

Lehtonen, K. (2015). Suomalaisen urheiluliikkeen muutosprosessi systeemiteoreettisesti tulkittuna. *Hallinnon Tutkimus*, 34(4), 326–340.

Lister, Sarah. 2003. "NGO legitimacy: Technical issue or social construct?" *Critique of Anthropology*, 23:2, 175–192.

Matthies, Aila-Leena. 2007. "Toisenlainen kolmas sektori. Pohjoismaiden sosiaali- ja terveysjärjestöt tutkimuksen valossa." *Yhteiskuntapolitiikka* 72:1, 57–71.

Meyer, John W. & Brian Rowan. 1977. "Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony." *American Journal of Sociology*, 83:2, 340–363.

Mulari Timo. 2016. Erityisasiantuntija. Asiantuntijahaastattelu. Raha-automaattiyhdistys 8.6.2016.

Nieminen, Juha. 2012. "A Finnish perspective: features of the history of modern youth work and youth organisations." Teoksessa *The history of youth work in Europe. Relevance for today's youth work policy*. Vol 3, toim. Filip Coussée, Howard Williamson & Griet Verschelden. Council of Europe Publishing, 65–74.

Nuorisolaki (72/2006). www.finlex.fi (Luettu 20.6.2016.)

Nuorisolaki (1285/2016). www.finlex.fi (Luettu 15.3.2017.)

OKM. 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Arviointi- ja avustustoimikunnan periaatteita nuorisojärjestöjen arvioimiseksi.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisojaerjestoejen_avustustoimikunta

(Luettu 10.5.2016.)

Pallas, Cristopher L., David Gethings & Max Harris. 2014. "Do the right thing: The impact of INGO legitimacy standards on stakeholder input." *Voluntas*. 26:4, 1261–1287.

Pyykkönen Miikka. 2014. *Ylistetty yrittäjyys*. Jyväskylä: SoPhi.

Rauas, Minna. 2014. Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kirja Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 30.

Roberts, Susan M, John Paul Jones III & Oliver Fröhling. 2005. "NGOs and the Globalization of Managerialism: A Research Framework." *World Development* 33:11, 1845–1864.

Ruuskanen, Petri & Kirsikka Selander & Timo Anttila. 2013. *Palkkatyössä kolmannella sektorilla*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 20. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Ruuskanen, Petri & Tiina Kontinen. 2015. "Kolmannen sektorin muutos ja hybridioorganisaatiot." *Kansalaisyhteiskunta* 6 (1), 1–4.

Ruusuvuori Johanna, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen. 2010. "Haastattelun analyysin vaiheet." Teoksessa *Haastattelun analyysi*, toim. Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen. Tampere: Vastapaino, 8–29.

Saukkonen, Pasi. 2013. "Kolmas sektori – vanha ja uusi." *Kansalaisyhteiskunta* 1, 6–31.

Scott, W. Richard. 2014. *Institutions and Organizations. Ideas, Interest, and Identities*. Fourth edition. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: SAGE Publications.

- Siisiäinen, Martti. 1988. *Nuorisjärjestöt itsenäisessä Suomessa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Siisiäinen, Martti & Kankainen, Tomi. 2009. ”Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuudennäkymät Suomessa.” Teoksessa *Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen*, toim. Tomi Kankainen, Heli Pessala, Martti Siisiäinen, Hanna Wass, Niklas Wilhelmsson ja Leo Stranius. Helsinki: Oikeusministeriö, 90–137.
- Smith, Steven Rathgeb. 2010. “Hybridity and Nonprofit Organizations: The Research Agenda.” *American Behavioral Scientist*. Vol 58 (11), 1494–1508.
- SOSTE 2016. *Elinvoimaiset järjestöt. Tietoa Sote-järjestöistä*. Helsinki: SOSTE. <http://www.soste.fi/elinvoimaiset-jarjestot/tietoa-sote-jarjestoista.html> (luettu 20.4.2016)
- Suchman, Mark C. 1995. “Managing legitimacy: Strategic and institutional approaches” *The Academy of Management Review*. 20:3, 571–610.
- Taavetti, Riikka. 2015. *Nuorisjärjestöjen vetovoimaa. Katsaus valtakunnallisten nuorisjärjestöjen ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen toimintaan järjestöille suunnatun kyselytutkimuksen perusteella*. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry.
- Vaara, Eero, Janne Tienari & Juha Laurila. 2006. “Pulp and paper fiction: On the discursive legitimation of global industrial restructuring.” *Organization Studies*, 27:6, 789–810.
- Viitanen Reijo: ”Nuorisjärjestöt ja niiden muutos 2000-luvun Suomessa.” Teoksessa *Nuorisotyötä on tehtävä*, toim. Tommi Hoikkala & Anna Sell. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76, 263–283.
- Wijkström Filip & Anette Zimmer. 2011. “Introduction. Nordic Civil Societies beyond Membership and Movements.” Teoksessa *Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition*, toim. Filip Wijkström & Anette Zimmer. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 19–26.
- Yhdistyslaki (503/1989). www.finlex.fi (luettu 20.12.2016).
- Åberg, Pelle. 2013. “Managing Expectations, Demands and Myths: Swedish Study Associations Caught Between Civil Society, the State and the Market.” *Voluntas* 24, 537–558.

Liitetaulukko 1: Legitimaatioargumentteja kuvaavat koodit ja niiden ryhmittely legitimaatioulottuvuuksiksi

Legitimaatioulottuvuus	Koodit
Moraalinen legitimaatio	arvoperusta, erilaisten nuorten saavuttaminen ja tasa-arvo, kasvatustavastuu, lasten ja nuorten etujen ajaminen, nuoriin liittyvä arvo, nuorten kasvattaminen, nuorten maailma toiminnan perustana, nuorten osallisuus, nuorten sosiaalinen vahvistaminen, yhteiskunnallinen arvo
Hyödyllisyyden legitimaatio	harrastusmahdollisuus tai muu hyöty, järjestötyössä oppiminen, jäsenten palvelu, kiinnostavuus ja houkuttelevuus, palvelut ja hyöty asiakkaille, yhteiskunnan hyöty
Kansalaistoiminnallinen legitimaatio	ei yritysyhteistyötä, erityisyys suhteessa yritystoimintaan, historia, kansainvälisyys tai muu yhteys, itsenäisyys ja riippumattomuus, jäsendemokratia, jäsenten etujen ajaminen, nuoret mukaan päätöksentekoon, nuoret omistajina, nuoret päätoimijoina, nuorten toimintamahdollisuudet, pitää kiinni järjestön perustehtävästä, rooli vahtikoirana, tilaa nuorille ammattilaisille, vapaaehtoisten keskeinen panos, yhteisöllisyys, yleishyödyllisyys
Managerialistinen legitimaatio	ammattimaisuus, edelläkävijä, ennakointi, julkikuva, muut nimekkäät ja palkinnot, oman paikan raivaaminen, osaaminen, rahoituksen eteen pitää tehdä työtä, sopeutumiskyky ja dynaamisuus, suuruus, toiminnan kehittäminen, tuloksellisuus ja tehokkuus, uskottavuus ja tunnettuus, uudet toimintamuodot ja rahoitukset, vaikuttavuuden mittaamisen hankaluus, vaikuttavuus, yhteistyösuhteet
Sopeutuva legitimaatio	avustusraportointi, kun muutkin, lainmukainen toiminta, niukat resurssit, sopeutuminen rahoituksen muutoksiin, sopeutuminen yhteiskunnan tai nuorten muutoksiin

III

Empowering New Agents of Civil Society or Fostering Good Citizens? Framing Youth Participation in Finnish Youth Organizations

Hanna Laitinen 2018

Journal of Civil Society, 14 (4), 328-345.

DOI: 10.1080/17448689.2018.1518770

Empowering New Agents of Civil Society or Fostering Good Citizens? Framing Youth Participation in Finnish Youth Organizations.

ABSTRACT

This article investigates how nationwide Finnish youth civil society organizations frame their approaches to youth participation. By analyzing data from interviews, websites, and annual reports, five frames are identified. The frames differ in how they define the purpose of participation, whom they see as the main actors, and what kind of member, volunteer, or other participant roles they provide to young people. Three frames are used as master frames that see young people as agents, learners, or targets of support; two subordinate frames expand the scopes of the organizations. Only some of the frames include any concept of integrating young people into the civil society.

KEY WORDS: Youth participation, civil society organizations, membership, volunteering, frame analysis

Introduction

This article brings together discussions of two issues: Participation in Civil Society Organizations (CSOs), and youth participation. CSOs play a vital role in mediating between the individual and the society by providing people with opportunities to participate in voicing collective concerns, helping others, taking part in recreational activities, and building the wellbeing of oneself and others in many other ways. However, there is concern regarding the future of CSOs as younger generations seem not to be interested in participating in them or taking responsibility for their future existence. Research on youth civic engagement tells us that young people are turning away from established political and civil society organizations, are less willing to join as members and prefer short-term volunteering to long-term commitments (Flash Eurobarometer, 2013; Harris *et al.*, 2010; Lochocki, 2010; Merikivi *et al.*, 2016).

The focus of this article is to understand what CSOs as organizations do in this situation. How do established CSOs define their approaches to participation by young people and what are the practical ways in which they invite young people to join and become attached to the organizations? The methodological approach is based on frame analysis of interviews, websites and annual reports derived from a group of CSOs that can be seen as specialists on the needs and interests of young people in a favourable environment: Youth CSOs in Finland. The case country, Finland, has a long tradition of associational life appreciated by both the state and the people, who join associations in high numbers, even though the trend for less engagement by young people is also true of Finland (Siisiäinen & Blom, 2009).

The characteristics, developments and changes of participation in civil society have been important targets of research throughout the beginning of the 21st century (e.g., Barrett & Brunton-Smith, 2014; Holmes & Slater, 2012; Hustinx & Denk, 2009; Putnam, 2000; Schofer & Fourcade-Gourinchas, 2001; Siisiäinen & Blom, 2009; Skocpol, 2003; van Ingen, 2009). At the same time, there is a rich body of literature describing the various phenomena of youth participation and looking for ways to enable, encourage, and support young people to become active agents in shaping their lives and democratic structures around them (Feldmann-Wojtachnia *et al.*, 2010; Gretschel *et al.*, 2014; Hart, 1992; Shaw *et al.*, 2014; Thomas, 2007; Tsekoura, 2016). What is missing, however, is an understanding of youth participation in the context of CSOs. This article aims to fill that gap.

The two main questions of this article are: How do Finnish youth CSOs frame their approaches to youth participation? How do these framed approaches materialize into practical participation opportunities? By answering these questions, the article will show the importance of understanding the role of CSOs in defining the scope of and practical opportunities for participation and thus creating the environment for young people's attachment to CSOs.

In the beginning of the article, I set the context and introduce the main concepts used later in the article by examining what previous research tells us about participation in CSOs and what we know about youth participation as a phenomenon. I then continue to describe what is unique about the Finnish civil society and Finnish approaches to youth

participation, followed by a description of the empirical data and research methods. In the remaining chapters, I present the results of my research and draw conclusions on what my findings tell us about the role of CSOs in enabling youth participation and contributing to the future existence of CSOs.

Participation in Civil Society Organizations: Membership and Volunteering

One of the key elements and functions of CSOs is to provide people with opportunities to take various roles in social (van Ingen, 2009) or citizen participation (Hustinx & Denk, 2009). When studying the features of participation in CSOs, the focus is mostly on active voluntary participation in contrast to passive participation or engagement as a mere interest or positive attitude towards political or civic matters (Barrett & Brunton-Smith, 2014). Moreover, the focus is on participation channeled into or through an organization, i.e., associational involvement (van der Meer *et al.*, 2009), which leaves out activity that takes place individually, in ad-hoc action or in social movements without organizational connections. Focusing on the study of involvement in CSOs, two key concepts stand out: Membership and volunteering.

In its simplest form, membership can be seen as just a single action of joining an association as a *passive member* (van Ingen, 2009). In organizations connected to older social movements, for example trade unions, the mere act of paying a membership fee has been a normal way of supporting the movement and giving its leaders a mandate to act on behalf of and in the interests of the individual member (Siisiäinen & Blom, 2009). Now this type of *checkbook membership* also seems to be getting more common in professionally managed tertiary organizations belonging to newer social movements, for example environmental and human rights organizations, that encourage people to support them financially without needing to use time on collective face-to-face membership activities (Lorentzen & Hustinx, 2007; Putnam, 2000; Skocpol, 2003).

Nevertheless, the ideal picture of membership in voluntary associations consists of *active members* who are involved in various tasks and at several levels of the association (Billis, 2010). Ideally, this means that in addition to paying a membership fee and participating in activities arranged by others as *pay and players* (Holmes & Slater, 2012) or as *member-consumers* (Lorentzen & Hustinx, 2007), active members participate in organizing activities for themselves and others. Moreover, they take on responsibilities on boards and in other decision-making bodies.

The rise of new concepts such as checkbook members, pay and players, and member-consumers suggests that member roles are changing. However, not all studies support this hypothesis (see, e.g., van der Roest *et al.*, 2016; Walker *et al.*, 2011). This could have several explanations. In addition to national cultures being statist or non-statist, corporate or non-corporate, or countries being in economically high or low situations (Schofer & Fourcade-Gourinchas, 2001), differences at the organizational level also play a role. As stated already by Michels ([1911] 1962), the bigger an organization grows, the more oligarchic or bureaucratic it becomes, and the less space members have to influence decision-making; a manifestation of this tendency is that there is often more space for *pay and play* roles in bigger than in smaller associations (Holmes & Slater, 2012).

Additionally, the primary aim of the organization makes a difference: The repertoires of activities are different in, e.g., interest, activist and leisure organizations (van der Meer *et al.*, 2009). In sum, it seems more likely that there is no one overall trend but that membership takes different forms in different coexisting organizations and in varying national contexts.

Active membership entails voluntary inputs and can be seen as forming one part of the conceptual contents of *volunteering*. However, volunteering is normally not bound to membership. Instead, any type of organization, independent of its membership arrangements, can arrange volunteering opportunities.

What then is volunteering? *Benevolent volunteering* refers to situations where volunteers provide care or in other ways help other people in need, as ‘unpaid work or service’ often within the field of social service (Rochester *et al.*, 2010). *Volunteering as leisure* (Stebbins & Graham, 2004) sees volunteering as a way to spend free time. Within this, *volunteering as project-based leisure* is a time-bound project, e.g., arranging a happening; *volunteering as casual leisure* can take place occasionally, for example in selling tickets in a larger happening; and an example of *volunteering as serious leisure* could be acting as a group tutor for children (Stebbins, 2004). Volunteering as *associational activism* includes active participation in grassroots associations and community groups (Rochester *et al.*, 2010). This type comes close to active membership, but in the framework of volunteering, it does not necessarily require membership. Volunteering can additionally take the form of *political activism* that includes volunteer inputs in advocacy work or political campaigns aiming to cause changes in the society (Henriksen & Svedberg, 2010; Hustinx & Denk, 2009).

In order to attract potential volunteers, CSOs offer various types of volunteering opportunities. Today, many organizations base these *menus of volunteering* (Hustinx, 2010) on an understanding that the motivation of volunteers has changed from serving community values to fulfilling personal interests and constructing an individual biography, i.e., from *collective* to *reflexive volunteering* (Hustinx & Lammertyn, 2003). Reacting to the overall individualization of our societies, volunteers are seen as preferring short-term, non-binding options where volunteering does not necessarily include belonging to a group but can be done alone, i.e., *episodic or plug-in volunteering* (Eliasoph, 2011; Hustinx, 2010). The critical question raised by some researchers is whether or not this reshaping of volunteering opportunities causes individualized volunteering in itself (Hustinx, 2010; Read, 2010).

The theory of hybrid organizations explains the changing role of members and volunteers by stating that hybrid CSOs take on resources, working methods, and principles from private and public sectors, employ professionals, and – by so doing – distance themselves from the original third sector (Billis, 2010). Increased hybridity results in a diminishing role of members and volunteers. In the ideal type of voluntary association, the volunteer members themselves have ownership of the organization; in shallow hybrids they are members with some power; and in deeply rooted ‘entrenched hybrids’ (Billis, 2010, p. 60), paid staff become the dominant actors of the organization. This means that volunteers are seen as one type of resource that is managed by the staff

and needed to reach the objectives of the organization, but no longer as the CSO's reason for existence (Ellis Paine *et al.*, 2010).

Youth Participation

The study of youth participation (youth civic engagement)ⁱ is often motivated by a concern for the future of democracy and active citizenship, as younger generations seem to show relatively little interest in political and social participation (e.g. Harris *et al.*, 2010; Lochocki, 2010). Quantitative studies like the Flash Eurobarometer survey (2013) have observed that the number of young people who vote in national elections has decreased and many are not interested in associational activities. However, researchers also suggest that what may be changing is not the interest in participation as such but the channels and ways of doing it. Young people prefer informal ways of engagement, participate in short-term or episodic volunteering and focus on specific issues instead of devoting themselves to broad and long-term agendas in established CSOs (Harris *et al.*, 2010; Lochocki, 2010). At the same time, studies show that involved youth tend to belong to more advantaged social groups, which means that less educated youth and those coming from economically less privileged families are more often left out (Feldmann-Wojtacka *et al.*, 2010; Lochocki, 2010).

One common way of defining youth participation is based on the ideals of democracy, the right of young people to get their voices heard and to be part of decision-making processes in issues affecting them (Feldmann-Wojtacka *et al.*, 2010; Shaw *et al.*, 2014). Research inspired by a need to understand how these ideals are met sees participation essentially as a question of power (Hart, 1992) and agency (Feldmann-Wojtacka *et al.*, 2010) that is negotiated in relationships between adults and young people. The theoretical background is in the *ladder of young people's participation* (Hart, 1992), which describes changing relationships between adults and young people. The lowest rungs on the ladder are, in effect, non-participation, and include manipulation, decoration, and tokenism; the remaining five rungs are 'degrees of participation'. On the lower participation rungs, adults are responsible for the activities and have youth volunteer for them. Climbing the steps, young people take on more responsibility, initiative, and decision-making power, and on the top rung, they initiate projects and invite adults to join in decision-making (Hart, 1992).

However, critical voices claim that this model is too simplistic and focuses only on those young people who are already active and interested in participating in the adult world, i.e., 'young adults' (Thomas, 2007). It is also criticized for regenerating old structures and emphasizing adults' agendas, knowledge, and language, which all lead to mimicking the adult world instead of fostering new ways of thinking (Thomas, 2007; Tsekoura, 2016).

A second approach to youth participation focuses on the individual young participant and sees participation essentially as a learning opportunity. This can take place in democratic structures as described above, but also in other types of situations where the learning process itself is more important than the outcome (Shaw *et al.*, 2014). In this approach, participation is seen as a means to *positive youth development* (PYD) that

consists of competence, confidence, character, connection, caring, and contribution (Lerner *et al.*, 2005; Thomas, 2007). It can also take place in *creative spaces* where young people have the opportunity to freely decide what they want to do and how to do it, which can be a good opportunity for learning and developing skills for later use in other arenas (Tsekoura, 2016).

In addition to these two very commonly used approaches, Shaw *et al.* (2014) introduce three discourses, *belonging, care, and social justice*, which present youth participation as a desirable effort. All of them focus on specific groups of young people and an understanding that some young people need more support than others to find active roles in the society. In the discourse of belonging, opening opportunities for participation is seen as a way for youth at risk of exclusion to gain feelings of being part of a community. The discourse of care pays attention to engagement in civic matters as a way for vulnerable youth to develop skills that enhance their resilience. Thirdly, the discourse of social justice focuses on marginalized youth who are empowered to become aware of their situation and supported to work for justice. This approach thus acknowledges that the reasons behind marginalized and vulnerable situations are structural and cannot be changed by personal development or care only.

A sixth approach sees young people as consumers whose participation is important to improve the services and products provided to them (Feldmann-Wojtacka *et al.*, 2010).

Civil Society Organizations and Youth Participation in Finland

Civil society organizations are well appreciated in the Finnish context. In international comparisons, Finland is one of the Scandinavian non-statist, corporate countries where civic engagement is supported both culturally and practically by the state, where a plurality of associations exists, where citizen participation is primarily channeled collectively through voluntary associations, and where CSOs focus less on social services and more on advocacy, recreation and other expressive functions (Salamon *et al.*, 2003; Schofer & Fourcade-Gourinchas, 2001; Siisiäinen & Blom, 2009). National federations and umbrella organizations typically have a relatively close, mutual relationship with the state: they receive funding from government agencies, but also expect to be able to influence them (Siisiäinen & Blom, 2009). Despite the close relationship, fees and other private fundraising constitute, on average, a larger share of CSO revenues than public funding (Salamon *et al.*, 2003, p. 32; Peltosalmi *et al.*, 2016, p. 81).

The vast majority of CSOs are established as registered associations. According to the Associations Act (1989), the decisions of an association are made in the meetings of the association, and all members 15 years or older have the right to vote. There is thus a clear emphasis on member participation and organizational democracy in the institutional idea of voluntary associations in Finland. However, there are also associations and foundations with strong hybrid characters, small numbers of members, and specific missions that they carry out on a professional basis.

On average, Finnish people are eager to join associations. The percentage of people that do not have any memberships declined consistently during 1972-2005, and in

2005 only 13% of Finns were not members in any association (Siisiäinen & Blom, 2009). However, the situation is different among young people between the ages of ten and 29. 49% of them said in 2016 that they were not members in any association (Merikivi *et al.*, 2016).

Finnish nationwide youth CSOs include federations, umbrella organizations, foundations and associations with direct individual members. Many of them participate actively in discussions concerning youth policy in Finland. The main governmental sponsor is the Ministry for Education and Culture, whose funding aims to support youth civic involvement on a very broad spectrum. Another important sponsor is the Funding Centre for Social Welfare and Health Organisations, whose main purpose is to promote health and social welfare by focusing on specific target groups. The newly revised Youth Act (2016) emphasizes the need for youth participation, empowerment, growth, independence, belonging, and learning.

In the Finnish society, youth participation is often defined in the context of democracy, e.g. being part of planning and decision-making processes especially at the local level (Gretschel *et al.*, 2014). At the same time, the ideas of participation as learning, belonging, and care co-exist (Feldmann-Wojtacka *et al.*, 2010). Despite subsequent government policies and programs aiming to increase youth participation, youth researchers have found a lot of space for improvement in enabling youth influence on public decision making and empowering participation by more diverse groups of young people and marginalized youth (ibid; Gretschel *et al.*, 2014).

Methodology and Data

This research investigates how youth participation is defined and practiced in Finnish nationwide youth CSOs. Empirically, the focus is on the whole population of nationwide Finnish youth CSOs with a minimum of one employee. The CSOs are defined as youth CSOs by the main interest of the organization, implying that they are either established and managed by young people themselves to promote their political, ideological or other ‘youth’ interest, or the main purpose is based on an educational, caretaking or other ‘adult’ interest towards youth (Siisiäinen 1988).ⁱⁱ This leaves out, for example, sports associations that also arrange activities for young people, but identify themselves primarily as something other than a youth organization. An overview of the 82 youth CSOs in the data can be found in Table 1.

Table 1: Finnish nationwide youth CSOs that have a minimum of one employee.

Category based on the main purpose in relation to youth	Examples	Estimate of the proportion of organizations belonging to the category (n=82) *
Leisure time organizations	CSOs that organize hobbies, cultural activities, etc.	25-30 %
Social reinforcement and youth education organizations	CSOs dealing with drug prevention, services for youth at risk, educational activities, etc.	20-25 %
Youth interest organizations	Student organizations, others promoting the interests of young people	20-25 %
Activist organizations	Political youth organizations, young environmentalists, etc.	15-20 %
Religious (Christian) organizations	CSOs that organize religious education and activities based on religious affiliation	10 %

*This categorization follows the categories defined by Laitinen & Taavetti (2016) and is based on the names and main purposes of the organizations. An exact categorization is not possible with the restricted data available, as many organizations serve several interrelated interests by, e.g., emphasizing educational aims in their free time activities.

The main methodological approach is based on frame analysis. Frames and frameworks, as originally introduced by Goffman (1974), refer to how individuals organize social experience in order to make sense of it and to guide future action. Goffman's grounding ideas have later been developed to facilitate frame analyses of other actors than the individual, including organizations (Cornelissen & Werner, 2014) and social movements (Benford & Snow, 2000; Johnston, 2002; Lindekilde, 2014). In the study of social movements, framing is seen as an active process in which frames are based on shared beliefs, shaped and shared by several individuals collectively and have a function in guiding their action. This emphasis on assuming strategic rationality in the framing process and paying attention to the active usage of frames in mobilizing adherents causes frame analysis to differ from the closely related discourse analysis, which often looks more closely at the composition, patterns and structures of texts, and aims to understand how they reflect the discursive context (Johnston, 2002; Lindekilde, 2014).

To understand how Finnish youth CSOs frame their approaches to youth participation, I used the analytical tool introduced by Benford & Snow (2000). According to it, when social movements plan, decide and communicate what to do, they analyze the current situation (*diagnostic framing*), produce solutions for the future (*prognostic framing*), and create motives for action (*motivational framing*) for those involved. Additionally, I applied the idea of frame alignment processes. These help organizations create resonance between the participants' interests, values, and beliefs and the ideology, goals, and activities of the organization; by bridging, amplifying, extending, or transforming their framings, organizations can expand their scope and reach out to new potential participants and supporters (Snow *et al.*, 1986).

In this research, I gathered three sources of data: 82 websites, 65 annual reports and 17 interviews. These three data sets complement each other in terms of their selection method, content, and audience. The analysis took place in three phases.

First, I analyzed the contents of each of the 82 websites and collected information about the practical participation opportunities the organizations offer to young people. The results are presented in Table 2.

Second, I carried out a qualitative frame analysis of the interview data. The semi-structured interviews were conducted by myself during 2015-2016 with the employed leaders of 17 youth CSOs, intentionally selected to cover a variety of organizations, including big, small, old, and young CSOs with various main purposes. Using Atlas.ti, I looked for definitions and expressions of young people, youth participation, membership, volunteering, and relationships between youth and adults. I found more than 700 quotations that I organized into 31 relatively broad thematic codes. The coding served the purpose of organizing and condensing the data which I then classified according to the analytical questions of diagnostic, prognostic and motivational framing as shown in Table 3. The table also includes the five frames that I identified as a result of this phase.

Third, I proceeded to investigate how the various CSOs make use of the five frames and how this use is combined with practical participation opportunities. I collected annual reports from 65 of the 82 youth CSOs (mostly from 2014) and coded the data by member and volunteer roles, other participation opportunities, and definitions of young people as indications for the five frames. After that, I organized the data in order to analyze relationships between the frames and the participation opportunities and to find out how the various CSOs made use of them. Cross-checking the findings with those from the analysis of website data, I found that three frames of the five stood out: Almost all CSOs framed their main approach to youth participation according to one of the three whereas the remaining two frames were used in a complementary manner. Thus, this phase showed that the five frames were hierarchically organized (see Johnston, 2002) into three master and two subordinate frames and that their use was reflected in the practical participation opportunities available to young people (see Figure 1).

The triangulation of both data and analytical methods gives a firm basis to argue that the results give a reliable picture of the overall reality of Finnish nationwide youth CSOs that have at least one employee. What the results do not cover are opportunities for participation at local and regional levels, opportunities in CSOs that function on a voluntary basis, or the experiences of the young participants themselves.

Results

This study aimed to find out how Finnish youth CSOs frame their approaches to youth participation and what these framings mean in terms of practical participation opportunities for young people. This section presents the empirical results. It starts with a quantitative overview of participation opportunities in the CSOs and continues with the qualitative results of the frame analysis.

Table 2. Participation opportunities for youth as described on the websites of Finnish nationwide youth CSOs

Participation opportunity	Number of youth CSOs n=82
Membership	
• actively promoted on the front page	27
• mentioned on a subpage	20
• not mentioned	11
• not possible (umbrellas, foundations)	24
Volunteering	
• actively promoted on the front page	17
• mentioned on a subpage	11
• not mentioned	54
Leisure time activities	
• actively promoted on the front page	21
• mentioned on a subpage	5
• not mentioned	56
None of the above	19

Practical participation opportunities

A quantitative look at the websites of 82 Finnish nationwide youth CSOs (Table 2) shows that membership is the most common way to invite young people to join youth CSOs in Finland. 27 organizations promote membership on the front page of their website; 20 of these CSOs present membership as the sole opportunity to participate. Another 20 CSOs mention membership as an option. Volunteering opportunities are far less common: Eight CSOs, out of the 17 that actively promote volunteering, present volunteering as the only option for participation. Leisure time activities are usually presented along with opportunities to participate as a member or a volunteer; 21 organizations actively invite children and young people to join in these activities, but only four give it as the only option.

Given that all of the 82 organizations are primarily identified as youth CSOs, it is somewhat surprising to notice that nineteen organizations do not invite youth participation at all on their websites. Instead, they target youth indirectly through adult professionals, reach out to young people using other means than the internet, or focus on serving local associations or other organizations in their tasks as federations or umbrella associations.

The idea of membership as the foundation for associational life is thus still valid in most Finnish nationwide youth CSOs, despite the general belief that today's youth are not interested in memberships. It is noteworthy, however, that the number of members is one criterion for public funding for many youth CSOs in Finland. This increases the motivation of CSOs to have large numbers of registered members. The idea of inviting young people to join as checkbook members is very clearly phrased in the following extract from the website of a religious youth CSO:

You do not need to be a member to join our activities, but we need members to get funding from the state. Membership is thus an effortless way of making our work possible also in the future! (P72, website)

Three master frames based on the main orientation towards youth

The frame analysis resulted in five frames that I named according to how they define young people. In Table 3, they are organized according to how much power and agency young people have in them. In the first frame, young people themselves are the main agents with power. The role of adults increases gradually going down Table 3, thus reflecting the idea of the ladder of participation (Hart, 1992).

Most of the studied CSOs were found to frame their approaches to youth participation according to one of three frames. In the first of these master frames, *youth as agents*, young people are seen as capable agents who have interests, opinions, and skills to promote their interests in organizations of their own without adult intermediaries. Youth interest organizations and activist youth CSOs whose members are young typically frame their approaches to youth participation along these lines.

Within this frame, large numbers of members increase the impact and credibility of the organization. Consequently, these organizations mainly invite young people to join as members on their websites. Even though the ideal is to have *active members*, participation opportunities allow *checkbook members* who give a mandate to the organization to promote their interests or support the cause of the organization. The main challenges include how to improve member recruitment, avoid oligarchy, and implement ‘the principle that the whole membership is taken into account instead of arranging activities just on the activists’ terms’, as one of these CSOs wrote in its annual report.

The second master frame is called *youth as learners* and refers to children and youth that are seen as growing individuals with needs for personal development, not yet knowing what is best for them but capable of many things when instructed and supported by adults. The role of adult professionals and trained volunteers is to support young people to grow into balanced individuals, good adults, or active citizens by informal education. The power to decide what the CSO does is typically held by adults, but children and youth are encouraged to experience agency within specific activities or by the use of empowering educational methods.

Table 3. Approaches to youth participation in Finnish nationwide youth CSOs (master frames in bold font)

FRAME	What is the current state of youth participation? <i>(diagnostic framing)</i>	What needs to be done to improve the situation? <i>(prognostic framing)</i>	Who needs to make the change?	Why do we need youth participation? <i>(motivational framing)</i>
Youth as agents	The voice of the young is not heard, i.e., inefficient democracy.	Increase the number of committed, active, and skilled young members.	Young people themselves	To improve democracy by having active young people make an impact in the society.
Youth in need of facilitation	Too few young people take active roles in CSOs.	Create different easy-to-access ways for those young people who do not know how/have courage/motivation to be active.	Adult professionals and volunteers, more experienced youth	Active participation is part of the main idea of CSOs.
Youth as learners	All children and young people do not yet have the opportunity to learn in CSOs.	Reach out to more children and young people in different social groups and life situations. Improve the quality of activities to allow more learning.	Adult professionals and trained volunteers	Participation opportunities are good for personal development and for learning active citizenship skills.
Youth as targets of support	Young people have problems that can be tackled by reaching out to them with participatory activities.	Reach out better to those in need, show results, create partnerships with other actors	Adult professionals, sometimes peer volunteers	Participation is a means to prevent exclusion and to enhance individual empowerment.
Youth, adults or other organizations in need of services	There is a demand for services within the field of participation.	Improve the quality and increase the quantity of services, find more customers.	Adult professionals, sometimes trained volunteers	Organizing opportunities for participation or building capacity to do so is a needed service.

This frame is primarily used by CSOs with the main purpose of leisure time activities and youth education; religious organizations often apply this frame as well. Informal education is typically seen as a task accomplished by reaching out to all young people. Consequently, these CSOs often cooperate with schools, municipal youth clubs, or other actors that help them to reach out to broad audiences. It is interesting to note that the goal of educating active citizens often aims to serve the society as a whole: Young people are educated to understand the idea of democracy and vote, become critical media

users and consumers, learn entrepreneurial skills, etc., as is characterized in the following extract from the website of one of these CSOs:

The [...] Club instils practical skills and knowledge with the help of professional instructors. Training and courses further build on these competencies. The activities help children become active citizens, entrepreneurs and employees. (P1, website)

This second frame is often combined with providing opportunities for volunteering in club tutoring and camp leading tasks as *serious leisure* that is seen as a means for learning as well. The relationship to membership is more complex. Some organizations assume membership as the natural way to join their activities, including the idea of gradually starting to take responsibility for arranging activities for others as *active members*. However, it is more common that children and young people are encouraged to join activities without emphasizing the idea of membership or becoming committed to the CSOs as such. Instead, a membership fee may be included in the registration fee for activities, or participants may be encouraged to sign up as members in order to get reductions in activity fees. These result in *pay and play* or *consumer-memberships*.

The third master frame, *youth as targets of support*, refers to the observed needs of specific groups of young people at risk of marginalization. Adults have a role in reaching out to these youth and providing support, and the purpose of participation is social inclusion in terms of care and belonging. The adults support the youth in developing motivation and skills needed to make use of opportunities provided by the overall society (education, apprenticeships, etc.) and feelings of belonging to a group, which can gradually lead to personal empowerment, improved behavioural patterns and finding a decent place in the society. Participation thus means building ground for starting to 'participate in their own life, take the evening bath and the medication, plan to go to school etc.' as one interviewee expressed it.

This frame is most often used by youth CSOs that specialize in social reinforcement, including more specific issues such as prevention of substance abuse or patterns of undesirable behaviour. The targeted youth are normally not expected to become members or volunteers. In fact, most organizations using this frame seem to find the overall meaning of membership less relevant. Some of them are registered as foundations, and even the registered associations in this group have very small memberships, mainly consisting of the few people who initially founded the organization. The power is in the hands of experts and the work is carried out by adult professionals or *benevolent volunteers*. At the same time, the working methods in projects or activities that focus on vulnerable youth often use participatory methods or allow *creative spaces* (Tsekoura, 2016) where the participants are empowered to start taking responsibility for their own behaviour and influencing the group-level activities.

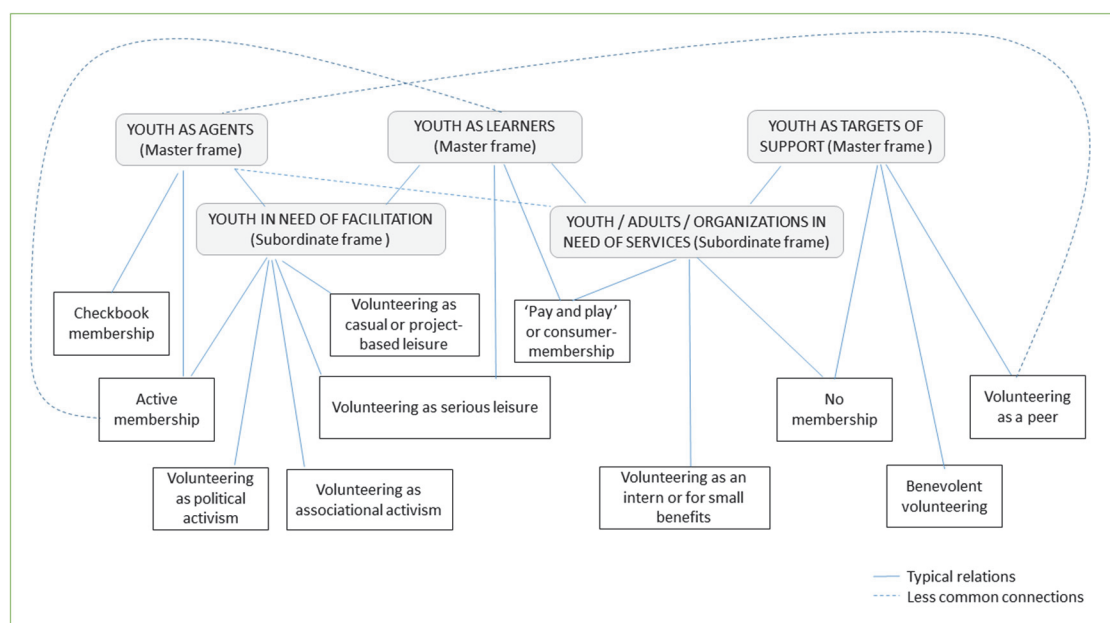
Most Finnish nationwide youth CSOs frame their approaches to youth participation along the lines of one master frame that reflects the main purpose of the organization. Some of the biggest CSOs may employ several framings by focusing on different types of young people in the different departments of the organization or by allocating specialized employees for the specific approaches. In addition, there are a

couple of interesting newer CSOs that combine elements of two frames. They are established and run by young people themselves (*youth as agents*) with the aim of supporting youth at risk (*youth as targets of support*). They see it as the right and responsibility of young people themselves to create solutions for their peers in need of support and believe that even vulnerable youth can potentially become active volunteers. Differently from other CSOs using the *youth as agents* frame, however, the role of membership is not very central, if used at all.

Another irregular case can be found in older activist organizations. On the one hand, they are based on the idea of *youth as agents* promoting peace, environmental issues or other things that require changes in the society. On the other hand, because of the age of the CSOs, many of their originally young members have grown older and see that today's youth are ignorant about the big issues that the CSO aims to tackle, which results in framing youth participation along the lines of *youth as learners*.

Subordinate frames help to expand the scope of the CSO

The remaining two frames, *youth in need of facilitation* (later *facilitation*) and *youth, adults or organizations in need of services* (later *service provision*), do not directly reflect the main purpose of the organizations. They are thus used mostly as complementary subordinate frames (see Figure 1) and reflect the idea of frame alignment processes which help CSOs to expand their scope and seek resonance among broader audiences (see Snow *et al.*, 1986) such as new focus groups, potential sponsors and other actors in the society.

Figure 1. Youth participation frames and their relationships to participation opportunities

The first subordinate frame, *facilitation*, responds directly to the main concern of this article and refers to the need to encourage young people to take active roles in CSOs. This results from the observation that not all young people are willing, capable, or

courageous enough to take responsibility for the various tasks within a CSO, or do not want to make long term commitments. Thus, CSOs need to facilitate the participation of new potential actors by arranging easy-to-access ways to become active. In practice, this means that the organizations open up opportunities to join the CSO in varying member and volunteering roles including short-term options like volunteering as casual or project-based leisure, often facilitated by adult professionals or volunteers, and sometimes also by more experienced youth.

This subordinate frame is typically used by organizations with the primary frames of *youth as agents* and *youth as learners*. For the *youth as agents* organizations, it opens an opportunity to encourage participation by young people who are not interested in joining the organization in traditional member roles but may take on a short term volunteering task. The facilitation frame is a way to expand the scope from politics and advocacy into the field of youth work in terms of encouraging new young people to join in open events or training functions, taking care of smaller practical tasks, or on a project basis in specific campaigns, etc. It is thus one way for these youth CSOs to respond to the criticism that they only reach out to already active and better-off young people and to create wider resonance with the purposes of the Youth Act.

For organizations mainly using the *youth as learners* frame, the facilitation frame opens up the opportunity to encourage young people to also become active within the CSO rather than only taking part in activities arranged by others. This means that the organizations encourage young people to participate in the arrangement of activities and in the decision-making structures of the organization. These facilitation components can be seen as an effort these CSOs take to preserve elements of the traditional ideals of CSOs where members essentially own, govern, carry out and benefit from the organization, and avoid becoming just service providers to youth. A newer, related phenomenon is the rise of voluntary youth teams, youth parliaments or youth advisory groups that are also found in some umbrella organizations that do not otherwise deal directly with young people. These new bodies are not part of the democratic structure of the CSO but act as channels for youth ideas, help renew the organization, and let the organization, mainly run by adults, reflect on some issues from the youth's point of view. They are partly motivated by the goal of enabling young people to have an influence in the organization or to learn about associational activity, partly by referring to elements of client participation, which is related to the second subordinate frame.

In the second subordinate frame, *service provision*, children and youth or adults and organizations trying to reach out to them are seen as needing services produced by skilled experts. These services can take different forms such as daycare services, clubs, hobbies, courses, exchange programs or other activities that children and young people can participate in without the need to be involved in arranging them. The idea of a service is also used when youth participation is defined as an expert product that can be sold as facilitation or training services to clients.

This frame thus extends youth participation into the area of service production, looking for participation needs that someone is willing to pay for or fund. Even children and youth are seen as customers who (or whose parents) buy the service if they consider it worth the cost. Hearing the voices of children and young people takes place under the

realm of client democracy, i.e., aiming at receiving feedback from customers to improve the quality of services. The requirements for good quality mean that most services are produced on a professional basis. Those that use volunteers mainly do so to cut the costs of arranging the activities. In these cases, the volunteers are motivated by small benefits or the possibility to improve their resume.

This subordinate frame is used by some of the *youth as learners* and *youth as targets of support* organizations, in rare cases also by some *youth as agents* organizations that use it to attract checkbook members by emphasizing membership benefits in their marketing efforts. The frame enables expansion of the scope of these organizations into a more business-like world, which supports the fundraising efforts of these CSOs and resonates with the requirements of professionalism in the overall society today. It makes use of commercial language: The organizations provide hobbies, sell expert services or initiate projects on a market where participation is based on the principles of demand and supply. It is also helpful in motivating sponsors to fund projects that require professional approaches, as is often the case in outreach projects to youth at risk or in marginal positions. Using this frame, also *youth as learners* organizations can expand their activities into that field.

Conclusion and Discussion

This article set out to explore how Finnish nationwide youth CSOs define and implement youth participation. It also sought to understand how these CSOs contribute to young people's attachment to and integration into CSOs. The investigated CSOs frame their approaches to youth participation in five main ways and complement each other by focusing on various types of young people and giving them opportunities to participate in a great variety of roles. In fact, all member and volunteer roles identified in earlier international research can be found among the Finnish youth CSOs. In addition to those key roles, young people are approached as participants in leisure time activities, targets of support and clients.

Moreover, all but one of the main approaches to youth participation identified by earlier researchers were found among the investigated CSOs; only the idea of participation as social justice (see Shaw *et al.*, 2014) was not found in the data. This raises the question of why the social justice approach is missing. Do Finnish CSOs trust the justice and efficacy of the welfare society so much that they do not perceive a need to fight for social justice, or do they just follow government policies that lack encouragement for CSOs to include social justice in their agendas? Another line of explanation is that youth participation as social justice takes place in smaller, local, or less established identity or minority groups that are not limited to youth or do not reach up to the national level. Further research is needed to understand this better.

Membership is still the most common way for nationwide Finnish youth CSOs to approach young people. However, it is the only or dominant way almost exclusively in activist and interest types of CSOs. The results also suggest that member roles are also changing in a context where both CSO culture and public funding criteria support membership. Moreover, the findings support the idea that the primary aim of the

organization makes a difference when deciding on the repertoires of participation (see van der Meer *et al.*, 2009).

This research builds on earlier research on membership and volunteering and deepens it by adding the perspective of youth participation. The results show that the only role directly linked with integration and agency in Finnish youth CSOs is active membership. Somewhat surprisingly, checkbook membership, despite its image as a passive role, is also presented here as an active and conscious role that integrates the member into the CSO. Roles that are framed as including little or no attachment to or integration into the CSO itself include participants without membership, clients, pay-and-play or consumer members, and often also, surprisingly, both benevolent volunteers and volunteers as interns or for small benefits. Other volunteering roles can be framed either as individual learning opportunities or as roles including or leading to agency in the CSO. These observations show the relevance of investigating not only how the roles are named but also how they are framed. They also show that as much as ‘menus of volunteering’ can cause individualized volunteering (Hustinx, 2010; Read, 2010), ‘menus of participation’ can be framed to enable integration in the CSO or create loose or no connections to the organization behind the activities.

At the same time, the findings do not appear to support the assumption that big CSOs become oligarchic and give less space to members (Michels, [1911], 1962; Skocpol, 2013). On the contrary, there are some smaller CSOs with strong hybrid characters (Billis, 2010) that seem to have far less or no space at all for young people to influence decision-making.

The results make an important contribution to the discussion of young people’s integration into CSOs by showing the differences between approaches to youth participation. At one extreme, some CSOs base their whole future existence on young people’s participation and depend on finding new young people to take over when the previous ones become too old. At the same time, however, they run the risk of focusing only on the small number of already active and well-off young people who are interested in taking part in traditional member roles as ‘young adults’ (Thomas, 2007). At the other extreme, some CSOs reach out to less privileged young people, support them in personal youth development (Lerner *et al.*, 2005), or provide services that help young people to fill their basic needs and gradually become balanced adults, future employees, and active citizens. By doing this they contribute to the future of general social participation (van Ingen, 2009) and serve the needs of the overall society, but do not necessarily pay any attention to integrating young participants into CSOs.

The results also show that many Finnish youth CSOs have started to respond to the challenge of integrating young people into them, notably by paying specific attention to potentially interested young people who need facilitation. However, facilitation is not only a question of will; it also needs people, in most cases employed professionals. The question is how CSOs with few employees can handle the situation: Do they primarily fulfill the expectations of the current members, implement projects with separate funding, write applications and reports to sponsors, etc., or do they organize and facilitate the participation of new potential young people? Do they even have the capacity to do all of

this? These are questions of policy for both CSOs and sponsors, who set the criteria for how their grants are used.

The issue of resources is linked to the observation that several of the investigated CSOs approach youth participation as a service, thus bringing the questions of youth participation into the sphere of business. Given the prospect of declining member fees among young people who are not willing to commit themselves as members (Lochocki, 2010; Merikivi *et al.*, 2016) it is understandable when youth CSOs start to look for resources by other means, for example by selling services. At the same time, this development can be seen as part of the discussion of hybrid organizations that emphasize the role of employed professionals and see voluntary actors mostly as customers or as one type of resource (Billis, 2010; Ellis Paine *et al.*, 2010). A key question for the decision makers of the CSOs, funding agencies with their policies, and future research is whether the logic of business can be combined with the idea of enabling young people to take active roles in building the future of CSOs. The results of this study raise doubts about whether combining these approaches is possible in contexts other than big CSOs with several departments, but more detailed investigation of the internal processes of the organizations is needed to understand this better.

In sum, this article has brought together key elements and concepts from previous research on membership, volunteering, and associational involvement and looked at them in the framework of youth participation. By doing this, it has integrated discussions that, up till now, have taken place separately, and shown how they are linked in the context of nationwide Finnish youth CSOs. The identified frames will be useful for future research on associational activism and social participation from a youth perspective in other countries and other contexts, for example in CSOs that do not specifically focus on youth but where they are one of the possible participant groups.

References

- Associations Act (1989) (Yhdistyslaki 503/1989) Available at www.finlex.fi (accessed 16 April 2017).
- Barrett, M. & Brunton-Smith, I. (2014) Political and Civic Engagement and Participation: Towards an Integrative Perspective, *Journal of Civil Society*, 10(1), pp. 5–28.
- Benford, R.D. & Snow, D.A. (2000) Framing processes and Social Movements: An overview and Assessment. *Annual Review of Sociology*, 26, pp. 611–639.
- Billis, D. (2010) Towards a theory of hybrid organizations, in: D. Billis (Ed) *Hybrid Organizations and the Third Sector. Challenges for Practice, Theory and Policy*, pp. 46–69 (Basingstoke and New York: Palgrave Macmillan).
- Cornelissen, J.P. & Werner, M.D. (2014) Putting Framing in Perspective: A Review of Framing and Frame Analysis across the Management and Organizational Literature, *The Academy of Management Annals*, 8(1), pp. 181–235.
- Eliasoph, N. (2011) *Making volunteers. Civic life after welfare's end* (Princeton and Oxford: Princeton University Press).
- Ellis Paine, A, Ockenden, N. & Stuart, J. (2010) Volunteers in hybrid organizations: A marginalised majority? In: D. Billis (Ed): *Hybrid Organizations and the Third Sector. Challenges for Practice, Theory and Policy*, pp. 93–113 (Basingstoke and New York: Palgrave Macmillan).
- Feldmann-Wojtachnia E., Gretschel A., Helmisaari, V. Kiilakoski, T., Matthies, A-L., Meinhold-Henschel, S. Roth, R. & Tasanko, P. (2010) *Youth participation in Finland and in Germany. Status analysis and data based recommendations* (The Finnish Youth Research Network & Forschungsgruppe Jugend & Europa am CAP). Available at http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/youth_participation_in_finland_and_in_germany.pdf (accessed 16 June 2017).
- Flash Eurobarometer 375 (2013) *European youth: Participation in democratic life*. Available at http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_375_en.pdf (accessed 15 March 2017).
- Goffman, E. (1974) *Frame Analysis. An Essay on the Organization of Experience* (Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press).
- Gretschel, A., Levamo, T-M., Kiilakoski, T., Laine, S., Mäntylä, N., Pleyers G., & Raisio, H. (2014) *Youth Participation. Good Practices in Different Forms of Regional and Local Democracy* (Finnish Youth Research Network and Finnish Youth Research Society). Available at http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/youthparticipation_goodpractices.pdf (accessed 25 April 2017).
- Harris, A., Wyn, J. & Younes, S. (2010) Beyond apathetic or activist youth. 'Ordinary' young people and contemporary forms of participation, *Young* 18(9), pp. 9–32.
- Hart, R.A. (1992) *Children's participation: From tokenism to citizenship* Innocenti Essays No. 4. UNICEF International Child Development Centre. Florence, Italy.

- Henriksen, L.S. & Svedberg, L. (2010) Volunteering and Social Activism: Moving beyond the Traditional Divine, *Journal of Civil Society*, 6(2), pp. 95–98.
- Holmes, K. & Slater, A. (2012) Patterns of Voluntary Participation in Membership Associations: A Study of UK Heritage Supporter Groups, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 41(5), pp. 850–869.
- Hustinx, L. (2010) Institutionally Individualized Volunteering: Towards a Late Modern Re-Construction, *Journal of Civil Society*, 6(2), pp. 165–179.
- Hustinx, L. & Denk, T. (2009) The ‘Black Box’ Problem in the Study of Participation, *Journal of Civil Society*, 5(3), pp. 209–226.
- Hustinx, L. & Lammertyn, F. (2003) Collective and Reflexive Styles of Volunteering: A Sociological Modernization Perspective, *Voluntas*, 14(2), pp. 167–187.
- Johnston, H. (2002) Verification and Proof in Frame and Discourse Analysis, in: B. Klandermans & S. Staggenborg (Eds.) *Methods of Social Movement Research*, pp. 62–91 (Minneapolis, London: University of Minnesota Press).
- Laitinen, H. & Taavetti, R. (2016) Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet, *Yhteiskuntapolitikka*, 81(1), pp. 55–68.
- Lerner, R.M., Almerigi, J.B., Theokas, C., Lerner, J.V. (2005) Positive Youth Development. A View of the Issues, *Journal of Early Adolescence*, 25(1), pp. 10–16.
- Lindekilde, L. (2014) Discourse and Frame Analysis. In: D. della Porta (Ed) *Methodological Practices in Social Movement Research*, pp. 195–227 (Oxford: Oxford University Press).
- Lochocki, T. (2010) *Trends, Causes and Patterns of Young People’s Civic Engagement in Western Democracies. A review of literature* (Oslo/Bergen: Centre for Research on Civil Society and Voluntary Sector).
- Lorentzen, H. & Hustinx, L. (2007) Civic Involvement and Modernization, *Journal of Civil Society*, 3(2), pp. 101–118.
- Merikivi, J., Myllyniemi, S. & Salasvuo, M. (Eds) (2016) *Media hanskassa. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 mediasta ja liikunnasta* (Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisoasiain neuvottelukunta, Valtion liikuntaneuvosto). Available at http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/media_hanskassa.pdf (accessed 16 June 2017).
- Michels, R. ([1911] 1962) *Political Parties. A sociological Study of the Oligarchical Tendencies of Modern Democracy* (New York: The Free Press. A Division of Macmillan Publishing Co. Inc., Collier Macmillan Canada, Ltd). First published in German 1911.
- Peltosalmi, J., Eronen, A., Litmanen, T. & Ruuskanen, P. (2016) *Järjestöbarometri*. (Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveystyö ry).
- Putnam, R.D. (2000) *Bowling alone. The Collapse and Revival of American Community* (New York: Simon & Schuster).
- Rochester, C., Paine, A.E., Howlett, S. & Zimmeck, M. (2010) *Volunteering and Society in the 21st Century* (Hampshire: Palgrave Macmillan).

- Read, R. (2010) Creating reflexive volunteers? Young people's participation in Czech hospital volunteer programmes, *Journal of Youth Studies*, 13(5), pp. 549–563.
- Salamon, L.M., Sokolowski, S.W. & List, R. (2003) *Global Civil Society. An Overview*. (Baltimore: The Johns Hopkins University. Institute for Policy Studies. Center for Civil Society Studies).
- Shaw, A., Brady, B., McGrath, B., Brennan, M.A. & Dolan, P. (2014) Understanding youth civic engagement: debates, discourses, and lessons from practice, *Community Development* 45(4), pp. 300–316.
- Siisiäinen, M. (1988) *Nuorisjärjestöt itsenäisessä Suomessa*. (Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston sosiologian laitoksen julkaisuja 43).
- Siisiäinen, M. & Blom, R. (2009) Associational Activeness and Attitudes towards Political Citizenship in Finland from a Comparative Perspective, *Journal of Civil Society*, 5(3), pp. 265–281.
- Schofer, E. & Fourcade-Gourinchas, M. (2001) The structural context of civic engagement: Voluntary association membership in comparative perspective, *American Sociological Review* 66(6), pp. 806–828.
- Skocpol, T. (2003) *Diminished Democracy: From Membership to Management in American Civic Life* (Norman, OK: University of Oklahoma Press).
- Snow, D.A., Burke Rochford, E. Jr., Worden, S.K., & Benford, R.D. (1986) Frame Alignment Processes, Micromobilization and Movement Participation, *American Sociological Review* 51(4), pp. 464–481.
- Stebbins, R.A. (2004) Introduction, in: R. A. Stebbins & M. Graham (Eds) *Volunteering as Leisure / Leisure as Volunteering: An International Assessment*, pp. 1–12 (Wallingford, UK; Cambridge, MA: CABI Publishing).
- Stebbins R. A. & Graham M. (Eds) *Volunteering as Leisure / Leisure as Volunteering: An International Assessment* (Wallingford, UK; Cambridge, MA: CABI Publishing).
- Thomas, N. (2007) Towards a Theory of Children's Participation, *International Journal of Children's Rights* 15, pp. 199–218.
- Tsekoura, M. (2016) Spaces for Youth Participation and Youth Empowerment: Case Studies from the UK and Greece, *Young* 24(4), pp. 1–16.
- van der Meer, T.W.G., te Grotenhuis, M. & Scheepers, P.L.H. (2009) Three Types of Voluntary Associations in Comparative Perspective: The Importance of Studying Associational Involvement through a Typology of Associations in 21 European Countries, *Journal of Civil Society*, 5(3), pp. 227–241.
- van der Roest, J-W., van Kalmthout, J. & Meisj, L. (2016) A consumerist turn in Dutch voluntary sport associations? *European Journal for Sport and Society*, 13(1). pp. 1–18.
- van Ingen, E.J. (2009) *Let's come together and unite: Studies of the changing character of voluntary association participation* (Ridderkerk: Ridderprint).
- Walker, E.T., McCarthy, J.D. & Baumgartner, F. (2011) Replacing Members with Managers? Mutualism among Membership and Nonmembership Advocacy Organizations in the United States, *American Journal of Sociology*. 116(4), pp. 1284–1337.

Youth Act 2016 (Nuorisolaki 1285/2016). Available at www.finlex.fi (accessed 16 April 2017).

ⁱ Researchers differ in which of the two concepts ('youth participation' or 'youth civic engagement') they use even though the phenomena they pay attention to are closely related, strongly overlapping or in some cases the same. In the interest of consistency with the topic of this article, the concept 'youth participation' is primarily used here.

ⁱⁱ In practice, this includes member organizations of the national network Finnish Youth Cooperation – Allianssi and CSOs that have applied for governmental funding (2013-2014) as nationwide youth/youth work organizations, counting those where 2/3 or more of the members are young or that have youth as the main focus or youth work as the main purpose (see also Laitinen & Taavetti, 2016).